

Begroting 2027

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Programma's	10
Wonen & leefbaarheid	11
Zorg & gezondheid	25
Jeugd & onderwijs	37
Klimaat & Duurzaamheid	43
Economie & arbeidsmarkt	49
Goed bestuur	58
Paragrafen	64
A. Lokale heffingen	65
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	75
C. Onderhoud kapitaalgoederen	88
D. Financiering	93
E. Bedrijfsvoering	96
F. Verbonden partijen	97
G. Grondbeleid	117
H. Wet Open Overheid	121
I. Bestuursakkoord - Grote Projecten	122
Financiën	129
Door de Raad te autoriseren begrotingsbedragen	130
Geprognosticeerde balans	131
EMU saldo	132
Algemene dekkingsmiddelen	133
Overhead	136
Vennootschapsbelasting (VpB)	139
Reserves en voorzieningen	140
Incidentele lasten en baten	149
Bijlagen	157
Investeringsprogramma 2027-2030	158
Overzicht (hoofd) taakvelden	161
Indicatoren	165

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2027 van de gemeente Terneuzen. Deze begroting is de eerste begroting die uitvoering geeft aan het Bestuursakkoord 2026-2030 “Koersvast vooruit – Duurzame groei in een grensregio vol kansen”. Met deze begroting geven wij richting aan de verdere ontwikkeling van onze gemeente. Zo werken wij aan een toekomstbestendig Terneuzen voor huidige en toekomstige generaties.

Wij zien volop kansen voor onze gemeente. Onze strategische ligging in het hart van het North Sea Port District, de economische kracht van onze regio, de ruimte om te wonen én ondernemen en de betrokkenheid van onze inwoners vormen een stevige basis voor de toekomst. Tegelijkertijd staan wij voor opgaven op het gebied van wonen, zorg, onderwijs, leefbaarheid, duurzaamheid en bereikbaarheid. Deze begroting laat zien hoe wij deze opgaven oppakken, samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden.

Brede welvaart als perspectief

Bij de uitvoering van het bestuursakkoord kijken we naar de brede effecten van onze keuzes. Naast economische ontwikkeling hebben we aandacht voor gezondheid, veiligheid, onderwijs, leefbaarheid, sociale samenhang, bereikbaarheid en de kwaliteit van onze leefomgeving. Vanuit deze brede welvaartsbenadering werken we aan een gemeente waar inwoners prettig kunnen wonen, werken, leren en leven.

Groeien met kwaliteit

Om voorzieningen, leefbaarheid en economische vitaliteit op peil te houden, zetten wij in op een gestage groei van het aantal inwoners. Daarom investeren wij in woningbouw, leefbare kernen en een leefomgeving die aansluit bij de groei van de gemeente. We werken aan voldoende en passende woningen voor alle doelgroepen. Tegelijk versterken we de binnenstad van Terneuzen. Ook blijven we investeren in de leefbaarheid en voorzieningen in alle kernen.

Samen leven en naar elkaar omzien

Een samenleving waarin inwoners naar elkaar omzien begint met een sterke sociale basis. Daarom investeren wij in preventie, gezondheid, sport, ontmoeting, mantelzorg en ondersteuning dicht bij huis. We willen dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en actief kunnen deelnemen aan de samenleving. Kinderen en jongeren moeten gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien en optimale ontwikkelkansen krijgen. Met de ontwikkeling van Campus Terneuzen investeren wij in de toekomst van onze jongeren. Wij versterken hiermee ook de verbinding tussen onderwijs, arbeidsmarkt en regionale ontwikkeling. Zo bouwen wij aan een gemeente waar jongeren graag leren, werken en blijven wonen.

Duurzame groei en economische kracht

Terneuzen speelt een belangrijke rol in de energie-, industrie- en grondstoffentransities. Wij zetten in op een economie die ruimte biedt aan innovatie, verduurzaming en werkgelegenheid. Wij benutten de kansen die voortkomen uit nationale energieopgaven en regionale economische ontwikkelingen. Daarbij blijven wij steeds de balans bewaken tussen economie, leefomgeving en brede welvaart.

En wij blijven investeren in klimaatadaptatie, vergroening en biodiversiteit zodat onze leefomgeving ook in de toekomst aantrekkelijk en gezond blijft. Tegelijk ondersteunen wij inwoners en ondernemers bij betaalbare verduurzaming van woningen, gebouwen en bedrijventerreinen.

Samenwerking als sleutel

Veel opgaven kunnen wij niet alleen realiseren. Daarom werken wij intensief samen met gemeenten, de provincie Zeeland, het Rijk, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Binnen Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland en het North Sea Port District nemen wij actief initiatieven om kansen voor onze regio te benutten. Via het Nationaal Programma Vitale Regio's, Regio Deals en andere samenwerkingsverbanden investeren wij in leefbaarheid, woningbouw, onderwijs, bereikbaarheid, economie en brede welvaart.

Vooruitkijken met vertrouwen

Met deze begroting geven wij uitvoering aan het bestuursakkoord en bouwen we verder aan de ontwikkeling van Terneuzen. Een gemeente waar ruimte is voor ontwikkeling, waar inwoners op elkaar kunnen rekenen en waar we samen bouwen aan een sterke toekomst voor Terneuzen en Zeeuws-Vlaanderen.

Deze begroting vormt de eerste concrete uitwerking van het Bestuursakkoord 2026-2030. Een aantal belangrijke ambities en accenten hebben wij vertaald naar de begroting van 2027. Om inzichtelijk te maken waar wij de komende jaren gezamenlijk op inzetten, zijn de belangrijkste ambities en opgaven samengebracht in paragraaf 1. Deze vormen de rode draad voor onze inzet in deze bestuursperiode en geven richting aan de verdere uitwerking van het bestuursakkoord. Aanvullende keuzes en uitwerkingen betrekken wij bij de Kaderbrief 2028-2031.

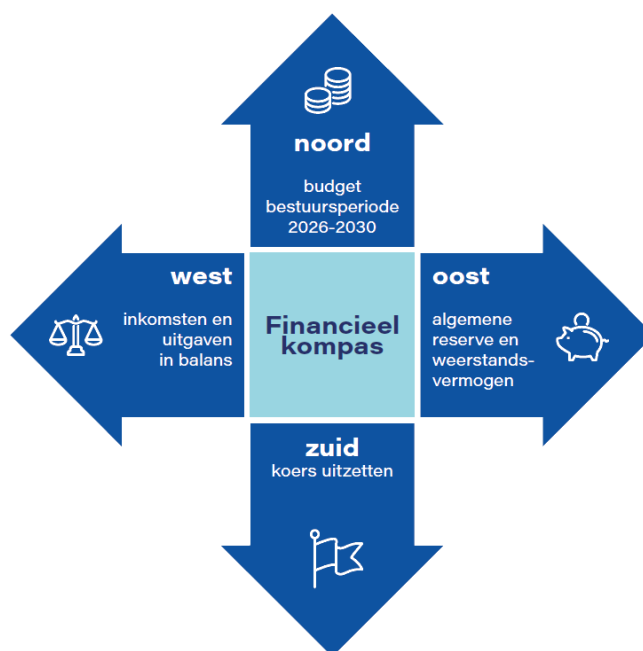

Naast een nieuwe bestuursperiode die in 2026 van start ging, zal er naar verwachting ook in 2027 een nieuwe burgemeester aantreden. Samen met inwoners, gemeenteraad, college, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere partners bouwen we verder aan een sterke en toekomstbestendige gemeente.

Financieel Kompas

Het Bestuursakkoord 2026-2030 vormt de komende jaren het financiële kompas voor onze gemeente. Een solide financieel beleid is daarbij onmisbaar. Het biedt stabiliteit en duidelijkheid en zorgt ervoor dat we onze ambities op een verantwoorde manier kunnen realiseren. Dat betekent dat de begroting structureel in evenwicht is, dat we bewust keuzes maken in de inzet van middelen en dat we voldoende financiële ruimte behouden om onvoorziene ontwikkelingen en tegenvallers op te vangen.

Het financieel kompas kent vier richtingen. Hieronder lichten wij deze toe.

Noord

Deze richting geeft de financiële kaders voor de bestuursperiode 2026-2030. Binnen de financiële mogelijkheden maken we keuzes over ambities, middelen en dekking. We blijven investeren in de leefbaarheid van onze gemeente en de vitaliteit van dorpen en wijken. Voor de uitvoering van dit bestuursakkoord stellen we een werkbudget beschikbaar via een bestemmingsreserve. Deze reserve wordt gevuld vanuit de algemene reserve. Hiermee voorkomen we extra structurele lasten en ontstaat ruimte om het begrotingstekort verder te verminderen.

De omvang van het werkbudget bedraagt € 15 miljoen. Het werkbudget vormt het financiële kader voor de uitvoering van ambities en plannen in de periode 2026-2030. Het werkbudget zetten wij in voor nieuw beleid dat voortkomt uit het bestuursakkoord, uitbreidingen van bestaand beleid, nieuwe investeringen of uitbreidingen van bestaande investeringen. Kosten zoals indexeringen en volumewijzigingen (bijvoorbeeld in de jeugdzorg) horen hier niet bij. Die worden verwerkt in de reguliere begroting of eenmalig gedekt uit de algemene reserve.

West

Wij streven naar een sluitende begroting, waarbij structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten. We zetten in op een zorgvuldig en verantwoord financieel beleid. Betaalbaarheid voor inwoners staat hierbij centraal. We streven ernaar de lasten zo laag en beheerst mogelijk te houden. Wij maken hiervoor de volgende keuzes:

- we besparen gericht waar dat mogelijk en verantwoord is;
- we voegen extra geld van het Rijk toe aan het begrotingsresultaat;
- we kiezen voor een evenwichtig en voorspelbaar tarievenbeleid;
- we laten de lokale belastingen stijgen met een vast percentage van 2,5%;
- we handhaven de hondenbelasting, maar kiezen voortaan voor één vast bedrag per hond (2027: € 95);

- we verhogen de parkeerbelasting en toeristen-/ forensenbelasting met een hoger percentage dan 2,5 % in lijn met regionale ontwikkelingen;
- we kiezen voor een 100% kostendekkendheid voor de riool-en afvalstoffenheffing.

Oost

Deze richting staat in het teken van een financieel robuuste gemeente. Wij versterken en behouden de algemene reserve om risico's en tegenvallers op te vangen en een solide weerstandsvermogen te waarborgen. Een deel van de dividenden van de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. (ZEH) wordt daarom toegevoegd aan de algemene reserve.

Voor de algemene reserve hanteren wij als uitgangspunt een minimale omvang van 15% van het begrotingstotaal. Voor 2027 komt deze ondergrens uit op € 48 miljoen. Hiermee blijft voldoende financiële weerbaarheid en flexibiliteit beschikbaar om risico's op te vangen en toekomstige ontwikkelingen te kunnen ondersteunen.

Deze begroting vormt een eerste financiële vertaling van de ambities van het bestuursakkoord. In 2027 worden verschillende investeringen gedekt uit de algemene reserve. Het betreft een aanvullende bijdrage van € 25 miljoen voor Campus Terneuzen. Daarnaast wordt voor de uitvoering van de Routekaart Verduurzaming, vastgesteld door uw raad op 10 maart 2026, een bedrag van € 2,8 miljoen aan de algemene reserve onttrokken. Ook de verhoging van het budget voor het Totaalplan Binnenstad met € 6 miljoen wordt uit de algemene reserve gefinancierd. Uw raad heeft hierover reeds besloten op 7 juli 2026. Na verwerking van deze onttrekkingen en de vorming van een werkbudget voor de uitvoering van het bestuursakkoord van € 15 miljoen resteert een algemene reserve van € 56 miljoen. Daarmee blijft de omvang van de algemene reserve boven de vastgestelde ondergrens van 15% van het begrotingstotaal.

U leest over de eerste financiële vertaling van het werkbudget bestuursakkoord verder in paragraaf I Bestuursakkoord en Grote Projecten.

Daarnaast is een deel van de ambities uit het bestuursakkoord reeds verwerkt binnen de bestaande begroting. Deze onderdelen worden gedekt uit beschikbare budgetten, bestaande beleidsmiddelen, gelabelde gelden en eerder beschikbaar gestelde kredieten. Voor deze maatregelen is daarom geen aanvullende financiering vanuit het werkbudget bestuursakkoord benodigd.

Indien nodig maken wij in de toekomst gebruik van de surplusregeling. Dit doen wij in afstemming met onze toezichthouder. Deze regeling maakt het mogelijk om onder voorwaarden tijdelijke tekorten te dekken vanuit de algemene reserve. Wij passen deze regeling terughoudend en zorgvuldig toe. De surplusregeling functioneert als een 'revolving fund': onttrekkingen zijn tijdelijk en vullen we in latere jaren weer aan. Dit vraagt om discipline, terughoudendheid en een zorgvuldige afweging bij nieuwe initiatieven.

Zuid

Deze richting gaat over vooruitkijken en bijsturen. Wij spelen aankomende bestuursperiode tijdig in op veranderingen en passen waar nodig het beleid aan. Dit betekent dat we strategische keuzes maken, ontwikkelingen signaleren en waar nodig bijsturen. Door bewust te anticiperen op toekomstige maatschappelijke en financiële uitdagingen, zorgen we ervoor dat de gemeente Terneuzen gericht kan blijven investeren in de opgaven die voor ons liggen. Dit financieel kompas helpt ons om duurzaam te werken aan een sterke, leefbare en toekomstbestendige gemeente.

Financiële positie

De begrotingsresultaten uit de Kaderbrief 2027-2030 zijn het uitgangspunt

Aan de hand van het onderstaande overzicht lichten wij de mutaties in de begroting toe.

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Kaderbrief 2027-2030	5.208	-3.395	-7.335	-6.807
1. Meicirculaire 2026 (Raadsinformatiebrief actualisatie financiële positie)	1.569	1.083	-2.561	-2.554
Stand brief actualisatie financiële positie na meicirculaire	6.777	-2.312	-9.895	-9.360
Mutaties Begroting 2027-2030				
1. Actualisatie meicirculaire 2026	-1.215	-271	-272	-273
2. Actualisatie afschrijvingen	21	35	1.279	1.725
3. Belastingen	-632	10	86	101
4. Salarissen	-420	-502	-513	-441
5. Actualisatie jeugdhulp	1.158	1.181	1.204	1.228
6. GR Sociaal Domein en Jeugdregio Zeeland	-330	-356	-378	-401
7. Overig	-353	-574	-626	-654
Subtotaal mutaties	-1.770	-477	781	1.285
Resultaat na mutaties	5.007	-2.789	-9.115	-8.076
Stelposten				
1. Stelpost VNG Advies WMO	0	0	4.312	4.513
2. Stelpost VNG Advies Jeugdhulp	0	1.203	1.239	1.276
Subtotaal Stelposten	0	1.203	5.551	5.789
Resultaat na stelposten	5.007	-1.587	-3.564	-2.287

bedragen x € 1.000 (- is nadeel)

Hieronder lichten wij de mutaties in de begroting toe.

1. Actualisatie meicirculaire 2026

Op basis van een verdiepende analyse van de meicirculaire 2026 actualiseerden wij 2 posten. Deze hebben betrekking op de structurele onderuitputting van het BTW-compensatiefonds (BCF) en op een incidentele mutatie als gevolg van het uitstel van de inkomensafhankelijke bijdrage Wet maatschappelijke ondersteuning naar 2028. De laatstgenoemde mutatie was reeds verwerkt op basis van informatie uit een eerdere circulaire van het gemeentefonds.

2. Actualisatie afschrijvingen

We actualiseren de afschrijvingen naar aanleiding van de restantkredieten van de jaarrekening 2025, fasering projecten 2026 en het investeringsprogramma kaderbrief 2027-2030. Een belangrijke component hiervan is het doorschuiven van de oplevering van de Campus Terneuzen.

3. Belastingen

We actualiseren de belastingopbrengsten volgens het bestuursakkoord. De verwachte belastinginkomsten voor de onroerende-zaakbelastingen, leges, parkeerbelastingen en toeristenbelasting muteren wij op basis van de meest recente prognoses. Wij streven naar kostendekkende tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Met een tariefsverhoging voor de afvalstoffenheffing van 0,2% bereiken we in 2027 100% kostendekkendheid. Voor de rioolheffing verlagen we de tarieven met 11,1%. Bij het opstellen van de begroting 2027 blijkt dat de geraamde opbrengsten hoger zijn dan de geraamde kosten. Om in 2027 een kostendekkendheidspercentage van 100% te realiseren, verlagen we het tarief. Per saldo leiden de mutaties op de belastingen tot een nadeel van € 633.000 in 2027 ten opzichte van de Kaderbrief 2027-2030.

4. Salarissen

De grootste mutatie betreft de raming van de voorziening spaarverlof. Sinds de invoering van de cao Gemeenten in 2022 hebben medewerkers de mogelijkheid om verlofuren te sparen, waarbij deze uren niet vervallen en op een later moment kunnen worden ingezet, bijvoorbeeld voor een geleidelijke overgang naar pensionering of een betere balans tussen werk en privé. In de afgelopen jaren is de voorziening bij de jaarrekening telkens aangevuld om deze op het benodigde niveau te brengen. Op basis van de inmiddels opgebouwde ervaringscijfers kan de ontwikkeling van de voorziening nu realistischer in de begroting worden verwerkt. Hiervoor zijn bedragen opgenomen van € 450.000 in 2027, € 435.000 in 2028, € 420.000 in 2029 en € 400.000 in 2030.

5. Actualisatie jeugdhulp

We actualiseren de kosten van de jeugdhulp aan de hand van de laatst beschikbare prognoses die wij in augustus 2026 hebben ontvangen van de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland.

6. GR Sociaal Domein en Jeugdregio Zeeland

Vanaf 1 januari 2027 gaat de gemeente Terneuzen deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein en Jeugdregio Zeeland. De bijdrage van de gemeente is berekend op basis van de conceptbegroting van deze nieuwe gemeenschappelijke regeling. Hiervoor is gebruikgemaakt van informatie van de huidige organisaties die opgaan in de gemeenschappelijke regeling, aangevuld met begrotingen en verwachtingen voor 2027. De hogere bijdrage komt doordat er de komende jaren extra wordt ingezet op samenwerking tussen de verschillende domeinen.

7. Overig

Voor de baggerwerkzaamheden in Axel-Zuid is in 2027 aanvullend budget nodig. Waterschap Scheldestromen gaf aan voornemens te zijn het volledige baggergebied Axel-Zuid in dat jaar uit te voeren. Op basis van een geactualiseerde kostenraming verhogen we het beschikbare budget daarom incidenteel met € 104.000. Daarnaast wordt voor het beheer en onderhoud van IBA's structureel € 40.000 opgenomen. De structurele doorbelasting van de salariskosten van de secretaris van Collectief Vervoer Zeeuws-Vlaanderen (€ 71.000) komt te vervallen, aangezien deze kosten en de bijbehorende dekking voortaan onderdeel uitmaken van de begroting van Publiek Vervoer Zeeland. Bij de uitwerking van de Kaderbrief 2027-2030 is gebleken dat de geraamde verlaging van de organisatiekosten niet volledig haalbaar is. Het gaat om een verlaging van het budget voor externe inhuur binnen ruimtelijke ontwikkelingen. Deze verlaging kan niet volledig worden doorgevoerd. De omvang, dynamiek en complexiteit van de ruimtelijke opgaven maken het noodzakelijk om ook de komende periode aanvullende externe expertise en capaciteit in te zetten. Om de voortgang en kwaliteit van deze projecten te waarborgen, wordt daarom een deel van de eerder ingeboekte verlaging teruggedraaid. Het betreft een bedrag van € 150.000 in 2027 en € 350.000 per jaar in de periode 2028-2030. Daarnaast onttrokken wij € 177.000 aan de voorziening begraafrechten. Voor de lijkbezorgingsrechten hanteren wij het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. De kosten binnen de exploitatie van de begraafplaatsen dekken niet alle kosten. Voor het verschil maken wij gebruik van de voorziening begraafrechten. Deze voorziening is onder andere bedoeld om schommelingen in tarieven te voorkomen/beperken. Tot slot zijn enkele overige, beperkte budgettaire mutaties verwerkt.

Voor de begrotingsuitgangspunten, risico's en investeringen verwijzen wij naar de desbetreffende onderdelen in deze begroting.

Stelposten

1. Stelpost VNG Advies WMO

Vanaf 2029 wordt structureel € 1 miljard onttrokken aan het Gemeentefonds vanwege het kabinetsvoornemen om de huishoudelijke hulp als algemene voorziening grotendeels te beëindigen. De concrete uitwerking hiervan is echter nog onvoldoende duidelijk, terwijl de korting reeds in de gemeentelijke financiële vooruitzichten is verwerkt. Hierdoor bestaat onzekerheid over de mate waarin gemeenten vanaf 2029 verantwoordelijk blijven voor deze kosten. De VNG adviseert daarom om de ingeboekte bezuiniging op huishoudelijke hulp vanaf 2029 via een stelpost te neutraliseren, totdat meer duidelijkheid bestaat over de daadwerkelijke financiële gevolgen voor gemeenten.

2. Stelpost VNG Advies Jeugdhulp

Gemeenten opereren nog altijd in een financieel onzekere omgeving. Deze onzekerheid wordt met name veroorzaakt door eerdere rijksbezuinigingen en de vanaf 2028 ingeboekte besparingen op de jeugdzorg. Indien deze besparingen niet worden gerealiseerd, kunnen aanzienlijke financiële tekorten ontstaan. Begin 2027 zal de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd onder voorzitterschap van Tamara van Ark adviseren over de haalbaarheid van deze besparingen en de wijze waarop eventuele verschillen tussen de jeugdzorgkosten en de beschikbare middelen voor gemeenten kunnen worden opgevangen.

Daarnaast zijn in de Voorjaarsnota 2025 aanvullende maatregelen opgenomen die vanaf 2028 leiden tot kortingen op het gemeentefonds, waaronder de invoering van een eigen bijdrage in de jeugdzorg en maatregelen gericht op het verkorten van de trajectduur. Conform de lijn van voorgaande jaren wordt voorgesteld deze maatregelen budgetneutraal in de begroting te verwerken door de opgelegde korting te compenseren met een gelijkwaardige besparing dan wel inkomstenraming. In lijn met het advies van de VNG wordt de vanaf 2028 ingeboekte korting vooralsnog geneutraliseerd via een stelpost, in afwachting van nadere besluitvorming en duidelijkheid over de daadwerkelijke effecten van de maatregelen.

Financiële tabellen

De financiële tabellen worden opgebouwd door een automatische koppeling met het financiële softwareprogramma. Hierdoor kunnen in de financiële tabellen afrondingsverschillen van € 1.000 ontstaan.

Gemeenschappelijk Toezichtkader (GTK)

Vanuit het nieuwe Gemeenschappelijk Toezichtkader (GTK) schrijft de Provincie Zeeland voor om in beeld te brengen of de begroting al dan niet reëel structureel in evenwicht is. Onderstaand geven wij dit inzicht en lichten wij dit toe.

Baten en lasten (x € 1.000)	Begroting						
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	232.816	252.845	267.529	266.305	259.747	262.437	266.042
Baten	284.615	275.286	275.761	272.465	263.160	259.516	266.044
Saldo van baten en lasten	51.799	22.441	8.232	6.160	3.413	-2.921	2
Toevoegingen aan reserves	53.070	36.277	39.326	51.697	10.247	5.459	6.204
Onttrekkingen aan reserves	9.840	24.733	34.085	50.543	5.247	4.816	3.916
Mutatie reserves	-43.230	-11.544	-5.241	-1.153	-5.000	-643	-2.288
Resultaat	8.569	10.897	2.991	5.007	-1.587	-3.564	-2.286
Incidentele lasten	8.411	21.208	7.822	9.193	4.631	3.942	2.887
Incidentele baten	49.302	29.286	12.068	10.238	10.047	5.259	6.004
Saldo incidentele baten en lasten	40.891	8.078	4.246	1.045	5.416	1.317	3.117
Toevoegingen aan reserves incidenteel	48.832	35.497	27.115	24.363	10.047	5.259	6.004
Onttrekkingen aan reserves incidenteel	9.539	25.091	22.732	22.574	4.397	3.917	2.862
Mutaties reserves incidenteel	-39.293	-10.406	-4.383	-1.789	-5.650	-1.342	-3.142
Resultaat incidenteel	1.598	-2.328	-137	-744	-234	-25	-25
Structureel resultaat	6.971	13.225	3.128	5.751	-1.353	-3.539	-2.261

In de jaren 2028 tot en met 2030 hebben we geen sluitende meerjarenbegroting

Uit het voorgaande overzicht blijkt dat de meerjarenbegroting in de periode 2028 tot en met 2030 niet sluitend is. In deze jaren wordt een negatief begrotingssaldo geraamd. Dit wordt met name veroorzaakt door de hogere uitgaven die in de kaderbrief en begroting zijn verwerkt voor onder andere de jeugdhulp en de Wmo (Huishoudelijke Hulp en Begeleiding), gecombineerd met een afname van de rijksmiddelen vanaf 2028.

Op basis van de uitgangspunten van het financieel toezicht van de Provincie Zeeland blijft sprake van repressief toezicht wanneer de begroting voor 2027 structureel en reëel in evenwicht is, ook als de daaropvolgende jaren een tekort laten zien. Daarnaast moet de begroting formeel in evenwicht zijn, wat betekent dat alle geraamde lasten volledig worden gedekt door baten. Aan deze voorwaarde voldoet de voorliggende begroting.

Algemene financiële positie, financieel toezicht en vervolg

De financiële kengetallen laten zien dat de financiële positie van de gemeente Terneuzen solide en stabiel is. Op basis van de huidige indicatoren bestaat er geen directe aanleiding tot zorg, ondanks de aanhoudende onzekerheden rondom de toekomstige ontwikkeling van het Gemeentefonds. Tegelijkertijd laat de meerjarenraming vanaf 2028 structurele tekorten zien.

Het is daarom raadzaam om het komende jaar te benutten voor het voorbereiden van maatregelen die bijdragen aan een duurzaam herstel van het begrotingsevenwicht. Daarbij kan worden gedacht aan het realiseren van besparingen waar dat verantwoord mogelijk is, het versterken van de inkomstenpositie en het benutten van eventuele aanvullende middelen vanuit het Rijk.

Deze opgave is des te urgenter omdat bij de vaststelling van de begroting 2028 de eerste begrotingsschijf sluitend moet zijn. Hiermee voorkomen we dat de gemeente onder preventief financieel toezicht van de provincie komt te staan.

Toelichting op de surplusregeling en de (strikte) voorwaarden die hiervoor gelden

De surplusregeling biedt onder voorwaarden de mogelijkheid om structurele begrotingstekorten te dekken vanuit de algemene reserve. In het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) zijn hiervoor strikte voorwaarden opgenomen. Een belangrijke voorwaarde is dat het in te zetten deel van de algemene reserve niet benodigd mag zijn voor het afdekken van financiële risico's. Om gebruik te kunnen maken van deze regeling moet daarom, op basis van een risicobeoordeling, worden vastgesteld welk deel van de algemene reserve vrij inzetbaar is. Voor ons moet de exacte omvang hiervan nog nader worden bepaald. Op basis van een eerste inschatting bedraagt de potentiële inzetbaarheid circa € 4 miljoen.

Dividend Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. (ZEH) en GBE Aqua BV

De Zeeuwse gemeenten ontvangen de komende jaren dividenduitkeringen vanuit ZEH. Op basis van het ondernemingsplan is een prognose beschikbaar van de te verwachten dividendinkomsten. De toezichthouder staat toe dat maximaal 75% van het gemeentelijk aandeel van € 100 miljoen als structureel dekkingsmiddel in de begroting wordt opgenomen. Hieraan is wel het risico verbonden dat deze inkomsten eindig zijn. Dit risico wordt daarom betrokken en onderbouwd in de risicoparagraaf.

De dividenduitkeringen van ZEH hebben naar verwachting een tijdelijk karakter en lopen vooralsnog door tot en met 2033. De toezichthouder verlangt daarom inzicht in de wijze waarop de structurele inzet van deze inkomsten geleidelijk wordt afgebouwd. Bij de Kaderbrief 2026-2029 is besloten de structurele inzet van het dividend vanaf 2027 in zeven gelijke jaarlijkse stappen terug te brengen naar nihil, zodat de begroting tijdig wordt voorbereid op het wegvallen van deze inkomstenbron. In onderstaande tabel geven we inzicht.

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Aandeel ZEH dividend naar Algemene reserve	6.748	9.081	4.204	4.992
Aandeel ZEH dividend naar Begrotingsresultaat	4.730	3.941	3.153	2.365
Totaal	11.477	13.022	7.357	7.357

bedragen x € 1.000 (- is nadeel)

Programma's

Wonen & leefbaarheid

Ambitie

Terneuzen wil groeien door inwoners een aantrekkelijke woon- en leefomgeving te bieden. We zorgen voor voldoende en passende woningen voor starters, gezinnen, senioren en nieuwe inwoners. Tegelijk investeren we in sterke en leefbare kernen, een veilige omgeving en goede bereikbaarheid van voorzieningen.

We werken aan een gemeente waar wonen, ontmoeten, sporten, recreëren en ondernemen prettig samengaan. Daarbij zetten we in op een groene en klimaatbestendige leefomgeving en ondersteunen we inwoners bij het betaalbaar verduurzamen van hun woning.

Met de uitvoering van het Totaalplan Binnenstad versterken we het hart van Terneuzen als aantrekkelijke plek om te wonen, werken en verblijven. Tegelijk houden we oog voor de leefbaarheid en voorzieningen in alle kernen. Zo bouwen we samen aan een toekomstbestendige gemeente waarin inwoners graag wonen, werken en leven.

Thema 1.1 Veiligheid

Tot dit thema behoren taken op het gebied van de brandweer, beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen en alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid.

Doorlopende doelen en prestaties

Veiligheidsregio Zeeland en hulpverleningsvoorzieningen

Wij participeren, net als alle andere Zeeuwse gemeenten, in de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zeeland. In het meerjarenbeleidsplan van de Veiligheidsregio Zeeland (VRZ) staan 2 strategische beleidsprogramma's: 'toekomstige brandweerzorg' en 'voorbereide crisisorganisatie'. Onder het eerste programma vallen alle activiteiten op het gebied van incidentbestrijding en risicobeheersing. In het programma 'voorbereide crisisorganisatie' is aandacht voor de thema's natuur, nucleair, transport, industrie & bedrijvigheid, gezondheid en ontwrichting. Deze programma's vormen ook in 2027 de basis voor de werkzaamheden van de Veiligheidsregio Zeeland.

Het huidige meerjarenbeleidsplan is van kracht tot 2028. In 2027 stelt de Veiligheidsregio Zeeland een nieuw meerjarenbeleidsplan 2028-2031 op.

We houden rekening met toenemende kapitaallasten voor vervangingsinvesteringen, vooral voor brandweervoertuigen. Daarnaast zal ook de (invulling van de) samenwerking van Veiligheidsregio Zeeland en de GGD op het gebied van bedrijfsvoering, governance en gezamenlijke huisvesting een belangrijk onderwerp zijn.

Weerbaarheid en Integraal veiligheidsbeleid 2027-2030

We zetten in op een veilige en weerbare gemeente. We besteden aandacht aan ondermijning, havenveiligheid, veilig wonen en leven, jeugd en veiligheid en digitale weerbaarheid. Daarbij werken we intensief samen met de politie, het Openbaar Ministerie (OM), de Veiligheidsregio Zeeland en andere partners. De aanpak van haven-gerelateerde ondermijning blijft een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast investeren we in bewustwording en weerbaarheid tegen nieuwe veiligheidsrisico's, zoals cybercriminaliteit, digitale dreigingen en verdacht droneverkeer.

In het Integraal Veiligheidsbeleid worden op Zeeuwse schaal doelen gesteld voor de aanpak van ondermijning, zorg, jeugd en veiligheid, veilig wonen en leven, en weerbare omgeving. Specifiek voor Terneuzen is de betrokkenheid bij de aanpak van de haven-gerelateerde ondermijning. Het onderwerp weerbare omgeving is nieuw vanwege de actualiteit.

Wanneer het nieuwe Integraal Veiligheidsbeleid 2027-2030 in werking treedt, vertalen we het beleid elk jaar in een uitvoeringsprogramma voor heel Zeeuws-Vlaanderen. Hierin leggen we concrete activiteiten per thema vast. Het programma vormt de basis voor de inzet van handhavingscapaciteit.

Zorg en veiligheid

We versterken de samenwerking met ketenpartners als hulpverleningsinstanties, de politie en het OM. Door een preventie-aanpak zijn we in staat vroegtijdig hulpverlening in te schakelen bij zorgcasussen en bij spanningen tussen inwoners. We zetten Zeeuws breed in op het voorkomen van huiselijk geweld. Daarnaast besteden we extra aandacht aan de veiligheid van vrouwen. We voeren maatregelen uit die bijdragen aan bewustwording, preventie en het vergroten van de sociale en fysieke veiligheid in de openbare ruimte. Daarbij sluiten we aan bij

de aanpak van femicide en geweld tegen vrouwen. We hebben specifiek aandacht voor dwingende controle en kwetsbare doelgroepen. Regionaal werken we samen om bijvoorbeeld voldoende passende woningen te realiseren voor aandachtsgroepen.

Opvang van asielzoekers

Wij geven uitvoering aan de landelijke wetgeving en de Zeeuws-brede afspraken over de opvang van asielzoekers. Met de realisatie van een regionale opvanglocatie nemen wij onze verantwoordelijkheid voor een duurzame, stabiele en toekomstbestendige opvang. Daarbij streven wij naar heldere en werkbare afspraken met het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). Wij handelen de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor Handelspoort 1 af. Transparantie, goede communicatie met inwoners, ondernemers en andere betrokkenen en een zorgvuldig besluitvormingsproces staan daarbij voorop.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Een goede fysieke veiligheid en adequate respons in geval van een calamiteit.	We geven uitvoering aan de strategische programma's uit het meerjarenbeleidsplan van de VRZ. We starten met de bouw van de nieuwe brandweerkazerne in Sas van Gent. Gereed in december 2027
Een veilige omgeving voor vrouwen.	We geven uitvoering aan de nieuwe Zeeuwse regiovisie Huiselijk Geweld en het actieplan motie 'Veiligheid (ook) voor vrouwen'. Beide omvatten acties om de veiligheid van onze inwoners te verbeteren/waarborgen. Zowel voor als achter de voordeur. Deze plannen komen in het laatste kwartaal van 2026 ter besluitvorming in de raad en voeren we vanaf 2027 uit. Hiervoor werken we samen met onze maatschappelijke partners zoals Veilig Thuis, aan-z en het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland (ZVHZ).
Grotere weerbaarheid tegen digitale en maatschappelijke veiligheidsrisico's.	Samen met onze veiligheidspartners werken we aan bewustwording over cybercriminaliteit, digitale fraude en andere nieuwe vormen van criminaliteit. We versterken de weerbaarheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We houden aandacht voor nieuwe ontwikkelingen, zoals verdacht droneverkeer en geopolitieke dreigingen.

Thema 1.2 Mobiliteit

Tot dit thema behoren taken op het gebied van verkeer en bijbehorende droge infrastructuur, verkeersbeleid, verkeersmaatregelen, verkeersveiligheid, straatmeubilair. Aanleg, reconstructie en onderhoud wegenreconstructies en civiele kunstwerken, openbare verlichting, onkruidbeheersing, gladheidsbestrijding en straatreiniging. Ontwikkeling en beheer van parkeervoorzieningen, waaronder parkeerbeleid en het inrichten en onderhoud open en gesloten parkeervoorzieningen, parkeermeters en fietsstallingen.

Doorlopende doelen en prestaties

Duurzame mobiliteit

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid zijn belangrijke voorwaarden voor de leefbaarheid van onze gemeente. We werken aan een goede verbinding van Terneuzen met Nederland en Vlaanderen. We zetten daarbij in op duurzame mobiliteit, verkeersveiligheid en bereikbare voorzieningen. Samen met inwoners, bedrijven en andere overheden zoeken we oplossingen voor knelpunten in het verkeer. Daarnaast blijven we ons inzetten voor de verbetering van de openbaarvervoerverbindingen, een toekomstige spoorverbinding tussen Terneuzen en Gent, veilige fietsroutes en een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Wij staan positief tegenover initiatieven voor een beheerde parkeerplaats voor vrachtwagens

Flexvervoer

Sinds 1 januari 2026 gebruikt Zeeland een nieuw systeem voor publiek vervoer. Het belangrijkste onderdeel van dit systeem is de Flex. De Flex is vervoer op aanvraag. Reizigers kunnen worden opgehaald bij een opstappunt of bij hun huis. Dit geldt voor alle inwoners. De Flex kan deel uitmaken van een reis met meerdere stappen. Reizigers kunnen bijvoorbeeld overstappen op de bus, trein of een ander vervoermiddel. In sommige gevallen verzorgt de Flex de hele reis. De Flex is een doorontwikkeling van het huidige doelgroepenvervoer. Nu kunnen ook inwoners zonder indicatie hiervan gebruikmaken. Inwoners met een Wmo-indicatie worden, net als eerder, thuis opgehaald en thuisgebracht. Tot en met 2029 verbeteren we het vervoersysteem verder.

Verkeersveilig woonkernen

We breiden waar mogelijk 30-kilometerzones uit en passen de inrichting van wegen hierop aan. Bij nieuwe projecten en reconstructies besteden we extra aandacht aan de veiligheid van voetgangers en fietsers. Ook zetten we in op veilige schoolomgevingen en een toegankelijke openbare ruimte.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Een goed inzicht in de huidige en toekomstige verkeersstromen binnen Zeeuws-Vlaanderen en binnen onze gemeente	We richten een verkeersmodel voor Zeeuws-Vlaanderen in. Het verkeersmodel biedt inzicht in bestaande en toekomstige verkeersstromen. Ook ondersteunt het besluitvorming over bereikbaarheid, verkeersveiligheid, woningbouwontwikkelingen, economische groei en mobiliteitsvraagstukken in Zeeuws-Vlaanderen. Hierbij werken we samen met de provincie, het waterschap en de gemeenten Hulst en Sluis. De uitkomsten uit het verkeersmodel gebruiken we als input voor het uitvoeringsprogramma gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP). Gereed in juni 2027

Wat willen we bereiken?

Een nog betere plek voor de fiets in ons mobiliteitssysteem.

Wat gaan we daarvoor doen?

We geven uitvoering aan ons gemeentelijk verkeers- en vervoersplan.

We gaan verder met de herinrichting van wegen en de openbare ruimte, zoals het aanpassen naar 30-kilometerzones. Daarbij geven we de fietser en voetganger nadrukkelijk prioriteit binnen de bebouwde kom. We verbeteren de verkeersveiligheid, het fietscomfort en de bereikbaarheid van voorzieningen. We hopen hierdoor ook meer mensen op de fiets te krijgen. Dit levert een positieve bijdrage aan de gezondheid en vitaliteit van onze inwoners.

Wat willen we bereiken?

Goede bereikbaarheid van onze kernen en sterke verbindingen met de regio, Vlaanderen en de rest van Nederland.

Wat gaan we daarvoor doen?

We realiseren meerdere hubs.

Hubs vormen belangrijke schakels tussen verschillende vormen van vervoer. Daarnaast blijven we ons inzetten voor hoogwaardige openbaarvervoerbindingen, snelle busverbindingen en een verdere ontwikkeling van het flexvervoer. Hiermee zorgen we ervoor dat inwoners, werknemers en bezoekers zich gemakkelijk binnen en buiten de regio kunnen verplaatsen. Op 4 plaatsen richten we nieuwe hubs in: bij het Theaterplein in Terneuzen, op de Axelse vlakte, bij Westdorpe en aan de Zuidsingel in Axel. Voor de hub bij het Theaterplein ontvingen we een subsidie vanuit de Woningbouw op korte termijn (WoKT) 2.0. en voor de andere hubs ontvangen we Regio Deal NSPD subsidie.

Gereed in december 2028

Thema 1.3 Kunst, cultuur en cultureel erfgoed

Tot dit thema behoren activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel en activiteiten gericht op het verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur. Daarnaast taken gericht op conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed en de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers, waaronder: bibliotheken, lokale pers, omroep en informatievoorziening.

Doorlopende doelen en prestaties

Kunst, cultuur en erfgoed leveren een belangrijke bijdrage aan de brede welvaart, leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente. We zetten in op een sterke, toegankelijke en toekomstbestendige culturele infrastructuur. Ook stimuleren we samenwerking tussen culturele organisaties, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke partners. Daarmee dragen we bij aan talentontwikkeling, ontmoeting, participatie en een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat.

Culturele infrastructuur

We zetten ons in voor een meer diverse en kwalitatieve lokale culturele infrastructuur met toegankelijk en uitdagend cultuuraanbod. Bestaande culturele instellingen zijn in beweging naar een meer toekomstbestendig profiel. Vanuit de Regio Deal North Sea Port District krijgen nieuwe initiatieven een kans in onze gemeente, zoals Broedplaats Nesse. Daarnaast subsidiëren we andere initiatieven, zoals ArtBase en White Cube Zeeuws-Vlaanderen. Wij ondersteunen de verdere verkenning van ontwikkelmogelijkheden voor het bioscoopgebouw in Terneuzen.

Kunstwerken en bibliotheken

We inventariseren de kunstwerken die in ons bezit zijn en plaatsen die waar mogelijk in de kernen. Samen met Hulst en Sluis ondersteunen we de Bibliotheek Zeeuws-Vlaanderen als laagdrempelige voorziening voor ontmoeting, ontwikkeling, participatie en kennisdeling. De bibliotheek speelt een belangrijke rol bij het bevorderen van lezen, digitale vaardigheden, taalontwikkeling en een leven lang leren. Met het ondersteunen van het beleidsplan 2026-2030 van de bibliotheek zetten we in op de verblijfsfunctie van de bibliotheek, zoals participatie voor (eenzame) inwoners en studeerplekken voor scholieren en studenten.

Cultureel erfgoed en monumenten

We zetten ons in voor het behoud en de versterking van het cultureel erfgoed in onze gemeente. Hiervoor verstrekken we subsidies voor gemeentelijke monumenten en ondersteunen we eigenaren bij het voorbereiden en indienen van vergunning- en subsidieaanvragen. Daarnaast organiseren we jaarlijks de Open Monumentendag. We voeren de kerkenvisie en het plan van aanpak voor agrarisch erfgoed uit en verankeren cultureel erfgoed in het omgevingsplan. Daarbij benutten we erfgoed niet alleen als onderdeel van de identiteit van Terneuzen, maar ook als kans voor recreatie, toerisme, educatie en leefbaarheid.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Behoud van cultureel erfgoed en onze monumenten.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken verder aan beleid voor behoud van erfgoed.

We maken een doorstart met de kerkenvisie. We voeren het plan van aanpak voor behoud van agrarisch erfgoed uit. We verankeren ons cultureel erfgoed in het omgevingsplan.

Wat willen we bereiken?

Brede welvaart via kunst en cultuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

We blijven investeren in Artbase.

ArtBase is een landelijke pilot ingezet door het Mondriaanfonds met als doel gelijke toegang tot cultuur voor de regio, met nadruk op presentatie van hedendaagse kunst. ArtBase Terneuzen ontwikkelt zich in relatie tot de uitgangspunten Huis aan de Dijk, waar het een plek krijgt voorzien. De pilot loopt tot en met 2027. We zetten in op voortzetting van ArtBase na afloop van de pilot. Dit is deels afhankelijk van Rijksmiddelen.

We stellen subsidie beschikbaar voor filmprogrammering.

Het behoud van de bioscoop is van belang voor het culturele aanbod in onze gemeente. Indien de bioscoop weer toegankelijk wordt voor de inwoners zijn we als gemeente bereid om door een subsidie een bijdrage te leveren voor de filmprogrammering en het culturele aanbod binnen de bioscoop. De subsidie richt zich niet op aankoop, exploitatie of instandhouding van het vastgoed.

Gereed in december 2030

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het grensoverschrijdend cultureel programma uit in het kader van het 200-jarig bestaan van het kanaal Gent-Terneuzen 'Water als Weefsel (WAW)'.

In 2027 vieren we het 200-jarig bestaan van het Kanaal van Gent naar Terneuzen met een kunst-, cultuur- en erfgoedfestival. Dit vindt plaats van de Gentse dokken, via het Kanaal Gent-Terneuzen en de Westerschelde tot aan de Noordzee. We benutten deze mijlpaal om onze gezamenlijke geschiedenis, identiteit en grensoverstijgende samenwerking zichtbaar te maken. Hierbij betrekken we onze partners uit het North Sea Port District, de provincie Zeeland, het havenbedrijf, culturele instellingen en het bedrijfsleven. Zo versterken we ook de culturele verbinding tussen Zeeland en Vlaanderen. We sluiten aan op bestaand aanbod van onze culturele partners. Inhoudelijke uitvoering ligt bij Broedplaats Nesse.

Gereed in december 2027

We voeren het project Broedplaats Nesse uit dat valt binnen de Regio Deal en zetten dit voort.

Stichting Broedplaats Nesse werkt aan het versterken van de culturele infrastructuur (Regio Deal). Deze plek voor kunst- en designtalent bouwt aan lokale community voor (lokale) makers en (inter)nationaal residentieprogramma rond transitie-thema's water, voedsel en energie. Nesse werkt succesvol aan grensoverstijgende samenwerking (Water als Weefsel) en talentontwikkeling. De Regiodeal loopt tot en met 2027. Binnen deze bestuursperiode zetten we het project voort. Na afloop van de Regio Deal borgen we Nesse structureel.

Gereed in december 2027

Thema 1.4 Beheer openbare ruimte

Tot dit thema behoren taken op het gebied van openbaar groen, natuur en recreatie, afvalwater en de waterhuishouding, inclusief de rioolheffing. De inzameling en verwerking van bedrijfs- en huishoudelijk afval, inclusief de reinigingsheffingen en de gemeentelijke taken op het gebied van de lijkbezorging, inclusief lijkbezorgingsrechten behoren hier ook toe.

Doorlopende doelen en prestaties

Beheerplannen kapitaalgoederen

Voor de verschillende kapitaalgoederen (o.a. riolering, wegen etc.) hebben wij beheerplannen opgesteld. Jaarlijks voeren we de in deze plannen genoemde werkzaamheden uit. Veel informatie staat in de paragraaf kapitaalgoederen. Bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte houden we rekening met klimaatadaptatie, biodiversiteit, toegankelijkheid en verkeersveiligheid. Waar mogelijk combineren we onderhoudsprojecten met vergroening en maatregelen die bijdragen aan een klimaatbestendige leefomgeving.

Afval

We zetten in op het actualiseren en moderniseren van het bestaande afval-en grondstoffenbeleid. Daarbij stimuleren we afvalscheiding en hergebruik van grondstoffen. Ook streven we naar beheersing van de afvalkosten voor inwoners. We onderzoeken nieuwe inzamelmethoden. Ook stimuleren we inwoners om afval beter te scheiden, zodat waardevolle grondstoffen behouden blijven voor hergebruik

We halen afval op bij huishoudens en bedrijven. Dit ligt vast in ons grondstoffenplan. We zorgen voor gescheiden inzameling van verschillende waardevolle afvalstromen. PMD+ (plastic verpakkingen, metaalverpakkingen, drankenkartons en restafval), gft, oud papier en karton halen we gescheiden op bij huishoudens. Glas en textiel kunnen inwoners op centrale plaatsen in de gemeente naar ondergrondse en bovengrondse containers brengen. Op de milieustraat kunnen inwoners 30 waardevolle afvalstromen gescheiden aanleveren. Indien mogelijk passen we hergebruik of recycling toe.

Om de hoeveelheid restafval die we per inwoner inzamelen te verlagen, zetten we soms een rijdende milieustraat in. Hierbij richten we in een wijk of kern gedurende een dag een tijdelijke milieustraat in met de meest voorkomende afvalstromen die bewoners ten onrechte in het restafval gooien.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Aantrekkelijke speel- en ontmoetingsplekken voor jongeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het speelruimtebeleid uit en betrekken jongeren bij de inrichting van de buitenruimtes.

We zorgen voor veilige, toegankelijke en aantrekkelijke speel- en ontmoetingsplekken in onze kernen en wijken. Bij de ontwikkeling en verbetering van voorzieningen betrekken we kinderen, jongeren en omwonenden waar mogelijk actief.

Wat willen we bereiken?

Beheersbare grondwaterstanden in Sluiskil

Wat gaan we daarvoor doen?

We leggen kweldrainage aan in Sluiskil.

We werken samen met Rijkswaterstaat aan de uitvoering van de 2e fase. We bestrijden de overlast van grondwater vanuit het Kanaal van Gent naar Terneuzen.

Gereed in december 2028

Wat willen we bereiken?

Een betere balans tussen gezondheid, leefbaarheid en sociaal samenzijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

We maken een definitief plan voor de inrichting van het parkgebied Hart van Sluiskil.

We geven uitvoering aan het inrichtingsplan. We voeren een bodemonderzoek uit en laten een verlichtingsplan opstellen. Tegelijk doorlopen we de procedure voor de omgevingsvergunning.

Gereed in december 2027

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendige culturele voorziening voor inwoners van Terneuzen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We bereiden de renovatie van het gebouw van Toonbeeld voor.

Daarbij werken we aan een duurzame, toegankelijke en functionele accommodatie die ook de komende jaren ruimte biedt aan cultuur, educatie en ontmoeting.

Gereed in december 2029

Wat willen we bereiken?

Groenere kernen en wijken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanleg gedenkbos in Sluiskil.

We leggen de basis aan voor een gedenkbos in Sluiskil. Dit park komt aan de Drostlaan, grenzend aan het voedselpark en de gemeentelijke begraafplaats. De aanleg van dit bos is onderdeel van de Regio Deal North Sea Port District. In het najaar kan het gedenkbos in gebruik genomen worden. Vanaf dan kunnen nabestaanden bomen ter nagedachtenis aan een overledene planten.

Gereed in december 2027

We vergroenen de openbare ruimte op verschillende plaatsen.

We vergroten het aandeel groen in woonwijken en kernen. Bij herinrichtingen benutten we kansen voor vergroening, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Overbodige verharding vervangen we waar mogelijk door groen.

Via projecten, zoals Gezonde Buurten en Totaalplan Binnenstad, en de wijkaanpak van Clavis vergroenen we buurten. Hierbij moedigen we bewoners aan om hieraan mee te doen. Ze kunnen geveltuinen aanleggen en hun eigen tuinen vergroenen.

Wat willen we bereiken?

Meer recreatiemogelijkheden in de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken verder aan aantrekkelijke openbare ruimtes die uitnodigen tot ontmoeten, bewegen en recreëren.

Daarbij geven we uitvoering aan projecten zoals het Rondje Kreek. Ook verbeteren we waar mogelijk de recreatieve voorzieningen rond de Otheense Kreek. Daarnaast gebruiken we de kwaliteitsimpuls voorzieningen buitenruimte om de voorzieningen aan te passen

Wat willen we bereiken?

Minder aanbod van restafval.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het nieuwe grondstoffenplan uit.

Op basis van het vernieuwde grondstoffenbeleid bereiden we verbeterde inzamelsystemen voor. Daarbij onderzoeken we maatregelen die afvalscheiding bevorderen en bijdragen aan een eerlijke tarievenstructuur. Voor specifieke doelgroepen en situaties, zoals hoogbouwlocaties, werken we oplossingen uit.

Gereed in december 2028

Wat willen we bereiken?

Parkgebied het hart van Sluiskil, voor meer balans tussen gezondheid, leefbaarheid en sociaal samenzijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

We maken een definitief plan voor de inrichting.

We geven uitvoering aan het inrichtingsplan. We voeren een bodemonderzoek uit en laten een verlichtingsplan opstellen. Tegelijk doorlopen we de procedure voor de omgevingsvergunning. We besteden het werk aan.

Gereed in december 2027

Thema 1.5 Woningmarkt - ruimtelijke ordening

Tot dit thema behoren taken op het gebied van de ruimtelijke ordening en ontwikkeling en functietoedeling van de leefomgeving, gemeentelijke bouwgrondexploitatie, gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening, inclusief leges omgevingsvergunningen.

Ook ontwikkeling van bedrijfsterreinen en landschappelijke projecten rond de Kanaalzone komen hier aan bod.

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging gaan een nieuw wettelijk kader vormen waarbinnen we moeten werken.

Doorlopende doelen en prestaties

We werken aan een aantrekkelijke en toekomstbestendige gemeente met voldoende en passende woningen voor starters, gezinnen, senioren, internationale werknemers en andere doelgroepen. Daarbij zetten we in op groei van het aantal inwoners en versterking van de leefbaarheid van onze kernen. Samen met woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partners werken we aan versnelling van de woningbouwproductie, verbetering van de bestaande woningvoorraad en duurzame gebiedsontwikkeling.

Regionale woonvisie en Woondeal

We voeren het uitvoeringsprogramma van de Regionale woonvisie uit. Tegelijk werken we toe naar de omzetting hiervan in een volkshuisvestingsprogramma in 2027, in lijn met de wet Versterking regie volkshuisvesting. We geven invulling aan de Zeeuwse Woondeal met een streefwaarde van ongeveer 210 nieuwe woningen in 2027, waarvan een aanzienlijk aandeel in de sociale huursector. Daarbij werken we aan woningbouwlocaties in onder meer Othene, Axel-Noord en andere kansrijke locaties binnen onze gemeente. We streven naar voldoende betaalbare koop- en huurwoningen. We hebben in het bijzonder aandacht voor seniorenhuisvesting, levensloopbestendig wonen en het behoud van voorzieningen in onze kernen.

Verduurzaming en huisvesting voor arbeidsmigranten

Daarnaast ondersteunen we inwoners waar mogelijk bij het verduurzamen van hun woning. Ook werken we aan passende huisvestingsoplossingen voor arbeidsmigranten, bij voorkeur op centrale locaties nabij het werk.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Een prettig woon- en leefklimaat voor inwoners en internationale werknemers.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het handhavingsbeleid uit en we passen de beleidsregel Flexbewoning gemeente Terneuzen toe.

We handhaven op illegale bewoning en zien toe op naleving van wet- en regelgeving. Tegelijk werken we aan kwalitatief goede huisvesting voor internationale werknemers, om verdringing op de woningmarkt te voorkomen. Nieuwe initiatieven beoordelen we vanuit leefbaarheid, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit.

Wat willen we bereiken?

Een woningvoorraad die aansluit op de behoeften.

Wat gaan we daarvoor doen?

We bereiden nieuwe prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties voor.

Samen met woningcorporaties en huurdersorganisaties maken we nieuwe prestatieafspraken voor de periode 2028-2031. Daarbij sturen we nadrukkelijk op betaalbare woningen, sociale woningbouw, verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, huisvesting van aandachtsgroepen en passende woonvormen voor senioren. Het volkshuisvestingsprogramma vormt hiervoor de basis.

Gereed in augustus 2027

Wat willen we bereiken?

Passende woningen voor starters op de woningmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

We geven jongeren de mogelijkheid een starterslening aan te vragen.

Om het kopen van een eerste huis mogelijk te maken, kunnen inwoners een starterslening bij ons aanvragen.

Gereed in december 2028

Thema 1.6 Totaalplan binnenstad

Tot dit thema behoren taken op het gebied van de uitvoering van het Totaalplan binnenstad Terneuzen.

Doorlopende doelen en prestaties

De komende jaren werken we aan de uitvoering van het Totaalplan Binnenstad Terneuzen. Samen met ondernemers, (pand)eigenaren, bewoners en bezoekers bouwen we aan een compacte, aantrekkelijke en toekomstbestendige binnenstad. De binnenstad moet een aangename ontmoetings- en verblijfsplek zijn, een gewilde plek om te wonen en te recreëren. We creëren een compact kerngebied met belangrijke voorzieningen en we vergroenen grote delen van de binnenstad. Het wordt dus niet alleen een 'place to buy', maar vooral een 'place to be' en een 'place to live'.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendige binnenstad.

Wat gaan we daarvoor doen?

We realiseren de ambities uit het Totaalplan Binnenstad Terneuzen.

We vernieuwen de openbare ruimte in de Noordstraat en we maken een start met de herinrichting van de Havenstraat. De ruimte wordt klimaatbestendig en krijgt een groen en levendig karakter.

Op basis van het concept Volop Terneuzen koppelen we leegstaande panden aan lokale initiatieven en ondernemerschap. We voeren fase 2 uit van de Oostelijke kanaalarm en maken plannen voor fase 3. In de Raadsledenbuurt zetten we de projecten uit het Volkshuisvestingsfonds voort. Het gaat hierbij vooral om het opknappen van 100 woningen, het verduurzamen van 100 woningen en het levensloopbestendig maken van 24 woningen. De woningen zijn particulier bezit en de bewoner is ook de eigenaar. Ook komen we tot een projectplan voor het buurthart. We creëren meer ruimte voor ontmoeting, groen en spelen. We herzien het ruimtelijk kader bebouwing en functies van het Totaalplan Binnenstad Terneuzen, beter bekend als 'de spelregels'. Dit doen we omdat we de afgelopen tijd hebben gemerkt dat de spelregels nog wat aanscherping of verheldering vragen.

Gereed in december 2032

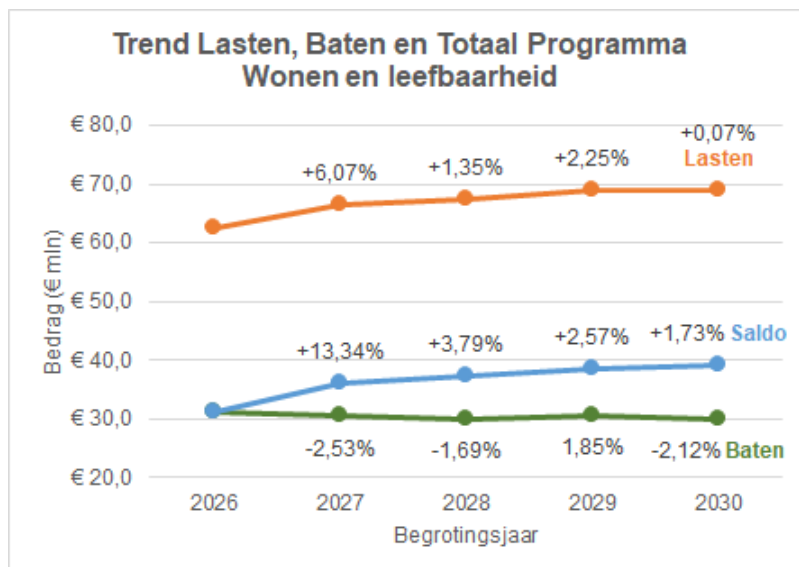

Wat mag het kosten per programma?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1.1 Veiligheid						
Lasten	7.257	7.477	8.024	8.396	8.512	8.524
Baten	15	53	54	55	55	55
Saldo	7.242	7.424	7.970	8.342	8.457	8.468
1.2 Mobiliteit						
Lasten	14.145	12.848	14.326	14.646	14.813	14.724
Baten	1.028	353	354	356	357	358
Saldo	13.117	12.495	13.972	14.290	14.456	14.366
1.3 Kunst, cultuur en cultureel erfgoed						
Lasten	8.952	9.934	9.826	9.879	9.959	10.125
Baten	2.406	2.206	1.983	1.779	1.794	1.794
Saldo	6.545	7.728	7.843	8.101	8.164	8.330
1.4 Beheer openbare ruimte						
Lasten	24.160	25.235	26.274	27.166	28.005	28.316
Baten	22.110	24.703	23.015	23.628	23.936	23.819
Saldo	2.051	532	3.258	3.538	4.069	4.498
1.5 Woningmarkt - Ruimtelijke ordening						
Lasten	8.647	6.654	6.952	6.347	6.691	6.317
Baten	7.421	3.901	5.023	4.122	4.359	3.842
Saldo	1.226	2.753	1.930	2.226	2.332	2.475
1.6 Totaalplan Binnenstad						
Lasten	1.292	300	1.112	991	999	1.018
Baten	79	0	16	0	0	0
Saldo	1.213	300	1.097	991	999	1.018
Totaal programma Wonen & leefbaarheid						
Lasten	64.453	62.448	66.514	67.427	68.979	69.024
Baten	33.060	31.216	30.445	29.938	30.501	29.869
Saldo	31.393	31.232	36.069	37.488	38.478	39.156

Toelichting verschillen

Lasten

De lasten binnen programma 1 stijgen ten opzichte van 2026. Dit komt vooral door hogere bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, hogere personeelskosten die aan dit programma worden toegerekend en hogere kapitaallasten. De kapitaallasten nemen toe door extra investeringen die in de begroting zijn opgenomen.

Baten

De baten nemen af ten opzichte van 2026. Dit wordt met name veroorzaakt door een daling in opbrengsten rioolheffing in 2027. De rioolheffing en afvalstoffenheffing kennen wettelijk een maximum van 100% kostendekkendheid. Door het aanscherpen van de rentetoerekening in de geactualiseerde Financiële verordening, dalen de toegerekende kosten. Dit betekent dat we minder opbrengsten hoeven te realiseren om 100% kostendekkendheid te bereiken. Gelet op deze wijziging en de geactualiseerde kostenraming verlagen we de tarieven voor 2027 met 11,1%, terwijl tegelijkertijd een kostendekkendheidspercentage van 100% wordt gerealiseerd.

Reserves

	Begroting	Meerjarenraming			
bedrag x € 1.000	2027	2028	2029	2030	
Toevoegingen					
Reserve kapitaallasten maats.nut programma 1	12.780	0	0	0	
Reserve kapitaallasten econ.nut programma 1	200	200	200	200	
Onttrekkingen					
Reserve Bestuursakkoord	374	550	550	550	
Reserve budgetoverhevelingen	115	0	0	0	
Reserve begraven voor 1/1/2017	187	179	0	0	
Reserve kapitaallasten maats.nut programma 1	86	180	216	213	
Reserve Totaalplan Binnenstad	300	300	300	300	
Reserve kapitaallasten econ.nut programma 1	311	331	350	366	
Saldo	11.608	-1.340	-1.216	-1.230	

Investeringsen

Omschrijving investering	2027	2028	2029	2030
Reconstructie wegen	1.112	1.112	1.112	1.112
Tractie straatreiniging/gladheidsbestrijding	90	75	0	0
Miniperscontainers	82	82	82	82
Uitvoering beleidsplan openb. Verl. vernieuwing armaturen	355	355	355	355
Uitvoering beleidsplan openb. Verl. verbetering lichtmasten	142	142	142	142
Parkeerautomaten	0	0	200	0
Uitvoeringsagenda GVVP	100	100	100	100
Tractie afvalinzameling	2.726	105	1.550	0
Containers activeren i.p.v. exploitatie	200	200	200	200
Grondstoffenplan	300	300	300	300
WKA	3.565	3.565	4.911	4.911
Binnenstad Terneuzen	2.745	1.400	0	0
Investeringsplan ICT Hardware	0	50	0	0
Verduurzaming vastgoed	1.004	1.004	1.004	1.004
Verduurzaming vastgoed (verhoging)	2.780	0	0	0
Modernisering en verduurzaming sporthal 't Sportuus Axel	PM	0	0	0
Verduurzaming vastgoed (solitaire scholen)	PM	PM	PM	PM
Aanpak wateroverlast Sluiskil - riolering	225	0	0	0
Aanpak wateroverlast Sluiskil - pompen/gemalen	75	0	0	0
Aanpak wateroverlast Sluiskil - waterbeheersing	225	0	0	0
Aanpak wateroverlast Sluiskil - wegen	225	0	0	0
Voortzetting Landschapsuitvoeringsplan voor de Kanaalzone (LUP) - koppelingsgebieden North Sea Port District (NSPD)	0	90	90	90
Dorpshart Sluiskil (verhoging)	224	0	0	0
Inrichting openbaar gebied campus	5.000	0	0	0
Infra op en rond Campus	5.000	0	0	0
Totaal	26.175	8.580	10.046	8.296

Beleid

- Omgevingsvisie 'Terneuzen stroomopwaarts, samen vergroenen' (2025)
- Beleidsregels Wet Bibob (2022)
- Nota prostitutiebeleid (2013)
- Damoclesbeleid (2022)
- Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 (2018)
- Horecabeleid (2009)
- Nota Evenementenbeleid gemeente Terneuzen (2020)
- APV Terneuzen 2023
- Regionaal Preventie- en Handhavingsplan voor de uitvoering van de Drank- en Horecawet 2018-2020
- Integraal handhavingsbeleid Zeeuws-Vlaanderen 2017-2020
- Verkeer- en Vervoerplan Terneuzen (2022)
- Regionale Mobiliteitsstrategie (2022)
- Wegenbeheerplan 2022-2026 (2021)
- Beleids- en beheerplan Openbare Verlichting 2015-2024 (2015)
- Parkeernota Terneuzen 2023-2033
- Beleidsregels parkeerschijfzone (blauwe zone) (2010)
- Grondstoffenplan (2022)
- Groeidocument Groen: Visie op Groen (2019)
- Groeidocument Groen: Groenstructuurplan (2019)
- Groeidocument Groen: Beleidsplan Openbaar Groen (2019)
- Bomenbeleidsplan en lijst waardevolle bomen (2021)
- Water en Klimaatadaptatie Aanpak (WKA) (2023)
- KASZ Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (2022)
- Structuurvisie Terneuzen 2025 (2010)
- Strategische regiovisie Zeeuws-Vlaanderen (2021)
- Verordening fysieke leefomgeving Terneuzen 2023
- Nota Grondbeleid (2022)
- Structuurvisie binnenstad gemeente Terneuzen (2012)
- Structuurvisie ondergrondse infrastructuur (2014)
- Detailhandelvisie Terneuzen (2014)
- Regionale woonvisie Zeeuws-Vlaanderen
- Gebiedsvisie Zeeuws-Vlaamse kanaalzone (2009)
- Masterplan Axelsedam (2003)
- Hotelvisie Gemeente Terneuzen (2008)
- Totaalplan Binnenstad Terneuzen (2022)
- Beleidsplan sociaal domein Terneuzen 2026 en verder 'Iedereen aan boord'
- Een leven lang gezond & fit in Zeeuws-Vlaanderen! Regionale Nota Gezondheidsbeleid Zeeuws-Vlaanderen 2022-2025 uitwerking gemeente Terneuzen verlengd voor 2026
- Eerste Monitor Plan van Aanpak Huisvesting Internationale Werknemers (2025)
- Vuistregels en Bandbreedtes Woningbouw Wijken en Kernen Terneuzen (2025)
- Subsidieverordening cultureel erfgoed Terneuzen 2023
- Kerkervisie 2024: Agrarisch cultuur erfgoed, kerken en molens - Gemeente Terneuzen

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/ZoekUitgebreid>

Verbonden partijen

- Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwerking Zeeland (OLAZ)
- Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)
- Publiek Vervoer Zeeland
- Zeeuws Archief

Zorg & gezondheid

Ambitie

We willen dat inwoners van Terneuzen gezond, vitaal en zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Daarom zetten we in op een sterke sociale basis, preventie en toegankelijke ondersteuning dicht bij huis. We stimuleren inwoners om mee te doen in de samenleving en ondersteunen waar dat nodig is.

We werken samen met zorgorganisaties, maatschappelijke partners, vrijwilligers en mantelzorgers aan een toekomstbestendig zorgaanbod. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor senioren, kwetsbare inwoners en mensen met een ondersteuningsvraag.

Sport, bewegen, ontmoeting en een gezonde leefomgeving dragen bij aan het voorkomen van zorgvragen en aan het versterken van welzijn. Tegelijk zetten we ons regionaal in voor het beschikbaar en betaalbaar houden van zorgvoorzieningen, waaronder het behoud van een volwaardig ziekenhuis in Zeeuws-Vlaanderen.

Zo bouwen we aan een gemeente waarin inwoners gezond kunnen opgroeien, prettig ouder kunnen worden en naar vermogen kunnen meedoen aan de samenleving.

Thema 2.1 Welzijn - Sport

We stimuleren een actief en gezond leven. Tot dit thema behoren alle maatregelen ter stimulering van professionele en amateursport en alle accommodaties voor sportbeoefening. We geven uitvoering aan het Sportakkoord.

Sport en bewegen dragen bij aan gezondheid, welzijn, ontmoeting en sociale samenhang. Daarom stimuleren we inwoners van alle leeftijden om te sporten en te bewegen. Samen met verenigingen, maatschappelijke organisaties en andere partners werken we aan een sterke en toekomstbestendige sportinfrastructuur. Goede sportvoorzieningen, vitale verenigingen en een beweegvriendelijke leefomgeving vormen hiervoor de basis.

Doorlopende doelen en prestaties

Sportvoorzieningen

We voeren het Lokaal Sportakkoord uit. Zo stellen we bewoners in staat om te sporten, te bewegen en te ontmoeten. We maken sportvoorzieningen bereikbaar, toegankelijk en toekomstbestendig. Daarbij zetten we in op optimaal gebruik van sportaccommodaties, beweegvriendelijke openbare ruimte en vitale sportverenigingen. Sport speelt niet alleen een belangrijke rol bij gezondheid en preventie. Het versterkt ook de leefbaarheid en verbondenheid binnen onze kernen.

We investeren in kwalitatief goede en toekomstbestendige sportaccommodaties. We vernieuwen de atletiekbaan in Terneuzen, we onderzoeken een mogelijke bijdrage voor het verbeteren van de voetbalaccommodatie van HSV Hoek en moderniseren sporthal 't Sportuus in Axel. Daarmee zorgen we ervoor dat inwoners ook in de toekomst beschikken over goede sportvoorzieningen.

Sportevenementen

We staan open voor regionale en bovenregionale sportevenementen die bijdragen aan de vitaliteit, uitstraling en aantrekkelijkheid van onze gemeente. Sportevenementen stimuleren bewegen, versterken de lokale economie en brengen inwoners samen.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Dat inwoners kunnen sporten, bewegen en elkaar ontmoeten.	We creëren faciliteiten voor het beoefenen van Urban sports. We blijven investeren in aantrekkelijke en toegankelijke voorzieningen voor sport, bewegen en ontmoeten. Die moeten aansluiten bij de behoeften van inwoners. Daarbij evalueren en optimaliseren we bestaande urban sports-voorzieningen, beweegroutes en andere laagdrempelige sportfaciliteiten. Gereed in december 2027 We stellen cofinanciering beschikbaar voor het ontwikkelen van padelbanen bij TC Animo. We stimuleren hiermee de multifunctionaliteit en het toekomstbestendig maken van de tennisaccommodatie. Gereed in december 2028 We voeren geplande verbeteringen aan sportaccommodaties uit. We werken samen met sportverenigingen aan veilige, duurzame en toekomstbestendige accommodaties. Daarbij geven we uitvoering aan de geplande investering in de atletiekbaan in Terneuzen. We prioriteren de modernisering (onderhoudsbudgetten) en verduurzaming (routekaart verduurzaming) uit bestaande budgetten van 't Sportuus in Axel in 2027 en onderzoeken de mogelijkheden voor een bijdrage van de voetbalaccommodatie van HSV Hoek. Gereed in december 2030
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Stimuleren van sporten en bewegen.	We staan open voor de komst van grootschalige sportevenementen. We bieden ruimte aan de organisatie van grootschalige sportevenementen, die bijdragen aan de vitaliteit en uitstraling van onze gemeente. We nemen hiervoor een structureel bedrag op in de begroting.

Thema 2.2 Participatiewet en Wet Schuldhulpverlening

Tot dit thema behoren alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen. De Participatiewet zorgt voor één regeling voor iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt. Wij bieden passende ondersteuning om mee te doen in de samenleving. Dit kan werk zijn. Maar het kan ook een andere vorm van participatie zijn. Bijvoorbeeld wanneer en zolang arbeidsinschakeling (nog) niet haalbaar is.

We voeren de schuldhulpverlening inclusief vroegsignalering zelf uit. We zetten Dethon en het WerkServicePunt (WSP) in voor de (deel)uitvoering van de Participatiewet.

Inkomens- en bijstandsvoorzieningen

Wij willen het voor iedereen in onze gemeente mogelijk maken om deel te nemen aan het maatschappelijk leven, zodat iedereen kan meedoen. Daartoe stellen we de volgende inkomensvoorzieningen beschikbaar aan inwoners die niet zelfstandig in de noodzakelijke kosten van bestaan kunnen voorzien:

- Bijstandsuitkeringen;
- IOAW-uitkeringen;
- IOAZ-uitkeringen;
- BBZ-uitkeringen.

Doorlopende doelen en prestaties

Bijstand en minima

We bieden ondersteuning aan inwoners die niet zelfstandig in de noodzakelijke kosten van hun bestaan kunnen voorzien. We ondersteunen inwoners die tijdelijk of langdurig onvoldoende inkomen hebben om zelfstandig in hun bestaan te voorzien. Daarbij hebben we oog voor de menselijke maat en voor de persoonlijke situatie van inwoners. We zetten ons in voor een stevig minimabeleid, waarbij ondersteuning toegankelijk blijft voor inwoners die dat nodig hebben.

Arbeidsmarkt

We stimuleren dat zoveel mogelijk inwoners naar vermogen kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt en de samenleving. Voor inwoners voor wie betaald werk niet direct haalbaar is, zoeken we naar passende vormen van maatschappelijke participatie, ontwikkeling en activering. Daarmee werken we aan een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen. We geven uitvoering aan de Wet banenafpraak en het invullen van garantiebanen. We besteden extra aandacht aan de mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt met als doel dat zij ook regulier participeren.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Ondersteuning bieden aan inwoners die niet zelfstandig in de noodzakelijke kosten van hun bestaan kunnen voorzien.	We zetten de invoering van de Participatiewet in Balans voort. In 2027 voeren we de wijzigingen in met betrekking tot de nieuwe Wet handhaving en sociale zekerheid. De grootste wijziging is het hoofdstuk in de verordening Sociaal Domein over maatregelen en boetes. Verder voeren we administratieve aanpassingen in die aansluiten op de menselijke maat en het evenredigheidsbeginsel. Gereed in januari 2027 We zetten in op bestaanszekerheid. We zorgen voor een minimale basis van bestaanszekerheid voor inwoners met het gemeentelijk minimabeleid. Daarnaast sturen we met de individuele bijzondere bijstand op individuele kansen en ontwikkelingen. We behouden de bestaande inkomensgrenzen voor inwoners.

Thema 2.3 Zelfredzaamheid

We ondersteunen inwoners om zo zelfstandig mogelijk te leven en mee te doen in de samenleving. Dit zijn ook de pijlers van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Daarbij staat de eigen kracht van inwoners centraal, ondersteund door een sterke sociale basis, toegankelijke voorzieningen en passende zorg. We investeren in

preventie, ontmoeting en ondersteuning dicht bij huis, zodat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen omgeving.

Tot dit thema behoren materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren voor mensen met fysieke beperkingen. We bieden hulp aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch), die zelfstandig wonen en die ondersteuning nodig hebben. We bieden alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen, met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven.

Onze uitvoeringsorganisatie aan-z heeft een breed takenpakket op het gebied van het sociaal domein. Hieronder vallen welzijnswerk en het bevorderen van zelfredzaamheid. We werken samen met aan-z aan het terugdringen van eenzaamheid.

Wij nemen samen met de Zeeuwse gemeenten en de provincie Zeeland deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer Zeeland, voor wat betreft het vraagafhankelijk jeugdhulpvervoer en Wmo-vervoer.

Doorlopende doelen en prestaties

Toekomstbestendig Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Wij streven naar toegankelijke, passende en betaalbare ondersteuning voor inwoners die een beroep doen op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Ook op de langere termijn willen wij de beschikbaarheid en betaalbaarheid van deze voorzieningen borgen. Daarom zetten wij in op preventie, het versterken van de sociale basis en doelmatige inzet van voorzieningen, zodat ondersteuning beschikbaar blijft voor inwoners die deze nodig hebben.

Maatwerk

We bieden ondersteuning die aansluit bij de persoonlijke situatie van inwoners. Waar mogelijk zoeken we samen met inwoners en hun netwerk naar passende oplossingen. Voor situaties waarin reguliere voorzieningen onvoldoende uitkomst bieden, passen we maatwerk toe. De ervaringen uit maatwerktrajecten gebruiken we om onze dienstverlening en ons beleid verder te verbeteren.

Voor specifieke, individuele gevallen passen we maatwerk toe. We maken daarbij o.a. gebruik van de doorbraakmethode. Het doorbraak-/maatwerkplan is onderdeel van de methode '1 gezin, 1 plan en 1 regisseur'. Naast een vastgestelde maatwerkroute werken we toe naar een vaste aanpak van actieonderzoeken. (Actieonderzoeken zijn binnen de Participatiewet in Balans praktijkgerichte onderzoeksmethoden, waarbij gemeenten, professionals en mensen in de bijstand samenwerken. Ze onderzoeken knelpunten en testen direct verbeteringen in de praktijk, zoals betere re-integratie of aangepaste ondersteuning.) We vertalen de oplossingen die in de praktijk goed werken naar beleid. We analyseren halfjaarlijks de resultaten met behulp van de doorbraakmethode.

Inclusieagenda

We werken aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Daarom verbeteren we stap voor stap de toegankelijkheid van voorzieningen, openbare gebouwen, dienstverlening en informatie. We voeren de Lokale Inclusie Agenda uit. We werken samen met maatschappelijke organisaties aan gelijke kansen, toegankelijkheid en sociale veiligheid voor alle inwoners. Ook blijven we ons inzetten tegen discriminatie en voor acceptatie en inclusie. Dit doen we op verschillende manieren en met diverse organisaties en samenwerkingsverbanden. Om ons nog beter in te zetten als inclusieve werkgever sloten we ons aan bij het Charter Diversiteit van de Sociaal-Economische Raad (SER).

We zijn een regenbooggemeente. Een regenbooggemeente is een gemeente die zich actief inzet voor de veiligheid, emancipatie en sociale acceptatie van de lhbtq+-gemeenschap. Ze zorgt ervoor dat iedereen, ongeacht geaardheid of genderidentiteit, zichzelf kan zijn. We sluiten niemand uit en hebben oog voor diversiteit. Discriminatie.nl Zeeland monitort meldingen van discriminatie en organiseert projecten en activiteiten om Zeeland inclusiever te maken. We werken doorlopend aan de fysieke toegankelijkheid van onze gemeentelijke gebouwen. We laten jaarlijks inspecties uitvoeren om dit te controleren.

Welzijnsaccommodaties

Welzijnsaccommodaties en ontmoetingsplekken vormen een belangrijke basis voor leefbare kernen. Samen met partners werken we aan een dekkend netwerk van voorzieningen waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten, activiteiten kunnen ondernemen en ondersteuning kunnen vinden. Hiermee versterken we sociale samenhang, gemeenschapszin en preventie. Een coördinator buurthuizen is aan de slag met het versterken van het aanbod van voorzieningen.

Maatschappelijke opvang en beschermd wonen

We ondersteunen mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk dicht bij huis en in hun eigen leefomgeving. Dat vraagt een basisniveau van voorzieningen en kennis, geschikte woningen en vooral samenwerking tussen en met gemeenten, ketenpartners en zorgverzekeraars. 'Housing First' is hierbij het uitgangspunt.

Zorg in Zeeland

We werken samen met netwerkpartners in de zorg. We hebben onze inbreng in de Zeeuwse Zorgcoalitie. De samenwerking in Kerngezond is belangrijk voor de uitvoering van het Integraal Zorg Akkoord voor Zeeland. Thema's van de subregionale en de Zeeuwse samenwerking zijn: de zorginfrastructuur, arbeidsmarkt en opleiding, wonen met zorg en toegang tot de zorg. Positieve gezondheid staat in alle uitwerkingen centraal. Wij blijven ons samen met regionale partners actief inzetten voor het behoud van een volwaardig ziekenhuis in Zeeuws-Vlaanderen.

Langer zelfstandig wonen

Samen met woningcorporaties, zorgaanbieders en andere partners werken we aan passende woon-zorgconcepten voor senioren. Daarmee ondersteunen we inwoners om langer zelfstandig te blijven wonen.

Dementie en eenzaamheid

We zetten onze inzet als dementievriendelijke gemeente voort, net als de aanpak tegen eenzaamheid. Samen met maatschappelijke organisaties, zorgaanbieders, vrijwilligers en mantelzorgers werken we aan bewustwording, ondersteuning en een toegankelijke leefomgeving voor inwoners met dementie en hun naasten.

Zorg jongvolwassenen

We zetten in op een warme overdracht voor jongvolwassenen (18-/18+) bij de overgang van de jeugdhulpverlening naar voorzieningen voor volwassenen. We zorgen voor een goede en tijdige aansluiting tussen de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet. Dit doen we met de inzet vanuit het Jongerenloket, het gebruik van Mijn Plan 18 en vroegtijdig signaleren. We maken hierbij gebruik van bestaande casusoverleggen (Wmo en jeugd).

Mantelzorg en vrijwilligers

Mantelzorgers en vrijwilligers zijn onmisbaar voor een sterke samenleving. We ondersteunen hen bij hun belangrijke rol en zetten ons in voor het voorkomen van overbelasting. Daarmee versterken we de sociale basis en helpen we inwoners om zo lang mogelijk zelfstandig mee te doen in de samenleving.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Gelukkige en gezonde inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten de aanpak één tegen eenzaamheid voort en zijn een dementievriendelijke gemeente.

We hebben blijvende aandacht voor dementie, door samen met ondernemers, zorgaanbieders, burgers en vrijwilligersorganisaties aan de slag te gaan en te werken aan een dementievriendelijke gemeente. We stimuleren mensen met dementie zo lang mogelijk zelfstandig deel te nemen aan de samenleving. We zetten in op bewustwording, informatieversteviging, deskundigheidsbevordering, samenwerking en netwerkvorming. Ook besteden we aandacht aan dementie bij het inrichten van de fysieke en sociale leefomgeving.

We zetten in op het voorkomen en verminderen van eenzaamheid. Signalering, een passend aanbod van activiteiten en ondersteuning en de lokale coalitie vormen de basis van de lokale aanpak eenzaamheid.

Gereed in maart 2030

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten het mantelzorgbeleid en vrijwilligersbeleid door.

We blijven inzetten op het versterken, waarderen en ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers. We zorgen voor toegankelijke informatie, advies en ondersteuning en hebben aandacht voor het voorkomen van overbelasting van mantelzorgers. We werken aan deskundigheidsbevordering bij vrijwilligers en bieden mantelzorgers online leerlijnen, individuele ondersteuning en ontmoetingsactiviteiten aan.

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

We nemen maatregelen om het beroep op geïndiceerde hulp te stabiliseren.

Toegankelijke en betaalbare ondersteuning voor inwoners.

We versterken de sociale basis, stimuleren preventie en zetten ondersteuning zo licht mogelijk in waar dat kan en zo zwaar als nodig waar dat moet. Tegelijk houden we grip op de kosten door doelmatige inzet van voorzieningen, goed contractbeheer en datagedreven sturing. Zo zorgen we ervoor dat ondersteuning beschikbaar blijft voor inwoners die deze het hardst nodig hebben. We doen dit door zorgvuldiger indiceren, het vergroten van kostenbewustzijn, het toepassen van innovatieve en efficiënte vormen van ondersteuning, het beter benutten van data en het versterken van het contractbeheer.

Gereed in december 2028

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

We brengen in beeld welke welzijnsaccommodaties, ontmoetingsplekken en sportvoorzieningen in de komende jaren aandacht vragen.

Toekomstbestendige ontmoetingsplekken en voorzieningen die bijdragen aan leefbare, vitale en verbonden kernen.

Samen met inwoners, verenigingen en maatschappelijke partners onderzoeken we hoe deze voorzieningen kunnen blijven bijdragen aan ontmoeting, bewegen, participatie en sociale samenhang. Daarbij werken we aan een toekomstbestendig netwerk van voorzieningen dat aansluit bij de behoeften van onze kernen, zoals in Othene. De coördinator buurthuizen ondersteunt het versterken van het aanbod en het gebruik van deze voorzieningen.

Thema 2.4 Volksgezondheid

Tot dit thema behoren maatregelen die bijdragen aan het beschermen en bevorderen van de gezondheid van inwoners. Daarbij hebben we aandacht voor alle leeftijdsgroepen. We besteden speciaal aandacht aan inwoners die een verhoogd risico lopen op gezondheidsachterstanden. We zetten in op preventie, een gezonde

leefomgeving en het versterken van gezond gedrag, zodat inwoners zo lang mogelijk gezond, actief en zelfstandig kunnen leven.

Gezondheid wordt niet alleen bepaald door zorg, maar ook door factoren zoals wonen, bewegen, ontmoeten, onderwijs, inkomen en de kwaliteit van de leefomgeving. Daarom werken we samen met maatschappelijke organisaties, zorgpartners, onderwijsinstellingen en inwoners aan een gezonde gemeente. We geven uitvoering aan het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en zetten de regionale preventieaanpak voort.

De GGD voert voor ons taken uit die voortvloeien uit de Wet publieke gezondheid. Waaronder jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding en gezondheidsvoorlichting.

Doorlopende doelen en prestaties

We werken binnen de gemeente Terneuzen integraal samen aan gezondheid, welzijn en participatie. Preventie en het versterken van de sociale basis, een gezonde leefomgeving en het verkleinen van gezondheidsachterstanden centraal. Daarbij besteden we aandacht aan factoren die van invloed zijn op gezondheid, zoals bewegen, ontmoeten, een groene en hittestressbestendige leefomgeving, bestaanszekerheid en toegankelijkheid en beschikbaarheid van basisvoorzieningen.

Daarnaast werken we mee aan de zogenaamde transformatie van de zorg; dit om kwalitatief goede zorg ook voor de toekomst beschikbaar te houden. We geven daartoe vorm aan de samenwerking tussen de zorg en het sociaal domein, bijvoorbeeld via Kerngezond. En we richten ketenaanpakken in om zorgvragen te voorkomen. Dit deden we vanaf 2023 vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Van 2027 tot en met 2029 volgen we de afspraken uit het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) op. De basisfuncties van valpreventie, sociaal verwijzen en de aanpak van overgewicht en obesitas bij kinderen en volwassenen zijn hiervan voorbeelden. Ook voor deze aanpakken zijn bewegen en ontmoeten succesfactoren.

Gezondheid in alle beleidsterreinen is een van de belangrijkste uitgangspunten van gezondheidsbeleid. Gezondheidsbevordering is een complex vraagstuk. We hebben alle beleidsdomeinen nodig om dit succesvol op te pakken. We zetten erop in om dit de komende jaren verder vorm te geven.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Een gezonde en actieve leefstijl.	We werken integraal samen aan gezondheid, participatie en zorg. Na vaststelling van het nieuwe gezondheidsbeleid, starten we met de uitvoering. Hierbij verbinden we gezondheidsambities nadrukkelijk met andere beleidsterreinen, zoals sport, onderwijs, leefomgeving, wonen en welzijn. We volgen de Zeeuwse preventieaanpak. We werken samen met regionale partners (Kerngezond) verder aan een integrale Zeeuws-Vlaamse aanpak van gezondheid. Een regionale preventie-infrastructuur is een van de opdrachten voor gemeenten in het Aanvullend Zorg en Welzijns Akkoord (AZWA). Daarbij zetten we de aanpak voort en stimuleren we initiatieven die bijdragen aan een gezonde leefstijl, mentale gezondheid en het voorkomen van gezondheidsachterstanden.

Wat willen we bereiken?

Een gezonde en prettige leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

We onderzoeken mogelijkheden om de inzet van voorzorgcirkels te stimuleren.

Voorzorgcirkels zijn netwerken van 10 tot 15 inwoners die elkaar op verschillende manieren ondersteunen. Dit is op vrijwillige basis maar met een serieuze inzet. Het draagt bij dat inwoners langer en gelukkiger in hun eigen woning kunnen blijven wonen. We onderzoeken in 2027 hoe we de inzet van voorzorgcirkels binnen onze gemeente kunnen realiseren.

Gereed in december 2027

Thema 2.5 Jeugdhulp

Tot dit thema behoren de voorzieningen en ondersteuning die bijdragen aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren. We bieden hulp wanneer dat nodig is, maar zetten vooral in op preventie, vroegsignalering en het versterken van de omgeving van jongeren. Zo willen we voorkomen dat problemen verergeren en zorgen we ervoor dat gespecialiseerde hulp beschikbaar blijft voor kinderen en gezinnen die deze echt nodig hebben.

Tot dit thema behoren vormen van jeugdhulp die we als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening aanmerkten. Ook horen hierbij maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen (18-).

Doorlopende doelen en prestaties

We werken samen met onderwijs, kinderopvang, zorgaanbieders, maatschappelijke organisaties en andere Zeeuwse gemeenten aan een toekomstbestendige jeugdhulp. Daarbij staat het versterken van de sociale basis centraal. We willen dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien en zich optimaal kunnen ontwikkelen. Preventie, vroegsignalering en passende ondersteuning dicht bij huis vormen daarbij belangrijke uitgangspunten.

In lijn met de Hervormingsagenda Jeugd werken we aan duurzame oplossingen voor de toenemende vraag naar jeugdhulp. Daarbij hanteren we het principe van normaliseren in plaats van problematiseren: niet iedere uitdaging vraagt om specialistische jeugdhulp. We kijken eerst naar wat jongeren, ouders, scholen en hun omgeving zelf kunnen betekenen, voordat we zwaardere ondersteuning inzetten.

Daarbij richten we ons op een jeugdhulp die ook in de toekomst nog betaalbaar en bereikbaar is. Dit doen we onder andere met doelmatige inkoop, zorgvuldig gebruik en monitoring van zorgkosten en datagedreven sturing.

We kopen jeugdhulp in via de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (IJZ). Zij voert het contractmanagement uit. We werken samen met de Zeeuwse gemeenten, Raad voor de Kinderbescherming, Veiligheidshuis, Rechtbank, Politie, Veilig Thuis, de gecertificeerde instellingen, de lokale zorg en de medische wereld.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Toegankelijke, passende en betaalbare jeugdhulp.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren de aanbesteding in Zeeuws verband uit.

We bereiden de aanbesteding van jeugdhulp Zeeland 2028-2031 verder voor. Samen met de andere Zeeuwse gemeenten en de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland werken we aan doelmatige contracten. Daarbij sturen we op kwaliteit, effectiviteit en betaalbaarheid. Binnen de huidige contracten nemen we maatregelen om samen met aan-z het beroep op jeugdhulp te verlagen. Daarbij gaan we uit van 'normaliseren': jeugdhulp zetten we alleen in wanneer dat passend en effectief is. We versterken het pedagogisch klimaat rondom kinderen en jongeren, onder meer door samenwerking tussen onderwijs, ouders, zorgaanbieders en maatschappelijke organisaties. Uitgangspunt blijft dat we jeugdhulp inzetten waar dit nodig en effectief is.

Gereed in december 2027

We voeren de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 uit.

We versterken preventie en de sociale basis. We bouwen onder andere verder aan een Stevig Lokaal Team, dat dichtbij jongeren en gezinnen staat. We zetten de voorbereidingen voort om in 2028 een Stevig Lokaal Team te hebben. Het team gaat zelf meer ondersteuning bieden en werkt nauw samen met scholen, kinderopvang en zorgpartners. Daarmee verminderen we de instroom naar specialistische jeugdhulp en zorgen we ervoor dat hulp beschikbaar blijft voor de meest complexe situaties. Met deze wettelijke verplichting realiseren we de doelen van de Hervormingsagenda Jeugd en zorgen we ervoor dat jeugdhulp ook in de toekomst beschikbaar blijft voor degenen die dit nodig hebben.

Gereed in december 2028

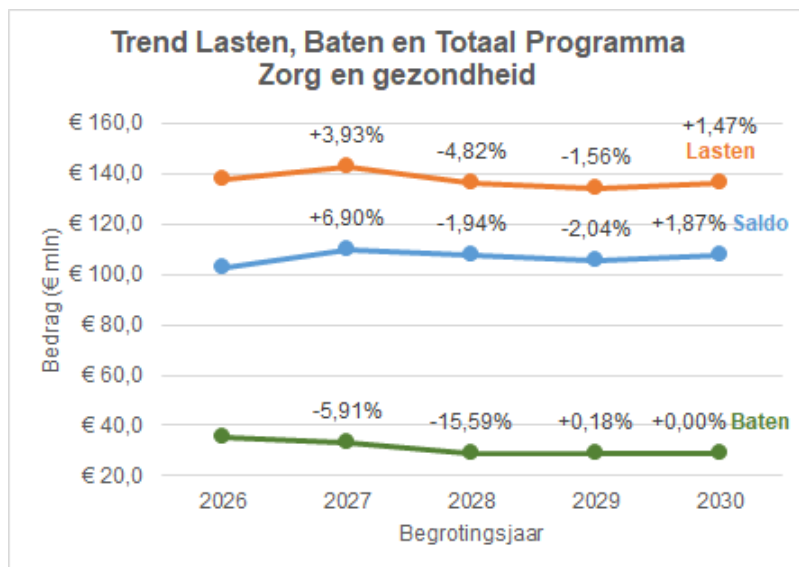

Wat mag het kosten per programma?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
2.1 Welzijn - Sport						
Lasten	24.827	24.667	26.354	20.416	20.799	21.156
Baten	12.020	10.521	9.500	4.163	4.188	4.160
Saldo	12.807	14.146	16.854	16.253	16.611	16.996
2.2 Participatie						
Lasten	44.043	44.806	44.959	44.731	44.788	44.978
Baten	22.992	23.009	23.099	23.083	23.105	23.127
Saldo	21.051	21.797	21.860	21.648	21.684	21.851
2.3 Zelfredzaamheid						
Lasten	20.532	25.632	27.752	27.880	24.549	25.237
Baten	431	862	395	1.387	1.389	1.392
Saldo	20.101	24.770	27.357	26.493	23.159	23.845
2.4 Volksgezondheid						
Lasten	3.734	3.800	3.611	3.618	3.622	3.624
Baten	525	584	16	16	16	16
Saldo	3.209	3.216	3.595	3.602	3.605	3.607
2.5 Jeugdhulp						
Lasten	34.075	38.606	40.459	39.913	40.699	41.473
Baten	235	218	222	100	104	108
Saldo	33.840	38.388	40.238	39.813	40.595	41.364
Totaal programma Zorg & gezondheid						
Lasten	127.211	137.511	143.136	136.558	134.456	136.467
Baten	36.202	35.195	33.232	28.750	28.802	28.803
Saldo	91.009	102.316	109.904	107.808	105.654	107.664

Toelichting verschillen

Lasten

De stijging in 2027 van de lasten binnen programma 2 wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere uitgaven binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en hogere kosten voor de jeugdhulp. De toenemende zorgvraag en de daarmee samenhangende inkoopkosten zorgen voor een verdere stijging van de uitgaven binnen het sociaal domein.

We nemen maatregelen om de kosten van de Wmo en jeugdhulp beheersbaar te houden. Vanaf 2028 verwachten we dat het gebruik niet verder stijgt en mogelijk zelfs afneemt. Daarbij houden we wel rekening met verwachte prijsstijgingen.

Baten

De baten nemen af ten opzichte van 2026 doordat t/m 2026 incidentele middelen zijn ontvangen vanuit de regelingen GALA en IZA. In de periode 2027-2029 ontvangen we middelen uit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Een deel van dit geld gebruiken we voor de kosten van de voorzorgcirkels. Voor de rest van de besteding maken we nog plannen. Daarom hebben we deze inkomsten nog niet opgenomen in de begroting. De sterke daling in 2028 komt vooral doordat we minder inkomsten hebben geraamd voor de opvang van Oekraïense ontheemden. In 2027 maken we hiervoor een nieuwe inschatting voor de komende jaren. De bijbehorende kosten, zoals huur en beveiliging, zijn ook nog niet meegenomen in de raming.

Reserves

	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen				
Reserve Werk en Inkomen	781	781	870	827
Onttrekkingen				
Reserve Bestuursakkoord	985	912	919	976
Reserve kapitaallasten maats.nut programma 2	17	17	17	17
Reserve Werk en Inkomen	956	938	936	936
Reserve budgetoverhevelingen	263	115	0	0
Reserve kapitaallasten econ.nut programma 2	230	227	221	162
Saldo	-1.671	-1.429	-1.223	-1.265

Investeringsen

Omschrijving investering	2027	2028	2029	2030
Verzamelbudget sportaccommodaties	150	150	150	150
Vervanging atletiekbaan	2.200	0	0	0
Padelbaan TC Animo (bijdrage)	80	0	0	0
Toegankelijkheid openbare ruimte	50	50	50	50
Totaal	2.480	200	200	200

Beleid

- Plan van Aanpak sportaccommodaties gemeente Terneuzen (2016)
- Zeeuws-Vlaams Sportakkoord II (2023)
- Plan van Aanpak Brede SPUK GALA / Sportakkoord Terneuzen 2024-2026 Gezond en Actief in Terneuzen
- Speelvoorzieningen gemeente Terneuzen beleidsplan (2023)
- Beleidsplan sociaal domein Terneuzen 2026 en verder 'Iedereen aan boord'
- Een leven lang gezond & fit in Zeeuws-Vlaanderen! Regionale Nota Gezondheidsbeleid Zeeuws-Vlaanderen 2022-2025 uitwerking gemeente Terneuzen verlengd voor 2026
- Samenwerkingsovereenkomst in het kader van bijzonder onderzoek/ sociale recherche (2005)
- Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Terneuzen 2023
- Notitie Subsidiegrondslagen 2026
- Vrijwilligersbeleid 2024
- Welzijnsaccommodatiebeleid 2023
- Mantelzorgbeleid 2024
- Notitie Afwegingskader Sport- en Welzijnsvoorzieningen (2015)
- Beleidsregels Toezicht en handhaving kinderopvang (2024)
- Beleidsvisie 2018-2019 sluitende aanpak 17 t/m 23 jarigen
- Lokale inclusie agenda VN-Verdrag Handicap 2022-2025 gemeente Terneuzen
- Lokaal Deltaplan aanpak tegen discriminatie 2022-2025 gemeente Terneuzen
- Regiovisie Beschermd Wonen Maatschappelijke opvang Zeeland 2022-2025
- Aanpak personen met verward gedrag
- Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening Terneuzenaren schuldenvrij (2021)
- Preventie- en Handavingsplan Alcohol 2022-2025
- Uitvoeringsplan "Op weg naar een dementievriendelijke gemeente"
- Afwegingskader Wmo en jeugdwet (2025)

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/ZoekUitgebreid>

Verbonden partijen

- Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)
- Arbeidsintegratiebedrijf Dethon
- Benelux Groepering Territoriale Samenwerking (BGTS) aan-z
- Sociaal Domein en Jeugdregio Zeeland

Jeugd & onderwijs

Ambitie

We willen dat kinderen en jongeren in Terneuzen gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Daarom investeren we in kwalitatief en toegankelijk onderwijs, een sterke samenwerking tussen onderwijs, opvang, zorg en het bedrijfsleven en een omgeving waarin jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Met de ontwikkeling van Campus Terneuzen versterken we de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Ook investeren we hiermee in de toekomst van onze gemeente en regio. We zetten in op gelijke kansen, mentale gezondheid, preventie en een sterke basis voor alle kinderen en jongeren. Zo bouwen we aan een gemeente waar jongeren graag opgroeien, leren, werken en blijven wonen.

Thema 3.1 Onderwijs

Tot dit thema behoren de gemeentelijke taken op het gebied van openbaar basisonderwijs, de gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs en het lokaal onderwijsbeleid en de leerlingenvoorzieningen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren dicht bij huis goed onderwijs kunnen volgen en zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daarom investeren we in toegankelijke, kwalitatief goede en toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen.

Doorlopende doelen en prestaties

Onderwijsbeleid

We werken samen met onderwijsinstellingen, kinderopvangorganisaties, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven aan een sterk en toekomstbestendig onderwijslandschap. Daarbij zetten we in op gelijke kansen, het voorkomen van onderwijsachterstanden, het voorkomen van voortijdig schoolverlaten, de brede-schoolaanpak en de aansluiting (passend) onderwijs op zorg. Ook zetten we samen in op de aanpak van laaggeletterdheid, volwasseneneducatie, toezicht en handhaving van de kwaliteit van kinderopvang, leerlingenvervoer, de aansluiting onderwijs op de arbeidsmarkt en het komen tot een toekomstbestendig, bereikbaar, kwalitatief hoogwaardig en betaalbaar aanbod van voorzieningen voor onderwijs in onze regio. Elk vanuit eigen verantwoordelijkheid en wettelijke kaders.

Regionaal Bureau Leerlingzaken

Het Regionaal Bureau Leerlingzaken Zeeuws-Vlaanderen (RBL) geeft uitvoering aan de leerplichtwet, de Regionale meld- en coördinatiefunctie Voortijdig schoolverlaten (RMC) en het behandelen van de aanvragen leerlingenvervoer. Het RBL is organisatorisch bij ons ondergebracht.

Onderwijshuisvesting

We zetten in op kwalitatief goede en duurzame huisvesting voor het primair, speciaal en voortgezet (speciaal) onderwijs. Daarmee creëren we een aantrekkelijke leeromgeving voor leerlingen en medewerkers. Kindcentra zijn het streven; onderwijs, opvang en ontwikkeling vormen samen één geheel. We voeren de plannen uit het Integraal Huisvestingsplan uit en houden daarbij rekening met toekomstige ontwikkelingen in onderwijs, opvang en leefbaarheid binnen onze gemeente. We streven naar het behoud van bestaande onderwijsvoorzieningen, zoals het Centrum voor Toptechniek. In onze regio is Scaldia een belangrijke samenwerkingspartner, zij zijn in Zeeuws-Vlaanderen de enige MBO-instelling.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Kwalitatief goede en duurzame huisvesting voor primair, speciaal en voortgezet (speciaal) onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?

We geven verder invulling aan het uitwerken en realiseren van het project Campus Terneuzen.

We werken samen met onderwijsinstellingen, gebruikers en omgeving verder aan het ontwerp, de ruimtelijke inpassing en de voorbereidingen voor de realisatie van de campus. Samen met de architect en onderwijspartijen geven we verder invulling aan het ontwerpen van Campus Terneuzen. Hierbij betrekken we gebruikers, zoals de leerlingen en leraren, omwonenden en andere gebruikers.

Gereed in december 2031

We starten een onderzoek ter voorbereiding op de herijking van het Integraal Huisvestingsplan 2028-2032.

In 2027 bereiden wij de herijking voor, zodat de gemeenteraad in 2028 een actueel en toekomstbestendig IHP kan vaststellen voor de periode 2028-2032.

Gereed in december 2027

We voeren de projecten voor onderwijshuisvesting uit conform het Integraal Huisvestingsplan.

Wij werken de scenario's uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) uit voor de volgende scholen: de Vlaswiek in Koewacht, de Prins Willem van Oranjeschool en de Regenboog. In Othene onderzoeken we wat nodig is voor de onderwijshuisvesting, dit hangt samen met de uitbreiding van de wijk.

We onderzoeken de huisvesting van de 4 scholen in Axel.

Hiermee werken we aan een toekomstbestendig netwerk van onderwijsvoorzieningen, dat aansluit bij de behoeften van leerlingen, ouders en onderwijsorganisaties.

Het project de Kreeke uit het oude IHP verwachten we af te ronden. Dit geldt ook voor het vervangen van de 2 lokalen van de Prins Willem van Oranjeschool (IHP 2024), hiervoor verhogen we het budget. We zetten de ontwikkeling van de multifunctionele accommodatie in Hoek voort.

Gereed in december 2028

Thema 3.2 Jeugdbeleid

Tot dit thema behoren activiteiten die bijdragen aan een gezonde, veilige en kansrijke ontwikkeling van kinderen en jongeren. We vinden het belangrijk dat jongeren voldoende ruimte hebben om te spelen, te sporten, elkaar te ontmoeten en zich te ontwikkelen. Daarom zorgen we voor aantrekkelijke, veilige en toegankelijke speel- en ontmoetingsvoorzieningen in onze kernen en wijken.

Doorlopende doelen en prestaties

Sterke sociale basis

We willen dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien en optimale ontwikkelkansen krijgen. Daarom faciliteren en stimuleren we de samenwerking tussen de wijk, kinderopvang, het onderwijs, preventie en jeugdhulpverlening. Door het bieden van vroegtijdige ondersteuning en een sterke sociale basis helpen we jongeren zich optimaal te ontwikkelen.

Speel-en ontmoetingsplekken

Daarnaast zorgen we voor aantrekkelijke speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningen. Daar kunnen kinderen en jongeren elkaar ontmoeten, bewegen en ontspannen. Daarbij hebben we oog voor de wensen van jongeren zelf. We betrekken we hen waar mogelijk bij de ontwikkeling van hun leefomgeving.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Betrokken jongeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten in op het versterken van jongerenbetrokkenheid, bijvoorbeeld door participatie en het stimuleren van jongereninitiatieven.

We betrekken kinderen en jongeren actief bij hun leefomgeving en bij gemeentelijke vraagstukken. We bieden kinderen en jongeren passende mogelijkheden om mee te denken, mee te praten en mee te doen. Daarbij werken we waar passend samen met onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners. Via onder meer het kindercollege en Democracy laten we kinderen en jongeren kennismaken met de lokale democratie en het gemeentebestuur. Daarmee versterken we burgerschap, persoonlijke ontwikkeling en de betrokkenheid van kinderen en jongeren bij een sterke en verbonden samenleving.

Wat willen we bereiken?

Dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien en optimale ontwikkelkansen krijgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We blijven het jeugdeducatiefonds ondersteunen.

In de vorige bestuursperiode zijn we gestart met een cofinanciering voor het Jeugdeducatiefonds. Het aantal deelnemende scholen groeit. Inmiddels vragen 9 scholen ondersteuning aan vanuit het Jeugdeducatiefonds. Door deze samenwerking voort te zetten, kunnen we meer kinderen ondersteunen die opgroeien in gezinnen met een inkomen tot 150% van de bijstandsnorm. Daarnaast krijgen scholen meer mogelijkheden om groepsactiviteiten te organiseren, waardoor meer kinderen kunnen meedoen.

We faciliteren en stimuleren de samenwerking tussen de inwoners (de wijk), de kinderopvang, het onderwijs, preventie en jeugdhulpverlening.

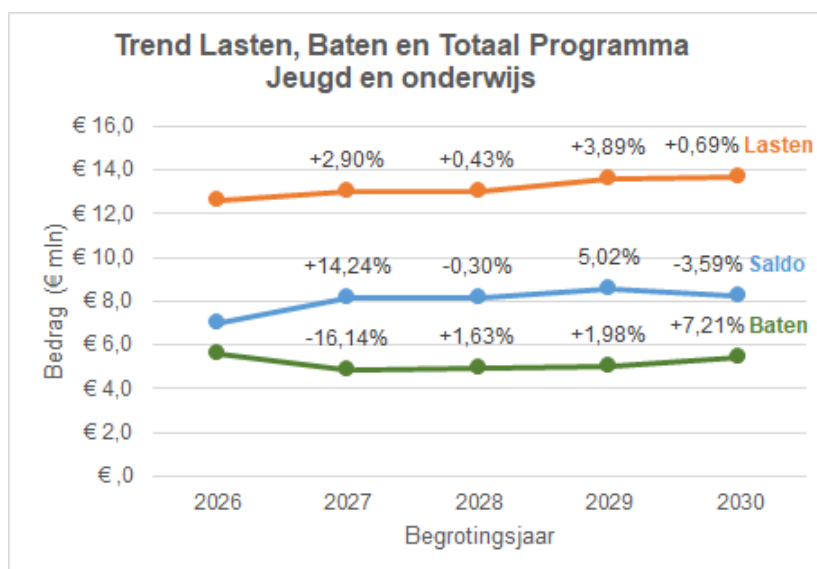
We stimuleren een sterke samenwerking tussen onderwijs, opvang, welzijn, preventie en jeugdhulp. Daarbij besteden we ook aandacht aan mentale gezondheid, sociale weerbaarheid en deelname aan sport-, speel- en ontmoetingsactiviteiten.

Wat mag het kosten per programma?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
3.1 Onderwijs						
Lasten	15.725	12.287	12.583	12.630	13.152	13.244
Baten	5.054	5.638	4.854	4.935	5.035	5.426
Saldo	10.671	6.649	7.728	7.695	8.118	7.818
3.2 Jeugdbeleid						
Lasten	328	344	426	435	441	444
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	328	344	426	435	441	444
Totaal programma Jeugd & onderwijs						
Lasten	16.053	12.631	13.008	13.064	13.594	13.688
Baten	5.054	5.638	4.854	4.935	5.035	5.426
Saldo	10.999	6.993	8.154	8.130	8.559	8.262

Toelichting verschillen

Lasten

De lastenontwikkeling binnen programma 3 wordt beïnvloed door incidentele kosten die in 2026 zijn gemaakt voor de Campus, waaronder een verhuisvergoeding. Daarnaast nemen de structurele lasten toe door hogere kapitaallasten die voortkomen uit extra investeringen die in de begroting voor 2027 zijn opgenomen.

Baten

De baten laten vanaf 2027 een daling zien ten opzichte van 2026. In 2026 zijn extra middelen ingezet vanuit de rijksbijdrage onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Dit leidt in 2026 tot een incidentele bate. Vanaf 2027 begint een nieuwe periode voor het OAB. De rijksbijdrage wordt dan vervangen door een Bijzondere Fondsuitkering. Het is nog niet duidelijk wat dit financieel betekent voor de gemeente. In de begroting zijn de inkomsten en uitgaven voor hetzelfde bedrag opgenomen. Een wijziging van de rijksbijdrage heeft daarom geen invloed op het begrotingsresultaat.

Reserves

bedrag x € 1.000	Begroting	Meerjarenraming		
	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen				
Reserve Campus Terneuzen	1.650	0	0	0
Reserve kapitaallasten econ.nut programma 3	14.050	0	0	0
Onttrekkingen				
Reserve Bestuursakkoord	100	100	100	100
Reserve kapitaallasten maats.nut programma 3	4	4	4	4
Algemene reserve	1.298	832	1.112	0
Reserve budgetoverhevelingen	52	0	0	0
Reserve kapitaallasten econ.nut programma 3	110	13	12	11
Reserve Campus Terneuzen	797	0	0	0
Saldo	13.339	-949	-1.228	-115

Investeringsen

Omschrijving investering	2027	2028	2029	2030
Huisvesting VO (verhoging)	10.925	0	0	0
Huisvesting VSO (verhoging)	3.125	0	0	0
Huisvesting Scalda	46.000	0	0	0
Huisvesting Centrum Top Techniek	2.300	0	0	0
De Torenberg - Zaamslag	213	213	4.774	0
Speelvoorzieningen	60	60	60	60
Totaal	62.623	273	4.834	60

Beleid

- Voorzieningenplan 0–12 Terneuzen
- Medegebruik en verhuur in onderwijsgebouwen in de gemeente Terneuzen
- Verordening bekostiging Leerlingenvervoer Terneuzen 2022
- Beleidsregels bekostiging leerlingenvervoer gemeente Terneuzen
- Subsidieregeling peuteropvang en Voorschoolse Educatie 2020 Terneuzen
- Beleidsregels gemeentelijke taken uitvoering Wet Kinderopvang 2022 gemeente Terneuzen
- Notitie onderwijskansenbeleid gemeente Terneuzen 2021
- Regiovisie aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Zeeland 2019-2023 'Voor een Toekomst zonder Geweld' (2019)
- Visie op het Specialistisch Zorglandschap Jeugdhulp Zeeland (2017)
- Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs gemeente Terneuzen (2024)
- Verordening onderwijshuisvesting Gemeente Terneuzen (2022)
- Regiovisie Jeugdhulp Zeeland 2023-2028
- Onderwijskansenbeleid gemeente Terneuzen 2021 'Voorkomen, vroegtijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden' (2021- 2024)
- Beleidsplan toezicht en naleving Wmo en Jeugdwet 2024-2027
- Beleidsplan sociaal domein Terneuzen 2026 en verder 'Iedereen aan boord'
- Een leven lang gezond & fit in Zeeuws-Vlaanderen! Regionale nota Gezondheidsbeleid Zeeuws-Vlaanderen 2022-2025 uitwerking gemeente Terneuzen, verlengd voor 2026
- Verordening sociaal domein gemeente Terneuzen 2026
- Nadere regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Terneuzen 2024
- Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Terneuzen 2024
- Nadere regels jeugdhulp gemeente Terneuzen 2022
- Beleidsregels jeugdhulp gemeente Terneuzen 2022
- Afwegingskader Wmo en Jeugdwet (2025)
- Controleplan jeugdwet (2025)

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/ZoekUitgebreid>

Klimaat & Duurzaamheid

Ambitie

Terneuzen werkt aan een duurzame, klimaatbestendige en toekomstgerichte leefomgeving. We zetten in op haalbare en betaalbare verduurzaming voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarbij stimuleren we energiebesparing, versterken we de klimaatbestendigheid van onze leefomgeving en ondersteunen we de transitie naar duurzame energie.

We willen deze ontwikkelingen benutten om onze economie, de leefbaarheid en brede welvaart te versterken. Daarbij bewaken we de balans tussen ruimte voor energie-infrastructuur, industrie, natuur, wonen en leefomgeving.

We investeren in een groene en gezonde gemeente met ruimte voor natuur, water en biodiversiteit. Zo bouwen we aan een veerkrachtige gemeente, waarin huidige en toekomstige generaties prettig kunnen wonen, werken en leven.

Thema 4.1 Duurzaamheid en bodem

Tot dit thema behoren activiteiten die bijdragen aan de energietransitie, klimaatadaptatie, verduurzaming van de leefomgeving en bescherming van natuur en milieu. Ook behoren tot dit thema de taken die gericht zijn op het beschermen en verbeteren van de bodemkwaliteit.

We werken samen met andere overheden, netbeheerders, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven aan een duurzame en klimaatbestendige toekomst. Belangrijke partners zijn andere Zeeuwse gemeenten, de provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen, netbeheerder Stedin en het Rijk. Daarbij zoeken we steeds naar een goede balans tussen ruimte voor energie, economische ontwikkeling, leefbaarheid en natuur. We werken verder aan de uitvoering van de Regionale Energiestrategie (RES) Zeeland, het uitvoeringsplan RES Zeeland, de Klimaatadaptatiestrategie voor Zeeland (KASZ), de Regionale Energie en Infrastructuur Strategie (REIS), het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) en het Programma Infrastructuur Duurzame Industrie (PIDI).

Een gezonde bodem vormt een belangrijke basis voor een veilige leefomgeving, natuurontwikkeling, waterbeheer, landbouw en ruimtelijke ontwikkelingen. Daarom bewaken we de kwaliteit van de bodem en zorgen we ervoor dat nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden op locaties die geschikt zijn voor het beoogde gebruik. Verontreinigingen die al bekend zijn, moeten beheersbaar zijn en blijven, of verwijderd worden. Nieuwe verontreiniging wordt opgeruimd, aantasting hersteld.

Doorlopende doelen en prestaties

Energie-infrastructuur

We werken aan een duurzame, schone en klimaatbestendige gemeente. Daarbij zetten we in op energiebesparing, duurzame energie, klimaatadaptatie en een toekomstbestendige energie-infrastructuur. Samen met onze partners werken we aan wijkuitvoeringsplannen, het warmteprogramma, duurzame bedrijventerreinen, energie hubs en oplossingen voor netcongestie, onder andere in het project VerBeTer met VNO-NCW. We ondersteunen inwoners en ondernemers bij het verduurzamen van woningen en gebouwen. Ook stimuleren we een haalbare en betaalbare energietransitie. We faciliteren de bouw van zonneparken en de aanleg van zonnepanelen. We werken samen met andere overheden en met TenneT, Stedin, Gasunie, Evides en Impuls Zeeland. Ook faciliteren we de energie-infrastructuur die nodig is om waterstoffabrieken te kunnen bouwen. Waterstoffabrieken zijn nodig om de industrie te verduurzamen. Hiervoor moet er voldoende elektriciteit en netwerkcapaciteit beschikbaar zijn.

Rijksenergieprojecten

Op het grondgebied van Terneuzen spelen verschillende energieprojecten van nationaal belang. Het gaat om de 380 kV-kruising van de Westerschelde, de aanlanding van windparken op zee (VAWOZ) met bijbehorende rijkswaterstoffabriek, het landelijke Waterstofnetwerk Nederland en de verkenning naar een locatie voor kernenergie. We werken mee aan onderzoeken en planvorming, maar blijven inzetten op een goede balans tussen nationale belangen en de belangen van inwoners en regio. We werken aan een Rijk-Regiopakket voor de maatregelen en investeringen die wij noodzakelijk vinden voor de uitvoering van de rijksenergieprojecten in onze regio. Daarbij leggen we nadrukkelijk de koppeling met investeringen in woningbouw, leefbaarheid, bereikbaarheid, onderwijs en economische ontwikkeling.

Klimaatadaptatie

We behouden en versterken onze koppositie op het gebied van klimaatadaptatie. We ontwikkelen digitale datasystemen voor klimaatadaptatie en onze labelsystematiek. Bij de inrichting van de openbare ruimte houden we rekening met droogte, hitte, wateroverlast en biodiversiteit. Waterberging, vergroening en klimaatbestendige inrichting vormen vaste onderdelen van nieuwe ontwikkelingen en herinrichtingsprojecten. We onderzoeken de gevolgen van droogte en verzilting. Ook stimuleren we inwoners om zelf maatregelen te nemen, bijvoorbeeld het vergroenen van tuinen en het aanleggen van geveltuintjes. Via onze wijkgerichte aanpakken, onze energievouchers en onze bespaarstudio ondersteunen we onze inwoners. Zo bieden we ze energiebespaarboxen, energiescans voor hun woning, subsidie en informatie over energiebesparing en verduurzaming van hun huis.

Water Klimaatadaptatie Aanpak (WKA)

We voeren de Water Klimaatadaptatie Aanpak (WKA) uit. Bij onderhoud aan riolering, wegen en bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen richten we de openbare ruimte klimaatadaptief in. Dit betekent dat we onze leefomgeving aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering zoals extreme hitte, droogte en zware regenval. We leggen onder andere groene parkeerplaatsen, wadi's, extra hemelwaterafvoer en ondergrondse waterberging aan. Ook optimaliseren we het duurzaam beheer van het oppervlaktewater.

Natuur&zo

Natuur- en milieueducatie draagt bij aan bewustwording over duurzaamheid, klimaat en biodiversiteit en versterkt de betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving. Natuur&Zo is het centrum voor natuur- en milieu-educatie Zeeuws-Vlaanderen. Het verzorgt en ondersteunt in opdracht van de Zeeuws-Vlaamse gemeenten activiteiten en projecten in het kader van natuur, milieu en leefbaarheid.

Uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord

We updaten elk jaar de uitvoeringsagenda bij het Schone Lucht Akkoord. We spelen in op nieuwe ontwikkelingen en inzichten. Dit doen we door de maatregelen die we troffen te monitoren en daar waar nodig bij en sturen. Ook vergroten we het bewustzijn en de kennis van onze inwoners als het gaat om luchtkwaliteit in de leefomgeving.

Bodem

Bij ruimtelijke ontwikkelingen, bouwprojecten en vergunningaanvragen beoordelen we de kwaliteit van de bodem. Daarbij zorgen we ervoor dat bodemgebruik past bij de functie van een locatie en dat nieuwe verontreinigingen worden voorkomen. Wanneer de bodemkwaliteit onvoldoende is, beoordelen we welke maatregelen noodzakelijk zijn om een veilige en duurzame inrichting mogelijk te maken. Ook leveren we bodeminformatie en deskundig advies aan inwoners, bedrijven en initiatiefnemers. Hiermee dragen we bij aan een gezonde leefomgeving en een zorgvuldige ruimtelijke ontwikkeling in onze gemeente.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Een duurzame gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren de routekaart Verduurzaming uit.

We verduurzamen onze gebouwen op de geplande onderdelen zoals omschreven in de "Routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2.0". We werken in 2027 aan de verduurzaming van o.a. Brede school de Laureyn, Schoolmuseum Schooltijd, Sportcentrum de Vliegende Vaart, 't Sportuus, Toonbeeld en Stadhuis Terneuzen. Daarnaast worden verschillende kleinere verduurzamingsprojecten uitgevoerd in diverse andere eigen gebouwen.

Wat willen we bereiken?

Energiearmoede en gasverbruik verminderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We helpen inwoners om energie te besparen, woningen te verduurzamen en energierekeningen te verlagen.

Inwoners kunnen via onze website een gratis energie-adviesplan van hun woning aanvragen. Ze ontvangen dan een rapport met de mogelijke maatregelen en de te verwachten kosten. Als inwoners gaan verduurzamen, kunnen ze energievouchers en andere verduurzamingssubsidies aanvragen. Hieronder vallen bijvoorbeeld isolatiemaatregelen, de aanschaf van een warmtepomp of zonnepanelen. Als ze voldoen aan de voorwaarden stellen we maximaal € 3.350 per adres beschikbaar. Via het Zeeuws Isolatieprogramma kunnen inwoners tot € 2.000 ontvangen voor isolatiemaatregelen. Inwoners kunnen ook een afspraak maken met de Energiebank. Vrijwilligers komen dan bij mensen thuis advies geven over mogelijkheden om de energierekening te verlagen door kleine maatregelen te nemen, zoals het plaatsen van radiatorfolie of radiatorventilatoren.

Wat willen we bereiken?

Robuuste leefomgeving met het oog op klimaatverandering.

Wat gaan we daarvoor doen?

We richten de wijk Noordpolder klimaatrobust in.

Deze wijk werd getroffen door een zeer zware regenbui, waardoor in een aantal woningen water kwam te staan. Uit onderzoek bleek deze wijk ook kwetsbaar voor andere klimaatproblemen. Die willen we in de toekomst voorkomen. In meerdere fasen pakken we de wijk aan. De eerste uitvoeringsfase valt in 2027. Tegelijk bereiden we vervolgmaatregelen voor die bijdragen aan een klimaatbestendige en toekomstbestendige wijk.

Gereed in december 2032

We voeren de bosvisie uit.

We geven uitvoering aan de bosvisie en vergroten waar mogelijk het areaal bos en natuur. Daarmee versterken we biodiversiteit, klimaatbestendigheid, recreatieve mogelijkheden en de kwaliteit van de leefomgeving. Nieuwe groene zones kunnen bovendien bijdragen aan een goede overgang tussen woongebieden, infrastructuur en bedrijvigheid.

Gereed in december 2029

Thema 4.2 Rijksenergieprojecten

De gemeente Terneuzen speelt een belangrijke rol bij nationale opgaven op het gebied van energie en infrastructuur. Deze ontwikkelingen bieden kansen voor onze economie en regio, maar hebben ook impact op de leefomgeving. Daarom zetten wij ons in voor een evenwichtige ontwikkeling, waarbij economische groei, leefbaarheid, bereikbaarheid, wonen, onderwijs en natuur met elkaar in balans zijn.

Ambities en acties

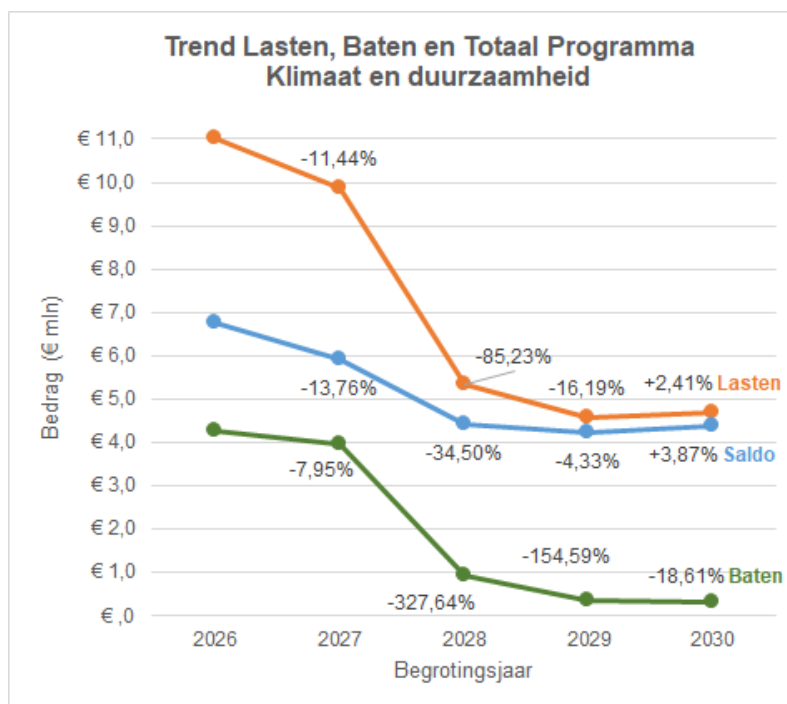
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Een toekomstbestendige regio waarin nationale energieopgaven bijdragen aan een sterke economie, een aantrekkelijke leefomgeving en brede welvaart.	We behartigen de belangen van onze inwoners en regio. We maken afspraken met het Rijk en andere partners over de randvoorwaarden en opbrengsten van rijksenergieprojecten voor Terneuzen en Zeeuws-Vlaanderen. Gereed in december 2027 We verbinden energieopgaven aan gebiedsontwikkeling. We koppelen nationale energieprojecten aan investeringen in woningbouw, bereikbaarheid, leefbaarheid, onderwijs, arbeidsmarkt en economische ontwikkeling. We versterken de toekomst van de regio. We werken aan voldoende ruimte voor wonen, werken en ondernemen en zorgen voor een toekomstbestendige inrichting van de Kanaalzone en haar voorzieningen.

Wat mag het kosten per programma?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
4.1 Duurzaamheid en bodem						
Lasten	5.777	9.761	9.717	5.194	4.449	4.558
Baten	2.622	4.260	3.946	923	362	306
Saldo	3.155	5.502	5.771	4.271	4.087	4.253
4.2 Rijksenergieprojecten						
Lasten	123	1.244	159	138	140	144
Baten	96	0	0	0	0	0
Saldo	26	1.244	159	138	140	144
Totaal programma Klimaat & Duurzaamheid						
Lasten	5.899	11.006	9.876	5.332	4.589	4.702
Baten	2.718	4.260	3.946	923	362	306
Saldo	3.182	6.746	5.930	4.409	4.226	4.397

Toelichting verschillen

Lasten

De lasten binnen programma 4 dalen in 2027 door incidentele lasten die zijn gemaakt in 2026 die niet terugkerend zijn. Onder programma 4 zijn de begrotingen opgenomen van de Regionaal Energie Strategie (RES) en het Zeeuws Isolatie Programma (ZIP). Zowel de lasten als de baten zijn opgenomen t/m het begrotingsjaar 2027. Hierdoor laten deze vanaf 2028 een sterke daling zien.

De kosten binnen programma 4 zijn in 2027 lager dan in 2026. Dat komt doordat er in 2026 incidentele kosten zijn gemaakt. Binnen programma 4 vallen ook de budgetten voor de Regionale Energiestrategie (RES) en het Zeeuws Isolatie Programma (ZIP). De bijbehorende kosten en inkomsten zijn opgenomen tot en met 2027. Daarom laten zowel de kosten als de inkomsten vanaf 2028 een sterke daling zien.

Baten

De baten zijn lager omdat er in 2026 verschillende incidentele inkomsten waren, zoals specifieke uitkeringen van het Rijk. Een deel van dit geld was bedoeld voor de uitvoering van onze taken als centrumgemeente voor de samenwerkende gemeenten. De sterke daling vanaf 2028 komt door de begrotingen van de RES en ZIP. Meer informatie hierover staat bij de toelichting op de lasten.

Reserves

	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen				
Reserve ruimtelijke ontwikkelingen	185	185	185	185
Onttrekkingen				
Reserve klimaatbeleid	214	233	0	0
Reserve ruimtelijke ontwikkelingen	0	0	0	0
Reserve budgetoverhevelingen	130	0	0	0
Saldo	-159	-48	185	185

Investeringsen

Er zijn geen investeringen opgenomen in de begroting voor dit programma.

Beleid

- Structuurvisie Terneuzen 2025 (2010)
- Omgevingsvisie 'Terneuzen stroomopwaarts, samen vergroenen' (2025)
- Beleidskader Windenergie Terneuzen (2021)
- KASZ Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (2022)
- Structuurvisie Zonne-energie en ruimtelijke compensatie (2020)
- Strategische regiovisie Zeeuws-Vlaanderen (2021)
- Zeeuws Energieakkoord (2017) ook bij woningbouw
- Regionale Energiestrategie RES Zeeland 2.0 (2024)
- Transitievisie Warmte gemeente Terneuzen (2021)
- Structuurvisie ondergrondse infrastructuur (2014)
- Beleidsvisie kleine windturbines (2005)
- Robuust Watersysteem (sinds 2015 samenwerking tussen alle betrokken partijen)
- Visiedocument bodembeleidsplan (2005)
- Bodemkwaliteitskaart (BKK) Gemeente Terneuzen (2021)
- Bodemkansen Zeeuws-Vlaanderen (2013)
- Nota bodembeheer inclusief bodemkwaliteitskaart voor wegbermen in de provincie Zeeland; versie met beleid Zeeuws-Vlaanderen (2021)
- Bestuurlijke afspraken Bodem en ondergrond 2023 t/m 2030
- Zeeuws Energieakkoord (2017) ook bij woningbouw
- Activiteitenprogramma Klimaat en Duurzaamheid (2017)
- Beleidsvisie Externe Veiligheid (2006)
- Visiedocument luchtkwaliteitsbeleid (2006)
- Visiedoc Milieubeleidsplan, onderdeel geluid (2007)
- Geluidbeleidsplan 2010-2015 (2009)
- Beleidsregel (redelijke sommatie) m.b.t. geluid industrieterreinen gemeente Terneuzen (2007)
- Visiedocument natuurontwikkeling (2009)
- Convenant Biodiversiteit Zeeland (2010)
- Beleidsregel Natuurwaardenkaarten gemeente Terneuzen (2012)
- Convenant Duurzaam Inkopen (2010)
- FSC-hout en -papier convenant (2011)
- Landschapsuitvoeringsplan (LUP) voor de Zeeuws-Vlaamse kanaalzone
- Regionale visie Natuur- en Milieueducatie
- Een leven lang gezond & fit in Zeeuws-Vlaanderen! Regionale nota Gezondheidsbeleid Zeeuws-Vlaanderen 2022-2025 uitwerking gemeente Terneuzen, verlengd voor 2026

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/ZoekUitgebreid>

Verbonden partijen

- Regionale UitvoeringsDienst Zeeland (RUD)

Economie & arbeidsmarkt

Ambitie

Terneuzen bouwt aan een sterke, innovatieve en toekomstbestendige economie. We willen een gemeente zijn waar wonen, werken en leven in balans zijn: waar economische groei samengaat met aandacht voor gezondheid, leefomgeving en brede welvaart. Als economische motor van Zeeuws-Vlaanderen en het North Sea Port District zetten we in op een toekomstbestendige industrie, sterke logistieke verbindingen, een vitaal midden- en kleinbedrijf en ruimte voor innovatie. We ondersteunen de energie- en grondstoffentransitie. Ook stimuleren we nieuwe economische kansen die bijdragen aan duurzame werkgelegenheid en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Samen met ondernemers, onderwijsinstellingen, overheden en maatschappelijke partners werken we aan een arbeidsmarkt die aansluit op de behoeften van de toekomst. We investeren in talentontwikkeling, innovatie en samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Een belangrijk doel hierbij is dat jongeren en professionals zich kunnen ontwikkelen en aan onze regio verbonden blijven.

Daarnaast versterken we onze positie als aantrekkelijke gemeente voor inwoners, bezoekers, ondernemers en investeerders. We zetten in op een economisch gezonde regio, waar ondernemerschap ruimte krijgt, bedrijven kunnen groeien en nieuwe initiatieven bijdragen aan de leefbaarheid en brede welvaart in de hele regio.

Thema 5.1 Economische transacties

Tot dit thema behoren activiteiten die bijdragen aan de economische transitie op het gebied van energie, grondstoffen, innovatie en verduurzaming. Terneuzen speelt hierin een belangrijke rol als havenstad en industriële regio. Samen met bedrijven, kennisinstellingen en overheden werken we aan een toekomstbestendige economie waarin economische groei, innovatie en verduurzaming hand in hand gaan.

Doorlopende doelen en prestaties

We werken aan een sterke en toekomstbestendige economie die klaar is voor de uitdagingen van de komende decennia. Daarbij ondersteunen we de energie- en grondstoffentransitie, stimuleren we innovatie en versterken we de concurrentiekracht van bedrijven in onze regio. We zetten in op duurzame economische groei, nieuwe economische activiteiten en behoud van werkgelegenheid.

De haven- en industriegebieden in de Kanaalzone vormen een belangrijke motor voor de economie van Terneuzen. Daarom ondersteunen we ontwikkelingen die bijdragen aan verduurzaming, innovatie en toekomstbestendigheid van deze gebieden. Daarbij hebben we aandacht voor een goede balans tussen economische ontwikkeling, leefomgeving en brede welvaart.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendige economie die vooroploopt in energie-, grondstoffen- en innovatiegerichte transitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

We stimuleren het bedrijfsleven in de transitie naar een circulaire economie.

We doen mee aan de regeling Zeeland in Stroomversnelling. We zetten in op een collectieve aanpak om bedrijventerreinen te ondersteunen op het gebied van circulaire economie. Ook bieden we het mkb informatie over de mogelijkheden om circulair te ondernemen.

Thema 5.2 Ruimte voor werken en ondernemen

Tot dit thema behoren activiteiten die bijdragen aan een aantrekkelijk ondernemingsklimaat, voldoende ruimte voor bedrijvigheid en een toekomstbestendige economische structuur. We zorgen voor ruimte om te ondernemen, te investeren en te innoveren, met aandacht voor een goede balans tussen economische ontwikkeling, leefbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving. Dit zijn ook de activiteiten die zich richten op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid. Tot dit thema behoren ook de ondersteuning van en dienstverlening aan ondernemers en de promotie van onze gemeente, inclusief de toeristenbelasting.

Doorlopende doelen en prestaties

Wij werken aan een sterke, toekomstbestendige en duurzame economische structuur. We zorgen voor voldoende ruimte voor bestaande en nieuwe bedrijvigheid. We maken keuzes die bijdragen aan een evenwichtige ontwikkeling van wonen, werken en leven. Daarbij sturen we op een doelmatig gebruik van ruimte, energie-infrastructuur en voorzieningen.

Aantrekkelijke vestigingslocatie

We ontwikkelen en versterken aantrekkelijke vestigingslocaties voor bedrijven en zorgen voor een goede ruimtelijke inpassing van economische activiteiten. We werken aan vitale bedrijventerreinen, aantrekkelijke stads- en dorpskernen en nieuwe economische ontwikkellocaties waar dat nodig is. We stimuleren sectoren die bijdragen aan de economische transitie van onze regio, zoals energie, circulariteit, logistiek en maakindustrie. We verbinden onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven door de ontwikkeling van hybride leeromgevingen, campussen en loopbaanpaden, zodat er voldoende talent beschikbaar blijft voor de economie van de toekomst.

Landbouw

De agrarische sector speelt een belangrijke rol in de economie en het landschap van onze gemeente. We ondersteunen ontwikkelingen die bijdragen aan een toekomstbestendige, innovatieve en duurzame landbouw. Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen economische ontwikkeling, leefomgeving en natuur.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Een sterke economische structuur met voldoende fysieke ruimte voor ondernemerschap, werkgelegenheid en innovatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

We actualiseren het beleid voor een toekomstbestendige landbouw.

We werken aan een beleidsmatige uitwerking van de afspraken uit het bestuursakkoord voor de agrarische sector. Daarbij richten we ons op innovatie, verduurzaming en een goede balans tussen landbouw, leefomgeving en natuur.

We bereiden nieuwe economische ontwikkellocaties voor.

We werken verder aan het Totaalplan Binnenstad in Terneuzen. We zetten in op city- en regiomarketing. Ook stimuleren we lokaal kopen via de samenwerking met het project Koop Lokaal. Met geld uit de Regio Deal realiseren we een koppingsgebied (groene buffer) met een voedselbos en een gedenkbos in Sluiskil.

We maken een ontwikkelplan voor bedrijventerreinen.

We stellen een ruimtelijk-economische ontwikkelstrategie op voor onze bedrijventerreinen. Daarbij bepalen we welke economische functies op welke locaties het beste tot hun recht komen en hoe beschikbare ruimte, energie-infrastructuur en maatschappelijke opgaven optimaal worden benut.

Gereed in december 2027

Thema 5.3 Arbeidsmarkt

Tot dit thema behoren activiteiten die bijdragen aan een sterke en toekomstbestendige arbeidsmarkt. We zetten in op het behouden en aantrekken van talent, het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en het creëren van kansen voor inwoners om zich te ontwikkelen. We hebben oog voor groepen die extra ondersteuning nodig hebben. Daarmee ondersteunen we zowel de economie als de leefbaarheid van onze regio.

Doorlopende doelen en prestaties

We werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Hierin kunnen werkgevers voldoende werknemers vinden en hebben inwoners kansen om zich te ontwikkelen. Samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en arbeidsmarktpartners zetten we in op talentontwikkeling, behoud van jongeren voor de regio en een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Aantrekkelijke en passende huisvesting voor internationale werknemers.	De ontwikkeling van een of enkele locaties voor de grootschalige huisvesting van internationale werknemers door het bedrijfsleven. Samen met werkgevers, huisvesters en andere partners werken we aan kwalitatief goede huisvesting voor internationale werknemers. Daarbij sluiten we aan bij ons beleid om huisvesting zoveel mogelijk op geschikte en centrale locaties te realiseren en verdringing op de reguliere woningmarkt te voorkomen. Vanuit deze samenwerking start een ondernemer met de bouw van een complex voor de tijdelijke huisvesting van internationale werknemers in de buurt van Zandstraat. Ook geven we vergunningen uit voor het tijdelijk bewonen van woningen door internationale werknemers op basis van de Huisvestingsverordening en Verhuurverordening.

Thema 5.4 Grensoverstijgende samenwerking

Tot dit thema behoren regionale, landelijke en grensoverstijgende samenwerkingen die bijdragen aan de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Terneuzen. Veel opgaven op het gebied van economie, arbeidsmarkt, bereikbaarheid, wonen en leefbaarheid houden niet op bij de gemeentegrens. Daarom investeren we in duurzame samenwerkingen met overheden, onderwijsinstellingen, bedrijven en maatschappelijke partners in Nederland en Vlaanderen.

Doorlopende doelen en prestaties

Terneuzen vervult een actieve rol in regionale, Zeeuwse, landelijke en grensoverstijgende samenwerkingsverbanden. Door samenwerking versterken we onze economische positie, vergroten we onze invloed op belangrijke ontwikkelingen en benutten we kansen voor onze inwoners, ondernemers en organisaties. We zetten in op een sterke samenwerking binnen Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland en het North Sea Port District. Daarbij werken we samen aan opgaven op het gebied van wonen, onderwijs, arbeidsmarkt, bereikbaarheid, leefbaarheid, economie en duurzaamheid.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Meer regionale samenwerking, zowel nationaal als grensoverschrijdend, om de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Terneuzen te bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We komen op voor de belangen van ondernemers en dragen met ons economisch beleid bij aan beleid op andere beleidsterreinen.

We verkennen de mogelijkheden voor doorontwikkeling van het GrensinformatiePunt. Dit draagt bij aan een sterke grensoverstijgende arbeidsmarkt en het economisch vestigingsklimaat in deze regio.

We presenteren ons als betrokken en actieve samenwerkingspartner aan het bedrijfsleven en overheden.

We geven actief invulling aan onze rol als publieke aandeelhouder van bedrijven. Dit zijn ZEH NV, GBE Aqua BV (Evides NV), North Sea Port SE, Stedin Holding NV en NV Economische Impuls Zeeland. Ook nemen we deel aan het Binnenvaart Overleg Scheldemonden (BOS-overleg), een periodiek overleg van het havenbedrijf.

Thema 5.5 Dienstverlening aan ondernemers

Tot dit thema behoren activiteiten die bijdragen aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat en een goede dienstverlening aan ondernemers.

Doorlopende doelen en prestaties

Wij bieden ondernemers toegankelijke, klantgerichte en ondernemingsvriendelijke dienstverlening. Ondernemers kunnen voor vragen over regelgeving, vergunningen, subsidies, vestiging en uitbreiding terecht bij 1 herkenbaar aanspreekpunt. We werken vraaggericht en denken vanuit de behoeften van ondernemers. Daarbij zorgen we voor heldere informatie, korte lijnen en goede doorverwijzing naar regionale, provinciale, landelijke en Europese ondersteuningsmogelijkheden.

Samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en netwerkorganisaties versterken we innovatie, kennisdeling en samenwerking. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor startende ondernemers, groeibedrijven en vernieuwende initiatieven.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Een professionele en ondernemingsgerichte dienstverlening die ondernemers ondersteunt bij vestiging, innovatie en groei.

Wat gaan we daarvoor doen?

We informeren ondernemers over financierings- en subsidiemogelijkheden.

We promoten actief Europese, nationale, provinciale en gemeentelijke subsidieregelingen. Daarbij werken we samen met onder meer het Europoloket en andere regionale partners om ondernemers te ondersteunen bij innovatie, verduurzaming en grensoverstijgende samenwerking.

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

We ondersteunen, stimuleren, inspireren en verbinden ondernemers.

Samen met organisaties zoals VNO-NCW, Impuls Zeeland en Dockwize organiseren we samenwerking, kennisdeling en netwerkvorming. We ondersteunen ondernemers bij actuele uitdagingen en kansen, zoals innovatie, verduurzaming, arbeidsmarktontwikkelingen en netcongestie.

We verlengen de subsidieregeling voor het verbeteren van de kwaliteit van winkelgebieden.

We zetten in op de transformatie van commerciële panden (detailhandel) naar wonen buiten de winkelgebieden, het verbeteren van het aanzicht van commerciële panden in de winkelgebieden en mogelijkheid geven tot het verplaatsen van detailhandel naar de compactere winkelgebieden van Axel, Sas van Gent en Terneuzen.

We voeren het project Innovatiecluster Techniek en Veiligheid (ITV) uit.

Het project Innovatiecluster Techniek en Veiligheid (ITV) is onderdeel van de Regio Deal North Sea Port District. Het project versterkt innovatie, talentontwikkeling en de samenwerking tussen onderwijs, bedrijven en overheden in de industrie. Met het ITV werken we aan het behouden en aantrekken van talent. We stimuleren innovatie in de industrie, delen kennis en zorgen voor de overdracht van kennis naar studenten, werknemers en bedrijven. Daarnaast ontwikkelen en beheren we praktijklabs waar onderzoekers, studenten en bedrijven samen werken aan vernieuwende oplossingen. Door te werken aan actuele en aansprekende thema's maken we innovatie zichtbaar, begrijpelijk en aantrekkelijk voor een breed publiek.

Gereed in december 2028

Thema 5.6 Bezoekerseconomie

Tot dit thema behoren activiteiten die bijdragen aan toerisme, recreatie, plattelandsontwikkeling en de promotie van onze gemeente. We willen dat inwoners, bezoekers en nieuwe doelgroepen de kwaliteiten van Terneuzen ervaren en waarderen. Daarbij bouwen we verder aan een aantrekkelijk aanbod van recreatieve voorzieningen, cultureel erfgoed, natuur en evenementen.

Doorlopende doelen en prestaties

We versterken de aantrekkelijkheid van Terneuzen als plek om te wonen, werken, recreëren en bezoeken. Daarbij zetten we onze unieke kwaliteiten op het gebied van water, natuur, cultuur, erfgoed en grensligging actief in. We werken samen met ondernemers, culturele organisaties, recreatieve partners en regionale organisaties om de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente verder te vergroten.

Daarnaast investeren we in city- en regiomarketing om nieuwe inwoners, bezoekers, werknemers en ondernemers aan onze regio te verbinden. Daarmee dragen we bij aan zowel economische ontwikkeling als leefbaarheid.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Een betere positionering van Terneuzen in Zeeland en verbetering van het imago van Terneuzen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We ontwikkelen een actuele strategie voor citymarketing.

We namen de taken over van Ervaar Terneuzen. We werken een strategie uit voor de komende periode. Verder zetten we in op samenwerking in de regio en Zeeland bij het aantrekken van arbeidskrachten, inwoners en bezoekers. Daarbij sluiten we aan bij regionale ontwikkelingen, de samenwerking binnen Zeeland en het North Sea Port District en de kansen die voortkomen uit economische en maatschappelijke ontwikkelingen in onze regio.

Gereed in december 2027

Wat willen we bereiken?

Het optimaal benutten van recreatie, toerisme en natuurbehoud en het zorgen voor een goede balans hiertussen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren de uitvoeringsagenda bij de Visie waterrecreatie uit.

We werken aan beheer en veiligheid van de Otheense Kreek. Dat doen we onder meer aan de hand van de resultaten van een landelijke benchmark van waterrijke gebieden. We voeren ook gesprekken met de eigenaren/beheerders van wateren over recreatieve natuur en over de mogelijkheden voor het ontwikkelen van nieuwe natuur.

Gereed in december 2029

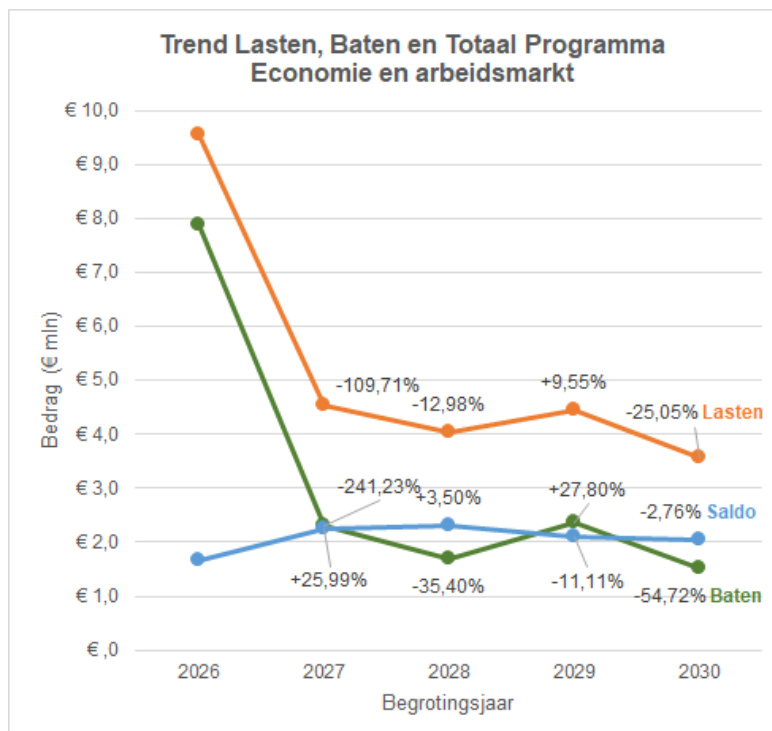

Wat mag het kosten per programma?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
5.1 Economische transities						
Lasten	0	0	194	144	144	144
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	194	144	144	144
5.2 Ruimte voor werken en ondernemen						
Lasten	2.387	6.853	1.131	486	1.132	287
Baten	3.497	6.516	840	223	865	15
Saldo	-1.110	338	290	263	267	272
5.4 Grensoverstijgende samenwerking						
Lasten	232	247	236	237	200	200
Baten	114	97	86	86	86	86
Saldo	118	150	150	151	114	114
5.5 Dienstverlening aan ondernemers						
Lasten	1.937	1.782	2.245	2.390	2.191	2.157
Baten	283	135	127	128	128	129
Saldo	1.654	1.647	2.118	2.263	2.063	2.028
5.6 Bezoekerseconomie						
Lasten	1.055	655	743	768	782	771
Baten	1.135	1.133	1.256	1.269	1.283	1.297
Saldo	-80	-479	-513	-501	-501	-526
Totaal programma Economie & arbeidsmarkt						
Lasten	5.611	9.538	4.548	4.025	4.450	3.559
Baten	5.029	7.881	2.310	1.706	2.363	1.527
Saldo	582	1.657	2.238	2.320	2.088	2.032

Toelichting verschillen

Lasten

De lasten binnen programma 5 zijn lager dan in 2026. In 2026 heeft de gemeente grond gekocht voor de ontwikkeling van de fysieke bedrijfsinfrastructuur van Drieschouwen-Zuid. Dit zorgde dat jaar voor extra, eenmalige uitgaven. Omdat deze grondaankopen in 2027 niet opnieuw worden gedaan, vallen de lasten lager uit.

Baten

De baten zijn lager doordat er in 2026 opbrengsten waren uit de verkoop van grond, vooral op bedrijventerrein Terneuzen Zuid. Dit waren eenmalige inkomsten. In de jaren daarna verwachten we deze hoge baten niet opnieuw.

De aan- en verkoop van gronden loopt via de grondexploitatie. Daardoor hebben deze transacties geen directe invloed op het begrotingsresultaat. De veranderingen in het saldo blijven daarom beperkt.

Reserves

bedrag x € 1.000	Begroting	Meerjarenraming		
	2027	2028	2029	2030
Onttrekkingen				
Reserve Bestuursakkoord	200	200	0	0
Reserve budgetoverhevelingen	38	38	0	0
Reserve kapitaallasten econ.nut programma 5	13	13	13	13
Saldo	-251	-251	-13	-13

Investeringsen

Er zijn geen investeringen opgenomen in de begroting voor dit programma.

Beleid

- Omgevingsvisie 'Terneuzen stroomopwaarts, samen vergroenen' (2025)
- Structuurvisie Terneuzen 2025 (2010)
- Totaalplan Binnenstad Terneuzen (2022)
- Strategische regiovisie Zeeuws-Vlaanderen (2021)
- Structuurvisie binnenstad gemeente Terneuzen (2012)
- Structuurvisie ondergrondse infrastructuur (2014)
- Detailhandelvisie Terneuzen (2014)
- Woonvisie regio Zeeuws-Vlaanderen 2020 (2014)
- Gebiedsvisie Zeeuws-Vlaamse kanaalzone (2009)
- Masterplan Axelsedam (2003)
- Notitie Subsidiegrondslagen 2017-2020 (2016)
- Regionaal bedrijventerreinenprogramma Zeeuws-Vlaanderen (2023-2032)
- Citymarketingplan 2014
- Strategisch economisch beleidsplan
- Beleidsnotitie Bed & Breakfast (2013)
- Beleidsnotitie kampeerbeleid (2020)
- Beleidsnotitie camperplaatsen (2019)
- Marktverordening Terneuzen 2025
- Kermisvoorwaarden gemeente Terneuzen
- Winkeltijdenverordening gemeente Terneuzen 2018
- Visie voor de Terneuzense binnenstad (2008)
- Structuurvisie binnenstad gemeente Terneuzen (2012)
- Structuurvisie Terneuzen 2025 (2010)
- Actieprogramma Toerisme en Plattelandsontwikkeling
- Voortgangsrapportages beleidsplan economie
- Gebiedsvisie Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone (2009)
- Kampeerbeleid (2019)
- Landschapsuitvoeringsplan (LUP) voor de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone
- Beleidsplan sociaal domein Terneuzen 2026 en verder 'Iedereen aan boord'
- Een leven lang gezond & fit in Zeeuws-Vlaanderen! Regionale Nota Gezondheidsbeleid Zeeuws-Vlaanderen 2022-2025 uitwerking gemeente Terneuzen, verlengd voor 2026

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/ZoekUitgebreid>

Verbonden partijen

- Stedin Holding NV
- North Sea Port SE
- N.V. Economische Impuls Zeeland
- Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V.
- Gemeenschappelijk Bezit Evides Aqua B.V.
- Benelux Groepering Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District

Goed bestuur

Ambitie

Wij werken aan een betrouwbaar, toegankelijk en toekomstgericht gemeentebestuur. Een bestuur dat duidelijke keuzes maakt, zorgvuldig omgaat met publieke middelen en samenwerkt met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden.

We betrekken inwoners actief bij ontwikkelingen in hun leefomgeving. We zetten in op open communicatie, passende participatie en dienstverlening die aansluit bij de behoeften van inwoners en ondernemers. Daarbij geldt: digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet.

Samen met regionale, Zeeuwse, landelijke en Vlaamse partners werken we aan de grote opgaven van deze tijd. Door samenwerking, lobby en het benutten van subsidiemogelijkheden versterken we de leefbaarheid, economie en brede welvaart van onze gemeente. Zo bouwen we aan een stabiele en toekomstbestendige gemeente, waarin inwoners vertrouwen kunnen hebben in hun lokale overheid.

Thema 6.1 Transparante, samenwerkende overheid en dienstverlening

Tot dit thema behoren activiteiten die bijdragen aan een transparant, betrouwbaar en samenwerkend gemeentebestuur. Veel maatschappelijke opgaven overstijgen de gemeentegrenzen. Daarom werken we actief samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, andere overheden en onze Vlaamse partners. Door samenwerking versterken we de leefbaarheid, brede welvaart en economische ontwikkeling van onze gemeente en regio.

Tot dit thema behoren ook taken op het gebied van Basisregistratie Personen (BRP), reisdocumenten, kadastrale informatie en verkiezingen en referenda en de volgende burgerzaken: bevolkingsregister en burgerlijke stand, rijbewijzen en paspoorten en andere reisdocumenten, straatnaamgeving en kadastrale informatie, burgerschap, verkiezingen, referenda, leges burgerzaken, leges kadastrale gegevens. Wij streven naar dienstverlening die toegankelijk, betrouwbaar en begrijpelijk is voor iedereen. Daarbij sluiten we aan bij de behoeften van de samenleving. Ook zorgen we voor een goede balans tussen digitale dienstverlening en persoonlijk contact. Dienstverlening moet eenvoudig zijn waar dat kan en persoonlijk waar dat nodig is.

Doorlopende doelen en prestaties

Bestuurlijke samenwerking

We zijn actief en nemen initiatief in samenwerkingen binnen onze regio Zeeuws-Vlaanderen, binnen Zeeland, met Vlaamse (overheids)partners en met (overheids)partners in de rest van het land. Voorbeelden hiervan zijn de Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen, het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) en het grensoverschrijdende North Sea Port District (Benelux Groepering Territoriale Samenwerking). We zijn lid van het netwerk van middelgrote gemeenten (M50), en werken nauw samen met het Rijk, bijvoorbeeld in het Nationaal Programma Vitale Regio's en rond de grote energieprojecten. Ook zijn we als gemeente betrokken bij het toekomstperspectief Zeeland 2050, dat goed aansluit bij de ambities uit onze regiovisie.

Nationaal Programma Vitale Regio's

Het Nationaal Programma Vitale Regio's startte in 2025 en gaat twintig jaar lopen. Zeeuws-Vlaanderen is een van de elf regio's waar het Rijk specifiek mee wil samenwerken om tot regioplannen en uitvoeringsagenda's te komen. Het doel van het programma is om met een gebiedsgerichte aanpak extra in te zetten op veilige en leefbare regio's, op een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau en op een gezonde en kansrijke toekomst voor inwoners. Dit programma is het vervolg op de eerdere stappen die zijn gezet na het onderzoeksrapport Elke Regio Telt. Daarbij is er aandacht voor grensoverstijgende samenwerking. Ook zijn er mogelijkheden om experimenteerruimte te benutten voor het zoeken naar maatwerkoplossingen. Het Rijk wil naast de gebiedsgerichte aanpak ook kijken naar knelpunten in de beleids- en investeringslogica. Voor Zeeuws-Vlaanderen biedt het Nationaal Programma Vitale Regio's kansen om samen met het Rijk te investeren in brede welvaart, leefbaarheid, bereikbaarheid, voorzieningen, onderwijs, economie en woningbouw. Waar mogelijk benutten we de experimenteerruimte binnen het programma om innovatieve en gebiedsgerichte oplossingen te ontwikkelen voor regionale opgaven.

Regio Deals

Met Regio Deals zetten we samen met het Rijk en onze partners in op specifieke projecten. Het doel is het vergroten van de brede welvaart in en rond het North Sea Port District en het versterken van de leefbaarheid, aantrekkelijkheid en economische ontwikkeling van Zeeuws-Vlaanderen. De Regio Deal helpt om projecten op het gebied van wonen, leefomgeving, mobiliteit, talentontwikkeling, innovatie, cultuur en gezondheid te versnellen.

De Regio Deal North Sea Port District loopt van 2024 tot 2028, met mogelijk uitloop naar 2029. Het doel is het vergroten van de brede welvaart in en rond het grensgebied van het North Sea Port District, maar ook in Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland als geheel. Hierbij werken we samen met het Rijk, de provincie Zeeland en diverse Zeeuwse gemeenten. We geven in 2027 onder meer verder uitvoering aan projecten in Sluiskil, mobiliteitshubs, Broedplaats Terneuzen, Innovatiehub Techniek en Veiligheid en de Oostelijke Kanaalarm in Terneuzen om een gezonde leefomgeving en daarmee de leefbaarheid te versterken. We zetten in op het aantrekken en behouden van talent. We dragen bij aan de uitwerking van het plan voor een nieuw Innovatiecluster voor Techniek en Veiligheid. Verder werken we mee aan preventie- en zorgsamenwerking via het project Kerngezond.

Begin 2026 startte de nieuwe Regio Deal 'Mensen, Ruimte, Vitaliteit'. Deze Regio Deal vroegen Zeeuws-Vlaanderen en de provincie Zeeland aan. Projecten voor Zeeuws-Vlaanderen worden nauw verbonden aan de doelen van het Nationaal Programma Vitale Regio's. Regio Deals dragen bij aan de ambities uit het bestuursakkoord en aan de langetermijnontwikkeling van Zeeuws-Vlaanderen als vitale grensregio.

Brede welvaart monitoren

Wij zetten ons in voor het versterken van de brede welvaart in onze gemeente. Daarbij kijken we niet alleen naar economische ontwikkeling, maar ook naar gezondheid, leefbaarheid, onderwijs, duurzaamheid, veiligheid, participatie en sociale samenhang. Deze brede benadering vormt een belangrijk uitgangspunt bij beleidsontwikkeling en besluitvorming.

We willen gericht kunnen sturen op de ontwikkeling van onze gemeente. Daarom werken we aan beter inzicht in de verschillende aspecten van brede welvaart. We analyseren hiervoor eerst welke indicatoren beschikbaar zijn en welke passen bij onze gemeente. Dan verzamelen de passende indicatoren en monitoringsinstrumenten. Hierdoor wordt zichtbaar hoe onze gemeente ervoor staat en welke ontwikkelingen zich voordoen. Hiermee ondersteunen we de gemeenteraad bij de kaderstellende en controlerende rol. Ook kunnen we zo tijdig inspelen op kansen en knelpunten.

Dienstverlening

We verbeteren de dienstverlening in Zeeuws-Vlaanderen aan de hand van 3 pijlers: eigentijds, persoonlijk en betrouwbaar. Hieruit volgen 3 opgaven:

- We verbeteren door het optimaliseren van onze werkwijzen, communicatie en systemen.
- We verbeteren door op dezelfde wijze te werken en zorgen dat medewerkers de juiste kennis vaardigheden hebben.
- We verbeteren door ervaringen van Zeeuws-Vlamingen te gebruiken.

Daarbij werken we samen met de andere Zeeuws-Vlaamse gemeenten aan een dienstverlening die toegankelijk, begrijpelijk en gebruiksvriendelijk is voor inwoners en ondernemers.

Rechtshulp

Wij vinden het belangrijk dat inwoners tijdig en laagdrempelig toegang hebben tot juridische ondersteuning. Door problemen vroegtijdig te signaleren en inwoners snel naar passende hulp te begeleiden, voorkomen we dat juridische kwesties escaleren. Wij versterken de zelfredzaamheid van inwoners. We dragen bij aan vertrouwen in de overheid door juridische ondersteuning beter vindbaar en toegankelijk te maken

Stadhuis

Wij werken aan een modern, duurzaam en toegankelijk stadhuis dat past bij de ambities van een moderne overheid. Het stadhuis is niet alleen een werkplek voor medewerkers en bestuur, maar ook een gastvrije ontmoetingsplaats voor inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bezoekers. Wij benutten de renovatie van dit jonge Rijksmonument om de duurzaamheid, functionaliteit en gebruiksmogelijkheden van het gebouw te verbeteren. Daarbij versterken we de rol van het stadhuis als zichtbaar en toegankelijk middelpunt van onze gemeente.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

Betrouwbare, toegankelijke en persoonlijke dienstverlening, die past bij de behoeften van de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

We geven uitvoering aan de opgaven uit de visie op dienstverlening Zeeuws-Vlaamse gemeenten.

We verbeteren onze dienstverlening door te investeren in medewerkers, werkwijzen, communicatie en digitale systemen. Daarbij gebruiken we actief de ervaringen van inwoners, ondernemers en medewerkers om onze dienstverlening verder te ontwikkelen. We zorgen ervoor dat inwoners hun zaken eenvoudig digitaal kunnen regelen. Persoonlijk contact blijft beschikbaar wanneer dat nodig is. Zo werken we aan eigentijdse, betrouwbare en toegankelijke dienstverlening die aansluit bij de verwachtingen van de samenleving.

Wat willen we bereiken?

Dat Terneuzen onderdeel is van diverse netwerken en samenwerkingen, waardoor we meer kunnen bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten samen met partners actief in op lobbyactiviteiten.

We zetten ons actief in voor de belangen van Terneuzen en Zeeuws-Vlaanderen richting provincie Zeeland, Rijk, Europa en andere samenwerkingspartners. Daarbij richten we onze lobby op thema's die bijdragen aan de brede welvaart van onze inwoners, zoals woningbouw, bereikbaarheid, onderwijs, zorg, arbeidsmarkt, leefbaarheid, economie en duurzaamheid. Dit doen we onder meer via het Overleg Zeeuwse Overheden, het netwerk van middelgrote gemeenten (M50), het Nationaal Programma Vitale Regio's, het North Sea Port District en samenwerkingsverbanden binnen Zeeuws-Vlaanderen. Voor grensoverstijgende vraagstukken werken we actief samen met Vlaamse partners. Voor specifieke grens- of regiothema's (zoals kinderopvang, vervoer en netstroom) lobbyen we gericht samen vanuit Zeeuws-Vlaanderen.

Wat willen we bereiken?

Een duurzaam gerenoveerd en toekomstbestendig stadhuis, dat in 2028 heropent als de "Huis van de Stad".

Wat gaan we daarvoor doen?

We realiseren de renovatie en verduurzaming van het stadhuis.

We voeren de geplande renovatie en verduurzaming van het stadhuis uit, met respect voor de monumentale waarde van het gebouw. Daarbij verbeteren we de toegankelijkheid, dienstverlening en gebruiksmogelijkheden voor inwoners, medewerkers en bestuur. We richten het gebouw zo in dat het een open, gastvrije en toegankelijke ontmoetingsplaats wordt voor inwoners, ondernemers, organisaties en bezoekers van onze gemeente.

Wat willen we bereiken?

Een laagdrempelige toegang tot rechtshulp, waarbij inwoners met juridische vragen snel passende ondersteuning kunnen vinden.

Wat gaan we daarvoor doen?

We versterken de toegang tot rechtshulp.

We werken vanuit de Zeeuws-Vlaamse gemeenten samen met relevante partners om inwoners sneller naar passende ondersteuning te begeleiden en juridische problemen eerder te signaleren. Door inwoners eerder te ondersteunen met sociaaljuridische dienstverlening, vergroten we de kans op snelle oplossingen en beperken we de maatschappelijke en persoonlijke gevolgen van juridische geschillen.

Thema 6.2 Burger- en overheidsparticipatie

Tot dit thema behoren taken op het gebied van burgerinitiatieven, burgerparticipatie, overheidsparticipatie en invloed op de leefomgeving. We vinden het belangrijk dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken worden bij ontwikkelingen in hun leefomgeving en bij gemeentelijke plannen. Participatie draagt bij aan betere besluiten, meer draagvlak en een sterke samenwerking tussen gemeente en samenleving.

Doorlopende doelen en prestaties

Participatie

We betrekken inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties vroegtijdig bij plannen en ontwikkelingen die invloed hebben op hun leefomgeving. Daarbij maken we gebruik van verschillende participatievormen, waaronder het digitale participatieplatform doemee.terneuzen.nl, bijeenkomsten en gesprekken. Binnen de kaders van de Omgevingswet blijven we participatie verder versterken, zodat deze toegankelijk en passend is voor verschillende doelgroepen. We besteden daarbij extra aandacht aan grote ontwikkelingen op het gebied van leefomgeving, energie, wonen en openbare ruimte en onderzoeken hoe we jongeren beter kunnen betrekken bij de toekomst van onze gemeente.

Ambities en acties

Wat willen we bereiken?

De kracht en betrokkenheid van inwoners versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

We geven inwoners de ruimte om zelf initiatief te nemen en ondersteunen plannen die bijdragen aan brede welvaart, leefbaarheid en sociale samenhang.

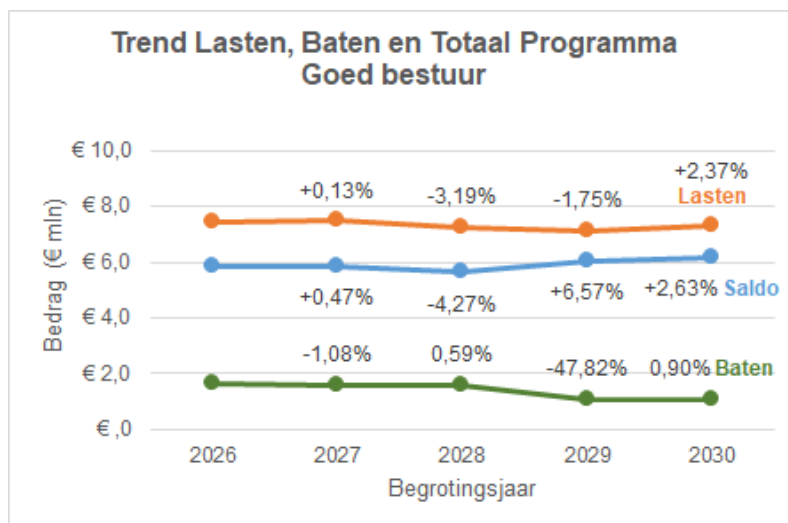
Door inwoners vroegtijdig te betrekken en hun initiatieven waar mogelijk te faciliteren, versterken we de kracht van onze samenleving en vergroten we de betrokkenheid bij de eigen leefomgeving.

Wat mag het kosten per programma?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
6.1 Transparante, samenwerkende overheid en dienstverlening						
Lasten	9.405	7.456	7.466	7.235	7.111	7.283
Baten	1.894	1.616	1.599	1.609	1.088	1.098
Saldo	7.510	5.840	5.867	5.627	6.023	6.185
6.2 Burger- en overheidsparticipatie						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0
Totaal programma Goed bestuur						
Lasten	9.405	7.456	7.466	7.235	7.111	7.283
Baten	1.894	1.616	1.599	1.609	1.088	1.098
Saldo	7.510	5.840	5.867	5.627	6.023	6.185

Toelichting verschillen

De verschillen tussen de begrotingsjaren binnen programma 6 zijn klein. De inkomsten en uitgaven blijven in de meeste jaren ongeveer gelijk. Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen of eenmalige verschillen die een nadere toelichting vragen.

Reserves

bedrag x € 1.000	Begroting	Meerjarenraming		
	2027	2028	2029	2030
Onttrekkingen				
Reserve budgetoverhevelingen	160	0	0	0
Saldo	-160	0	0	0

Investeringsen

Er zijn geen investeringen opgenomen in de begroting voor dit programma.

Beleid

- Gedragscodes politieke ambtsdragers (2018)
- Gedragscode gemeente Terneuzen (2013)
- Communicatievisie 'Bruggen bouwen' (2024)
- Verordening participatie en inspraak gemeente Terneuzen 2024
- Beleid digivaardigheid (2015)
- Kanalenbeleid (2013)
- Visie op dienstverlening Zeeuws-Vlaamse gemeenten (2024)

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/ZoekUitgebreid>

Paragrafen

A. Lokale heffingen

In deze paragraaf behandelen wij onze lokale heffingen. Bij lokale heffingen gaat het om inkomsten die de gemeente ontvangt van inwoners en bedrijven. We maken hierbij onderscheid tussen belastingen en rechten. Belastingen zijn geldbedragen die inwoners en bedrijven betalen, zonder dat de gemeente daar een directe tegenprestatie voor levert. Een voorbeeld hiervan is de onroerende-zaakbelasting. Rechten betalen inwoners en bedrijven om de kosten die de gemeente maakt te dekken. Dit zijn bijvoorbeeld afvalstoffenheffing en leges.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Wij geven op hoofdlijnen inzicht in de diverse heffingen. Dit is een verplichting vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Wij laten zien wat de tarieven zijn en de geraamde inkomsten per soort heffing. Ook geven wij inzicht in de mate van kostendekkendheid van de heffingen. Dit houdt in dat wij laten zien in hoeverre de geraamde kosten gedekt worden uit de geraamde opbrengsten. Voor het berekenen van de kostendekkendheid houden wij bij de kosten rekening met een opslag van 54% voor overhead op de salariskosten (in 2026: 61%). Daarnaast rekenen we rente toe over de algemene reserve. Dit volgt uit onze Financiële Verordening. Een toelichting op het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk komen in deze paragraaf ook aan bod.

Sabewa Zeeland

Een aantal heffingen worden door Sabewa Zeeland uitgevoerd. Sabewa Zeeland draagt zorg voor de waardering, heffing en inning van de onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolheffing, forensenbelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting en de BIZ-bijdrage. Daarnaast verstrekt Sabewa Zeeland een prognose van de waardeontwikkeling van de onroerende zaken. Deze prognose gebruiken wij bij het opstellen van de begroting en het bepalen van de belastingtarieven. Ook geeft Sabewa Zeeland uitvoering aan ons kwijtscheldingsbeleid. Voor meer informatie over Sabewa Zeeland verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Bestuursakkoord

Het uitgangspunt voor het heffingenbeleid staat vermeld in het Bestuursakkoord 2026-2030 *'Koersvast vooruit. Duurzame groei in een grensregio vol kansen'*. We laten de lokale belastingen stijgen met een vast percentage van 2,5%. De hondenbelasting handhaven we, maar voortaan kiezen we voor één vast bedrag per hond. We verhogen de parkeerbelasting en toeristen-/forensenbelasting met een hoger percentage dan 2,5% in lijn met regionale ontwikkelingen. Voor de riool- en afvalstoffenheffing kiezen we voor 100% kostendekkendheid.

Inkomsten van de lokale heffingen

In de onderstaande tabel geven wij opbrengsten weer van de lokale heffingen. Dit voor de jaren 2025 (gerealiseerd), prognose 2026 en 2027.

In dit overzicht leest u de begrote opbrengst van de lokale heffingen.

bedragen x € 1.000	werkelijke opbrengst 2025	geraamde opbrengst 2026*	geraamde opbrengst 2027
Via Sabewa Zeeland			
Onroerende-zaakbelastingen	22.747	23.211	24.209
Afvalstoffenheffing	10.949	11.670	12.059
Rioolheffing	7.017	7.874	7.127
Forensenbelasting	403	454	480
Toeristenbelasting	480	568	664
Hondenbelasting	347	342	350
Bedrijveninvesteringszone	82	100	100
Subtotaal Sabewa Zeeland	42.024	44.219	44.989
Kwijtscheldingen	-396	-421	-431
Subtotaal Sabewa Zeeland incl. kwijtschelding	41.629	43.798	44.558
Parkeerbelasting/-heffing	822	798	804
Markt- en standplaatsgelden	30	37	30
Lijkbezorgingsrechten	795	595	595
Bedrijfsafval	489	529	529
Leges	2.960	3.629	3.703
Subtotaal	5.095	5.588	5.661
Totaal opbrengst lokale heffingen	46.724	49.386	50.219

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen)

Beleid

Onroerende-zaakbelasting (OZB)

De onroerende-zaakbelastingen (OZB) vormen de belangrijkste lokale heffing van de gemeente. Het karakter van deze heffing is dat het een algemene belasting is. De opbrengsten zijn een algemeen dekkingsmiddel voor uitgaven.

Wij heffen OZB van eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. Het tarief van de onroerende-zaakbelastingen is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde van de aangeslagen objecten. Voor de WOZ-waarde 2027 geldt als waardepeildatum 1 januari 2026. De OZB tarieven verhogen we in 2027 met 2,5%.

Van Sabewa Zeeland ontvingen wij een prognose van de waardeontwikkeling voor 2027 van de woningen en niet-woningen. Het percentage van de waardeontwikkeling corrigeren we op het tarief. Doordat de geprognosticeerde waardeontwikkeling van de woningen (6,60%) hoger is dan de indexatie van 2,5%, daalt het tarief in 2027 ten opzichte van 2026. Het tarief voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen stijgt in 2027. Dit is het gevolg van de geprognosticeerde waardestijging (1,71%) van de WOZ-waarden van de niet-woningen en de indexatie van het tarief met 2,5%.

Rekeninghoudend met het bovenstaande bedragen de tarieven als volgt:

Tarief per belastingsoort	Grondslag	2026	2027
Woningen eigenaar	WOZ-waarde	0,1209%	0,1163%
Niet-woningen eigenaar	WOZ-waarde	0,3449%	0,3476%
Niet-woningen gebruiker	WOZ-waarde	0,2768%	0,2789%

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Onroerende-zaakbelastingen	€ 22.747	€ 23.211	€ 24.209

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Reinigingsheffingen

De reinigingsheffingen betreffen twee heffingen: 1) de afvalstoffenheffing en 2) reinigingsrechten.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing vloeit voort uit de wettelijke taak van de gemeente om tenminste eenmaal per week de huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen.

Bij het opstellen van de begroting 2027 blijkt dat een tariefsverhoging van 2,5% leidt tot hogere opbrengsten dan de geraamde kosten. Om in 2027 een kostendekkendheidspercentage van 100% te realiseren, verhogen we de tarieven daarom beperkt met 0,2%.

De kosten dalen in 2027 door een bedrag van € 250.000 aan onderuitputting kapitaallasten toe te rekenen. Wij verwachten dat wij door onvoorziene omstandigheden mogelijk niet alle investeringen kunnen uitvoeren, waardoor de werkelijke kosten lager zullen zijn dan geraamd.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing bedragen in 2027 voor een:

- eenpersoonshuishouden: € 396,10 per jaar;
- meerpersoonshuishouden: € 463,30 per jaar.

Tarief per belastingsoort	Grondslag	2026	2027
Gebruiker	Eenpersoons-huishouden	€ 395,30	€ 396,10
	Meerpersoons-huishouden	€ 462,30	€ 463,30

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Afvalstoffenheffing	€ 10.949	€ 11.670	€ 12.059

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Reinigingsrechten

Bij de heffing van reinigingsrechten is sprake van een individueel aanwijsbare afnemer aan wie de gemeente een individuele tegenprestatie heeft geleverd. Het tarief verhogen wij met 2,5%. De werkelijke opbrengsten waren afgelopen jaren nihil. Wij nemen daarom geen raming op in de begroting.

Rioolheffing

Wij heffen rioolheffing van eigenaren over de waarde in het economisch verkeer van hun perceel (WOZ-waarde). Voor de WOZ-waarde 2027 geldt als waardepeildatum 1 januari 2026. Van Sabewa Zeeland ontvingen wij een prognose van de waardeontwikkeling voor 2027 van de objecten die voor de rioolheffing aangeslagen worden. Het percentage van de waardeontwikkeling van 6,15% corrigeren we op het tarief.

Bij het opstellen van de begroting 2027 blijkt dat de geraamde opbrengsten hoger zijn dan de geraamde kosten. Om in 2027 een kostendeckendheidspercentage van 100% te realiseren, verlagen we het tarief met 11,1%.

De verwachte kosten voor het uitvoeren van onze water- en rioolbeheertaken verlagen wij in 2027 door een bedrag van € 500.000 aan onderuitputting kapitaallasten toe te rekenen. Wij verwachten dat door onvoorziene omstandigheden wij mogelijk niet alle investeringen kunnen uitvoeren, waardoor de werkelijke kosten lager zullen zijn dan geraamd.

Rekening houdend met het bovenstaande bedraagt het tarief voor de rioolheffing in 2027 0,0758%.

Tarief per belastingsoort	Grondslag	2026	2027
Eigenaar woning en niet-woningen	WOZ-waarde	0,0905%	0,0758%

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Rioolheffing	€ 7.017	€ 7.874	€ 7.127

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Forensenbelasting

Forensenbelasting heffen wij van natuurlijke personen die op meer dan 90 dagen van het jaar, voor zich of voor hun gezin een gemeubileerde tweede woning beschikbaar houden. De forensenbelasting dient ertoe om mensen die relatief veel in de gemeente verblijven, maar geen ingezetene zijn van de gemeente, mee te laten betalen aan onze voorzieningen. Het doel is niet om kosten voor deze voorzieningen te verhalen, maar juist om een bijdrage te vragen aan het algemene voorzieningenniveau van de gemeente. Om deze reden heffen wij forensenbelasting. De opbrengsten van de forensenbelasting vormen een algemeen dekkingsmiddel voor uitgaven.

Het tarief van de forensenbelasting verhogen wij met 3,5%. Met deze verhoging geven we uitvoering aan het bestuursakkoord. Hiermee brengen we de tariefsverhoging meer in lijn met regionale ontwikkelingen. Per 1 januari 2027 bedraagt het tarief voor de forensenbelasting 0,8757% van de WOZ-waarde van de aangeslagen objecten. Bij de tariefbepaling is rekening gehouden met de gemiddelde waardestijging van 6,60% voor woningen.

Tarief per belastingsoort	Grondslag	2026	2027
Eigenaar woning	WOZ-waarde	0,9019%	0,8757%

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Forensenbelasting	€ 403	€ 454	€ 480

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Toeristenbelasting

Wij heffen toeristenbelasting van degene die gelegenheid biedt tot verblijf (de ondernemer). Het is uiteindelijk de gast van buiten de gemeente die de belasting betaalt. De ondernemer mag de belasting namelijk doorberekenen aan zijn gast. Wanneer deze niet-inwoners voor kortere tijd in de gemeente verblijven, profiteren zij van de gemeentelijke voorzieningen. De toeristenbelasting zien wij daarom als een tegemoetkoming in de kosten van de gemeentelijke huishouding. Voor het heffen van toeristenbelasting stellen we aan de overnachting geen eisen van toeristische of recreatieve aard. Dit betekent dat ook een betaald verblijf met overnachting zonder toeristische of recreatieve aanleiding tot belastingplicht leidt.

Wij verhogen het tarief met 17%. Met deze verhoging geven we uitvoering aan het bestuursakkoord. Hiermee brengen we het tarief meer in lijn met regionale ontwikkelingen. Met ingang van 1 januari 2027 bedraagt het tarief

€ 2,20 per overnachting. De opbrengsten van de toeristenbelasting zijn een algemeen dekkingsmiddel voor uitgaven.

Tarief per belastingsoort	Grondslag	2026	2027
Bezoeker	Per overnachting	€ 1,89	€ 2,20

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Toeristenbelasting	€ 480	€ 568	€ 664

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Hondenbelasting

Wie binnen de gemeente houder is van één of meer honden betaalt hondenbelasting. De opbrengsten van de hondenbelasting zijn een algemeen dekkingsmiddel voor uitgaven. Per 1 januari 2027 vervalt het onderscheid tussen het tarief voor de eerste hond en voor de tweede en volgende honden. Hiervoor geldt voortaan één tarief per hond. Het tarief per hond wordt vastgesteld op € 95. Het kenneltarief verhogen wij per 1 januari 2027 met 2,5% en bedraagt € 353 per kennel.

Tarief per belastingsoort	Grondslag	2026	2027
1e hond	Per hond	€ 86	-
2e hond en volgende	Per hond	€ 193	-
Hond	Per hond	-	€ 95
Kennel	Per kennel	€ 345	€ 353

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Hondenbelasting	€ 347	€ 342	€ 350

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)

De bedrijveninvesteringszone (BIZ) is een heffing voor en door ondernemers. In het centrum van Terneuzen bestaat al jaren een BIZ. Aan ondernemers vragen we elk jaar een financiële bijdrage voor de BIZ. Deze BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting. De gemeente betaalt de belastingopbrengsten 1 op 1 uit aan de beheerder van de BIZ-gelden in de vorm van een subsidie. De Stichting Bizzy besteedt de BIZ-subsidie aan specifieke activiteiten. Zo investeren ondernemers in een veilige en aantrekkelijke omgeving. Tijdens de raadsvergadering van 10 december 2026 bespreekt de gemeenteraad de Verordening Bedrijveninvesteringszone voor 2027-2031.

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Bedrijveninvesteringszone	€ 82	€ 100	€ 100

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Kwijtschelding

Wij verlenen onder bepaalde voorwaarden kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing. Kwijtschelding van afvalstoffenheffing is niet mogelijk voor:

- gebruikers van niet-permanente bewoonde woningen;
- voor het inzamelen van grove huishoudelijke afvalstoffen;
- het extra ledigen van een container;
- inzamelen van snoeiafval.

Sabewa Zeeland voert het kwijtscheldingsbeleid uit. Zij beoordeelt het verzoek tot kwijtschelding en bekijkt hierbij het vermogen, het inkomen en de uitgaven van de aanvrager aan de daarvoor gestelde norm. De kwijtschelding geldt alleen voor inwoners met een inkomen van minder dan 100% van de bijstandsnorm.

Parkeren

Voor het parkeren en daarvoor benodigde zaken heffen wij een parkeerheffing. De totale opbrengst parkeren bestaat uit de parkeerbelastingen (straatparkeren) en de parkeergelden die wij op privaatrechtelijke basis innen (parkeergarages).

Ons parkeerbeleid is acceptabele tarieven voor bewoners, bezoekers en werkgevers/werknemers. Daarnaast stimuleren wij parkeren in de parkeergarages. Met ingang van 2027 passen wij de basistarieven voor straatparkeren en de parkeergarages aan. Het tarief voor straatparkeren bedraagt € 2,00 per uur en het tarief voor de parkeergarages bedraagt € 1,80 per uur. Met deze verhoging geven wij uitvoering aan het bestuursakkoord. Hiermee brengen wij de parkeertarieven meer in lijn met regionale ontwikkelingen. De tarieven voor de parkeervergunningen voor het straatparkeren en de parkeergarages indexeren wij met 2,5%.

Tarief per belastingsoort	Grondslag	2026	2027
Parkeren ondergronds	Per uur	€ 1,40	€ 1,80
Parkeren bovengronds	Per uur	€ 1,60	€ 2,00

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Parkeerbelasting/-heffing	€ 822	€ 798	€ 804

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Markt- en standplaatsgelden

Voor de standplaatsen op de diverse markten in onze kernen heffen wij marktgelden. Standplaatsgeld brengen wij in rekening voor de losse standplaatsen in de gemeente. De tarieven van de markt- en standplaatsgelden verhogen wij met 2,5%

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Markt- en standplaatsgelden	€ 30	€ 37	€ 30

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten brengen wij in rekening voor de dekking van de kosten van de gemeentelijke begraafplaatsen. Wij hanteren het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. De kosten binnen de exploitatie van de begraafplaatsen dekken niet alle kosten. Voor het verschil maken wij gebruik van de voorziening begraafrechten. Deze voorziening is onder andere bedoeld om schommelingen in tarieven te voorkomen/beperken. Wij laten circa € 177.000 uit deze voorziening vrij vallen om op 100% kostendekking uit te komen. Zonder de mutatie aan de voorziening, zouden wij de tarieven moeten verhogen om op 100% dekking uit te komen. Het tarief voor de latere ruiming van het graf indexeren we met 2,5%. De overige tarieven van de lijkbezorgingsrechten blijven in 2027 gelijk aan het jaar 2026.

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Lijkbezorgingsrechten	€ 795	€ 595	€ 595

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Bedrijfsafval

Naast het inzamelen van huishoudelijk afval, halen wij ook bedrijfsafval op. Het inzamelen van bedrijfsafval is een economische activiteit waarbij wij in concurrentie treden met andere afvalinzamelbedrijven. De kosten van

inzameling brengen we op privaatrechtelijke wijze in rekening. Wij rekenen marktconforme tarieven. Dit om beter op de marktsituatie te kunnen reageren en een flexibelere bedrijfsvoering mogelijk te maken.

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Bedrijfsafval	€ 489	€ 529	€ 529

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

Leges

Wij brengen voor verschillende diensten en producten leges in rekening. Bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort, rijbewijs of een omgevingsvergunning. Bij leges is sprake van een individueel aanwijsbare afnemer aan wie de gemeente een individuele tegenprestatie heeft geleverd. De tarieven van de legesverordening verhogen wij per 1 januari 2027 met 2,5%. Uitzondering op deze tariefsverhoging vormen de leges die aan wettelijke maxima gebonden zijn, zoals bijvoorbeeld reisdocumenten en rijbewijzen.

In de raadsvergadering van 5 juli 2022 heeft de gemeenteraad het principebesluit genomen voor kostendekkende tarieven voor de leges van de omgevingsvergunningen met behoud van kruissubsidiëring. De geraamde kosten baseren wij op verschillende factoren, waaronder het aantal verwachte aantallen voor omgevingsvergunningen en de bijbehorende tijdsbesteding.

bedragen x € 1.000	Werkelijke opbrengst 2025	Geraamde opbrengst 2026*	Geraamde opbrengst 2027
Leges	€ 2.960	€ 3.629	€ 3.703

* Dit zijn de geraamde opbrengsten van 2026 (na wijzigingen).

In de tabel hieronder staat opgenomen in welke mate de lokale heffingen in 2027 kostendekkend zijn. Hierbij maken we onderscheid tussen de leges en de overige heffingen.

Leges

De Gemeentewet bepaalt dat de Legesverordening als geheel gezien maximaal 100% kostendekkend mag zijn. In de tabel hieronder splitsen wij de kostendekkendheid van de leges per hoofdstuk en paragraaf uit. Uit de tabel blijkt dat de kostendekkendheid over de gehele verordening uitkomt op 93%.

Berekening kostendekkendheid leges				2027
bedragen x € 1.000	kosten	component overhead	opbrengsten	%
Hoofdstuk 1				
paragraaf 1.1 - Burgerlijke stand	49	11	52	107%
paragraaf 1.2 - Reisdocumenten en NL identiteitskaart	927	144	906	98%
paragraaf 1.3 - Rijbewijzen	300	68	271	90%
paragraaf 1.4 - Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	56	13	43	77%
paragraaf 1.5 - Bestuursstukken	0	0	0	n.v.t.
paragraaf 1.6 - Vastgoedinformatie	4	1	5	149%
paragraaf 1.7 - Overige publiekszaken	84	9	95	114%
paragraaf 1.8 - Gemeentearchief	0	0	0	n.v.t.
paragraaf 1.9 - Bijzondere wetten	134	43	112	84%
paragraaf 1.10 - Diversen	0	0	0	n.v.t.
Totaal titel 1	1.554	289	1.485	96%

Hoofdstuk 2	kosten	component overhead	opbrengsten	%
paragraaf 2.1 - Algemene bepalingen	0	0	0	n.v.t.
paragraaf 2.2 - Voorfase	228	78	79	35%
paragraaf 2.3 - Activiteiten m.b.t. bouwwerken	1.694	385	1.774	105%
paragraaf 2.4 - Activiteiten m.b.t. cultureel erfgoed en werelderfgoed	2	1	2	94%
paragraaf 2.5 - Milieubelastende activiteiten	131	0	122	93%
paragraaf 2.6 - Lozingsactiviteiten	0	0	0	n.v.t.
paragraaf 2.7 - Aanlegactiviteiten	39	14	40	102%
paragraaf 2.8 - Overige activiteiten	13	5	13	94%
paragraaf 2.9 - Maatwerkvoorschriften	55	11	55	100%
paragraaf 2.10 - Gelijkwaardigheid	12	4	12	100%
paragraaf 2.11 - Overige tarieven	58	20	72	124%
paragraaf 2.12 - Modaliteiten	89	28	91	103%
paragraaf 2.13 - Vermindering	6	2	-29	-451%
paragraaf 2.14 - Teruggaaf	11	4	-26	-243%
Totaal titel 2	2.338	552	2.205	94%
Hoofdstuk 3	kosten	component overhead	opbrengsten	%
paragraaf 3.1 - Horeca	49	17	9	18%
paragraaf 3.2 - Seksbedrijven	0	0	0	n.v.t.
paragraaf 3.3 - Winkeltijdenwet	0	0	0	n.v.t.
paragraaf 3.4 - Organiseren evenement of markt	34	12	3	7%
paragraaf 3.5 - Standplaatsen	0	0	0	n.v.t.
paragraaf 3.6 - Huisvestingswet 2014	0	0	0	n.v.t.
paragraaf 3.7 - Kinderopvang	0	0	1	n.v.t.
paragraaf 3.8 - In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	0	0	0	n.v.t.
Totaal titel 3	83	29	13	15%
Totaal	3.975	871	3.702	93%

Overige heffingen

In de onderstaande tabel treft u de kostendeckendheid berekeningen aan van de afvalstoffenheffing, rioolheffing, parkeren, markt- en standplaatsgelden en lijkbezorgingsrechten.

Afvalstoffenheffing

Het kostendeckendheidspercentage van de afvalstoffenheffing bedraagt 100%. De kosten dalen in 2027 door een bedrag van € 250.000 aan onderuitputting kapitaallasten toe te rekenen. Wij verwachten dat we door onvoorziene omstandigheden mogelijk niet alle investeringen kunnen uitvoeren, waardoor de werkelijke kosten lager zullen zijn dan geraamd.

Rioolheffing

Het kostendeckendheidspercentage van de rioolheffing bedraagt 100%. De verwachte kosten voor het uitvoeren van onze water- en rioolbeheertaken verlagen wij in 2027 door een bedrag van € 500.000 aan onderuitputting kapitaallasten toe te rekenen. Wij verwachten dat door onvoorziene omstandigheden wij mogelijk niet alle investeringen kunnen uitvoeren, waardoor de werkelijke kosten lager zullen zijn dan geraamd.

Lijkbezorgingsrechten

Voor de lijkbezorgingsrechten hanteren wij het uitgangspunt van 100% kostendeckendheid. De kosten binnen de exploitatie van de begraafplaatsen dekken niet alle kosten. Voor het verschil maken wij gebruik van de voorziening begraafrechten. Deze voorziening is onder andere bedoeld om schommelingen in tarieven te

voorkomen/beperken. Wij laten circa € 177.000 uit deze voorziening vrij vallen om op 100% kostendekking te komen.

Berekening kostendekkendheid overige heffingen bedrag x € 1.000	Afvalstoffen- heffing	Riool- heffing	Parkeren	Markt- en standplaats en	Lijkbezorging s-rechten
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	10.317	5.764	1.307	300	563
Mutatie voorziening	0	0	0	0	-177
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	544	0	11	15	41
Netto kosten taakveld(en)	9.773	5.764	1.296	285	427
Toe te rekenen kosten:					
Overhead incl. (omslag)rente	1.220	1.304	194	72	168
Onderuitputting kapitaallasten	-250	-500	0	0	0
BTW	1.316	559	0	0	0
Totale kosten	12.059	7.127	1.490	357	595
Opbrengst heffingen	12.059	7.127	804	30	595
Dekkingspercentage	100%	100%	54%	8%	100%

Voorziening dubieuze debiteuren

Voor een deel van de openstaande vorderingen is invordering, ondanks genomen maatregelen, niet haalbaar. Deze posten boeken we als oninbaar af ten laste van de 'voorziening dubieuze debiteuren'. Om tot een correcte waardering van de balanspost (belasting)debiteuren te komen, maken we in overleg met Sabewa Zeeland jaarlijks een analyse van de inbaarheid van de nog openstaande posten.

Voor de te verwachten oninbare posten brengen we de 'voorziening dubieuze debiteuren' op peil (per balansdatum). Dit doen we door een dotatie ten laste van de exploitatie van het betreffende begrotingsjaar te brengen. In 2027 ramen wij de dotatie op € 50.000.

Belastingdruk gemeentelijke heffingen

De belastingdruk van gemeentelijke heffingen voor een meerpersoonshuishouden met een woning met gemiddelde WOZ-waarde bedraagt in 2027 € 998. Dit is een afname van € 16 ten opzichte van 2026, toen de totale belastingdruk € 1.014 bedroeg.

Voor deze vergelijking is uitgegaan van een gemiddelde WOZ-waarde van € 279.000. Deze gemiddelde WOZ-waarde is te raadplegen via www.waarstaatjegemeente.nl.

Belastingsoorten	2026	2027
Onroerende-zaakbelastingen	€ 315	€ 324
Rioolheffing	€ 237	€ 211
Afvalstoffenheffing	€ 462	€ 463
Totale belastingdruk meerpersoonshuishouden (gemiddelde WOZ-waarde)	€ 1.014	€ 998

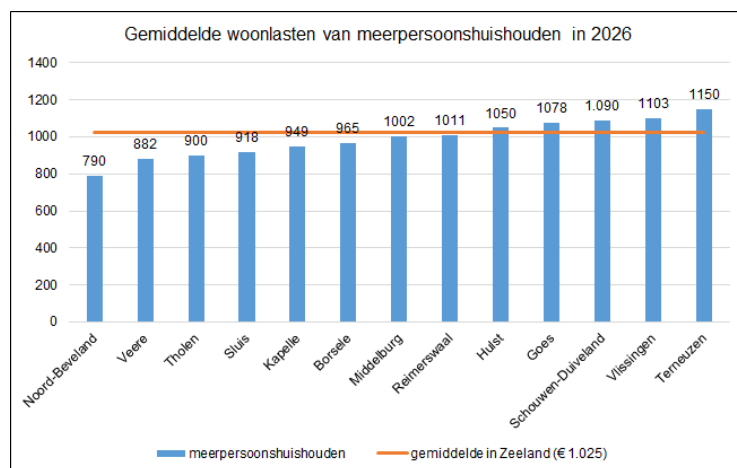
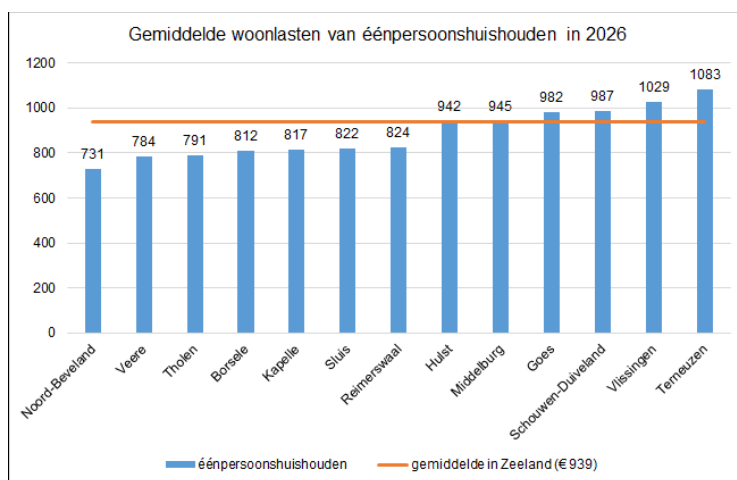
Volgens de jaarlijkse atlas van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO 2026, www.coelo.nl) staat Terneuzen voor wat betreft de belastingdruk voor meerpersoonshuishoudens

op de 234e plaats (Terneuzen € 1.150). Nummer één is de gemeente Rijssen-Holten met € 669 aan woonlasten voor een meerpersoonshuishouden. De duurste gemeente is Bloemendaal met € 2.279 aan woonlasten voor meerpersoonshuishoudens. De woonlasten voor meerpersoonshuishoudens bestaan uit de onroerende-zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Voor een vergelijking met de overige gemeenten in Zeeland geven wij onderstaand overzicht, wat ontleend is aan de COELO atlas 2026. De gemiddelde woonlastendruk voor meerpersoonshuishoudens in Zeeland bedraagt voor 2026 € 1.025, terwijl dit voor geheel Nederland € 1.095 bedraagt.

De door COELO gepresenteerde woonlasten voor meerpersoonshuishoudens (€ 1.150) in 2026 wijken af van de eerder vermelde gemeentelijke belastingdruk (€ 1.014). Dit verschil hangt samen met de gehanteerde gemiddelde WOZ-waarde. Waar voor de gemeentelijke belastingdruk is gerekend met een gemiddelde WOZ-waarde van € 279.000, gebruikt COELO een gemiddelde WOZ-waarde van € 325.500. Hierdoor komen de door COELO berekende woonlasten hoger uit.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf behandelen we het weerstandsvermogen: de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die voor kunnen komen. Daarnaast komen in deze paragraaf de financiële kengetallen aan de orde, die het BBV verplicht stelt. BBV staat voor 'Besluit Begroting en Verantwoording' en bevat de regelgeving bij het opstellen van de begrotings- en verantwoordingsstukken. De vanuit de BBV verplichte financiële kengetallen geven een beeld van de financiële positie en weerbaarheid van onze gemeente.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin onze gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de weerstandscapaciteit in relatie tot onze risico's. Onder weerstandscapaciteit verstaan wij de middelen en mogelijkheden waarover wij beschikken om niet begrote kosten te dekken. Door middel van een risicoanalyse inventariseren wij de risico's die mogelijk gevolgen kunnen hebben voor onze financiële positie. Een reëel sluitende begroting (reëel structureel evenwicht tussen baten en lasten) garandeert niet dat wij onvoorziene tegenvallers kunnen opvangen. Een financiële buffer is daarom wenselijk.

Deze buffer bestaat uit een bepaalde vrije ruimte in de (exploitatie)begroting en een voldoende sterke vermogenspositie. Het creëren van vrije ruimte in de begroting is echter lastig, omdat dit in de praktijk betekent dat begrotingsresultaten worden gereserveerd voor mogelijke tegenvallers. Daarom maken wij voor de structurele opvang van incidentele tegenvallers gebruik van de post Onvoorzien (€ 250.000), die jaarlijks in de exploitatiebegroting is opgenomen en daarmee een direct inzetbare buffer vormt.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen die de gemeente kan inzetten om financiële tegenvallers op te vangen. Deze capaciteit bestaat uit zowel incidentele als structurele componenten.

De incidentele component wordt gevormd door de beschikbare vermogensruimte: het deel van het eigen vermogen dat vrij aanwendbaar is voor het opvangen van risico's. In de vermogensruimte zijn de stand van de algemene reserve, het rekeningresultaat en de geraamde mutaties in het lopende jaar verwerkt. Omdat deze middelen integraal zijn meegenomen in de berekening van de vermogensruimte, worden zij niet nogmaals opgenomen onder de incidentele weerstandscapaciteit.

Naast de vermogensruimte omvat de incidentele weerstandscapaciteit eventuele stille reserves. Deze middelen kunnen eenmalig worden ingezet wanneer zich onverwachte financiële risico's voordoen. Voor stille reserves geldt dat deze alleen worden meegerekend wanneer dit relevant en kwantificeerbaar is.

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit instrumenten die jaarlijks beschikbaar zijn en daarmee structurele ruimte bieden om financiële tegenvallers op te vangen. Het betreft hier met name de onbenutte belastingcapaciteit en de structureel geraamde stelpost voor onvoorziene uitgaven. Omdat de gemeente geen ruimte heeft in de belastingtarieven (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing), bestaat de structurele capaciteit geheel uit de stelpost Onvoorzien (€ 250.000).

De totale weerstandscapaciteit bestaat daarmee uit de som van de structurele capaciteit en de incidentele capaciteit, waarbij de vermogensruimte het belangrijkste onderdeel vormt van de incidentele middelen.

Berekening weerstandscapaciteit

1. Berekening vermogensruimte (x € 1.000)	Bedrag
Stand algemene reserve per 31-12-2025	86.098
Rekeningresultaat 2025 ten gunste van de algemene reserve	10.026
Geraamde toevoegingen/ onttrekkingen aan de algemene reserve (in 2026)	-/- 2.283
Geraamde toevoegingen/ onttrekkingen aan de algemene reserve (in 2027)	-/- 38.331
Totale vrije vermogensruimte	55.510

2. Berekening weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Bedrag
Onbenutte belastingcapaciteit:	
• OZB	0
• Rioolheffing	0
• Afvalstoffenheffing	0
Stelpost voor onvoorziene uitgaven	250
Subtotaal structurele belastingcapaciteit	250
Totale vrije vermogensruimte	55.510
Stille reserves	pm
Subtotaal incidenteel	pm
Totale weerstandscapaciteit	55.760

Risicomanagement

We hebben onze (belangrijkste) risico's in beeld en monitoren deze doorlopend. Twee keer per jaar voeren wij risicodialogen met de leden van het college, de afdelingshoofden, teamleiders. In deze gesprekken inventariseren en actualiseren wij organisatiebreed mogelijke risico's. Dit doen we ook met de projectleiders van grote projecten. Alle risico's scoren wij op basis van kans dat het risico zich voordoet en de verwachte impact die er uit voortvloeit. En we kijken welke beheersmaatregelen passend zijn om mogelijke risico's te beperken. Waar risico's hoog scoren verhogen we de frequentie van monitoren. Op deze manier besteden we doorlopend aandacht aan de mogelijke risico's die we lopen, zorgen we voor risicobewustzijn, en het actueel zijn van onze informatie. De input gebruiken we onder meer bij de samenstelling van deze paragraaf. Hierbij beperken we ons tot de risico's met een hoge risicoscore of een verwacht restrisico van meer dan € 100.000.

Risico's

Een risico is een onzekere gebeurtenis die het behalen van afgesproken doel(en) en resultaten kan belemmeren of vertragen. Dit zijn naast financiële ook niet-financiële risico's, zoals bestuurlijke en juridische risico's, imago- en frauderisico's. Deze hebben niet (altijd) direct een financiële impact, maar kunnen (op termijn) wel grote gevolgen hebben voor de gemeente.

Niet alle risico's zijn relevant voor het weerstandsvermogen. Bijvoorbeeld omdat ze verzekerd zijn of omdat er een voorziening is getroffen. Wij brengen de belangrijkste risico's in beeld waarvoor geen beheersmaatregelen zijn genomen of die anderszins niet zijn, of kunnen worden afgedekt.

Risico's na jaarrekening 2025

Wij monitoren continu onze risico's. Naar aanleiding hiervan actualiseerden we sinds de jaarrekening 2025 de risicoanalyse.

Sociaal Domein

Risico: structurele houdbaarheid van de financiële positie onder druk

Gemeenten staan structureel onder financiële druk in het sociaal domein (Jeugd, Wmo en Participatiewet), door stijgende vraag, toenemende complexiteit en onzekerheden in rijksfinanciering.

Jeugdhulp

De uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd vraagt om investeringen, onder andere in Stevige Lokale Teams. De effecten worden pas op langere termijn zichtbaar. Daarnaast boekte het Rijk besparingen in die volgens de VNG en de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd slechts deels haalbaar zijn. Als deze besparingen niet behaald worden, leidt dit tot tekorten. Voor de jaren tot en met 2027 compenseerde het Rijk de financiële tekorten, maar voor 2028 en verder blijft onzekerheid bestaan over de dekking.

In de begroting maakten we een realistische raming van de lasten jeugdzorg inclusief de financiële gevolgen van de Hervormingsagenda). Vanaf 2028 verwachten we dat de volumes licht dalen door de beheersmaatregelen die we nemen. Dit brengt wel risico's met zich mee. Hiervoor hebben we vanaf 2028 € 1 miljoen opgenomen in de stelpost indexeringen.

In de Voorjaarsnota 2025 zijn afspraken gemaakt over het zwaarwegende advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd in 2027 met betrekking tot de kosten die gemeenten maken voor jeugdzorg. Deze afspraken heeft het huidige kabinet in het Overhedenoverleg van 13 april 2026 herbevestigd. Vooruitlopend op deze vervolgspraken zijn in deze begroting stelposten opgenomen, omdat we erop vertrouwen dat het rijk zich aan de gemaakte afspraken houdt.”

Daarnaast leiden verplichte kostprijsonderzoeken mogelijk tot hogere tarieven dan begroot. Ten slotte blijft Jeugdhulp een open einde regeling. Als het aantal zorgvragen en de complexiteit ervan blijft toenemen, zullen de kosten verder stijgen.

Wmo

Binnen de Wmo zorgt vergrijzing voor een stijgende en complexere zorgvraag. In combinatie met de hogere tarieven door verplichte kostprijsonderzoeken kan dit leiden tot een sterkere kostenstijging.

In de begroting maakten we een realistische raming van de lasten Wmo. Vanaf 2028 verwachten we dat de volumes licht dalen door de beheersmaatregelen die we nemen. Dit brengt wel risico's met zich mee. Hiervoor hebben we vanaf 2028 € 1 miljoen opgenomen in de stelpost indexeringen.

In de Voorjaarsnota 2026 is een korting toegepast op het Gemeentefonds vanwege het afschaffen van de huishoudelijke hulp in de Wmo. Het is nog onduidelijk hoe deze bezuiniging wordt ingevuld, wat maakt dat wij de korting vanaf 2029 via een stelpost tenietdoen.

Daarnaast is er het plan om een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren in 2028. Dat moet een rem zetten op de zorgvraag, maar ook dit plan is nog onzeker door uitstel van politieke besluitvorming.

Participatiewet

Met de inwerkingtreding van de Participatiewet in balans per 1 januari 2026 nemen de uitvoeringslasten en financiële risico's toe, onder meer door hogere verwachtingen richting ondersteuning en begeleiding.

Samenvattend risico

Het risico bestaat uit een samenloop van factoren: achterblijvende rijkscompensatie, vertraagde of beperkte effecten van hervormingen, stijgende tarieven en een groeiende en complexere zorgvraag. Hierdoor staat de structurele houdbaarheid van de financiële positie onder druk.

Gemeentefonds

Risico: onzekerheid ten aanzien van lange termijn uitkeringen uit het gemeentefonds

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn onze belangrijkste inkomstenbron en blijven onzeker door wijzigingen in taakmutaties, verdeelmaatstaven en normeringssystematiek. Recente bijstellingen, onder andere binnen het sociaal domein (Hervormingsagenda Jeugd), werken door in de uitkeringsfactor vanaf 2027 en kennen nog onzekerheden in omvang en timing.

Daarnaast zijn de verdeelmodellen gebaseerd op landelijke gemiddelden, die niet altijd aansluiten op de lokale situatie. Hierdoor bestaat het risico dat de ontwikkeling van het gemeentefonds onvoldoende aansluit bij onze feitelijke uitgaven, met name in het sociaal domein.

Toekomstige herzieningen van het verdeelstelsel en aanpassingen in de systematiek kunnen leiden tot onvoorziene financiële effecten en onzekerheid over de structurele toereikendheid van middelen.

Invoering Omgevingswet en Wkb

Risico: nadeelcompensatie en schadeclaims

De Omgevingswet en de regeling voor nadeelcompensatie hebben het juridisch kader voor schadeclaims verbreed. Meer besluiten kunnen aanleiding geven tot verzoeken om nadeelcompensatie. Hoewel eerste praktijkervaringen en jurisprudentie beschikbaar zijn, is nog geen bestendig beoordelingskader ontstaan. De uitkomsten blijven daardoor beperkt voorspelbaar.

Daarnaast blijven aansprakelijkheidsrisico's bestaan bij onrechtmatig handelen (o.a. vergunningverlening, toezicht en handhaving).

Binnen de Wkb blijft de gemeente verantwoordelijk voor besluiten en handhaving, terwijl kwaliteitsborgers een zelfstandige rol hebben. Onvolkomenheden in rolverdeling, informatievoorziening en uitvoering kunnen leiden tot claims.

De praktijk bevindt zich nog in een transitiefase. Het risico op (mogelijk omvangrijke) schadeclaims blijft daarmee ook in 2027 reëel en lastig exact te kwantificeren.

Schadeclaims

Risico: het risico dat openstaande schadeclaims leiden tot onverwachte financiële lasten, juridische complicaties en reputatieschade voor de gemeente.

Openstaande schadeclaims kunnen mogelijk leiden tot financiële lasten, afhankelijk van de uitkomst van de beoordeling of juridische procedure. Daarnaast kunnen langdurige afhandelingstrajecten zorgen voor administratieve druk en juridische complexiteit. Hoewel niet elke claim tot schadevergoeding leidt, is het van belang om deze tijdig en zorgvuldig te monitoren om eventuele reputatie- of vertrouwensrisico's richting betrokken partijen te beperken. Waar relevant nemen wij een voorziening op voor openstaande claims. In dat geval kennen wij in de risicoparagraaf geen bedrag meer toe aan een dergelijke claim.

Naar aanleiding van het besluit om geen medewerking te verlenen aan de opvanglocatie aan de Handelspoort heeft het COA in een brief van 26 november 2025 aan het college benadrukt dat het zich "wil houden aan de gemaakte afspraken" en dat het privaatrechtelijke verplichtingen is aangegaan, waarbij het aangeeft eventuele juridische stappen met vertrouwen tegemoet te zien. Hoewel het COA nog geen formele claim heeft ingediend, kan het niet realiseren van de opvang leiden tot mogelijke schadeclaims voor gemaakte voorbereidingskosten of contractuele verplichtingen. De omvang hiervan is nog onzeker en afhankelijk van een definitief weigeringsbesluit op de aanvraag omgevingsvergunning. De verwachting is dat hierover najaar 2026 meer duidelijkheid ontstaat. Het risico blijft reëel zolang het COA vasthoudt aan zijn aanspraak op nakoming van de gemaakte afspraken en er geen definitief besluit is op de aanvraag omgevingsvergunning.

Verbonden partijen

Risico: hogere bijdragen aan verbonden partijen en beperkte financiële voorspelbaarheid

De bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen zoals Aan-Z, Dethon, Publiek Vervoer Zeeland, GGD, RUD, VRZ, OLAZ en Sabewa blijven onder invloed van indexering, beleidsontwikkelingen en autonome kostenstijgingen. De VZG-richtlijn vormt hierbij een uitgangspunt, maar de uiteindelijke indexering wordt jaarlijks herijkt, waardoor onzekerheid blijft bestaan over de structurele lastenontwikkeling.

Daarnaast blijkt in de praktijk dat verbonden partijen steeds vaker geconfronteerd worden met oplopende kosten (onder andere door personeelsschaarste en prijsstijgingen), aanvullende beleidsopgaven en taakuitbreidingen en financiële druk binnen de eigen exploitatie. Dit kan leiden tot verzoeken om aanvullende bijdragen, vaak buiten het reguliere begrotingsproces om. De financiële voorspelbaarheid is hierdoor beperkt.

Specifiek spelen bij enkele verbonden partijen aanvullende risico's, zoals exploitatietekorten binnen het sociaal domein, stijgende kapitaallasten of toenemende vraag naar dienstverlening. Hierdoor kan de gemeentelijke bijdrage structureel onder druk komen te staan.

De eerder voorziene bezuinigingsopgave richting het ravijnjaar is verschoven naar 2028. Dit kan op termijn alsnog leiden tot aanvullende financiële druk bij verbonden partijen en daarmee tot hogere gemeentelijke bijdragen.

Tegelijkertijd wordt steeds nadrukkelijker gestuurd op de financiële beheersing van verbonden partijen en worden begrotingsafwijkingen sneller in beeld gebracht. Daarnaast verwerken wij financiële mutaties direct in de perioderapportages, waardoor eerder kan worden bijgestuurd en risico's beter beheersbaar zijn.

Gelet op deze ontwikkelingen achten wij het risico op aanvullende bijdragen nog steeds reëel, maar beter beheersbaar dan in voorgaande jaren. Voor indexeringsrisico's is een stelpost in de begroting opgenomen. Voor overige risico's, waaronder incidentele of structurele bijstellingen van bijdragen, wordt het restrisico verlaagd van € 2.000.000 naar € 1.000.000.

Informatiebeveiliging / bedrijfscontinuïteit

Risico: verstoring gemeentelijke dienstverlening

Het risico bestaat dat cyberaanvallen de gemeentelijke dienstverlening ernstig verstoren. Dit kan leiden tot uitval van systemen, verlies van gegevens en maatschappelijke ontwrichting.

We voerden een cyber risico inventarisatie uit, begeleid door een professionele partij (AON). Zij berekenden de mogelijke impact van 2 scenario's (cyberaanval en datalek). Op basis hiervan schatte AON de maximale impact in op € 4.100.000 in het geval van een datalek. We verwachten in 2026 een verzekering af te sluiten. Voor de begroting 2027 hanteren we een risico van € 3,5 miljoen. De uiteindelijke dekking en het restrisico zijn afhankelijk van polisvoorwaarden, waaronder uitsluitingen en maximale vergoedingen. Zodra deze bekend zijn passen wij het restrisico dienovereenkomstig aan.

Capaciteit uitvoering werkzaamheden **Risico: onderuitputting van middelen**

Net als veel andere organisaties blijft ook onze gemeente geconfronteerd met de gevolgen van een krappe arbeidsmarkt. Hierdoor beschikken wij in sommige programma's wel over financiële middelen, maar niet over voldoende uitvoeringscapaciteit om deze middelen tijdig en effectief in te zetten. Dit leidt tot een risico op onderuitputting.

Onderuitputting betekent dat beschikbare budgetten niet volledig of niet in het beoogde tempo worden benut. Dit kan leiden tot vertraging in de realisatie van beleidsdoelen en het missen van financiële of maatschappelijke kansen, bijvoorbeeld bij subsidietrajecten, projecten of cofinanciering met externe partijen.

Naast de financiële gevolgen heeft onderuitputting ook een maatschappelijke impact. Het niet (tijdig) uitvoeren van activiteiten kan effect hebben op de kwaliteit van dienstverlening, het vertrouwen van inwoners en ondernemers en de voortgang van opgaven binnen de brede welvaart.

In 2026 en richting 2027 zetten wij daarom nadrukkelijk in op het beter in balans brengen van ambities, middelen en beschikbare uitvoeringscapaciteit. Dit betekent dat wij scherper prioriteren in de uitvoering van werkzaamheden en bewuster keuzes maken in wat wij op korte termijn realiseren en wat wij (tijdelijk) faseren of later oppakken. Hierbij geldt dat wij ons richten op die activiteiten die het grootste maatschappelijke en bestuurlijke effect hebben.

Concreet betekent dit dat wij:

- prioriteren en faseren binnen programma's op basis van maatschappelijke impact en uitvoerbaarheid
- de beschikbare capaciteit gericht inzetten op kernopgaven
- realistisch ramen en waar nodig budgetten herprogrammeren
- tijdig signaleren waar uitvoering onder druk staat en hierover transparant rapporteren aan college en raad

Het risico op onderuitputting blijft aanwezig, maar wordt door deze maatregelen beter beheerst en beter voorspelbaar gemaakt.

Projectrisico's Campus Terneuzen/ Integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen **Risico: risico's die we niet voorzien en de standaard voorziening van 10% in het projectbudget overschrijden.**

Voor mogelijke projectrisico's in relatie tot Campus Terneuzen nemen wij geen bedrag op voor de berekening van ons weerstandsvermogen. Omdat hier regelmatig vragen over gesteld worden leggen we uit waarom.

Voor elk project nemen wij een post onvoorzien van 10% op. Deze post gebruiken we om onvoorziene omstandigheden op te vangen. Het grootste risico voor (ver)nieuwbouw of renovatieprojecten voor de komende jaren is de netcongestie. Per project uit het IHP 2024-2028 nemen we daarom een frictiebudget op van € 300.000. Aan dit bedrag ligt geen raming ten grondslag, maar dit is gebaseerd op ervaringen uit het land. Een tweede risico bij onderwijshuisvesting zien wij in het betrekken van de buitenruimte en de vergroening in het onderwijs. Dit gaat verder dan een sober en doelmatig schoolplein waar we de ramingen op maken. Hiervoor nemen we een extra post op van 10% van de bouwkosten.

We starten elk project met een vooronderzoek. Hierin bepalen wij ook de projectspecifieke kosten. Onderdeel van dit vooronderzoek is een risicoanalyse. De uitkomsten van deze risicoanalyse worden verwerkt in de project specifieke kosten. Een dergelijke risicoanalyse is niet eenmalig. Voor grote projecten als Campus Terneuzen vindt minimaal 1x per kwartaal een risico-overleg plaats, waarin de status van de geïdentificeerde risico's steeds opnieuw beoordeeld wordt. Dit betekent dat we voortdurend vinger aan de pols houden waar het mogelijke risico's betreft ten aanzien van Campus Terneuzen. Op basis hiervan beoordelen we regelmatig in welke mate de project specifieke kosten hierop afgestemd zijn.

De ontbinding van de overeenkomst met de opdrachtnemer van MFA Hoek brengt onzekerheden met zich mee ten aanzien van de verdere uitvoering van het project. De mogelijke gevolgen brengen we nader in beeld. Zodra meer duidelijkheid bestaat over de consequenties en handelingsperspectieven, kijken we welke vervolgstappen passend zijn.

Netcongestie

Risico: vertraging in ontwikkeling van projecten en betrouwbare energielevering. Invloed op klimaatdoelstellingen.

Netcongestie vormt een toenemend risico voor de gemeente Terneuzen. De beperkte transportcapaciteit op het elektriciteitsnet kan gevolgen hebben voor zowel ruimtelijke ontwikkelingen als de betrouwbaarheid van de energievoorziening.

Dit risico kan zich op verschillende manieren manifesteren:

- vertraging in duurzame energieprojecten
- belemmeringen voor woningbouw en gebiedsontwikkeling
- risico's voor een betrouwbare en tijdige energielevering
- extra kosten voor tijdelijke of aanvullende voorzieningen (bijvoorbeeld batterijen of andere oplossingen)
- mogelijke rem op economische ontwikkeling
- impact op het realiseren van klimaatdoelstellingen

De financiële impact van netcongestie is op dit moment moeilijk betrouwbaar te kwantificeren. Dit komt door de grote afhankelijkheid van externe factoren, zoals landelijke netontwikkeling, regelgeving en keuzes van netbeheerders en marktpartijen.

Wij houden er echter rekening mee dat netcongestie kan leiden tot extra kosten en vertragingen binnen projecten. Daarom nemen wij binnen projectbegrotingen waar relevant een risicobuffer op. Daarnaast is een generieke stelpost opgenomen van € 250.000 om op gemeentelijk niveau flexibiliteit te hebben bij het opvangen van onvoorziene kosten als gevolg van netcongestie.

Wij realiseren ons dat deze bedragen zijn gebaseerd op ervaringscijfers en nog niet op gedetailleerde ramingen. In de komende periode monitoren wij de ontwikkelingen actief en verfijnen wij, waar mogelijk, de financiële inschatting.

Tegelijkertijd zetten wij in op het beheersen van dit risico door:

- vroegtijdig afstemmen met netbeheerders bij nieuwe ontwikkelingen
- het integraal afwegen van energievoorziening bij ruimtelijke plannen
- het verkennen van innovatieve en tijdelijke oplossingen
- het faseren en prioriteren van projecten waar de energievoorziening knelt

Netcongestie blijft daarmee een onzeker maar relevant risico, dat zowel financiële als maatschappelijke effecten kan hebben. Door tijdige signalering, prioritering en flexibiliteit in de uitvoering proberen wij de impact hiervan zo veel mogelijk te beperken.

PFAS vervuiling

Risico: het risico dat onbekende PFAS-vervuiling leidt tot vertraging of stillegging van projecten, onverwachte saneringskosten en juridische aansprakelijkheid, doordat de gemeente haar zorgplicht mogelijk niet kan nakomen.

Landelijk is het PFAS dossier verder aangescherpt: in 2025 publiceerde het Rijk een uitgebreide Verzamelbrief PFAS met nieuwe inzichten over de verspreiding van PFAS en de noodzaak tot bron-aanpak, terwijl vanaf eind 2024 PFAS formeel als Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) zijn geclassificeerd, waardoor strengere regels gelden voor beheer, sanering en aansprakelijkheid. Daarnaast zijn Europese restricties in voorbereiding en neemt de monitoring naar diffuse PFAS blootstelling toe, inclusief PFAS in bloed, bodem en water.

In combinatie met het nog ontbreken van een integrale aanpak en de landelijke aanscherping van normen, achten we het risico ongewijzigd aanzienlijk; het eerder opgenomen risicobedrag van € 2,5 miljoen blijft op dit moment een realistische inschatting voor potentiële onderzoekskosten, saneringslasten en aansprakelijkheidsrisico's.

Mogelijke komst kerncentrale – kansen en risico's

Risico: Het risico betreft zowel kansen als financiële en bestuurlijke onzekerheden rond de mogelijke komst van een kerncentrale, met potentiële claims, capaciteitsdruk en maatschappelijke effecten, deels afhankelijk van toekomstige afspraken met het Rijk.

De mogelijke vestiging van een kerncentrale in de regio Terneuzen biedt aanzienlijke strategische kansen voor de gemeente, zoals versterking van de regionale economie, langdurige werkgelegenheid in techniek en energie, en mogelijke verbeteringen in infrastructuur en gebiedsontwikkeling door rijks- en industrieinvesteringen.

Tegelijkertijd brengt dit scenario relevante risico's met zich mee. In de voorbereidende fase kunnen ruimtelijke,

juridische en financiële claims ontstaan bij toekomstige besluitvorming of procedures, onder meer rond de Omgevingswet en nadeelcompensatie. Daarnaast kunnen druk op capaciteit, hogere kosten voor deskundige ondersteuning, maatschappelijke weerstand of vertraging in planvorming leiden tot extra bestuurlijke en financiële risico's. Overigens is het wel zo dat we alle risico's op claims e.d. in principe doorzetten naar het rijk. Dit ligt nu nog niet vast in een overeenkomst. Dit volgt na relevante besluitvorming.

De ontwikkelingen worden nauw gevolgd; op dit moment zijn de risico's nog niet kwantitatief te onderbouwen, maar worden ze als potentieel substantieel beschouwd. We waarderen dit risico tot nader order op € 2 miljoen.

Onzekerheden rond vroegtijdige afwikkeling contract dienstverlener

Risico: Het risico betreft financiële en juridische onzekerheden rond de vroegtijdige beëindiging van een contract wegens wanprestatie, met een geschatte impact van € 638.107 afhankelijk van de uitkomst van de afwikkeling.

We zetten een vroegtijdige beëindiging van een contract met een dienstverlener in gang naar aanleiding van wanprestatie. Dit kan leiden tot financiële en juridische risico's voor de gemeente. Mogelijke gevolgen zijn onder meer beëindigingsvergoedingen, claims over gemaakte kosten of interpretatie van contractuele afspraken, en potentiële geschillen over de vaststelling van aansprakelijkheid. Hoewel de alternatieve dienstverlening al in gang is gezet, bestaat er nog onduidelijkheid over de formele afwikkeling van het te beëindigen contract, inclusief de vraag of en in welke omvang schadevergoeding of compensatie wordt verlangd. De contractpartij is inmiddels failliet verklaard. Daarmee blijft sprake van een financieel relevant risico, waarvan de uiteindelijke impact afhankelijk is van de uitkomst van het faillissement en de afwikkeling door de curator. We waarderen dit risico tot nader order op € 638.107.

Oplopende rente/inflatie

Risico: het risico dat onrust op de wereldwijde energiemarkt zorgt voor hogere rente en inflatie. Hierdoor kunnen onze financieringskosten stijgen en wordt het lastiger om met onze huidige budgetten hetzelfde te blijven doen.

De directe financiële effecten van stijgende energieprijzen zijn tot en met 2027 beperkt door langlopende contracten, maar indirecte effecten en toekomstige prijsontwikkelingen zorgen voor een toenemend risico op hogere kosten en druk op de gemeentelijke begroting vanaf 2028. Verwachte prijsontwikkelingen worden structureel gevolgd en verwerkt binnen de reguliere planning- en controlcyclus, waardoor wij op dit moment geen afzonderlijk risicobedrag opnemen.

We blijven alert op indirecte gevolgen, bijvoorbeeld bij verbonden partijen, maatschappelijke organisaties of inwoners met een laag inkomen. Op dit moment kunnen we mogelijke indirecte risico's goed opvangen binnen onze bestaande weerstandscapaciteit.

Kwantificering risico's

Op basis van de geïnterviewde restructureringen hebben wij in onderstaande tabel een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële gevolgen indien deze risico's zich in begrotingsjaar 2027 en de drie daarop volgende jaren feitelijk voordoen.

Onderdeel	Risico	Financieel gevolg in €
Sociaal Domein	Structurele houdbaarheid financiële positie onder druk	5.000.000
Gemeentefonds	Onzekerheid ten aanzien van lange termijn uitkeringen uit het gemeentefonds.	2.500.000
Invoering omgevingswet en Wkb	Nadeelcompensatie en schadeclaims.	250.000
Schadeclaim(s)	Het risico dat openstaande schadeclaims leiden tot onverwachte financiële lasten, juridische complicaties en reputatieschade voor de gemeente.	250.000
Verbonden partijen	Hogere bijdragen aan verbonden partijen en beperkte financiële voorspelbaarheid.	1.000.000
Informatiebeveiliging / bedrijfscontinuïteit	Verstoring gemeentelijke dienstverlening	3.500.000
Capaciteit uitvoering werkzaamheden	Onderuitputting van middelen.	pm
Projectrisico's Campus Terneuzen/ Integraal	Risico's die we niet voorzien en de standaard voorziening van 10% in het projectbudget overschrijden.	0

Onderdeel	Risico	Financieel gevolg in €
huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen		
Netcongestie	Vertraging in ontwikkeling van projecten en betrouwbare energielevering. Invloed op klimaatdoelstellingen.	250.000
PFAS vervuiling	Het risico bestaat dat onbekende PFAS-vervuiling leidt tot vertraging of stillegging van projecten, onverwachte saneringskosten en juridische aansprakelijkheid, doordat de gemeente haar zorgplicht mogelijk niet kan nakomen.	2.500.000
Mogelijke komst kerncentrales	Kansen en onzekerheden rond de mogelijke komst van een kerncentrale.	2.000.000
Onzekerheden beëindiging contract dienstverlener	Financiële en juridische onzekerheid naar aanleiding van contractbeëindiging.	638.107
Oplopende rente/inflatie	Risico op hogere kosten en druk op budgetten	pm
Totaal		17.888.107

Conclusie weerstandscapaciteit in relatie tot de restrisico's

Uit bovenstaand overzicht blijkt een bedrag van afgerond € 17,8 miljoen aan risico's. Hiertegenover staat een weerstandscapaciteit van € 55,8 miljoen, waarmee de weerstandsratio uitkomt op circa 3,1.

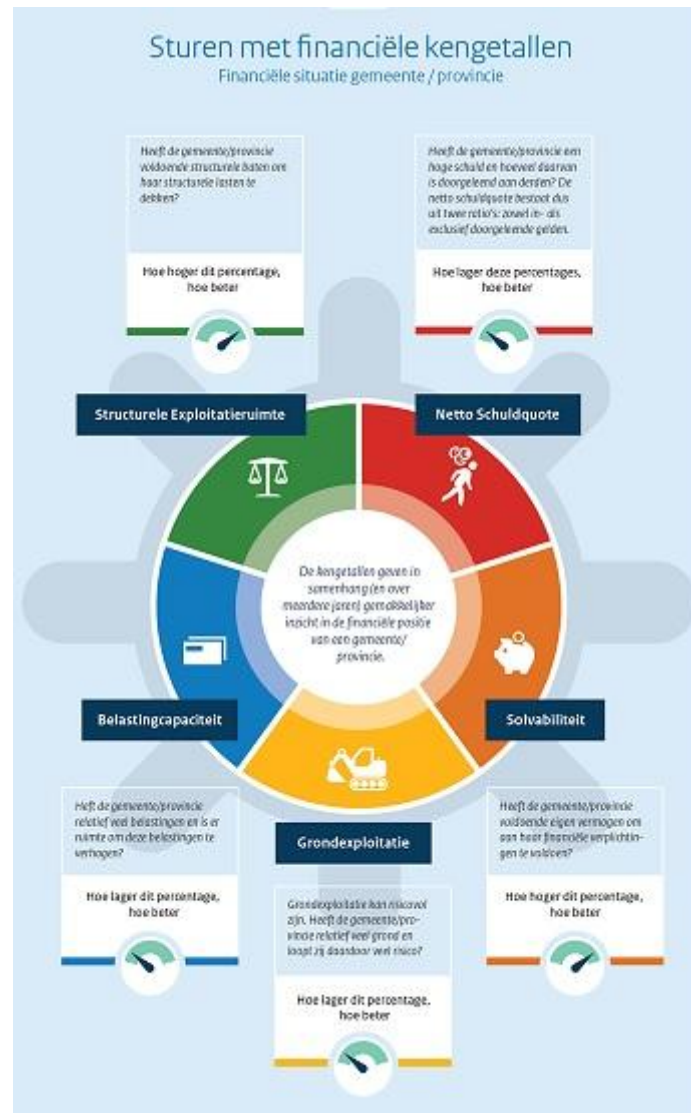
Deze weerstandsratio kwalificeert daarmee nog steeds als 'uitstekend' volgens de VNG-classificatie. Op basis van onze huidige inschattingen is de weerstandscapaciteit ook de komende jaren ruimschoots voldoende om de (rest)risico's op te vangen.

Tegelijkertijd zien we dat de onzekerheden in de externe omgeving zijn toegenomen. Met name de ontwikkelingen rondom het Gemeentefonds (uitgesteld ravijnjaar), geopolitieke spanningen, inflatie en stijgende investeringskosten vragen om blijvende aandacht. Daarnaast staan we voor omvangrijke investeringen, waaronder Campus Terneuzen en het Totaalplan Binnenstad.

Om die reden beperken wij de beheersing van deze risico's niet tot de risicoparagraaf in de begroting en jaarrekening. Wij maken deze integraal onderdeel van onze doorlopende interne beheersing en sturing binnen de planning- en controlcyclus. Hiermee kunnen we tijdig bijsturen wanneer ontwikkelingen daartoe aanleiding geven.

Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft een basisset van vijf kengetallen voor die in samenhang informatie geven aan de gemeenteraad over de financiële positie van de gemeente. Doel van deze kengetallen is het kunnen vormen van een beter oordeel over het structureel en reëel sluitend zijn van de begroting. Voor de stand van de financiële positie is het belangrijk de kengetallen in samenhang te beoordelen.

Om deze kengetallen te berekenen gebruiken wij de zogenaamde 'Terneuzense gezondheidsmeter'.

In deze Terneuzense gezondheidsmeter zitten:

- Exploitatiecijfers (inkomsten en uitgaven) met meerjarig inzicht in al dan niet structureel sluitend zijn;
- geprognosticeerde meerjarenbalans (bezittingen en schulden);
- verplichte BBV indicatoren (zowel cijfermatig als grafisch);
- Emu saldo (optelsom van alle inkomsten en uitgaven van de Rijksoverheid en de decentrale overheden);
- Kasstroomoverzicht (feitelijke geldstromen).

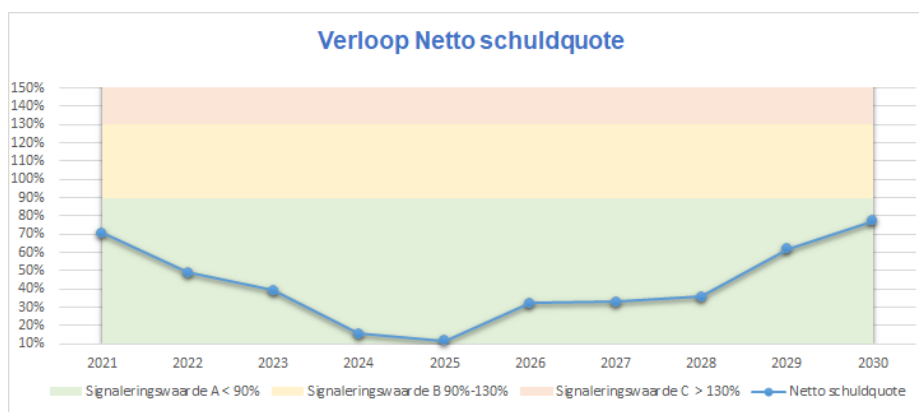
De Provincie Zeeland hanteert voor de kengetallen de volgende signaleringswaarden.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
a. zonder correctie doorgeleende gelden			
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte begroting	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

De gezamenlijke provinciale toezichthouders besloten om voor het verkrijgen van een goed beeld op de financiële positie aan te sluiten bij de zogenaamde signaleringswaarden. Deze zijn afkomstig van de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden zijn ingedeeld in categorieën. De provinciale toezichthouders geven geen waarde oordeel over deze categorieën. Dit omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf plaatsvindt. Duidelijk is wel dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetallen	Jaarrekening			Begroting				Cat 2027
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Netto schuldquote	15,6%	11,6%	32,7%	35,1%	38,6%	64,7%	80,0%	A
Netto schuldquote gecorr.voor alle verstrekte leningen	15,0%	10,7%	31,5%	33,6%	36,7%	62,7%	78,1%	A
Solvabiliteitsrisico	48,6%	51,7%	51,5%	49,0%	46,3%	37,5%	36,6%	A
Grondexploitatie	3,4%	5,2%	1,9%	1,4%	1,6%	0,7%	0,3%	A
Structurele exploitatieruimte	2,4%	4,8%	1,1%	2,1%	-0,5%	-1,4%	-0,8%	A
Gemeentelijke belastingcapaciteit	91,8%	92,6%	96,1%	92,1%	92,1%	92,1%	92,1%	A

Bij onderstaande indicatoren hebben wij streefwaarden ingezet om direct in de grafieken te kunnen zien hoe wij ervoor staan. Deze streefwaarden zijn niet vast en kunnen indien de gemeenteraad dit wil nog wijzigen.

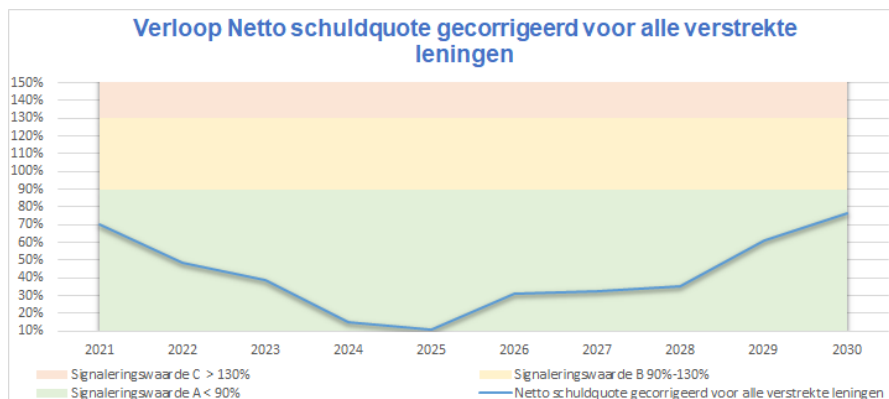

Netto schuldquote	rek.25	begr.26	begr.27	begr.28	begr.29	begr.30
Kengetal Terneuzen	11,6%	32,7%	35,1%	38,6%	64,7%	80,0%
Categorie	A	A	A	A	A	A

De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente aan ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

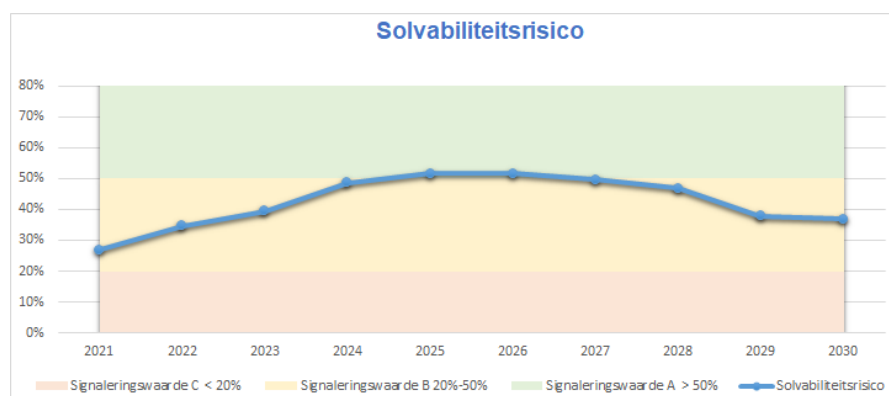
Dit kengetal berekenen wij als volgt: (vaste schulden + netto vlottende schuld + overlopende passiva - Financiële activa - uitzetting < 1 jaar - liquide middelen - overlopende activa) / totale baten exclusief mutaties reserves x 100%.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	rek.25	begr.26	begr.27	begr.28	begr.29	begr.30
Kengetal Terneuzen	10,7%	31,5%	33,6%	36,7%	62,7%	78,1%
Categorie	A	A	A	A	A	A

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen geven wij de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weer (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is exclusief doorgeleende gelden). Op die manier brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Dit kengetal berekenen wij als volgt: (vaste schulden + netto vlottende schuld + overlopende passiva - Financiële activa + verstrekte geldleningen - uitzetting < 1 jaar - liquide middelen - overlopende activa) / totale baten exclusief mutaties reserves x 100%.

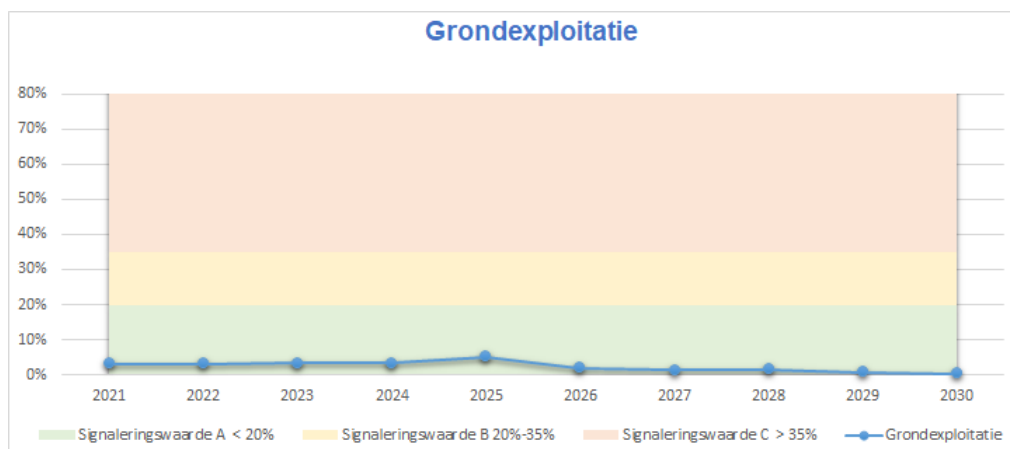

Solvabiliteitsrisico	rek.25	begr.26	begr.27	begr.28	begr.29	begr.30
Kengetal Terneuzen	51,7%	51,5%	49,0%	46,3%	37,5%	36,6%
Categorie	B	B	A	B	B	B

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

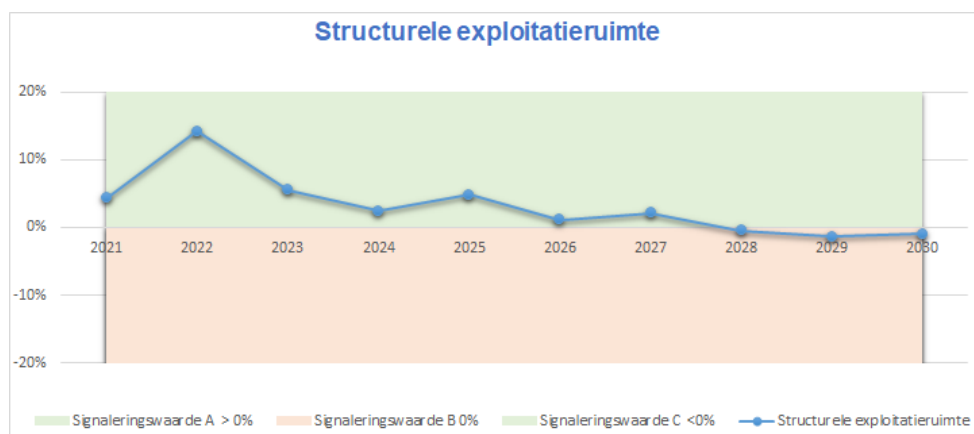
Dit kengetal berekenen wij als volgt: $(\text{eigen vermogen} / \text{totaal passiva}) \times 100\%$.

Grondexploitatie	rek.25	begr.26	begr.27	begr.28	begr.29	begr.30
Kengetal Terneuzen	5,2%	1,9%	1,4%	1,6%	0,7%	0,3%
Categorie	A	A	A	A	A	A

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Dit kengetal berekenen wij als volgt: $(\text{totale activa bouwgronden in exploitatie} / \text{totale baten exclusief mutaties reserves}) \times 100\%$.

Structurele exploitatieruimte	rek.25	begr.26	begr.27	begr.28	begr.29	begr.30
Kengetal Terneuzen	4,8%	1,1%	2,1%	-0,5%	-1,4%	-0,8%
Categorie	A	A	A	C	C	C

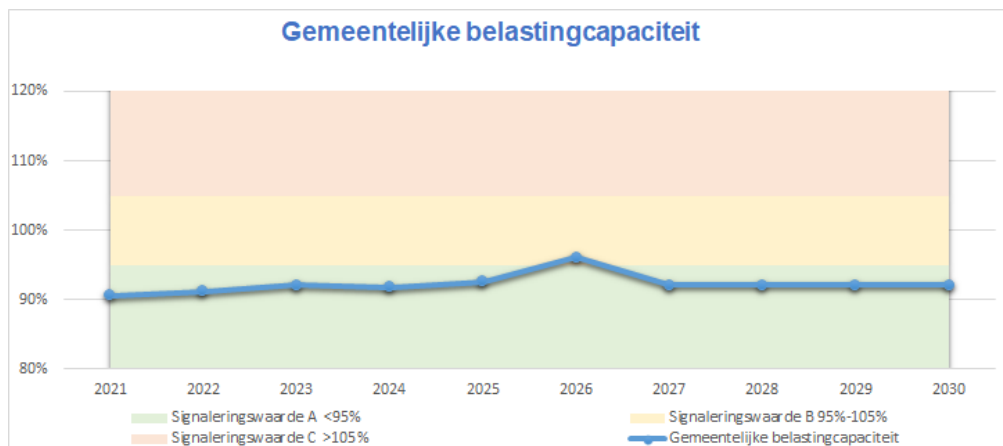
Dit kengetal helpt om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Het kengetal is belangrijk voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting.

Bij incidentele lasten of baten gaat het meestal om éénmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen, of die door hun aard zijn aan te merken als incidenteel. Voorbeelden van structurele baten zijn de

algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

Dit kengetal berekenen wij als volgt: $((\text{totale baten} - \text{incidentele baten}) - (\text{totale lasten} - \text{incidentele lasten}) + \text{structurele onttrekkingen} - \text{incidentele toevoegingen}) / \text{totale baten exclusief mutaties reserves}) \times 100\%$.

Gemeentelijke belastingcapaciteit	rek.25	begr.26	begr.27	begr.28	begr.29	begr.30
Kengetal Terneuzen	92,6%	96,1%	92,1%	92,1%	92,1%	92,1%
Categorie	A	A	A	A	A	A

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze van de gemeenteraad.

Dit kengetal berekenen wij als volgt: $(\text{totale woonlasten} (= \text{OZB gezin bij een gemiddelde WOZ waarde} + \text{rioolheffing gezin bij een gemiddelde WOZ waarde} + \text{afvalstoffenheffing gezin}) / \text{totale gemiddelde landelijke woonlasten}) \times 100\%$.

De uitkomsten van de financiële kengetallen laten zien dat de financiële positie van de gemeente Terneuzen solide en stabiel is. Dit geldt ondanks de aanhoudende onzekerheden rondom de toekomstige ontwikkeling van het Gemeentefonds. Eventuele incidentele dividenduitkeringen zijn hierbij niet betrokken, aangezien het financieel toezicht niet toestaat deze als (volledige) structurele dekking mee te nemen. Op basis van de huidige financiële indicatoren bestaat er geen directe aanleiding tot zorg over de financiële gezondheid van de gemeente. Tegelijkertijd vraagt de dynamische en onzekere financiële omgeving om blijvende alertheid op de mogelijke gevolgen van externe ontwikkelingen, zodat tijdig kan worden ingespeeld op eventuele financiële risico's en kansen.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf behandelen we het onderhoud aan wegen, openbare verlichting, riolering, water, groen, gebouwen en civiele kunstwerken.

Het onderhoud vindt plaats aan de hand van de volgende beheerplannen.

Omschrijving		Vastgesteld door raad	Frequentie actualisatie	Volgende actualisatie	Achterstallig onderhoud
Wegen	Wegenbeheerplan 2024	2023	Een keer per vier jaar	2027	Nee
OV	Beheerplan openbare verlichting	2024	Een keer per tien jaar	2034	Nee
Riolering	WKA 2024	2023	Een keer per vijf jaar	2028	Nee
Water	WKA 2024	2023	Een keer per vijf jaar	2028	Nee
Groen	Groenbeheerplan	2023	Een keer per vier jaar	2027	Nee
Vastgoed	Beleidsplan onderhoud gemeentelijk vastgoed	2023	Een keer per vier jaar	2027	Nee
Kunstwerken	Beheerplan civiele kunstwerken 2024	2023	Een keer per drie jaar	2027	Nee

Wettelijk kader

Wij hebben op de genoemde onderdelen een wettelijke zorgplicht. De beheerplannen geven inzicht in de kwantitatieve en kwalitatieve gegevens van de te beheren goederen. Zo geven ze informatie over de staat van onderhoud, uit te voeren werkzaamheden en de hiervoor benodigde (financiële) middelen.

Samenwerking met netbeheerders

Onze uitvoeringsplanning stemmen wij af met de netbeheerders. Dit doen we om zoveel mogelijk overlast te voorkomen voor mensen die in de buurt wonen. Netbeheerders hebben steeds meer moeite om binnen een redelijke termijn hun werkzaamheden uit te voeren. Dit bepaalt nu ook de snelheid of volgorde van onze werkzaamheden.

Budgettering in jaarschijven

Veel van onze projecten vergen meer tijd dan een jaar. Dit heeft te maken met het ontwerp, voorbereiding, aanbesteding en uitvoering. Dit betekent dat budgetten die in 2027 beschikbaar gesteld worden over meerdere jaren uitgegeven worden.

Wegen

Het wegenbeheerplan 2024-2028 is de basis voor ons wegenbeheer. Binnen dit beheerplan werken we met jaarschijven. In een jaarschijf staat benoemd welke beheermaatregelen we in dat jaar willen uitvoeren. Iedere 2 jaar voeren we een globale visuele wegininspectie uit. Op basis hiervan passen we onze uitvoeringsplanning aan.

Wat willen we bereiken?

We willen de veiligheid van de weggebruikers waarborgen zodat wij voldoen aan onze zorgplicht. Dat bereiken we door onze verhardingen gemiddeld op beeldkwaliteit B van de CROW-systematiek te houden.

Wat gaan we doen?

Wij onderhouden alle wegvakonderdelen inclusief de trottoirs op beeldkwaliteit B van de CROW-systematiek. Naast de jaarschijf voor 2027 voeren we ook de werkzaamheden uit die overbleven uit vorige jaren. In 2027 inspecteren wij de wegen weer visueel waarna we de uitvoeringsplanning actualiseren.

Wat kost het?

Voor 2027 hebben we een investeringsbudget (jaarschijf) beschikbaar van € 1.112.000. Daarnaast is er een bedrag van € 8.546.724 beschikbaar voor kapitaal- en exploitatielasten. Dit is inclusief onze bijdrage aan het Waterschap die wij volgens Wet Uitkering Wegen moeten afdragen.

Openbare verlichting

Het Beleid- en Beheerplan openbare verlichting is de basis voor het beheer aan onze openbare verlichtingen.

Verskillende overheden in Zeeland werken op het gebied van openbare verlichting samen in het Bureau Openbare Verlichting Zeeland (BOVZ). Netwerkbeheerder Stedin maakt ook onderdeel uit van deze samenwerking.

Wat willen we bereiken?

We willen de openbare ruimte doelmatig en duurzaam verlichten zodat we een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving bieden. Dit tegen een minimaal energieverbruik en aanvaardbare kosten.

Wat gaan we doen?

Wij voeren het beheer uit zoals omschreven is in het beleid- en beheerplan Openbare Verlichting. In diverse kernen en wijken vervangen we lichtmasten en armaturen.

Wat kost het?

Voor 2027 hebben we een investeringsbudget (jaarschijf) beschikbaar van € 496.000.

Daarnaast is een bedrag van € 1.226.703 beschikbaar voor kapitaal- en exploitatielasten. Dit besteden we aan het onderhoud van onze openbare verlichtingen.

Riolering

De Water en Klimaatadaptatie Aanpak (WKA) 2024 – 2028 is de basis voor ons rioolbeheer. Het rioleringsstelsel maakt een belangrijk onderdeel uit van de infrastructuur. Aan de ene kant voor de inzameling en transport van afvalwater van inwoners en bedrijven. Aan de andere kant voor het afvoeren van overtollig hemelwater en grondwater.

Wat willen we bereiken?

Wij willen een goed functionerend rioolstelsel bieden om te voldoen aan onze wettelijke zorgplichten. Deze zorgplichten omvatten de bescherming van de volksgezondheid, natuur, milieu en klimaat en het bieden van een veilige en goede leefomgeving. De inzameling van afvalwater en het transport hiervan naar een zuivering werk is hierin een verplichting. Daarnaast nemen we bij projecten kansen mee om onze buitenruimte beter bestand te maken tegen de steeds vaker voorkomende extremen van het klimaat.

Wat gaan we doen?

We geven invulling aan de WKA door het voorbereiden en uitvoeren van regulier en groot onderhoud.

Het regulier onderhoud bestaat uit het inspecteren en reinigen van delen van het rioolstelsel. Onder groot onderhoud verstaan we het vervangen, renoveren of optimaliseren van het stelsel. In veel gevallen vraagt dit een integrale planning met onderhoud of reconstructies van wegen, groen en openbare verlichting.

Voor groot onderhoud nemen wij een groot aantal projecten in voorbereiding en uitvoering. Daarnaast voeren we de projecten uit van de voorgaande jaarschijven (2023 tot en met 2027).

Wat kost het?

Voor 2027 hebben we een investeringsbudget (jaarschijf) beschikbaar van € 3.565.000.

Dit gebruiken we voor ons groot onderhoud binnen de WKA. Dit is dus zowel voor ons rioolbeheer als ons waterbeheer.

Daarnaast is een bedrag van € 5.312.188 beschikbaar voor kapitaal- en exploitatielasten. Dit besteden we aan het regulier onderhoud binnen de WKA.

Water

De Water en Klimaatadaptatie Aanpak (WKA) 2024 – 2028 is de basis voor ons waterbeheer. Het oppervlaktewater binnen het stedelijk gebied is primair bedoeld voor de berging en de afvoer van overtollig regenwater. Met het waterschap hebben wij een samenwerkingsovereenkomst voor het beheer en onderhoud van oppervlaktewater in bebouwd gebied (BOB).

Wat willen we bereiken?

We willen dat de kwaliteit van ons water goed is en we willen wateroverlast voorkomen. Een goede waterkwaliteit is namelijk van belang in het beschermen van de volksgezondheid, het milieu en de natuur. Het voorkomen van wateroverlast is één van de taken binnen onze zorgplicht voor een veilige leefomgeving. Daarnaast willen we zoveel mogelijk water laten infiltreren en vasthouden om verdroging tegen te gaan.

Oppervlaktewater is ook een belangrijk onderdeel voor de leefkwaliteit van een omgeving.

Wat gaan we doen?

We geven invulling aan de WKA door het voorbereiden en uitvoeren van regulier en groot onderhoud. Meldingen van overlast registreren we bij het grondwaterloket. Ook adviseren we inwoners over hoe zij kunnen bijdragen aan het voorkomen van wateroverlast.

Het regulier onderhoud bestaat uit het doorstroombaar houden van onze waterlopen door middel van het maaien van riet. Onder groot onderhoud verstaan we het baggeren, reconstrueren of optimaliseren van onze waterwegen.

Wat kost het?

Het budget voor het uitvoeren van de WKA is bestemd voor zowel ons rioolbeheer als ons waterbeheer. Daarom verwijzen wij u de te maken kosten voor ons waterbeheer naar 'Wat kost het' onder de kop Riolerings.

Groen

Het Groeidocument Groen! is de basis voor het beheer van ons openbaar groen. De kwaliteit van het openbaar groen bepaalt in belangrijke mate of mensen zich prettig voelen in hun dagelijkse leefomgeving. Het is van belang dat er voldoende kwaliteitsgroen in de gemeente is. Tegelijkertijd kan groen voor overlast zorgen. Goed beleid en beheer is daarom belangrijk.

Wat willen we bereiken?

We willen dat ons openbaar groen een positieve bijdrage levert aan de leefbaarheid van de omgeving. Dit voor zowel mens als dier als plant. Hierbij willen we dat ons groen geen gevaar oplevert. Het goed onderhouden en controleren van onze bomen is nodig voor de veiligheid van de leefomgeving. We streven voor ons openbaar groen naar beeldkwaliteit B volgens de CROW-systematiek. We hanteren beeldkwaliteit C als ondergrens. Ook willen wij voldoen aan onze zorgplicht ten opzichte van natuurbescherming.

Wat gaan we doen?

We voeren het groenbeheer uit volgens het format groenbeheerplan per kern uit het Groeidocument Groen! Daarnaast vervangen we begroeiing die niet meer aan onze minimaal geëiste beeldkwaliteit C voldoet. Dit betreft vooral plaatsen met veel onkruid. Ook vervangen we bomen die ziek, dood of onveilig zijn. Voor elke te kappen boom planten we tenminste weer één nieuwe boom terug.

In 2027 vormen we het Bomenbeleid en het Groenbeheerplan om naar een deelprogramma Stedelijk Groen. Dit zal deel uitmaken van het in de Omgevingsvisie genoemde programma Groen-Blauw.

Wat gaat het kosten?

Voor 2027 hebben we een bedrag van € 6.141.476 beschikbaar voor kapitaal- en exploitatielasten. Dit besteden we aan het onderhoud van het openbaar groen.

Vastgoed

Wij zijn eigenaar van verschillende gebouwen en bouwwerken. Wij zijn verantwoordelijk voor het onderhoud dat daarbij hoort. Dit onderhoud staat in een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Het beheer leggen wij vast in het gebouwenbeheersysteem.

Wat willen we bereiken?

We willen de staat van de gebouwen op een aanvaardbaar niveau houden. We streven naar het in het Beleidsplan genoemde onderhoudsniveau Conditie score 3 conform de NEN 2767. Hiervoor voeren we het onderhoud aan onze gebouwen uit.

Wat gaan we doen?

We onderhouden onze gebouwen aan de hand van ons MJOP. Daarnaast voeren we ook doorgeschoven onderhoudswerkzaamheden uit vorige jaren uit.

We verduurzamen onze gebouwen op de geplande onderdelen zoals omschreven in de 'Routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed'. In 2027 gaan we aan de slag met de verduurzaming van onder andere: Brede school de Laureyn, schoolmuseum Schooltijd, Vliegende Vaart, Toonbeeld en Stadhuis Terneuzen. In afwijking van de routekaart starten we ook met de modernisering en verduurzaming van 't Sportuus Axel in 2027.

Wat gaat het kosten?

We hebben een bedrag van € 3.644.100 beschikbaar aan exploitatielasten voor het onderhoud van onze gebouwen.

Civiele kunstwerken

Wij zijn eigenaar van verschillende civiele kunstwerken. Wij zijn verantwoordelijk voor het onderhoud dat daarbij hoort. Dit onderhoud staat in het Beheerplan Civiel Kunstwerken (BCK). Het beheer leggen wij vast in het beheersysteem.

Wat willen we bereiken?

We willen de staat van de civiele kunstwerken op een aanvaardbaar niveau houden. We streven hierbij naar de in het beleidsplan genoemde beeldkwaliteit B van het CROW.

Wat gaan we doen?

We onderhouden onze civiele kunstwerken aan de hand van ons BCK. We voeren werkzaamheden uit op basis van de bijbehorende uitvoeringsplanning. Daarnaast voeren we regulier onderhoud uit aan de overige objecten in de openbare ruimte.

Wat gaat het kosten?

Voor 2027 is er een bedrag van € 261.000 beschikbaar aan exploitatielasten voor het onderhoud van onze civiele kunstwerken.

Wegen	
Aantal kilometers weg	350 km
Waarvan binnen bebouwde kom	99%
Waarvan buiten bebouwde kom	1 %
Oppervlakte wegennet	3.640.000 m2
Waarvan klinkers	60%
Waarvan asfalt	39%
Openbare verlichting	
Aantal lichtpunten	14.180
Waarvan LED verlichting	92%
Riolering	
Aantal kilometers riolering	524 km
Waarvan vrij-vervalriolering	80%
Waarvan mechanische riolering (pers/druk/vacuüm)	20%
Aantal gemalen en pompunits	630 stuks
Water	
Aantal sloten/oppervlaktewateren	67 km
Groen	
Oppervlakte plantsoenen	5.532.732 m2
Aantal bomen	28.136 stuks
Vastgoed	
Huisvesting eigen organisatie	13 st
Kunst en cultuur	19 st
Welzijn en zorg	20 st
Sport en recreatie	12 st
Buitenzwembaden	5 st
Brede scholen	9 st
Parkeergarages	2 st
Woonwagens en standplaatsen met bergingen	50 st
Brandweerkazernes	7 st
Scholen primair onderwijs	15 st
Scholen voortgezet onderwijs	2 st
Overige gebouwen	20 st
Aantal m2 bruto vloeroppervlak excl. scholen	157.922 m2
Civiele kunstwerken	
Aantal civiele kunstwerken	68

bedrag x € 1.000	Begroting	Meerjarenraming		
	2027	2028	2029	2030
Wegen exploitatie	5.980	6.085	6.247	6.256
Kapitaallasten	2.567	2.833	2.796	2.694
Openbare verlichting exploitatie	728	723	726	730
Kapitaallasten	499	558	575	560
Water en riolering exploitatie	2.468	2.375	2.301	2.330
Kapitaallasten	2.845	3.246	3.369	3.320
Groen exploitatie	5.473	5.524	5.606	5.691
Kapitaallasten	669	769	791	824
Vastgoed exploitatie	3.644	3.344	3.644	3.644
Kapitaallasten	7.151	7.203	7.764	8.945
Civiele kunstwerken exploitatie	261	261	261	261

D. Financiering

Inleiding

In deze paragraaf behandelen we de treasuryfunctie van de gemeente. Het betreft het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Daarnaast geven wij inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van de gemeente Terneuzen.

De treasuryfunctie heeft als doel tegen gunstige condities en tegen zo laag mogelijke kosten te voorzien in de benodigde financieringsmiddelen. En daarbij risico's zoveel mogelijk uit te sluiten en te beperken.

Wij proberen de schuldpositie terug te dringen door het eigen vermogen te versterken. Onze schuldpositie is de laatste jaren sterk verlaagd.

De treasury-activiteiten richten zich vooral op het zo effectief en efficiënt mogelijk aantrekken en inzetten van vreemd vermogen. Door het doorlopend bijhouden van een liquiditeitenplanning en het nauwgezet volgen van ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt, zetten wij in op het afsluiten van geldleningen op het meeste geschikte tijdstip en tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

Met onze huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank), sloten wij een overeenkomst af met een (variabele) basisrente (Euribor). Hierdoor financieren we debetsaldi op de lopende rekening automatisch tegen een Euribortarief met een opslag van 0,15%.

Risicobeheer

Ten aanzien van het risicobeheer moeten gemeenten de financieringsfunctie vervullen binnen de wettelijke kaders, die hoofdzakelijk zijn vastgelegd in de Wet Fido.

Enkele belangrijke bepalingen hieruit zijn:

- leningen en garanties uitsluitend verstrekken vanuit de 'publieke taak';
- vanuit de treasuryfunctie inzetten van middelen mag, mits deze inzetten een voorzichtig karakter hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico;
- geen gebruik maken van financiële derivaten;
- bij het aantrekken van externe financieringsmiddelen geldt een door het Rijk vastgestelde kasgeldlimiet;
- voor spreiding van risico's geldt een renterisiconorm.

Naast het voorgaande legde de gemeenteraad in de Financiële Verordening (artikel 212 gemeentewet) aanvullende kaders vast. In het treasurystatuut is dit verder uitgewerkt. Naast het risicobeheer, dat is gebaseerd op de Wet Fido, is in dit statuut ook belangrijke aandacht gegeven aan de administratieve organisatie en interne controle ten aanzien van de treasury-activiteiten. Om de directe risico's te beperken, is het treasurybeleid defensief en risicomijdend. Ons beleid is erop gericht toekomstige risico's inzichtelijk te maken, te beheersen en te beperken. Het risicobeheer heeft betrekking op onder andere het renterisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het instrument om de renterisico's op de vlottende schuld (rentetypische looptijd < 1 jaar) te beheersen. Wij toetsen elk kwartaal het gemiddelde saldo van de vlottende schuld en de vlottende middelen aan de kasgeldlimiet. Bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet sluiten wij tijdig een langlopende geldlening af.

Voor 2027 geldt een limiet van:

€ 27.030.165

Kasgeldlimiet is 8,5% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van 2027 : € 318.001.942

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico van renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. Met de renterisiconorm is bepaald dat voor gemeenten jaarlijks niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen.

De aflossingsverplichtingen voor 2027 bedragen circa € 7.112.000. Voor alle door de gemeente opgenomen geldleningen geldt dat deze rentevast zijn tot het einde van de looptijd. Het totaal van herfinanciering en renteherziening blijft hiermee ruimschoots binnen de aangegeven marge. Wij concluderen dat er ook in komende jaren geen overschrijding van de renterisiconorm aan de orde is.

Ontwikkelingen (visie)

In de begroting hebben wij voor alle investeringen rekening gehouden met een percentage van 2,0% voor te betalen rente. Het totaalsaldo van de aangegane langlopende geldleningen bedraagt naar verwachting per 1 januari 2027 € 94.212.000. De behoefte aan uitbreiding van het leningsaldo hangt af van de voortgang van lopende en nieuwe investeringen. In principe worden de investeringen die wij in meerdere jaren afschrijven, gefinancierd met lang geld (liquiditeitstypische looptijd > 1 jaar).

Risico's op de bestaande leningenportefeuille zijn er niet omdat we altijd langlopende geldleningen afsluiten met een rentevaste periode. Tussentijds wijzigen deze percentages niet. Als de rente met 1% stijgt wil dit absoluut niet zeggen dat we over onze totale schuldenlast gelijk 1% meer rente moeten gaan betalen.

Voor de investeringen in het investeringsprogramma moeten we nieuwe geldleningen aangaan. De prognose van de financieringsbehoefte geeft aan dat we de volgende leningen moeten aantrekken:

2027 : € 56 miljoen

2028 : € 36 miljoen

2029 : € 125 miljoen

2030 : € 26 miljoen

De geraamde rentelasten bedragen:

2027 : € 6.073.144

2028 : € 7.538.062

2029 : € 7.531.212

2030 : € 7.531.212

Renteontwikkelingen

Momenteel lopen de rentetarieven op. De markt ziet de hoge en stijgende rente als een weerspiegeling van de grote begrotingstekorten binnen de Europese Unie. De inflatieverwachtingen in de eurozone wijzen er op dat de ECB (Europese Centrale Bank) haar inflatiedoelstelling van 2% zal behalen. De verwachting is daarom dat verdere renteverhogingen niet nodig zijn.

Momenteel staat de rente voor het aantrekken van een kortlopende geldlening (1-maands kasgeldlening) op 2,21 %. Voor een langlopende geldlening van 25 jaar met een rentevaste periode is het percentage momenteel ongeveer 3,82 %.

Overzicht rente

Berekening renteomslagpercentage	Bedrag x € 1.000/ Percentage
Externe rentelasten over korte en lange financiering	6.073
Externe rentebaten -/-	-560
Subtotaal externe rente	5.513
Aan grondexploitatie toe te rekenen rente -/-	0
Aan taakvelden toe te rekenen rente voor projectfinanciering -/-	0
Rentebaten specifieke leningen voor doorverstrekte geldleningen -/-	0
Saldo door te rekenen externe rente	5.513
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
Aan taakvelden (inclusief overhead) toe te rekenen rente	5.513
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente -/-	-5.513
Renteresultaat op het taakveld Treasury	0
Rente (A)	5.513
Boekwaarde taakvelden (B)	327.951
Renteomslag (A/B)*100%	1,68%
Afronding op 0,5%	2,00%

Intern liquiditeitsbeheer

De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op de aanwezige liquiditeitsplanning. De liquiditeitsplanning laat nu zien dat wij in 2027 een langlopende geldlening moeten aantrekken.

Voor de investeringen in het investeringsprogramma moeten we een nieuwe geldlening aangaan. Fluctuaties in de geldstromen gedurende het jaar kunnen we oplossen door gebruik te maken van de kredietfaciliteit bij onze huisbankier of door het aantrekken van kasgeldleningen (kort geld).

Financieringspositie

De financieringspositie van de gemeente en de renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt volgen we nauwgezet. Op basis hiervan besluiten we op welke wijze we de financiering (kort en lang geld) optimaal kunnen realiseren. Dit moet ook passen binnen de normen van de kasgeldlimiet en de renterisico.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat decentrale overheden verplicht zijn hun overtollige geldmiddelen in de schatkist aan te houden. Hierdoor hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld.

Het principe is dat publiek geld de schatkist niet eerder verlaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de publieke taak. Volgens het ministerie is dit bevorderlijk voor de doelmatigheid van de bestedingen.

Wel is er een zogenaamde doelmatigheidsdrempel van 2% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 1.000.000 per gemeente. Bij overtollige middelen die minder zijn dan deze drempel, hoeven decentrale overheden niet te schatkistbankieren.

Het drempelbedrag bedraagt voor de gemeente Terneuzen in 2027 : € 6.360.039
2% van € 318.001.942

Voor 2027 is de renterisiconorm: € 63.600.388

E. Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf behandelen wij een aantal zaken die van belang zijn voor de bedrijfsvoering in het begrotingsjaar.

Doorlopende doelen en prestaties

Doorlopende taken worden veelal uitgevoerd ten dienste van het bestuur en de interne organisatie. Hieronder vallen bijvoorbeeld financiën, personeel en organisatie, inkoop, communicatie, juridische zaken, informatievoorziening, automatisering, informatiebeveiliging en privacy. Ook behoort de ondersteuning van het bestuur tot de bedrijfsvoering.

Personeel

De huidige cao Gemeenten geldt van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. In deze periode stijgen de salarissen stap voor stap met in totaal 6,7%. Op 1 januari 2027 stijgen de lonen een laatste keer binnen deze cao periode, met 1,6%.

De salariskosten bestaan uit lonen en werkgeverslasten, zoals sociale premies. In de begroting 2027 houden we rekening met een stijging van de salariskosten van 2,73% ten opzichte van 2026.

Interne beheersing

In 2027 werken we verder aan onze visie op interne beheersing. We versterken drie onderdelen: de verbijzonderde interne controle, het risicomanagement en onze verbetercultuur. Zo kan de administratieve organisatie en interne beheersing zich de komende jaren verder ontwikkelen. We onderzoeken hoe software ons hierbij kan helpen.

Daarnaast verbeteren we de interne beheersing binnen het Sociaal Domein (project Data en Duiten). Dit doen we door de kwaliteit van data te verbeteren en data beter te volgen met dashboards. Op deze manier blijven we werken aan rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid.

Informatiebeveiliging

De digitale veiligheid staat onder druk. Wij bereiden ons voor op nieuwe standaarden in de informatiebeveiliging. Kunstmatige Intelligentie (AI) vormt daarbij een belangrijk onderdeel.

De gevolgen van het toezicht door de Cyberbeveiligingswet zijn voor het eerst merkbaar. De CISO speelt een cruciale rol bij het informatiebeleid, de beveiligingsinvesteringen en risicobeheer. Cyberbeveiliging is daardoor geen puur technische maar een strategische keuze voor vertrouwen in onze infrastructuur. Bestuur en medewerkers werken nauw samen voor de borging van de interne en externe continuïteit van onze gemeentelijke organisatie. Ook de samenwerking in Zeeuws verband versterkt de weerbaarheid tegen digitale bedreigingen. Informatiebeveiliging vormt een belangrijk onderdeel van onze interne beheersing.

Door middel van periodieke controles en privacy-audits blijven we onze processen verbeteren. Ook blijven we werken aan het bewustzijn van medewerkers.

Privacy

Wij vinden het belangrijk om persoonsgegevens goed te beschermen. In 2027 blijft dit een belangrijk onderwerp. We werken steeds meer digitaal en delen vaker gegevens. Daarom letten we extra goed op privacy.

Wij gaan zorgvuldig om met persoonsgegevens. We gebruiken alleen de gegevens die nodig zijn en leggen duidelijk uit wat we doen en waarom. Bij nieuwe projecten denken we vanaf het begin na over privacy. Dit noemen we 'privacy by design'.

Nieuwe technieken, zoals kunstmatige intelligentie (AI), bieden kansen maar hebben ook risico's. Daarom toetsen we deze vooraf. We controleren of ze veilig en verantwoord zijn.

We controleren regelmatig of we ons aan de regels houden. Dit doen we met privacycontroles en risicoanalyses. Zo verbeteren we onze werkwijze en houden we ons aan de privacywetgeving.

We maken duidelijke privacyafspraken met partijen die in onze opdracht persoonsgegevens verwerken. Ook werken we samen met andere gemeenten in Zeeland. Zo delen we kennis en staan we sterker.

F. Verbonden partijen

In deze paragraaf staat onze visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelen in de begroting en de plannen rond de verbonden partijen. Daarbij gaan wij in op de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen. En op mogelijke risico's bij de verbonden partijen.

Visie

Onze visie op verbonden partijen ligt vast in de Kadernota Verbonden Partijen gemeente Terneuzen van 8 juni 2023. Deze nota biedt een kader voor het meedoen aan en sturen op verbonden partijen van de gemeente.

Het college wijst gemeentelijke vertegenwoordigers aan voor de algemene besturen van gemeenschappelijke regelingen. De burgemeester wijst de gemeentelijke vertegenwoordigers aan voor de algemene vergaderingen van aandeelhouders.

Het rapport 'Afspraken over samenwerken met gemeenschappelijke regelingen in Zeeland' passen we toe.

Overzicht verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen	Programma
Gemeenschappelijke regelingen	
Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwerking Zeeland (OLAZ)	Wonen & leefbaarheid
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)	Zorg & gezondheid
Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)	Wonen & leefbaarheid
Arbeidsintegratiebedrijf Dethon	Zorg & gezondheid
Publiek Vervoer Zeeland	Wonen & leefbaarheid
Belastingssamenwerking Sabewa Zeeland	Algemene dekkingsmiddelen
Regionale UitvoeringsDienst Zeeland (RUD)	Klimaat & Duurzaamheid
Zeeuws Archief	Wonen & leefbaarheid
Sociaal Domein en Jeugdregio Zeeland	Zorg & gezondheid
Vennootschappen en coöperaties	
Stedin Holding NV	Economie & arbeidsmarkt
North Sea Port SE	Economie & arbeidsmarkt
N.V. Economische Impuls Zeeland	Economie & arbeidsmarkt
Bank Nederlandse Gemeenten N.V. (BNG)	Algemene dekkingsmiddelen
Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V.	Economie & arbeidsmarkt
Gemeenschappelijk Bezit Evides Aqua B.V.	Economie & arbeidsmarkt
Overige verbonden partijen	
Benelux Groepering Territoriale Samenwerking (BGTS) aan-z	Zorg & gezondheid
Benelux Groepering Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District	Economie & arbeidsmarkt

Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwerking Zeeland (OLAZ)

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Kapelle	1 januari 1999	OLAZ	
Doel en openbaar belang			
Behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van verwerking van afval.			
Deelnemers			
Alle 13 Zeeuwse gemeenten.			
Bestuurlijk belang			
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur	
Wethouder Jeroen de Buck	Wethouder Valentijn Rammeloo	Wethouder Jeroen de Buck	
Ontwikkelingen			
Verpact, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Koninklijke Nederlandse vereniging voor afval- en reinigingsdiensten (NVRD) sloten in 2025 de nieuwe samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen 2025–2030. Gemeenten ondertekenden daarna een deelnemersovereenkomst met Verpact. Daarin staat onder andere dat de manier van inzamelen van PMD (plastic, metaal, drankpakken) invloed heeft op de vergoeding en dat de recyclebare kwaliteit van PMD van belang is. De vergoeding voor verpakingsafval gaat rechtstreeks naar de gemeenten en maakt geen deel uit van de OLAZ-financiën. Daarnaast speelt het landelijke beleid inclusief CO2 belasting dat de kosten voor restafval laat stijgen. In de begroting 2027 verhoogden we de bestaande stelpost van € 874.000 met € 300.000. Dit is bedoeld als dekking voor de benodigde investeringen voor het circulaire ambachtscentrum in Goes, het hoofdkantoor van de Zeeuwse Reinigingsdienst (ZRD) en de ZRD-remise. Dit moet grote toekomstige stijgingen van de afvalstoffenheffing voorkomen. Eerdere reserveringen blijken onvoldoende voor alle kosten. We verwachten nog investeringen voor de ambachtscentra op Walcheren en in Zeeuws-Vlaanderen. Besluitvorming hierover vond nog niet plaats.			
Risico's			
De begroting OLAZ 2027 is gemaakt op basis van schattingen van de hoeveelheid afval die wordt aangeboden, de geldende verwerkingsprijzen en de marktopbrengsten van afvalstromen. In de praktijk kunnen deze afwijken. Verder kan de ontwikkeling van de afvalstoffenbelasting, inclusief CO₂-heffing, de toekomst een risico zijn voor de deelnemende gemeenten. Ook onverwachte stijgingen van de energie- en brandstofkosten vormen een risico.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 2.598.602	€ 19.736.499	€ 945.588
Financieel belang			
Begroting 2027	€ 4.411.570		

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Goes	5 december 1989	GGD	
Doel en openbaar belang			
Behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de:			
• Wet publieke gezondheid • Wet veiligheidsregio's • Wet op de lijkbezorging • Jeugdwet • Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 • Wet kinderopvang			
Deelnemers			
Alle 13 Zeeuwse gemeenten.			
Bestuurlijk belang			
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur	
Wethouder Valentijn Rammeloo	Wethouder Laszlo van de Voorde		
Ontwikkelingen			
GGD benoemt voor 2027 en verder de volgende ontwikkelingen:			
1. De beweging van zorg naar gezondheid: een actieve rol van de GGD binnen de afspraken van de zorgakkoorden IZA en AZWA. 2. Een coördinerende rol binnen de Zeeuwse Preventie Aanpak. 3. Aansluiting van primaire processen zoals Jeugdgezondheidszorg bij de Stevige Lokale Teams (i.o.) 4. Aanpak wachtlijst Veilig Thuis. 5. Visie 2035 en een strategische koers: in ontwikkeling. 6. Datagedreven werken en digitalisering. 7. De vorming van één gemeenschappelijke regeling met de Veiligheidsregio Zeeland (inclusief samenvoeging bedrijfsvoering en gezamenlijke huisvesting). 8. Ontvlechting Inkoop Jeugdhulp Zeeland en toevoegen aan gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein en Jeugdregio Zeeland.			
Risico's			
De krappe arbeidsmarkt en de beperkte beschikbaarheid van arbeidskrachten en de personeelskosten, zoals CAO-stijgingen waarop de GGD geen invloed op heeft.			
Financiële onzekerheid bestaat er over de kosten van de een nieuwe gemeenschappelijke regeling GGD en VR Zeeland. Het gaat dan vooral om de kosten als gevolg gelijkshakeling van CAO's en om (stijgende) bouwkosten voor nieuwe huisvesting. Besluitvorming vindt naar verwachting plaats in 2026 en 2027.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 5.675.000	€ 26.263.000	€ 1.339.000
Financieel belang			
Begroting 2027	€ 3.782.000		

Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Middelburg	1 juli 2006	VRZ	
Doel en openbaar belang			
Behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op de volgende gebieden:			
• brandweerbzorg • rampenbestrijding en crisisbeheersing • geneeskundige hulpverlening			
Deelnemers			
Alle 13 Zeeuwse gemeenten.			
Bestuurlijk belang			
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur	
Burgemeester Franc Weerwind (voorzitter)		Burgemeester Franc Weerwind (voorzitter)	
Ontwikkelingen			
De vorming van één gemeenschappelijke regeling met de GGD Zeeland (inclusief samenvoeging bedrijfsvoering en gezamenlijke huisvesting).			
Risico's			
Financiële onzekerheid bestaat er over de kosten van de een nieuwe gemeenschappelijke regeling GGD en VR Zeeland. Het gaat dan vooral om de kosten als gevolg gelijkschakeling van CAO's en om (stijgende) bouwkosten voor nieuwe huisvesting. Besluitvorming vindt naar verwachting plaats in 2026 en 2027.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 1.593.358	€ 19.812.708	€ 118.642
Financieel belang			
Begroting 2027	€ 5.078.826		

Arbeidsintegratiebedrijf Dethon

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Terneuzen	1 januari 1972	Dethon	
Doel en openbaar belang			
Uitvoering namens de gemeenten Hulst, Sluis en Terneuzen van de Wet sociale werkvoorziening die met ingang van 1 januari 2015 is vervallen.			
Visie (van Dethon) Samen met de gemeenten ontwikkelt Dethon talenten die passen in een inclusieve lokale arbeidsmarkt.			
Missie (van Dethon) Dethon is het sociaal ontwikkelbedrijf van Zeeuws-Vlaanderen. Dethon begeleidt mensen bij het ontwikkelen van hun talenten en ondersteunt hen bij het werken naar vermogen. Dit doet Dethon samen met overheden, opdrachtgevers en maatschappelijke partners.			
Deelnemers			
De gemeenten Hulst, Sluis en Terneuzen.			
Bestuurlijk belang			
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur	
Wethouder Robert Jan Calon Wethouder Laszlo van de Voorde	Wethouder Jeroen de Buck	Wethouder Robert Jan Calon	
Ontwikkelingen			
We volgen de ontwikkeling van Dethon van sociaal werkbedrijf naar sociaal ontwikkelbedrijf. De ontwikkeling en toepassing van een nieuw, beleidsrijk begrotings- en rapportagemodel is de basis voor juist financieel inzicht en sturing door Dethon. We volgen de financiële positie van Dethon nauw en met zorg.			
Risico's			
Het tekort loopt verder op. We maken ons zorgen over de financiële situatie van Dethon. In onze zienswijze op de eerste begrotingswijziging 2026 en de begroting 2027 hebben wij voorstellen gedaan om meer grip te krijgen op de financiële situatie.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 324.000	€ 12.806.000	€ 0
Financieel belang			
Begroting 2027	€ 1.916.000		

Publiek Vervoer Zeeland

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website
Terneuzen	1 januari 2026	Reizen door Zeeland
Doel en openbaar belang		
De gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer bestaat uit een samenvoeging van reguliere ov-buslijnen en het traditionele doelgroepenvervoer. Doel hiervan is om de bereikbaarheid van werk, voorzieningen en andere functies voor inwoners, bezoekers, ook naar de toekomst, te verbeteren tegen aanvaardbare maatschappelijke kosten. Al de Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland nemen deel in de gemeenschappelijke regeling.		
In de gemeenschappelijke regeling zijn ondergebracht:		
• Vraagafhankelijk Wmo vervoer; • Vraagafhankelijk vervoer jeugdzorg; • Flexvervoer.		
Een belangrijk deel van het takenpakket is gebaseerd op de keuze die de gemeenteraad maakte voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het collectief Wmo-vervoer is een algemene voorziening, toegankelijk voor personen met functiebeperkingen die niet aan het openbaar vervoer kunnen deelnemen.		
Deelnemers		
Alle gemeenten in Zeeland en Provincie Zeeland.		
Bestuurlijk belang		
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur
Wethouder Jeroen de Buck (voorzitter)	Wethouder Laszlo van de Voorde	Wethouder Jeroen de Buck (voorzitter)
Ontwikkelingen		
Per 1 januari 2026 is de gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer Zeeland een feit. Het vraagafhankelijk Wmo vervoer, jeugdhulpvervoer en flexvervoer is ondergebracht in deze regeling. Op langere termijn zal een efficiency voordeel kunnen worden behaald als de verschillende vervoersstromen volledig geïntegreerd zijn. We werken gedurende de jaren 2026 t/m 2029 met gefixeerde bijdragen.		
Risico's		
Al de deelnemers dragen een vast (gefixeerd) bedrag bij dat in lijn ligt met de bijdrage die vóór 2026 werd betaald voor de ondergebrachte taken. Er zal geen afrekening plaatsvinden. Er bestaat wel een risico dat als gevolg van toename van het gebruik van de vervoersdiensten de gefixeerde bijdragen ontoereikend zijn en dat een extra bijdrage nodig is. Eind 2029 voeren we samen met Publiek Vervoer Zeeland een uitgebreide evaluatie uit op basis van een grondige data-analyse en klantervaringen.		
Financieel		
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen
2025		
Financieel belang		
Begroting 2027	€ 2.235.000	

Belasting samenwerking Sabewa Zeeland

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Terneuzen	1 oktober 2012	Sabewa Zeeland	
Doel en openbaar belang			
Uitvoeringsorganisatie Sabewa Zeeland:			
• verzorgt de heffing en invordering van waterschap belastingen en gemeentelijke belastingen; • behandelt bezwaar- en beroepschriften tegen de belastingaanslagen en kwijtscheldingsverzoeken; • voert werkzaamheden uit in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (wet WOZ).			
Deelnemers			
De gemeenten Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Reimerswaal, Sluis, Terneuzen, Tholen en het Waterschap Scheldestromen.			
Bestuurlijk belang			
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur	
Wethouder Jeroen de Buck	Wethouder Robert Jan Calon		
Ontwikkelingen			
Sabewa Zeeland wil een betrouwbaar, dienstverlenend en efficiënt verlengstuk zijn van haar deelnemers. Het visiedocument 2023-2027 is hierbij leidend. Sabewa Zeeland is door de Waarderingskamer beoordeeld als goed. Deze beoordeling wordt uitgedrukt in 4 sterren. Dit bevestigt dat de WOZ-uitvoering aantoonbaar is versterkt en dat de ingezette kwaliteitsverbetering resultaat heeft.			
Tegelijkertijd staat Sabewa Zeeland voor stevige financiële en organisatorische opgaven. Die hangen vooral samen met automatisering, tijdelijke continuïteitsmaatregelen, externe ondersteuning en de keuze voor de toekomstige belastingapplicatie.			
De gemeente Noord-Beveland heeft het voornemen om per 2028 toe te treden.			
Risico's			
Bijdrage in eventueel exploitatietekort. Er zijn geen andere risico's dan wanneer wij deze taken zelfstandig zouden uitvoeren.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	- € 29.903	€ 24.704.515	- € 167.822
Financieel belang			
Begroting 2027	€ 1.154.928		

Regionale UitvoeringsDienst Zeeland (RUD)

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Terneuzen	1 januari 2013	RUDZeeland	
Doel en openbaar belang			
De RUD Zeeland verzorgt voor de deelnemers de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op het gebied van milieu, bodem en natuur. In samenwerking met de Zeeuwse gemeenten en de provincie Zeeland werkt de RUD Zeeland aan een schoon en veilig Zeeland.			
Deelnemers			
Alle gemeenten in Zeeland en Provincie Zeeland.			
Bestuurlijk belang			
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur	
Wethouder Valentijn Rammeloo	Wethouder Jeroen de Buck		
Ontwikkelingen			
De RUD Zeeland moet zoals alle omgevingsdiensten in 2027 volledig voldoen aan de criteria voor een robuuste organisatie.			
Risico's			
De herijking van de financieringssystematiek heeft mogelijk invloed op onze deelnemersbijdrage aan de RUD Zeeland.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	- € 1.433.000	€ 7.492.000	- € 2.223.000
Financieel belang			
Begroting 2027	€ 2.255.100		

Sociaal Domein en Jeugdregio Zeeland

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website
Goes	1 januari 2027	
Doel en openbaar belang		
Behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van jeugdhulp, beschermd wonen, maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, sociale veiligheid, preventie, toezicht, welzijn en maatschappelijke ondersteuning.		
Deelnemers		
Alle 13 Zeeuwse gemeenten.		
Bestuurlijk belang		
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur
Wethouder Laszlo van de Voorde	Wethouder Valentijn Rammeloo	
Ontwikkelingen		
De gemeenschappelijke regeling (GR) gaat van start op 1 januari 2027. De oprichting van de GR Sociaal Domein en Jeugdzorg Zeeland komt voort uit de wens van de 13 Zeeuwse gemeenten om de regionale samenwerking binnen het sociaal domein eenvoudiger, eenduidiger, efficiënter en effectiever te organiseren. Door bestaande taken en organisaties waaronder Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO), CZW-bureau, Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (IJZ) en het programmateam Zeeuwse Samenwerking Sociaal Domein (ZSSD) samen te brengen in één organisatie ontstaat meer samenhang in beleid, uitvoering, contractering, monitoring en bedrijfsvoering.		
Risico's		
Het jaar 2027 is het eerste jaar van deze gemeenschappelijke regeling. De eerste begroting van deze GR heeft daarmee ook het karakter van een transitie- en startbegroting. De begroting is opgesteld op basis van de beschikbare informatie uit de bestaande organisaties, de begrotingen en prognoses voor 2027. Aanvullende (aanloop)kosten kunnen leiden tot een extra gemeentelijke bijdrage.		
Financieel		
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen
2025		
Financieel belang		
Begroting 2027	€ 709.000	

Zeeuws Archief

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Middelburg		Zeeuws Archief	
Doel en openbaar belang			
Het Zeeuws Archief behartigt de belangen van de deelnemers bij alle aangelegenheden over de archiefbescheiden en collecties, die berusten bij de archiefdienst dan wel onder het beheer van de archiefdienst vallen. Daarnaast is het Zeeuws Archief de decentrale archiefdienst die is belast met de bewaring en beschikbaarstelling van de blijvend te bewaren documenten van de gemeenten, de Provincie en het waterschap.			
Deelnemers			
Het Rijk, de gemeenten Middelburg, Veere, Schouwen-Duiveland, Terneuzen en Vlissingen, de Provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen.			
Bestuurlijk belang			
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur	
Wethouder Valentijn Rammeloo	Wethouder Jeroen de Buck		
Ontwikkelingen			
Het Rijk treedt uit per 1 januari 2027 als gevolg van de nieuwe Archiefwet. Het Zeeuws Archief zet in 2027 onverminderd in op extra digitalisering van veelgevraagde analoge bronnen, op een vergroting van de dienstverlening door de Archiefbank.			
Risico's			
Bijdrage in een eventueel exploitatietekort.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 2.867.229	€ 0	€ 80.312
Financieel belang			
Begroting 2027	€ 597.781 (€ 486.781 en voor e-depot € 111.000)		

Bank Nederlandse Gemeenten N.V. (BNG)

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Den Haag	31 december 1970	BNG Bank	
Doel en openbaar belang			
BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. Hiermee is de bank belangrijk voor de publieke taak. De kerntaak is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. De gemeente neemt deel in het maatschappelijk kapitaal van de N.V. BNG Bank.			
Deelnemers			
De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.			
Bestuurlijk belang			
Algemene Vergadering van Aandeelhouders			
Wethouder Jeroen de Buck			
Ontwikkelingen			
De BNG Bank is onze huisbankier. Er zijn geen ontwikkelingen te melden. Onze bestaande financieringsovereenkomst met de BNG Bank verlengden we per 1 januari 2019 voor onbepaalde tijd. Met onze huisbankier hebben we een financieringsovereenkomst afgesloten met een variabele basisrente. Het ziet er niet naar uit dat onze relatie met de BNG Bank verandert.			
Risico's			
De BNG Bank heeft een triple-A rating. Er is dus nauwelijks sprake van lopende risico's uit de deelneming aan deze verbonden partij. BNG Bank heeft de hoogst mogelijke kredietwaardigheid bij de drie grote ratingsbureaus. De ratingsbureau zijn Moody's, Fitch en Standard & Poors. Deze ratings behoren tot de hoogste die een financiële instelling kan krijgen en weerspiegelen onder meer de sterke positie van BNG Bank, de focus op de Nederlandse publieke sector en de nauwe relatie met de Nederlandse overheid.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 4.863.000.000	€ 110.701.000.000	€ 172.000.000
Financieel belang			
De gemeente is aandeelhouder en beschikt over 45.474 aandelen. Hierop vindt jaarlijks een dividenduitkering plaats.			

Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V.

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Middelburg	1 januari 2023	ZEH	
Doel en openbaar belang			
ZEH is een houdstermaatschappij. De belangrijkste bezittingen van ZEH zijn het 70% aandelenbelang in EPZ (mede-eigenaar van de kerncentrale), het 50% aandelenbelang in de biomassacentrale in Moerdijk en het 50% aandelenbelang in een zonnepark in Willebroek, België. In de statuten staat dat de aandelen van ZEH in handen moeten blijven van publieke organen zoals provincies en gemeenten. Maar ZEH heeft inmiddels geen (wettelijke) publieke belangen of taken meer. Daarom willen de publieke aandeelhouders hun betrokkenheid bij commerciële energie-gerelateerde activiteiten beëindigen. Die activiteiten vormen ook een te groot financieel risico voor decentrale overheden.			
Deelnemers			
Aandeelhouder van ZEH N.V. zijn: • Provincie Zeeland 50% • Zeeuwse gemeenten 46,5% waarvan de gemeente Terneuzen 7,35% • Provincie Noord-Brabant en Zuid-Holland 0,1% • Gemeenten in Noord-Brabant en Zuid-Holland 3,4%			
Bestuurlijk belang			
Algemene Vergadering van Aandeelhouders			
Wethouder Jeroen de Buck			
Ontwikkelingen			
De eventuele komst van 2 kerncentrales in Terneuzen.			
Risico's			
(De gevolgen van) de verkoop van de aandelen EPZ (de kerncentrale in Borssele) als het gaat om de informatiepositie van de publieke aandeelhouders en de borging van de publieke belangen.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 1.174.586	€ 739.046	€ 95.988
Financieel belang			
De gemeente is aandeelhouder van ZEH voor 7,35 %.			

Gemeenschappelijk Bezit Evides Aqua B.V.

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Rotterdam	5 november 2021	GBE Aqua	
Doel en openbaar belang			
In 2021 verkocht PZEM N.V. haar aandelen in waterbedrijf Evides aan GBE Aqua B.V. Waterbedrijf Evides heeft 2 groepen van aandeelhouders: Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE) en Gemeenschappelijk Bezit Evides Aqua (GBE Aqua). Beide bezitten 50 procent van de aandelen. Evides dient de volgende publieke belangen: veiligheid, leveringszekerheid en betaalbaarheid van drinkwater.			
Deelnemers			
Aandeelhouder in GBE Aqua zijn:			
• Provincie Zeeland 50,051% • Zeeuwse gemeenten 46,595% waarvan de gemeente Terneuzen 7,357% • Gemeenten in Noord-Brabant en Zuid-Holland 3,354%			
Bestuurlijk belang			
Algemene Vergadering van Aandeelhouders			
Wethouder Jeroen de Buck			
Ontwikkelingen			
De BV-structuur (van houdstermaatschappijen GBE BV en GBE Aqua BV) wordt mogelijk beëindigd en hun aandeelhouders worden rechtstreeks aandeelhouders van de NV Evides.			
Risico's			
Geen.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 338.052.197	€ 1.701.255	€ 30.971.138
Financieel belang			
De gemeente Terneuzen heeft een kapitaalbelang van 7,357% in GBE Aqua B.V.			

N.V. Economische Impuls Zeeland

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Vlissingen	2 juli 2007	Impuls Zeeland	
Doel en openbaar belang			
Doel De vennootschap heeft tot doel ondernemers te helpen met innoveren, investeren en internationaliseren. Het streven is gericht op een duurzame ontwikkeling van Zeeuwse bedrijven en de regionale economie.			
Openbaar belang Impuls Zeeland is onze partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Impuls Zeeland helpt ondernemers bij het uitwerken van ideeën en de daadwerkelijke uitvoering van projecten. Impuls Zeeland ondersteunt ook bij de planontwikkeling.			
Deelnemers			
Aandeelhouder in N.V. Economische Impuls Zeeland zijn: • het Rijk (46,53%), • de Provincie Zeeland (45,29%), • en de Zeeuwse gemeenten (samen 8,18%).			
Bestuurlijk belang			
Algemene Vergadering van Aandeelhouders			
Wethouder Valentijn Rammeloo			
Ontwikkelingen			
De toetreding van het ministerie van Economische Zaken als aandeelhouder zorgt voor een nauwere samenwerking tussen het Rijk en de regio.			
Risico's			
Geen.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 27.111.278	€ 2.272.308	- € 608.471
Financieel belang			
De gemeente Terneuzen heeft een kapitaalbelang van 2,47% in Economische Impuls Zeeland N.V.			

Stedin Holding NV

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Rotterdam	1 januari 2023	Stedin	
Doel en openbaar belang			
Stedin Groep bestaat uit verschillende bedrijfsonderdelen: netbeheerder Stedin, NetVerder en DNWG. Ze zorgen ervoor dat bedrijven en huishoudens kunnen beschikken over energie om te leven, werken en ondernemen. Stedin is netbeheerder in het grootste deel van Zuid-Holland en in de provincies Utrecht en Zeeland. Stedin Groep verduurzaamt het energiesysteem en vergroot het energienetwerk.			
Deelnemers			
61 Nederlandse gemeenten, 2 provincies en de Staat der Nederlanden. De Provincie Zeeland is mede namens de Zeeuwse gemeenten lid van de aandeelhouderscommissie (AHC).			
Bestuurlijk belang			
Algemene Vergadering van Aandeelhouders			
Wethouder Jeroen de Buck			
Ontwikkelingen			
Maatregelen tegen netcongestie moeten aansluiting van meer Zeeuwse bedrijven mogelijk maken.			
Risico's			
Enorme investeringen zijn de oorzaak van een grote kapitaalbehoefte. Mogelijk leiden ze tot een lagere winstuitkering.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 3.080.000.000	€ 6.995.000.000	€ 278.000.000
Financieel belang			
Het belang van Terneuzen is 0,02%. Het gaat om 959 aandelen, kapitaalinleg van € 750.000.			

North Sea Port SE

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website
Sas van Gent	1 januari 2018	North Sea Port SE
Doel en openbaar belang		
De doelstelling is het exploiteren van het havenbedrijf. En het versterken van de internationale positie van de Zeeuwse havens en industrie op de korte en lange termijn. De gemeente Terneuzen streeft via aandeelhouderschap in North Sea Port SE naar: • het borgen van nautisch beheer en toegankelijkheid van de Zeeuwse havens; • het stimuleren van economische ontwikkeling, bedrijvigheid en werkgelegenheid in Zeeland; • het leveren van een bijdrage aan duurzame gebiedsontwikkeling en klimaatadaptatie.		
Deelnemers		
De gemeente Terneuzen is voor 8,33% aandeelhouder van North Sea Port SE. Overige aandeelhouders zijn : • Provincie Zeeland: 25% • Gemeente Borsele: 8,33% • Gemeente Vlissingen: 8,33% • Stad Gent: 48,52% • Gemeente Evergem: 0,03% • Gemeente Zelzate: 0,005% • Provincie Oost-Vlaanderen: 1,445%		
Bestuurlijk belang		
Algemene Vergadering van Aandeelhouders		
Burgemeester Franc Weerwind		
Ontwikkelingen		
North Sea Port wenst een nieuw hoofdkantoor te bouwen. De gewenste locatie vond North Sea Port op de grens, gedeeltelijk grens-overstijgend, van Nederland en België aan de Westkade in Sas van Gent. Deze locatie sluit aan bij het grensoverstijgende karakter van North Sea Port als organisatie en de wens om de grensoverstijgende samenwerking binnen het bedrijf in de toekomst beter te garanderen. In één kantoorgebouw kunnen Nederlandse en Belgische werknemers fysiek samenwerken. Met 2 hoofdvestigingen, namelijk in Terneuzen en Gent, is dit nu nog niet het geval. Ook door bestaande wet- en regelgeving is ervoor gekozen het nieuwe kantoorgebouw óp de grens Nederland-België te realiseren. Op die manier wordt het belastingtechnisch en arbeidsrechtelijk mogelijk voor medewerkers het gehele jaar door in hetzelfde gebouw samen te werken. En laat het toe de beide delen van North Sea Port ook te besturen vanuit beide landen. Om de ontwerp- en vergunningverleningsfase voor het gebouw goed op elkaar af te stemmen, ook voor regelgeving, wordt een projectgroep ingesteld met o.a. stedenbouwkundigen en vergunningverleners aan beide zijden van de grens. Deels vindt dit overleg al plaats, bijvoorbeeld tussen de brandweer/veiligheidsregio aan beide zijden van de grens. North Sea Port nam het initiatief te onderzoeken of en hoe uitbreiding van de havens en bedrijfsterreinen kan plaatsvinden. Hiervoor is een intentieovereenkomst gesloten tussen North Sea Port, Provincie Zeeland en Gemeente Terneuzen. Het Rijk is ook actief betrokken bij dit onderzoek. Er is een kwartiermaker aangesteld die samen met een gerenommeerd adviesbureau een masterplan uitwerkt voor de ontwikkeling van de Westelijke Kanaal Oever en Axelse Vlakte III. Op basis van dit masterplan zullen keuzes gemaakt worden over de toekomstige ontwikkelingen van deze 2 locaties.		
Risico's		
Onduidelijkheid over de toekomst van de deelneming van North Sea Port (en Yara) in WarmCO2.		

Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 720.080.000	€ 268.496.000	€ 43.200.000
Financieel belang			
Het belang is niet weer te geven in een bedrag.			

Benelux Groepering Territoriale Samenwerking (BGTS) aan-z

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Axel	1 januari 2007	BGTS aan-z	
Doel en openbaar belang			
aan-z heeft tot doel inwoners van het werkgebied (Terneuzen, Assenede, Wachtebeke, Kaprijke, Sint-Laureins) te ondersteunen bij het zelfstandig leven en participeren in de samenleving. aan-z doet dit door het versterken van sociale netwerken en de leefbaarheid in buurten en wijken. Verder biedt aan-z de inwoners professionele, kortdurende ondersteuning. De ondersteuning gaat uit van de kracht en mogelijkheden van de inwoners, met erkenning van kwetsbaarheden en met respect voor hun ervaringsdeskundigheid. aan-z richt zich daarbij in de eerste plaats op kwetsbare burgers. Verder voert aan-z de toegang uit tot de individuele voorzieningen van de Jeugdwet en de Wmo.			
Deelnemers			
De gemeente Terneuzen en de Belgische gemeenten Assenede, Kaprijke en St. Laureins.			
Bestuurlijk belang			
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur	
Wethouder Laszlo van de Voorde (voorzitter)		Wethouder Laszlo van de Voorde (voorzitter)	
Wethouder Robert Jan Calon			
Ontwikkelingen			
Samen met aan-z starten we met Stevig Lokaal Team (SLT) om de sociale en pedagogische basis van onze inwoners (van 0 tot 100 jaar) te versterken. Ons motto hierbij is normaliseren in plaats van problematiseren.			
Risico's			
De start van Stevig Lokaal Team vraagt om een investering vooraf. Eventuele besparingen volgen later. Dat staat op gespannen voet met de besparingen die juist nodig lijken om tot een sluitende begroting te komen.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025	€ 245.000	€ 1.521.000	€ 0
Financieel belang			
Begroting 2027	€ 8.835.000		

Benelux Groepering Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District

Vestigingsplaats	Datum ingang	Website	
Gent	21 maart 2022	BGTS	
Doel en openbaar belang			
De BGTS North Sea Port District heeft als doel de grensoverschrijdende samenwerking binnen het North Sea Port District te stimuleren en verder uit te bouwen. Daarnaast behartigt de BGTS de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende partners. Hiermee draagt de organisatie bij aan de belangen en het welzijn van de inwoners van de regio.			
Deelnemers			
• Gemeente Terneuzen • Gemeente Borsele • Gemeente Vlissingen • Provincie Zeeland • Stad Gent (België) • Gemeente Evergem (België) • Gemeente Zelzate (België) • Provincie Oost-Vlaanderen (België)			
Bestuurlijk belang			
Algemeen Bestuur	Plaatsvervangend lid	Dagelijks bestuur	
Burgemeester Franc Weerwind Wethouder Jeroen de Buck Wethouder Robert Jan Calon		Burgemeester Franc Weerwind Wethouder Jeroen de Buck	
Ontwikkelingen			
De samenwerking vindt plaats op basis van een strategische nota en een uitvoeringsagenda. Daarbij is de betrokkenheid van de Nederlandse en de Vlaamse overheid geborgd.			
Samenwerking staat centraal. Door samen op te trekken, kunnen uitdagingen worden omgezet in kansen. Het doel is om uit te groeien tot een toonaangevende havenregio waar het prettig is om te wonen, werken en leven. Daarom wordt onder andere ingezet op de ontwikkeling van koppelingsgebieden, waar natuur, leefomgeving en economische ontwikkeling elkaar versterken. Daarnaast werken de partners aan een betere bereikbaarheid, bijvoorbeeld door de realisatie van een snelle busverbinding.			
Risico's			
Aan dit partnerschap zijn geen directe financiële risico's verbonden. De kosten worden verdeeld over de deelnemende partners. Deze kosten worden vooraf opgenomen in een begroting, die door alle betrokken partners wordt vastgesteld en goedgekeurd. Hierdoor is er vooraf duidelijkheid over de financiële bijdragen en verplichtingen van iedere partner.			
Financieel			
	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Financieel Resultaat
2025			
Financieel belang			
Begroting 2027			

Wat is onze bijdrage aan de verbonden partijen?

bedrag x € 1.000	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
aan-z	7.584	8.134	8.461	8.769	9.083	9.379
BGTS NSPD	0	0	30	30	30	30
CVV	3.051	0	0	0	0	0
Dethon	11.740	10.398	10.483	10.261	10.005	9.686
GGD	3.351	3.280	3.674	3.674	3.674	3.674
GGD – IJZ	292	277	307	302	302	302
GR Sociaal Domein	0	0	402	428	450	472
OLAZ	1.690	1.618	1.812	1.812	1.812	1.812
Publiek Vervoer Zeeland	43	2.285	2.379	2.476	2.578	2.578
RUD Zeeland	1.687	2.316	2.255	2.320	2.385	2.464
Sabewa	1.245	1.142	1.155	1.192	1.236	1.278
VRZ	4.894	4.871	5.079	5.296	5.448	5.491
Zeeuws Archief	0	586	598	598	598	598
Saldo	35.576	34.907	36.634	37.158	37.601	37.764

G. Grondbeleid

Inleiding

We zetten het in om ruimtelijke ontwikkelingen en gemeentelijke ambities mogelijk te maken: nieuwe woningen, ruimte voor bedrijven en economische ontwikkeling, en goede ruimtelijke kwaliteit. Met onze grondposities en grondbeleidsinstrumenten brengen we deze opgaven verder.

Die opgaven zijn actueel en urgent. We hebben voldoende ruimte nodig voor woningbouw en voor de groei van bedrijven. Vrijwel alle beschikbare bedrijfsperven zijn inmiddels uitgegeven, daarom werken we aan nieuwe ruimte voor bedrijven en aan nieuwe woningbouwlocaties. De afgelopen periode openden we hiervoor nieuwe grondexploitaties, waaronder Drostlaan in Sluiskil voor woningbouw en het Cultuurkwartier in de binnenstad van Terneuzen.

We ontwikkelen ons grondbeleid tot een meer richtinggevend en doelgericht instrument. Daarvoor stellen we een doelenkader op. Dat kader helpt ons te bepalen wanneer en hoe we grondbeleid en grondbeleidsinstrumenten inzetten om onze ambities te realiseren. Het sluit aan bij de Omgevingsvisie, het bestuursakkoord, de prioriteiten van het college van B&W en actuele beleidsmatige en ruimtelijke ontwikkelingen. Per ontwikkeling kiezen we een passende rol: we faciliteren waar dat kan en treden actiever op waar dat nodig en verantwoord is, bijvoorbeeld door strategische grondposities in te nemen. In samenhang met het grondbeleid actualiseren we ook onze grondprijzen.

Daarnaast werken we aan een Programma kostenverhaal onder de Omgevingswet. Hiermee actualiseren we de manier waarop we kosten en financiële bijdragen bij ruimtelijke ontwikkelingen verhalen. We bouwen daarbij voort op de Nota kostenverhaal en financiële bijdragen uit 2022. In 2026 en 2027 werken we het Programma kostenverhaal verder uit.

A. Gronden met kostprijsberekening

Overzicht van vastgestelde plannen

Op basis van de vastgestelde plannen calculeerden we de resultaten. De resultaten zijn nog voor aanwending van de reserve bouwgrondexploitatie. Wij lichten de huidige bouwgronden in exploitatie (BIE) plannen hieronder toe op basis van het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (MPG) 2026, met peildatum 31 december 2025.

Plan	Type	Fase	Afronding	Resultaat	Eindwaarde (x € 1.000)	Boekwaarde (x € 1.000)
Handelspoort-Zuid	Bedrijven	Realisatie	2028	V	-/- 70	1.037
Terneuzen-Zuid	Bedrijven	Realisatie	2029	W	6.795	3.043
Drieschouwen-Zuid	Bedrijven	Definitie	2029	W	883	2.282
Hoek	Woningbouw	Ontwerp	2031	V	-/- 88	1.023
Witte Wijk	Woningbouw	Ontwerp	2028	W	84	402
Baljuwlaan	Woningbouw	Nazorg	2026	V	-/- 323	263
Drostlaan	Woningbouw	Definitie	2028	W	762	n.b.
Cultuurkwartier	Voorzieningen	Vorbereiding	2029	V	-/- 3.629	-/- 266

Bedrijventerreinen

Handelspoort-Zuid (Terneuzen)

Handelspoort-Zuid is grotendeels klaar. We hebben de grond verworven, de hoofdinfrastructuur aangelegd en de kavels Teleport, Het Lint en De Poort uitgegeven. Wat resteert, zijn vier bedrijfsperven aan de Techniekstraat (samen ruim 1 hectare) en een ontsluitingsweg. Perceel 1 verkopen we in 2026; over de percelen 2, 3 en 4 moeten wij nog een besluit nemen. We ronden de grondexploitatie in 2028 af. Aandachtspunt: we hebben tot nu toe meer tussentijdse winst genomen dan het plan nu oplevert.

Terneuzen Zuid (Terneuzen)

Terneuzen-Zuid is het bedrijventerrein in de Koegorspolder. We hebben de grond verworven, bouwrijp gemaakt en ontsloten. Van de ruim 35 hectare uitgeefbare grond hebben we inmiddels ongeveer twee derde verkocht; er

resteert nog circa 12 hectare. Wat nog moet gebeuren: we geven de zeven resterende bedrijfspercelen uit (samen circa € 10,9 miljoen aan opbrengsten) en ronden de ontsluiting en inrichting af, inclusief Zuidpoort (circa € 0,85 miljoen). De uitgifte schuift door naar 2026-2028; ongeveer 74% van de resterende opbrengsten verwachten we in 2027. We ronden de grondexploitatie in 2029 af.

We hebben ook nog gronden aan Zuidpoort, het voormalige werkterrein voor de Sluiskiltunnel en de verbreding van de Tractaatweg. Voor deze gronden doorlopen we een ruimtelijke procedure om ze beschikbaar te stellen.

Drieschouwen-Zuid (Axel)

Drieschouwen-Zuid hangt strategisch samen met de ontwikkeling van Noordpolder in Axel. Op Drieschouwen-Zuid ontwikkelen we nieuwe ruimte voor bedrijven, aansluitend op het bestaande bedrijventerrein bij Axel. Deze locatie kan ruimte bieden voor de verplaatsing van bedrijven vanuit Noordpolder. Als die bedrijven verhuizen, kan in Noordpolder ruimte ontstaan voor woningbouw. Zo kan Drieschouwen-Zuid tegelijk ruimte bieden aan bedrijven en de beoogde woningbouw in Noordpolder mogelijk maken. Deze ontwikkelrichting werken we nog verder uit; ze is bestuurlijk nog niet vastgesteld.

De nieuwe ruimte voor bedrijven is bedoeld voor:

- uitbreiding van bedrijven die er al gevestigd zijn;
- verplaatsing van bedrijven uit de omliggende woonkernen;
- bedrijven van buiten de gemeente die zich hier willen vestigen;
- verplaatsing van bedrijven vanuit Noordpolder, zodat daar op termijn ruimte kan ontstaan voor woningbouw.

De gemeente heeft de gronden in Drieschouwen-Zuid grotendeels in bezit. We legden hiervoor eerder een voorkeursrecht en kochten het merendeel van de percelen aan. Voor een samenhangende ontwikkeling moeten we nog enkele gronden verwerven. Die zijn vooral nodig om goed aan te sluiten op het aangrenzende bedrijventerrein en om tot één logisch gebied te komen. Voordat we kunnen ontwikkelen, doorlopen we nog een planologische procedure.

Het plangebied is circa 7,7 hectare groot. Na aanleg van infrastructuur en groen blijft daarvan circa 5,4 hectare over als uitgeefbare bedrijfsgrond. Het project zit in de definitiefase. We ronden het naar verwachting in 2029 af.

Woningbouw

Nieuwe Kerkstraat/Baljuwlaan (Sluiskil)

Er moeten nog afrondende infrakosten gemaakt worden in 2026. Na afronden van deze werkzaamheden sluiten we per einde boekjaar 2026 deze grondexploitatie.

Grondexploitaties Hoek

Hoek is een integrale gebiedsontwikkeling. We combineren de nieuwe woonwijk Windlust II met een multifunctionele accommodatie (MFA) en met de herontwikkeling van locaties die vrijkomen doordat het primair onderwijs en het dorps huis verhuizen. In de MFA brengen we basisschool Op Weg, de kinderopvang, de bibliotheek en het dorps huis samen. De ontwikkeling bestaat uit 4 samenhangende locaties:

- Windlust II
Windlust II is de nieuwe woonwijk, met aan de noordzijde de MFA. Het eerder voorziene plan voor een zorgwijk gaat niet door; we gaan nu uit van reguliere woningen. Daarvoor passen we het bestemmingsplan aan, wat we na de actualisaties in 2026 oppakken.
- Langestraat 21 (voormalige basisschool Op Weg)
Op de vrijgekomen locatie van basisschool Op Weg komen woningen. We verleenden eind 2025 een onherroepelijke omgevingsvergunning en verkochten de locatie aan een ontwikkelaar. Die is inmiddels gestart met de verkoop; de bouw start naar verwachting dit jaar.
- Narcissenlaan 37 (voormalige school De Driesprong)
Op de vrijgekomen locatie van school De Driesprong zijn enkele vrijstaande woningen voorzien. We doorlopen de planologische procedure zodra de MFA klaar is en de school is verhuisd, en brengen de locatie daarna op de markt.
- Molenplein 3 (voormalig dorps huis)
We slopen het dorps huis om er een openbaar plein van te maken. De verdere invulling en een eventuele planologische wijziging werken we nog uit.

De MFA is in aanbouw. Als gemeente houden we de MFA in bezit. Windlust II hebben we grotendeels bouwrijp gemaakt. De eerste woningen rond de MFA geven we vanaf 2027 uit; het zuidelijke deel volgt daarna gefaseerd.

Zodra de MFA klaar is, verhuizen de school en het buurtcentrum daarheen, waarna de locaties Narcissenlaan 37 en Molenplein vrijkomen voor herontwikkeling. De grondexploitatie loopt tot en met 2031.

We actualiseren de plannen, het programma en de fasering en herzien daarom de grondexploitatie. De herziene opzet sluit op een tekort en is in de huidige vorm financieel nog niet sluitend. We onderzoeken aanvullende maatregelen, zoals optimalisatie van het programma, kostenreductie, een andere fasering of aanvullende dekking. De gemeenteraad besluit over de vaststelling van de herziene grondexploitatie.

Witte Wijk Sas van Gent

De Witte Wijk in Sas van Gent is een herstructurering van een bestaande woonwijk in het zuiden van Sas van Gent. De 19 sociale huurwoningen in het plan zijn ruim tien jaar geleden al gerealiseerd. In 2022 stemde het college in met het stedenbouwkundig plan voor de rest van de wijk en groeide de scope; het gebied omvat nu de Alexanderstraat, de Irenestraat en een deel van de Julianastraat. We ontwikkelen de wijk samen met Woongood Zeeuws-Vlaanderen. Het plan gaat uit van in totaal 44 woningen rond een park en een buurttuin. Het woningbouwprogramma bestaat uit:

- 19 sociale huurwoningen (al gerealiseerd);
- 6 rijwoningen, 6 hoekwoningen en 5 twee-onder-een-kapwoningen;
- 8 vrijstaande woningen op vrije kavels.

Met deze mix van sociale huur, betaalbare koop en vrije sector sluit het programma aan bij onze gemeentelijke doelen. De 19 sociale huurwoningen staan er al; de overige 25 woningen moeten we nog realiseren. De ruimtelijke procedure moeten we nog doorlopen, via een aanvraag voor een omgevingsvergunning (BOPA). We hielden participatiesessies over de buurttuin. Naar verwachting starten we in het voorjaar van 2027 met de aanleg van de wegen; daarna geven we de eerste kavels uit. De grondexploitatie ronden we in 2028 af.

De geactualiseerde grondexploitatie sluit positief. De eindwaarde is wel lager dan in de vorige berekening, vooral door hogere kosten voor het bouwrijp maken, meer openbare ruimte en eerder te laag geraamde plankosten. Daar staan hogere opbrengsten uit het woonprogramma tegenover.

Drostlaan (Sluiskil)

Aan de Drostlaan in Sluiskil ontwikkelen wij acht vrijstaande koopkavels in het duurdere segment, op de vrijgekomen locatie van de voormalige voetbalclub. Aangrenzend leggen wij een voedselbos aan voor een groene inpassing. We geven de kavels per stuk uit via een makelaar, in twee fasen: eerst vijf kavels en, na sloop van de bestaande bebouwing, nog drie kavels. Het project zit in de definitiefase en kent een positief resultaat (eindwaarde circa € 762.000). We kunnen pas met de uitgifte starten als de omgevingsvergunning (BOPA) onherroepelijk is. We ronden het project naar verwachting in 2028 af.

Cultuurkwartier (Terneuzen)

In de binnenstad van Terneuzen werken wij aan de realisatie van een levendig en aantrekkelijk Cultuurkwartier rond de Nieuwstraat, met het Arsenaalgebouw als cultureel middelpunt. Het programma omvat circa 5.700 m² BVO aan voorzieningen en voorziet in sloop, nieuwbouw en investeringen in de buitenruimte. De grondexploitatie is in oktober 2025 geopend en vastgesteld met een verwacht tekort (eindwaarde circa € 3,63 miljoen negatief). Het project zit in de voorbereidingsfase; we ronden het naar verwachting in 2029 af. Aandachtspunten zijn de lopende onderhandelingen over Nieuwstraat 17 (de sloopfasering hangt af van 70% verkoop) en de gesprekken over de herontwikkeling van het AVV-terrein.

B. Strategische gronden

De gronden waarvoor we geen kostprijsberekeningen vaststelden vermelden wij bij onze strategische gronden. Deze staan op de balans onder materiële vaste activa. Hieronder vallen ook gronden die we hebben aangekocht voor mogelijke woningbouw in de toekomst. Hiervoor bestaan nog geen concrete plannen. We waarderen deze gronden tegen de verkrijgingsprijs, of tegen de duurzaam lagere (markt)waarde als die lager is.

In het overzicht hieronder staan de plannen die de gemeente of projectontwikkelaars voorbereiden en waarvoor we nog geen kostprijsberekening maakten.

Strategische gronden

Plan	Vorbereiding / Ontwikkeling / Geparkeerd	Ontwikkelaar	Voorraad in m2	Boekwaarde
Beurtvaartkade	Ontwikkeling	Cordeel	4.795	777
Torenberg II (Zaamslag)	Geparkeerd	Gemeente	34.074	197
Vissersverkorting (Westdorpe)	Geparkeerd	Gemeente	2.030	13
Otheense Kreek	Geparkeerd	Gemeente	64.684	550
Garage Verlinde	Geparkeerd	Gemeente	2.900	750
Totaal strategische gronden			108.483	2.287

Masterplan Axelsedam (Terneuzen)

Het masterplan omvat de nog te realiseren onderdelen

- Kop van de Noordstraat;
- Beurtvaartkade.

Beurtvaartkade

In 2022 verleenden we de omgevingsvergunning voor de bouw van de appartementen. Er kwam een bezwaar tegen de omgevingsvergunning. Wij verklaarden dit ongegrond. De bezwaarmakers gingen niet in beroep, dus de omgevingsvergunning is nu onherroepelijk. Verder startten we met de voorbereidingen om de entree van de watersportvereniging te verplaatsen.

Torenberg II (Zaamslag)

Vanwege de aanbevelingen van de commissie BBV waarderen wij de gronden op agrarische waarde. Wij zetten ons in om deze gronden te verkopen. Om tegemoet te komen aan de wens van de Zaamslagse gemeenschap onderzoeken wij de mogelijkheid om dit perceel te verkavelen en uit te geven voor woningbouw (vrije kavels).

Vissersverkorting (Westdorpe)

Eind 2017 hevelde we de gronden over van bouwgrond in exploitatie naar strategische gronden tegen agrarische waarde.

Otheense Kreek (Terneuzen)

De zuidelijke ontsluitingsweg is aangelegd. De gronden van de ontsluitingsweg zijn aangekocht van de Provincie Zeeland in 2025. Hierbij zijn ook gronden aangekocht ten zuiden van de ontsluitingsweg aan de Otheense kreek. We waarderen de gronden tegen de aankooprij. We bekijken de verdere invulling van deze gronden.

Garage Verlinde (Terneuzen)

In 2025 kochten en activeerden we het pand Garage Verlinde als strategische aankoop. De locatie biedt ruimte voor een toekomstige ruimtelijke inpassing van maatregelen uit het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP), gericht op het verbeteren van de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en duurzame verkeersontsluiting van de kern Terneuzen. De strategische ligging en de ruimtelijke ontwikkelmogelijkheden van de locatie vormden de aanleiding voor deze aankoop.

H. Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel:

- Een transparanter en actief openbaar makende overheid;
- het dienen van het belang van openbaarheid;
- publieke informatie openbaar te maken.

De implementatie van de Woo is een meerjarenplan, dat gefaseerd plaatsvindt en zich richt op 3 hoofdthema's:

1. Informatiehuishouding op orde.
2. Passief openbaar maken van informatie.
3. Actief openbaar maken van informatie.

In 2027 implementeren we de nieuwe Archiefwet. We actualiseren het overzicht van de informatiehuishouding en waar we informatie opslaan. We blijven trainingen en instructies verzorgen over zaakgericht werken en goed informatiebeheer.

Bij thema 2 zorgen we voor meer inzicht in de behandeling van Woo-verzoeken. Naast effectieve werkafspraken en procedures houden we kengetallen bij over het aantal verzoeken en de afhandeling.

Bij thema 3 voldoen we aan het actief openbaar maken van de verplichte documenten. We gebruiken het gemeentelijk publicatieplatform.

I. Bestuursakkoord - Grote Projecten

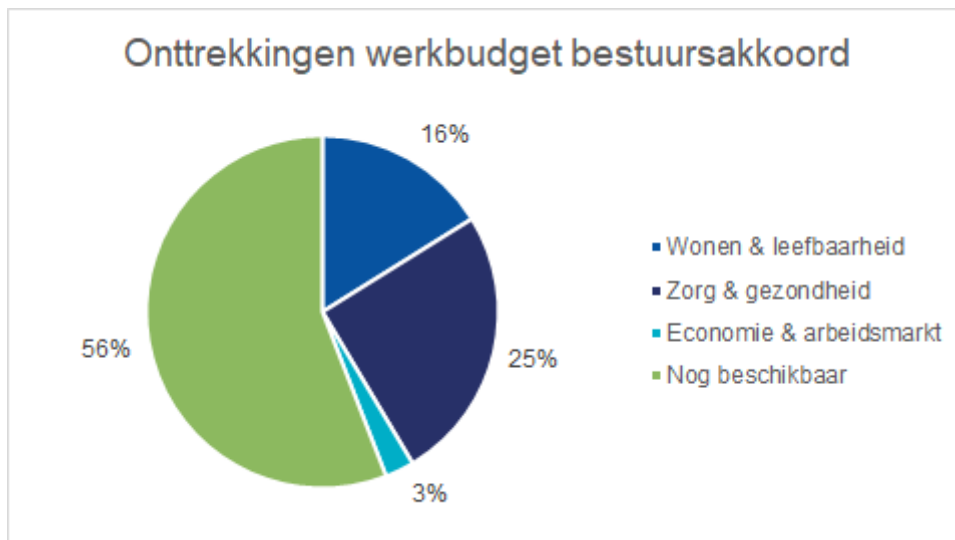
Realisatie van de ambities en prioriteiten van het bestuursakkoord

Onder dit thema geven we aan hoe we omgaan met specifieke ambities uit het bestuursakkoord en hoe we de middelen uitgeven die hiervoor zijn vrijgemaakt. Ook laten we hier zien op welke manier we invulling geven aan de grote projecten en opgaven waar onze gemeente voor staat.

Het bestuursakkoord vraagt niet alleen om nieuwe investeringen, maar ook om duidelijke keuzes. Daarom richten we onze inzet en middelen op de opgaven die de grootste bijdrage leveren aan de toekomst van Terneuzen. In dat licht zetten we een aantal projecten voorlopig on hold of onderzoeken we alternatieve invullingen. Hieronder vallen onder andere de projecten Icoon en Ballerina van de Zeeman. Voor het project Icoon voorzien we een soort gelijke invulling in de nieuwe functie van het stadhuis. De Ballerina van de Zeeman plaatsen we in de tuin van het Industrieel Museum Zeeland te Sas van Gent in plaats van op de Scheldedijk.

Hieronder geven we in de tabel welke onderdelen bekostigd worden uit het werkbudget bestuursakkoord.

Onttrekkingen (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030	Totaal
Beginstand werkbudget bestuursakkoord					15.000
Wonen & leefbaarheid	474	650	650	650	
Doorzetten Artbase		200	200	200	
Doorzetten broedplaats Nesse		200	200	200	
Subsidie filmprogrammering bioscoop	150	150	150	150	
Dorpshart Sluiskil - verhoging	224				
Kwaliteitsimpuls voorzieningen buitenruimte	100	100	100	100	
Zorg & gezondheid	985	912	919	976	
Voorzorgcirkels				50	
Preventie bewegen	150	150	150	150	
Verruimen minimabeleid	365	365	365	365	
Mantelzorgbeleid (aan-z)	164	170	176	182	
Vrijwilligersbeleid (aan-z)	26	27	28	29	
Leefbaarheidsinitiatieven	50	50	50	50	
Versterken jongerenbetrokkenheid/-participatie/-initiatieven	50	50	50	50	
Grootschalige sportevenementen	100	100	100	100	
Padelbanen TC Animo	80				
Economie & arbeidsmarkt	200	200			
Subsidieverstrekking verbetering kwaliteit winkelgebieden	200	200			
Totaal onttrekkingen werkbudget bestuursakkoord	1.659	1.762	1.569	1.626	6.616
Restant werkbudget bestuursakkoord					8.384

Financiering ambities bestuursakkoord uit het werkbudget

We blijven investeren in ArtBase met als doel gelijke toegang tot cultuur in de regio te bevorderen, met bijzondere aandacht voor de presentatie van hedendaagse kunst. ArtBase Terneuzen ontwikkelt zich daarbij in lijn met de uitgangspunten van Huis aan de Dijk, waar voor de instelling een plek is voorzien. Daarnaast blijft Stichting Broedplaats Nesse zich inzetten voor het versterken van de culturele infrastructuur. In deze bestuursperiode zetten wij dit project voort.

Het behoud van de bioscoop achten wij van groot belang voor het culturele aanbod binnen onze gemeente. Daarom stellen wij gedurende deze bestuursperiode subsidie beschikbaar voor de filmprogrammering, onder voorwaarde dat lokale ondernemers komen tot een sluitende businesscase en het pand kunnen verwerven.

Voor de inrichting van het parkgebied Hart van Sluiskil verhogen wij het beschikbare budget om realisatie mogelijk te maken. Tegelijkertijd blijven wij investeren in aantrekkelijke openbare ruimtes die uitnodigen tot ontmoeten, bewegen en recreëren. Met de kwaliteitsimpuls voorzieningen buitenruimte werken wij aan het toekomstbestendig maken en verbeteren van de openbare voorzieningen in de verschillende kernen.

In 2027 onderzoeken we hoe voorzorgcirkels binnen de gemeente kunnen worden gerealiseerd en duurzaam kunnen worden ingebed. De kosten hiervan worden in de periode 2027-2029 gedekt uit de middelen voor het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Vanaf 2030 vindt financiering plaats vanuit het werkbudget van het bestuursakkoord. Daarnaast versterken we onze gezondheidsambities door deze nadrukkelijk te verbinden met andere beleidsterreinen, waaronder sport, onderwijs, leefomgeving, wonen en welzijn. Om preventie en een gezonde leefstijl te bevorderen, nemen we structureel middelen op voor bewegen en preventie. Ook blijven we inwoners ondersteunen bij het behouden van bestaanszekerheid door de middelen voor het gemeentelijk minimabeleid uit het vorige bestuursakkoord voort te zetten. Vrijwilligers en mantelzorgers blijven we waarderen en ondersteunen met toegankelijke informatie, passende voorzieningen en aandacht voor het voorkomen van overbelasting.

Door inwoners vroegtijdig te betrekken bij ontwikkelingen en leefbaarheidsinitiatieven te ondersteunen, versterken we de sociale samenhang en de betrokkenheid bij de leefomgeving. Daarnaast bieden we ruimte voor de organisatie van grootschalige sportevenementen die bijdragen aan de vitaliteit, aantrekkingskracht en profilering van onze gemeente. Hiervoor wordt een structureel budget opgenomen in de begroting. Ook investeren we in de aanleg van padelbanen bij TC Animo in Terneuzen, waarmee wordt ingespeeld op de aanhoudende groei van het ledenaantal en de toenemende populariteit van de padelsport.

Financiering ambities bestuursakkoord met bestaande budgetten

Daarnaast is een deel van de ambities uit het bestuursakkoord reeds verwerkt binnen de bestaande begroting. Deze onderdelen worden gedekt uit beschikbare budgetten, bestaande beleidsmiddelen, gelabelde gelden en eerder beschikbaar gestelde kredieten. Voor deze maatregelen is daarom geen aanvullende financiering vanuit het werkbudget bestuursakkoord benodigd.

In 2027 onderzoeken we de mogelijkheden voor de modernisering en verduurzaming van Sportuus Axel. Met een toekomstbestendige sportaccommodatie willen we sportdeelname stimuleren en de gemeente aantrekkelijk

houden voor de organisatie van (grootschalige) sportevenementen. De benodigde middelen worden gedekt uit bestaande onderhoudsbudgetten en de middelen uit de Routekaart Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed, waarbij reeds gereserveerde middelen uit latere jaarschijven naar 2027 worden verschoven.

Verder geven we uitvoering aan de Bosvisie en zetten we in op het vergroten van het areaal bos en natuur waar dat mogelijk is. Hiermee leveren we een bijdrage aan natuurontwikkeling, biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving. De kosten hiervan worden gedekt uit beschikbare rijksmiddelen. Om inwoners te ondersteunen bij de aankoop van hun eerste woning stellen we daarnaast een starterslening beschikbaar. Hiervoor wordt een kapitaalstorting gedaan bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn), zodat starters beter in staat worden gesteld de stap naar de koopwoningmarkt te zetten.

Campus Terneuzen

Ontwikkelingen van de campus als impuls voor onderwijs, arbeidsmarkt, innovatie en leefbaarheid

Campus Terneuzen is een strategische investering in de toekomst van Zeeuws-Vlaanderen. Met de ontwikkeling van de campus versterken we de kansen van jongeren, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en de leefbaarheid van onze regio. De campus wordt een plek waar onderwijs, ontwikkeling en samenleving samenkomen en waar jongeren hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. Tegelijkertijd biedt de campus ruimte voor een leven lang leren en voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners, overheid en bedrijfsleven.

Ons hoofddoel is het realiseren van een toekomstbestendige campus die bijdraagt aan een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat en die helpt om talent te behouden en aan te trekken. Daarmee levert de campus een belangrijke bijdrage aan de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Terneuzen en Zeeuws-Vlaanderen.

Om dit doel te bereiken werken we aan verschillende samenhangende opgaven. Allereerst ontwikkelen we een eigentijdse onderwijsomgeving waarin voortgezet (speciaal) onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en praktijkgericht leren elkaar versterken. Hierdoor ontstaan meer kansen voor jongeren om zich te ontwikkelen en zich voor te bereiden op vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt.

Daarnaast versterken we de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Op de campus creëren we ruimte voor levensecht leren, innovatie en samenwerking met werkgevers en maatschappelijke organisaties. Zo sluiten onderwijs en praktijk beter op elkaar aan en spelen we in op de behoefte aan goed opgeleide medewerkers in de regio.

Ook draagt de campus bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Terneuzen. In samenhang met Sportcentrum Vliegende Vaart, het skatepark en de openbare ruimte ontstaat een groene, veilige en toegankelijke omgeving voor onderwijs, sport, ontmoeting en ontwikkeling. Daarmee wordt de campus niet alleen een plek voor leerlingen en studenten, maar ook een belangrijke ontmoetingsplaats voor inwoners.

In de komende jaren werken we samen met onze onderwijspartners en andere betrokken partijen verder aan het ontwerp, de ruimtelijke inpassing en de realisatie van de campus. Daarbij betrekken we gebruikers, omwonenden en andere belanghebbenden. Onze ambitie is om Campus Terneuzen aan het begin van het schooljaar 2031-2032 in gebruik te nemen.

Subdoelen

- Realiseren van een toekomstbestendige onderwijsvoorziening voor voortgezet (speciaal) onderwijs, praktijkonderwijs en mbo.
- Versterken van de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en regionale ontwikkelingen.
- Vergroten van de kansen voor jongeren door levensecht leren en talentontwikkeling.
- Bijdragen aan het behoud en de aantrekkingskracht van talent voor Zeeuws-Vlaanderen.
- Ontwikkelen van een aantrekkelijke, groene en toegankelijke omgeving voor onderwijs, sport, ontmoeting en ontwikkeling.
- Versterken van de leefbaarheid en brede welvaart in Terneuzen en de regio.

Totaalplan Binnenstad

Integrale ontwikkeling en versterking van de binnenstad gericht op wonen, ondernemen, bereikbaarheid en verblijfskwaliteit.

De binnenstad van Terneuzen is het visitekaartje van onze gemeente en een belangrijke plek om te wonen, werken, ondernemen en elkaar te ontmoeten. Met de uitvoering van het Totaalplan Binnenstad Terneuzen werken we de komende jaren samen met ondernemers, eigenaren, inwoners en bezoekers aan een compacte, aantrekkelijke en toekomstbestendige binnenstad. Daarbij verschuift de focus van een binnenstad die vooral gericht is op winkelen naar een binnenstad die ook volop ruimte biedt aan wonen, recreëren, ontmoeting en verblijf.

Ons hoofddoel is het versterken van de kwaliteit, leefbaarheid en aantrekkingskracht van de binnenstad. We zetten in op een compact kerngebied met een sterke concentratie van voorzieningen, gecombineerd met meer groen, aantrekkelijke openbare ruimtes en een prettige woonomgeving. Daarmee bouwen we aan een binnenstad die bijdraagt aan brede welvaart en een aantrekkelijk woon-, leef- en vestigingsklimaat.

Om dit doel te bereiken werken we aan verschillende samenhangende opgaven. We investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte en geven belangrijke centrumstraten een nieuwe impuls. De vernieuwing van de Noordstraat en de herinrichting van de Havenstraat dragen bij aan een klimaatbestendige, groene en levendige binnenstad waar inwoners en bezoekers graag verblijven.

Daarnaast stimuleren we ondernemerschap en nieuwe initiatieven. Door leegstaande panden actief te verbinden aan lokale ondernemers en maatschappelijke initiatieven vergroten we de levendigheid van de binnenstad en creëren we ruimte voor nieuwe activiteiten en voorzieningen.

Ook werken we verder aan de ontwikkeling van de Oostelijke Kanaalarm. Met de uitvoering van de tweede fase en de voorbereiding van een volgende fase versterken we de ruimtelijke kwaliteit en aantrekkingskracht van dit gebied en leggen we de basis voor verdere ontwikkelingen in en rond de binnenstad.

Een aantrekkelijke binnenstad vraagt daarnaast om aantrekkelijke woongebieden. Daarom investeren we in de Raadsledenbuurt. Met steun vanuit het Volkshuisvestingsfonds verbeteren we de kwaliteit van bestaande woningen, stimuleren we verduurzaming en maken we woningen toekomstbestendig. Tegelijkertijd werken we aan de ontwikkeling van een buurthart dat ruimte biedt voor ontmoeting, spelen en verblijf en daarmee de sociale samenhang in de wijk versterkt.

Tot slot actualiseren we de ruimtelijke kaders voor de binnenstad. Door de bestaande spelregels te herzien en aan te passen aan de ervaringen van de afgelopen jaren creëren we een duidelijk en actueel kader voor toekomstige ontwikkelingen en investeringen.

Subdoelen

- Realiseren van de ambities uit het Totaalplan Binnenstad Terneuzen.
- Versterken van de aantrekkingskracht, leefbaarheid en kwaliteit van de binnenstad.
- Ontwikkelen van een compact kerngebied met sterke voorzieningen.
- Vergroenen en klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte.
- Stimuleren van ondernemerschap en het beperken van leegstand.
- Versterken van de woonkwaliteit in de binnenstad
- Creëren van meer ruimte voor ontmoeting, recreatie en verblijf.
- Actualiseren van de ruimtelijke kaders voor toekomstige ontwikkelingen.

Gebiedsontwikkelingen

Integrale ontwikkeling, gericht op een aantrekkelijke, duurzame en economisch sterke gemeente.

Inleiding

De komende jaren werken we aan gebiedsontwikkelingen die bijdragen aan een aantrekkelijke, duurzame en economisch sterke gemeente. Vanuit de koers van het bestuursakkoord en de Omgevingsvisie Terneuzen Stroomopwaarts investeren we in gebieden die van strategisch belang zijn voor de toekomst van onze gemeente.

Deze ontwikkelingen dragen bij aan de groei van brede welvaart, versterken onze economische positie en zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Ons hoofddoel is het realiseren van toekomstbestendige gebieden waar wonen, werken, recreëren, verduurzaming en economie op een evenwichtige manier samenkomen. Daarbij zetten we in op een zorgvuldige ruimtelijke ontwikkeling die aansluit bij de kwaliteiten van Terneuzen en ruimte biedt aan toekomstige generaties.

Subdoelen

- Realiseren van toekomstbestendige gebiedsontwikkelingen die bijdragen aan brede welvaart.
- Versterken van de economische positie van Terneuzen en Zeeuws-Vlaanderen.
- Faciliteren van de energietransitie met oog voor leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.
- Ontwikkelen van aantrekkelijke woon- en leefgebieden voor bestaande en nieuwe inwoners.
- Versterken van de relatie tussen stad, water en openbare ruimte.
- Creëren van ruimte voor woningbouw, recreatie en hoogwaardige leefomgevingen.
- Verbeteren van de bereikbaarheid en samenhang tussen belangrijke ontwikkelgebieden.
- Versterken van de ruimtelijke kwaliteit en toekomstbestendigheid van de gemeente.

Energieprojecten

De energietransitie heeft een grote ruimtelijke en economische impact op onze gemeente. Terneuzen speelt hierin een belangrijke rol door haar strategische ligging, de aanwezigheid van industrie en de positie binnen de Zeeuwse energie-infrastructuur. Onze voorkeur gaat altijd uit naar oplossingen die tot de meeste vergroening leiden. We ondersteunen vanuit die visie de ontwikkeling van energieprojecten die bijdragen aan een duurzame economie, energiezekerheid en het toekomstbestendig maken van onze industrie. Daarbij hebben we voortdurend aandacht voor de belangen van inwoners, de kwaliteit van de leefomgeving en een zorgvuldige ruimtelijke inpassing.

We erkennen dat er grote en complexe opgaven zijn waar wij onze verantwoordelijkheid in nemen. De komende jaren dragen we bij aan projecten die van nationaal en regionaal belang zijn, zoals de uitbreiding van de energie-infrastructuur, de ontwikkeling van waterstofverbindingen en de versterking van het elektriciteitsnet. Tegelijkertijd zetten we in op participatie, landschappelijke kwaliteit en een evenwichtige afweging van belangen. De gemeente vervult hierbij een actieve regierol richting overheden, netbeheerders, bedrijven en inwoners. De Omgevingsvisie benoemt expliciet de waterstofverbinding en de aansluiting op het 380 kV-netwerk als belangrijke ontwikkelingen voor de economische toekomst van de gemeente.

Subdoelen

- Faciliteren van de energietransitie en verduurzaming van de industrie.
- Versterken van de energie-infrastructuur en leveringszekerheid.
- Benutten van economische kansen die voortkomen uit de energietransitie.
- Zorgdragen voor een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van energieprojecten.
- Bewaken van de balans tussen economische ontwikkeling, leefbaarheid en landschappelijke kwaliteit

Noorderdokken

Noorderdokken is één van de belangrijkste ontwikkelgebieden van Terneuzen voor de lange termijn. Hier ligt de kans om de relatie tussen stad en kanaal verder te versterken en nieuwe ruimte te creëren voor wonen, recreatie, mobiliteit en stedelijke voorzieningen. De ontwikkeling van dit gebied sluit aan bij de ambitie om Terneuzen sterker met het kanaal te verbinden en de stad verder richting het water te laten groeien. Wij werken toe naar een gefaseerde ontwikkeling waarin woningbouw, ruimtelijke kwaliteit, bereikbaarheid en verblijfskwaliteit hand in hand gaan. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar de toekomstige bereikbaarheid van het gebied, de relatie met het stationsgebied en de kansen voor een aantrekkelijke openbare ruimte aan het water. De Omgevingsvisie schetst hierbij het toekomstbeeld van een levendig stedelijk gebied langs het kanaal met ruimte voor wonen, voorzieningen en een belangrijke rol voor het toekomstige station als mobiliteitsknooppunt.

Subdoelen

- Versterken van de relatie tussen de stad en het kanaal.
- Ontwikkelen van een aantrekkelijk stedelijk gebied voor wonen, recreatie en voorzieningen.
- Creëren van ruimte voor woningbouw en nieuwe stedelijke functies.
- Verbeteren van de bereikbaarheid en de verbinding met toekomstige mobiliteitsknooppunten.
- Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit en verblijfskwaliteit langs het kanaal.
- Bijdragen aan de langetermijnontwikkeling en groei van Terneuzen.

Westelijke Kanaaloever

De Westelijke Kanaaloever is al decennialang een gespreksonderwerp als het gaat om ontwikkelgebieden binnen de gemeente Terneuzen. De zuidkant van het gebied zien we, zoals in onze omgevingsvisie beschreven, als een nieuwe locatie voor grootschalige kadegebonden bedrijvigheid. Ontwikkelingen in dit gebied staan niet op zichzelf, het haven- en industriecluster is van nationaal belang. Een gezamenlijk beeld, de nut- en noodzaak van ontwikkeling, een strategisch profiel, economische invulling en een ruimtelijk handelingsperspectief zijn zaken waar in gezamenlijkheid over nagedacht moet worden. De economische toekomst van de Kanaalzone en daarmee de Westelijke Kanaaloever vraagt om keuzes die we niet afzonderlijk kunnen maken. Gemeente, Provincie, Rijk en Havenbedrijf moeten samen optrekken in een verkenning naar economische ontwikkelruimte en zorgen voor een invulling die goed in balans is met leefbaarheid, natuur en maatschappij.

Subdoelen

- Ontwikkelen van noodzakelijke kadegebonden ruimte voor grootschalige bedrijvigheid.
- Creëren van schuifruimte voor economische functies.
- Ruimte voor een duurzame en toekomstbestendige economie in de Kanaalzone
- Bijdragen aan de langetermijntoekomst en groei van Terneuzen.

Axel

In de kern Axel spelen er meerdere grote ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, centrumontwikkeling en verbetering van de woningbouw. De komende jaren werken we verder aan de gebiedsontwikkeling centrum Axel. Als belangrijke voorzieningen maken we Axel toekomstbestendig en aantrekkelijker. In het centrum en in de nieuwe wijk Axel noord voegen we woningen toe. Hiermee dragen we bij aan de groeiambitie van onze gemeente en de groei van brede welvaart. We maken een start met het project Herstructurering bedrijventerrein Noordpolder. Ondernemers krijgen hierdoor kansen om door te groeien op de uitbreiding van bedrijventerrein Drieschouwen. Daarnaast verbeteren we de leefbaarheid door de herstructurering van een verouderd bedrijventerrein.

Subdoelen

- Toevoegen van woningen voor diverse doelgroepen
- Creëren van een hoogwaardige leefomgeving met ruimte voor voorzieningen, ontmoeting en verblijf
- Verbetering van de leefbaarheid van de kern Axel
- Verbeteren van het centrum van Axel als woongebied

Othene Buiten

Othene Buiten is een belangrijke uitbreidingslocatie voor Terneuzen. In de komende jaren werken we stapsgewijs aan de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk. Die draagt bij aan de groei van onze gemeente. Ook sluit de wijk aan bij de behoefte aan woningen en voorzieningen. Daarbij streven we naar een toekomstbestendige wijk, met ruimte voor verschillende doelgroepen, passende voorzieningen en een aantrekkelijke leefomgeving.

Subdoelen

- Een sociaal woningbouwprogramma, met ruimte voor verschillende doelgroepen en woonbehoeften;
- Een goede invulling van het voorzieningencluster, waaronder een zorg- en dienstencentrum, onderwijsvoorzieningen en winkels;
- Klimaatadaptieve ontwikkeling van de wijk, met aandacht voor woningen, groen, water, infrastructuur en een prettige leefomgeving.

We werken de mogelijkheden voor een actievere grondpolitiek verder uit. Hiermee versterken we onze sturingsmogelijkheden bij woningbouw, voorzieningen en gebiedsontwikkelingen en kunnen we beter inspelen op kansen die bijdragen aan de ambities uit het bestuursakkoord.

Opvang doelgroepen

Huisvesting, opvang en integratie van vluchtelingen, asielzoekers en statushouders, inclusief regionale en landelijke opgaven.

Onze gemeente neemt haar verantwoordelijkheid bij de opvang en huisvesting van mensen die op zoek zijn naar veiligheid en een nieuwe toekomst. Daarbij gaat het om asielzoekers, statushouders en ontheemden uit Oekraïne. We zetten in op een zorgvuldige opvang, goede begeleiding en succesvolle integratie, met oog voor de belangen van zowel nieuwe inwoners als de bestaande omgeving. Leefbaarheid, veiligheid, participatie en draagvlak vormen daarbij belangrijke uitgangspunten.

Ons hoofddoel is het bieden van een stabiele en toekomstbestendige opvang en huisvesting van vluchtelingen en ontheemden, waarbij mensen zo snel mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving en tegelijkertijd de leefbaarheid en veiligheid binnen onze gemeente worden gewaarborgd.

Om dit doel te bereiken werken we aan verschillende samenhangende opgaven. We geven uitvoering aan regionale en landelijke afspraken over de opvang van asielzoekers en zorgen voor een zorgvuldig georganiseerde opvangvoorziening binnen onze gemeente. Daarbij maken we duidelijke afspraken met het COA over verantwoordelijkheden, leefbaarheid, veiligheid en de samenwerking met betrokken partners.

Daarnaast hebben we nadrukkelijk aandacht voor de omgeving van opvanglocaties. We investeren in transparante communicatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en bewaken de leefbaarheid en veiligheid in de directe omgeving. Door goede afspraken, monitoring en samenwerking zorgen we voor een evenwichtige inpassing van opvanglocaties binnen onze gemeente.

Tegelijkertijd zetten we in op een goede integratie van statushouders en ontheemden. Huisvesting is daarbij een belangrijke eerste stap, maar succesvolle deelname aan de samenleving vraagt meer. Daarom ondersteunen we nieuwe inwoners bij inburgering, taalontwikkeling, participatie, onderwijs en het vinden van werk. Zo vergroten we de zelfredzaamheid van mensen en versterken we hun kansen op een duurzame plek in onze samenleving.

Ook blijven we opvang bieden aan ontheemden uit Oekraïne. Naast het organiseren van passende huisvesting stimuleren we deelname aan onderwijs, werk en maatschappelijke activiteiten. Waar mogelijk ondersteunen we de stap naar meer zelfstandigheid en duurzame huisvesting.

Subdoelen

- Realiseren van een stabiele en zorgvuldig georganiseerde opvang van asielzoekers.
- Borgen van leefbaarheid, veiligheid en draagvlak in de omgeving van opvanglocaties.
- Uitvoeren van regionale en landelijke afspraken over opvang en huisvesting.
- Maken en naleven van heldere afspraken met het COA en andere betrokken partners.
- Voldoen aan de taakstelling voor de huisvesting van statushouders.
- Bevorderen van inburgering, taalontwikkeling en maatschappelijke participatie.
- Vergroten van de uitstroom naar onderwijs, werk en zelfstandigheid.
- Bieden van passende opvang en begeleiding aan ontheemden uit Oekraïne.
- Ondersteunen van nieuwe inwoners bij een succesvolle integratie in de samenleving.

Financiën

Door de Raad te autoriseren begrotingsbedragen

Programma (bedragen x € 1.000)		Lasten	Baten	Saldo
1	Wonen & leefbaarheid	66.514	30.445	36.069
2	Zorg & gezondheid	143.136	33.232	109.904
3	Jeugd & onderwijs	13.008	4.854	8.154
4	Klimaat & Duurzaamheid	9.876	3.946	5.930
5	Economie & arbeidsmarkt	4.548	2.310	2.238
6	Goed bestuur	7.466	1.599	5.867
	Algemene dekkingsmiddelen	-174	195.516	-195.690
	Overhead	21.450	563	20.886
	Vpb	230	0	230
	Onvoorziene uitgaven	250	0	250
	Saldo van baten en lasten	271.312	272.465	-1.153
	Mutaties reserves	51.697	50.543	1.153
Resultaat		318.002	323.009	-5.007

Geprognosticeerde balans

Onderstaand geven wij de geprognosticeerde balans 2026-2030. Tevens is ter vergelijking de werkelijke balans 2024 en 2025 opgenomen. De geprognosticeerde balans is tevens de basis voor de berekening van de financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Bij deze paragraaf lichten wij het verloop van de financiële kengetallen toe.

(Prognose) meerjarenbalans	Jaarrekening		Begroting				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Activa							
Immateriële vaste activa	5.977	6.296	6.000	5.700	5.353	5.005	4.754
Materiële vaste activa	212.578	220.281	295.142	308.196	317.000	383.792	430.676
Financiële vaste activa	27.523	28.681	29.596	30.514	31.436	31.358	31.292
Totaal vaste activa	246.078	255.258	330.738	344.410	353.788	420.155	466.722
Voorraden	9.645	14.304	5.181	3.688	4.264	1.763	743
Uitzettingen	84.556	91.938	43.697	63.697	85.697	104.370	72.455
Liquide middelen	189	70	70	70	70	70	70
Overlopende activa	6.128	7.639	7.139	7.139	7.139	22.139	22.139
Totaal vlottende activa	100.518	113.951	56.087	74.594	97.170	128.342	95.407
Totaal activa	346.596	369.209	386.825	419.004	450.958	548.497	562.129
Passiva							
Reserves	159.825	179.938	196.076	200.220	210.227	209.283	208.007
Resultaat boekjaar	8.569	10.897	2.991	5.007	-1.587	-3.564	-2.286
Voorzieningen	17.255	20.456	20.452	20.899	21.508	22.102	22.676
Vaste schuld	108.635	101.422	94.210	143.218	170.360	285.302	296.359
Totaal vaste passiva	294.284	312.713	313.729	369.344	400.508	513.123	524.756
Vlottende schuld	11.908	16.801	21.801	13.971	14.175	17.492	17.929
Overlopende passiva	40.404	39.695	51.295	35.689	36.275	17.882	19.444
Totaal vlottende passiva	52.312	56.496	73.096	49.660	50.450	35.374	37.373
Totaal passiva	346.596	369.209	386.825	419.004	450.958	548.497	562.129

EMU saldo

De twee belangrijkste zaken die de wet HOF regelt komen voort uit Europese verplichtingen. De eerste is wettelijke vastlegging van het nationale systeem van begrotingsvoorbereiding en de toepassing van vaste uitgavenkaders.

Ten tweede geldt voor lagere overheden een maximaal begrotingstekort op kasbasis.

In de regeling vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden voor het EMU-saldo is het gezamenlijk aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo voor de jaren 2024 tot en met 2026 bepaald, en ook de uitsplitsing daarvan per bestuurslaag.

Voor gemeenten bedraagt dit plafond voor -0,5% van het BBP (Bruto Binnenlandse Product). Het netto-financieringssaldo van alle gemeenten bij elkaar mag in een jaar niet boven dit plafond uitkomen.

Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Een deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen maakt onderdeel uit van het EMU-saldo van de deelnemende decentrale overheden.

EMU saldo		Jaarrekening		Begroting					
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	+	51.799	22.441	8.232	6.160	3.413	-2.921	2
2.	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	10.080	10.311	10.541	12.756	13.939	14.542	15.558
3.	Bruto dotatie aan voorzieningen ten laste van exploitatie	+	2.072	3.201	414	864	849	834	814
4.	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-	17.088	26.303	85.542	27.198	22.396	81.086	62.191
5.	Ontvangen bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen in mindering gebracht op de onder post 4 bedoelde Investeringen	+	0	0	0	0	0	0	0
6.	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Opbengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)	+	1.538	7.970	436	1.688	0	99	0
7.	Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijpmalen e.d.	-	2.049	3.652	1.174	1.385	1.462	188	189
8.	Grondverkoop: verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	+	2.007	458	6.554	2.628	636	2.439	959
9.	Betalingen ten laste van voorzieningen	-	0	0	418	417	240	240	240
10.	Betalingen die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten.	-	0	0	0	0	0	0	0
11.	Verkoop van aandelen:								
	Gaat u deelnemingen en aandelen verkopen - ja/nee		nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
	Zo ja, wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst,	-	0	0	0	0	0	0	0
Berekend EMU - saldo			48.359	14.426	-60.957	-4.904	-5.261	-66.521	-45.287

Algemene dekkingsmiddelen

In dit onderdeel gaan wij in op de financiële situatie met betrekking tot de algemene dekkingsmiddelen.

Missie

Verantwoord evenwichtig financieel beleid gericht op het verlagen van de schuldpositie.

Beleid

- Kostenbesluit naheffingsaanslag parkeerbelastingen 2024
- Beleidsregels parkeervergunningen gemeente Terneuzen 2024

Taakvelden

Tot dit onderdeel behoren de volgende thema's:

- 7.2 Treasury;
- 7.3 OZB woningen;
- 7.4 OZB niet-woningen;
- 7.5 Parkeerbelastingen;
- 7.6 Belastingen overig;
- 7.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds;
- 7.8 Overige baten en lasten;

Sabewa

Wij nemen samen met de gemeenten Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Reimerswaal, Sluis en Tholen en het waterschap Scheldestromen deel in de gemeenschappelijke regeling Sabewa.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf verbonden partijen.

Aandelen bezit N.V. BNG Bank

Wij nemen samen met andere gemeenten en provincies en het hoogheemraadschap deel in N.V. BNG. Wij bezitten 45.474 aandelen.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf verbonden partijen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Meerjarenraming		
				2028	2029	2030
7.2 Treasury						
Lasten	1.363	1.318	606	56	49	37
Baten	11.934	12.713	12.564	13.556	7.877	7.873
Saldo	-10.571	-11.395	-11.958	-13.500	-7.828	-7.836
7.3 OZB woningen						
Lasten	876	805	797	834	878	920
Baten	8.917	9.503	9.810	10.055	10.307	10.564
Saldo	-8.042	-8.698	-9.013	-9.221	-9.429	-9.644
7.4 OZB niet-woningen						
Lasten	154	146	152	152	152	152
Baten	13.830	13.708	14.399	14.758	15.127	15.506
Saldo	-13.676	-13.563	-14.246	-14.606	-14.975	-15.353
7.5 Parkeerbelasting						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	778	758	763	768	773	777
Saldo	-778	-758	-763	-768	-773	-777
7.6 Belastingen Overig						
Lasten	290	308	64	64	64	64
Baten	439	409	440	447	454	461
Saldo	-149	-101	-376	-383	-390	-397
7.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	152.667	152.278	157.540	155.151	156.263	163.271
Saldo	-152.667	-152.278	-157.540	-155.151	-156.263	-163.271
7.8 Overige baten en lasten						
Lasten	43	1.418	-1.543	3.155	5.125	6.560
Baten	229	0	0	0	0	0
Saldo	-187	1.418	-1.543	3.155	5.125	6.560
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen						
Lasten	2.725	3.995	76	4.262	6.269	7.733
Baten	188.794	189.370	195.516	194.736	190.801	198.453
Saldo	-186.069	-185.374	-195.440	-190.475	-184.532	-190.719

Toelichting verschillen

Lasten

Vanaf 2028 nemen de totale lasten toe. Dit komt doordat we extra bedragen hebben opgenomen voor indexerings- en voor risico's die samenhangen met de besparingen op de Wmo en jeugdhulp.

Baten

In 2029 dalen de baten vooral door een lagere dividenduitkering van ZEH in overeenstemming met de begrotingscirculaire van de Provincie Zeeland. In 2027 en 2030 neemt de algemene uitkering toe, omdat enkele maatstaven hoger zijn bepaald.

Reserves

bedrag x € 1.000	Begroting	Meerjarenraming		
	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen				
Reserve kapitaallasten maats.nut programma 2	80	0	0	0
Reserve kapitaallasten maats.nut programma 1	224	0	0	0
Reserve Bestuursakkoord	15.000	0	0	0
Algemene reserve	6.747	9.081	4.204	4.992
Onttrekkingen				
Algemene reserve	43.480	0	0	0
Saldo	-21.429	9.081	4.204	4.992

Overhead

Overhead betreft alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

Toelichting

Tot dit taakveld behoren de kosten van overhead, dat wil zeggen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces: financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie, personeel en organisatie, de gemeentesecretaris, inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement), juridische zaken, bestuurszaken en bestuursondersteuning, informatievoorziening en automatisering, facilitaire zaken en huisvesting (inclusief beveiliging), documentaire informatievoorziening (DIV), managementondersteuning primair proces.

Lasten:

- Salarissen en sociale lasten: hieronder vallen de salariskosten die samenhangen met de hierboven genoemde onderdelen;
- Belastingen: te betalen belasting onder andere waterschap voor gemeentelijke huisvesting;
- Ingeleend personeel: kosten voor inhuur personeel op verschillende afdelingen;
- Overige goederen en diensten: hieronder vallen de personele kosten zoals scholing, reis en verblijfkosten, Huisvestingslasten zoals onderhoudskosten, gas en elektra, lidmaatschappen, verzekeringen, archief, kopieer, schoonmaak, telefoon en porti kosten, en diverse andere overhead kosten;
- Inkomensoverdrachten: hieronder valt onder andere de bijdrage aan de personeelsvereniging;
- Lease termijnen: de computers en mobiele telefoons zijn ondergebracht in een lease contract;
- Afschrijvingen: de afschrijvingslasten voor de geactiveerde kosten van onder andere de huisvesting van de gemeentelijke gebouwen en ICT apparatuur;
- Toegerekende reële rente: de rente die toegerekend wordt aan de geactiveerde kosten.

Baten:

- Overige goederen en diensten: betreft voornamelijk terug ontvangst van kosten zoals gas en elektra;
- Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen: dit betreffen de inkomsten van overheden en gemeenschappelijke regelingen.

Berekening overheadpercentage

Bij de berekening van het percentage overhead zijn wij uitgegaan van hetgeen hierover in de notitie Overhead 2023 van de commissie BBV vermeld staat. Dit betreft een percentage wat tot stand komt door het totaal van de overhead te delen door de salarissen welke verantwoord zijn op de taakvelden van de begroting, exclusief het taakveld overhead zelf.

In onderstaande tabel is af te lezen dat in 2027 het percentage overhead 54% bedraagt.

Gebruik overheadpercentage

Wij hebben het overheadpercentage van 54% toegepast bij het toerekenen van overhead aan de investeringen, grondexploitatie en bij de extracomptabele berekeningen van de tarieven in de paragraaf lokale heffingen. Dit laatste betreft de afvalstoffenheffing, de rioolrechten, de begraafrechten, de parkeergelden de marktgelden en de leges.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2027
Lasten	
Salarissen en sociale lasten	12.191
Belastingen	165
Duurzame goederen	31
Ingeleend personeel	1.149
Overige goederen en diensten	6.952
Inkomensoverdrachten - overige overheden	12
Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	29
Mutatie voorzieningen	
Afschrijvingen	1.136
Toegerekende reële en bespaarde rente	498
Totaal Lasten	22.164
Baten	
Leges en andere rechten	1
Overige goederen en diensten	110
Inkomensoverdrachten - gemeenten	
Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	437
Inkomensoverdrachten - overige overheden	15
Investeringsbijdragen - overige instellingen en personen	
Totaal baten	563
Totaal overhead	21.600
Doorberekeningen aan investeringen en bouwgrond	-714
Totaal overhead na toerekening investeringen en bouwgrond	20.886
Overhead salarissen over de totale salariskosten (x € 1.000)	2027
Salariskosten op taakveld overhead (A)	12.191
Totale salarissen (excl. taakveld overhead)	39.934
Percentage overhead salarissen (A/B)	31%
Overhead over het begrotingstotaal (x € 1.000)	2027
Totale overhead (A)	21.600
Afgerond begrotingstotaal	323.009
Percentage overhead begrotingstotaal (A/B)	7%
Totaal overhead (A)	21.600
Salariskosten excl.0.4 overhead (B)	39.934
Overheadpercentage alle overhead (A/B)	54%

Wat mag het kosten?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0.4 Overhead						
Lasten	21.245	22.714	21.450	21.614	22.758	23.355
Baten	2.535	585	563	563	563	563
Saldo	18.710	22.129	20.886	21.051	22.195	22.792

Reserves

	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Onttrekkingen				
Reserve glasvezelnetwerk	59	0	0	0
Reserve kapitaallasten econ.nut programma 8	64	64	64	266
Saldo	-124	-64	-64	-266

Investeringsen

Omschrijving investering	2027	2028	2029	2030
Machines, materiaal en tractiemiddelen afd. R&B	1.107	360	38	521
Totaal	1.107	360	38	521

Vennootschapsbelasting (VpB)

Vanaf 2016 geldt een vennootschapsbelastingplicht (hierna: Vpb-plicht) op winstgevende ondernemingsactiviteiten van gemeenten. Doel van deze Vpb-plicht is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Of sprake is van een winstgevende ondernemingsactiviteit beoordelen wij aan de hand van de volgende cumulatieve eisen:

1. er is sprake van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid; en
2. die deelneemt aan het economisch verkeer; en
3. winst beoogt (het winstoogmerk is al aanwezig bij het behalen van structurele overschotten worden behaald of incidenteel overschotten door het in concurrentie treden).

De aangiften over de belastingjaren tot en met 2024 zijn ingediend. De Belastingdienst stelde voor de jaren tot en met 2023 de definitieve aanslagen vast. Voor de jaren 2025 en 2026 zijn er voorlopige aanslagen ingediend om belastingrente te voorkomen. In de meerjarenbegroting hebben we voor de Vpb een post van € 230.000 opgenomen.

Wat mag het kosten?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vennootschapsbelasting (VpB)						
Lasten	244	230	230	230	230	230
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	244	230	230	230	230	230

Reserves en voorzieningen

Onderstaand geven wij inzicht in het verloop van de reserves en de voorzieningen. Hierbij baseren wij ons op eerdere besluitvorming. In de geprognoseerde balans (zie het onderdeel Financiële positie – Meerjarenperspectief) zijn voor de berekening van de financiële kengetallen de verwachte begrotingsresultaten voor 2026-2030 gemuteerd op de algemene reserve.

In de tabel hebben we naast de genomen besluiten met betrekking tot reserves ook de te verwachten claims (toevoegingen en onttrekkingen) verwerkt.

Omschrijving	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Algemene Reserve						
Algemene reserve	86.098	93.841	55.810	64.059	67.151	72.144
Sub-totaal	86.098	93.841	55.810	64.059	67.151	72.144
Reserve project publiekszaken	15	0	0	0	0	0
Reserve onderhoud gebouwen	459	459	459	459	459	459
Reserve glasvezelnetwerk	621	503	443	443	443	443
Reserve bouwgrondexploitatie	4.984	4.984	4.984	4.984	4.984	4.984
Reserve stadsuitleg	324	0	0	0	0	0
Reserve strategische aankopen	4.993	4.490	4.490	4.490	4.490	4.490
Reserve klimaatbeleid	856	638	424	191	191	191
Reserve campus Terneuzen	4.880	3.651	4.504	4.504	4.504	4.504
Reserve uitvoeringsprogr.wonen	109	0	0	0	0	0
Reserve bevolkingskrimp	676	0	0	0	0	0
Reserve gemeentefonds	500	0	0	0	0	0
Reserve armoedebestrijding kinderen	41	0	0	0	0	0
Reserve werk en inkomen	6.313	6.308	6.132	5.975	5.909	5.800
Reserve Regionale Energie Strategie (RES)	977	977	977	977	977	977
Reserve GBE Aqua	24.068	24.068	24.068	24.068	24.068	24.068
Reserve ruimen graven voor 1/1/2017	336	366	179	0	0	0
Reserve ruimtelijke ontwikkelingen	243	400	585	770	955	1.139
Reserve totaalplan Binnenstad	7.328	10.028	9.728	9.428	9.128	8.828
Reserve kwaliteitsverbetering fysieke leefomgeving	170	170	170	170	170	170
Reserve Volkshuisvestingsfonds	1.646	1.646	1.646	1.646	1.646	1.646
Reserve nieuwe sluis	316	1	1	1	1	1
Reserve budgetoverhevelingen	2.943	911	154	1	1	1
Reserve COVID-19	163	0	0	0	0	0
Reserve bestuursakkoord 2026-2030	0	0	13.341	11.579	10.010	8.384
Sub-totaal	62.960	59.600	72.286	69.687	67.937	66.086
Rekeningresultaat	10.897	2.991	7.998	6.411	2.847	561
Sub-totaal	10.897	2.991	7.998	6.411	2.847	561
Totaal incidenteel	159.955	156.432	136.094	140.157	137.935	138.791
Reserve kapitaallasten inv. met econ. nut	27.511	36.253	49.774	49.326	48.865	48.247
Reserve kapitaallasten invest.met mts nut	3.369	6.383	19.360	19.158	18.920	18.685
Totaal structureel	30.880	42.636	69.134	68.484	67.785	66.931
Totaal incidenteel + structureel	190.836	199.068	205.228	208.640	205.720	205.722

Toevoegingen/onttrekkingen incidenteel	2026	2027	2028	2029	2030
--	------	------	------	------	------

Toevoegingen aan reserves incidenteel	27.115	24.363	10.047	5.259	6.004
Onttrekkingen aan reserves incidenteel	33.629	22.574	4.397	3.917	2.862
Toevoegingen aan reserves structureel	12.211	27.334	200	200	200
Onttrekkingen aan reserves structureel	456	27.970	850	899	1.054
Toevoegingen aan reserves totaal	39.326	51.697	10.247	5.459	6.204
Onttrekkingen aan reserves totaal	34.085	50.543	5.247	4.816	3.916
	-5.241	-1.153	-5.000	-643	-2.288

Toelichting:

Bij de begroting geeft de raad aan welke reserves, nog voor bepaling van het saldo van de jaarrekening, gebruikt mogen worden om de boekingen budgettair neutraal te verwerken in de jaarrekening. Dit betreft de volgende bestemmingsreserves: onderhoud gebouwen, glasvezelnetwerk, bouwgrondexploitatie, campus Terneuzen, werk en inkomen, totaalplan Binnenstad, kapitaallasten economisch en maatschappelijk nut, GBE Aqua, ruimen graven voor 1/1/2017.

Algemene reserve

2026:

Onttrekkingen

- overheveling naar de reserve kapitaallasten voor gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de investering duurzame toekomst stadhuis € 6.251.000;
- overheveling naar de reserve kapitaallasten voor dekking van de extra afschrijvingslasten in verband met herijking van de investeringen voor het Totaalplan binnenstad € 3.000.000;
- overheveling naar de reserve totaalplan binnenstad € 3.000.000 ten behoeve van dekking van extra lasten in de grondexploitatie;
- dekking voor kosten van tijdelijke voorzieningen tijdens de bouwperiode van de basisschool in Hoek, € 63.000;
- dekking voor sloopkosten van de suikersilo in Sas van Gent € 700.000;
- dekking voor kosten baggerwerkzaamheden in Axel Zuid € 250.000;
- dekking voor sloopkosten van het pand aan Singel 43 in Westdorpe € 136.000.

Toevoegingen

- verkoop bouwgrond op de vrijkomende locatie van de huidige basisscholen in de rivierenbuurt Terneuzen, € 240.000;
- een deel van het rekeningssaldo 2025 voegen we toe aan de algemene reserve, € 10.025.000;
- We ontvangen dividend van de ZEH. De provincie geeft in hun begrotingscirculaire 2026-2029 toestemming om 75% van het aandeel van een gemeente in € 100 miljoen dividend ZEH in te zetten als structureel dekkingsmiddel. Ons aandeel is 7,357% in ZEH. Deze 75% zetten we in als structureel dekkingsmiddel. Het overige deel voegen we toe aan de algemene reserve. De dividenden van ZEH zijn eindig en lopen vooralsnog tot eind 2033. De toezichthouder vraagt aan te geven hoe stapsgewijs de structurele inzet van het dividend richting 2033 naar 0 teruggebracht kan worden. Vanaf de begroting 2027 bouwen we de structurele inzet van de dividenduitkering als dekkingsmiddel in 7 kleine stapjes af, zodat in 2033 dekking op een andere wijze is gerealiseerd. Dit houdt in dat het gedeelte van de afbouw toegevoegd wordt aan de algemene reserve. Voor Terneuzen is dit € 10.877.000 in 2026, € 6.747.000 in 2027, € 9.081.000 in 2028, € 4.204.000 in 2029 en € 4.992.250 in 2030.

2027:

Onttrekkingen

- overheveling naar de reserve kapitaallasten € 10.925.000, voor dekking van de extra afschrijvingslasten van het Voortgezet Onderwijs (VO) in verband met indexering van het investeringsbudget.
- overheveling naar de reserve kapitaallasten € 3.125.000, voor dekking van de extra afschrijvingslasten van het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) in verband met indexering van het investeringsbudget.
- overheveling naar de reserve kapitaallasten € 10.000.000, voor dekking van de afschrijvingslasten van investeringen in infra en inrichting van de Campus Terneuzen.
- overheveling naar de reserve kapitaallasten € 2.780.000, voor dekking van de extra afschrijvingslasten van het routekaart in verband met indexering van het investeringsbudget.

- overheveling naar de reserve Campus € 1.650.000
Op basis van het bestuursakkoord 2026-2030 hevelen we 15% indexering op de eerdere toegevoegde € 11.000.000 van de algemene reserve over naar de reserve campus (gronden).
- overheveling naar de reserve Bestuursakkoord 2026-2030 € 15.000.000.
Voor de uitvoering van het bestuursakkoord 2026-2030 "Koersvast vooruit. Duurzame groei in een grensregio vol kansen" vormen we een werkbudget van € 15 miljoen in de vorm van een bestemmingsreserve. Dit werkbudget vormt het maximum budget voor de uitvoering van de ambities en plannen in de periode 2026-2030. Dit zorgt voor duidelijkheid en helpt om keuzes te maken. We hevelen 15 miljoen over vanuit de Algemene Reserve naar deze bestemmingsreserve.
- dekking voor kosten van tijdelijke voorzieningen tijdens de bouwperiode van de basisschool in Hoek, € 23.000;
- dekking voor de afwaardering van de boekwaardes op basisschool de Vlaswiek in Koewacht, € 800.000;
- dekking voor kosten van tijdelijke voorzieningen tijdens de bouwperiode van de Vlaswiek in Koewacht, € 364.000;
- dekking voor sloopkosten en asbestsanering van basisschool de Vlaswiek in Koewacht, € 111.000.

Toevoegingen

- dividend ZEH € 6.747.000. Voor verdere informatie verwijzen we naar de toelichting bij toevoegingen 2026.

2028:

Onttrekkingen

- dekking voor kosten van tijdelijke huisvesting tijdens de bouwperiode van de Regenboog in Terneuzen, € 832.000.

Toevoegingen

- dividend ZEH € 9.081.000. Voor verdere informatie verwijzen we naar de toelichting bij toevoegingen 2026

2029:

Onttrekkingen

- dekking voor kosten van tijdelijke huisvesting tijdens de bouwperiode van de Torenberg in Zaamslag, € 1.013.000;
- dekking voor de kosten van de afwaardering van de boekwaardes op basisschool de Torenberg in Zaamslag, € 99.000.

Toevoegingen

- dividend ZEH € 4.204.000. Voor verdere informatie verwijzen we naar de toelichting bij toevoegingen 2026.

2030:

Toevoegingen

dividend ZEH € 4.992.250. Voor verdere informatie verwijzen we naar de toelichting bij toevoegingen 2026.

Reserve project publiekszaken

In 2026 heffen we deze reserve op en laten het saldo van € 15.000 vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat.

Reserve glasvezelnetwerk

Onttrekkingen

We onttrekken in 2026 € 119.000 en in 2027 € 59.000 voor de inhuur van een opzichter voor civiele werken voor de herstelwerkzaamheden vanwege aanleg glasvezel.

Reserve stadsuitleg

Onttrekkingen

We onttrekken in 2026 € 61.000 voor de ontsluiting van het bedrijfsterrein Navimar.

Het restant van de reserve, € 263.000 valt in 2026 vrij ten gunste aan het begrotingsresultaat.

Reserve strategische aankopen

Het kan gebeuren dat zich aankoopkansen voordoen die we niet voorbij willen laten gaan. Dit noemen we strategische aankopen. Dit zijn aankopen van gronden en/of opstallen (ook wel vastgoed of onroerend goed genoemd) zonder dat daar al concrete plannen voor gebiedsontwikkeling zijn. Maar waarmee we verwachten in de toekomst voordelen te kunnen behalen. De kosten voor deze aankopen dekken wij uit deze reserve.

Onttrekkingen

In 2025 kochten en activeerden we het pand Garage Verlinde als strategische aankoop. De locatie biedt ruimte voor een toekomstige ruimtelijke inpassing van maatregelen uit het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP), gericht op het verbeteren van de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en duurzame verkeersontsluiting van de kern Terneuzen. De strategische ligging en de ruimtelijke ontwikkelmogelijkheden van de locatie vormden de aanleiding voor deze aankoop.

In 2026 slopen we het pand. De boekwaarde van € 503.000 waarden we daarbij af. De afwaarderingskosten dekken we uit de reserve strategische aankopen

Reserve klimaatbeleid

Onttrekkingen

In de jaren 2026 tot en met 2028 onttrekken we totaal € 550.000 uit de reserve voor dekking van kosten voor het regionaal energiesysteem (RES). In 2026 € 103.000, in 2027 € 214.000 en in 2028 € 233.000.

In 2026 laten we € 115.000 vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat. Na onttrekking in 2028 is het saldo van de reserve € 0 en heffen we de reserve op.

Reserve Campus Terneuzen

Onttrekkingen

In 2026 onttrekken we € 999.000 aan de reserve voor dekking van bijkomende kostenvergoedingen. Daarnaast onttrekken we in 2026 € 230.000 voor de dekking van sloopkosten.

In 2027 verwachten we € 797.000 aan sloopkosten. Ook deze dekken we vanuit de reserve Campus Terneuzen.

Toevoegingen

Op basis van het bestuursakkoord 2026-2030 hevelen we 15% indexering op de eerdere toegevoegde € 11.000.000 van de algemene reserve over naar de reserve campus (gronden), een toevoeging van € 1.650.000.

Reserve uitvoeringsprogramma wonen

In 2026 heffen we deze reserve op en laten het saldo van € 109.000 vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat.

Reserve bevolkingskrimp

In 2026 heffen we deze reserve op en laten het saldo van € 676.000 vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat.

Reserve gemeentefonds

In 2026 heffen we deze reserve op en laten het saldo van € 500.000 vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat.

Reserve armoedebestrijding kinderen

Onttrekkingen

We onttrekken in 2026 € 41.000 voor de kosten bijzondere bijstand.

Reserve werk en inkomen

Onttrekkingen

- We onttrekken de tekorten op de bijstandsuitkering Participatiewet aan de reserve werk en inkomen: in 2026 € 615.000, in 2027 € 916.000, in 2028 € 898.000, in 2029 en 2030 € 896.000;
- We onttrekken de kosten voor de individuele studietoelage, jaarlijks € 40.000.

Toevoegingen

We voegen de verwachte overschotten op de te betalen loonkostensubsidies toe aan de reserve werk en inkomen: in 2026 € 681.000, in 2027 en 2028 € 781.000, in 2029 € 870.000 en in 2030 € 827.000.

Reserve ruimen graven voor 1/1/2017

Onttrekkingen

Vanaf 2022 onttrekken we middelen aan de reserve om de salariskosten van het project begraafplaatsen te dekken. In 2026 € 176.000, in 2027 € 187.000 en in 2028 € 179.000. In 2026 onttrekken we ook € 232.000 uit de reserve voor dekking van materiële kosten. Na voorgenoemde onttrekking is het saldo van de reserve € 0.

Toevoegingen

Vanuit de bestemming van het rekeningsaldo 2025 voegen we in 2026 € 437.000 toe aan de reserve. Het project Aanpak begraafplaatsen beschikt niet meer over voldoende budget om de inventarisatie en ruiming van graven af te ronden. We voegen vanuit de bestemming van het rekeningsaldo 2025 in 2026 € 437.000 toe aan de reserve ruimen graven om het tekort wat in 2026 ontstaat te dekken.

Reserve ruimtelijke ontwikkelingen

Onttrekkingen

- We onttrekken in 2026 € 27.000 voor verschillende initiatieven uit het duurzaamheidsfonds 2025.

Toevoegingen

De initiatiefnemers van vergunde zonneparken storten een totaal bedrag aan vereveningsbijdragen van € 185.000 per jaar aan de gemeente Terneuzen. Dit bedrag voegen we jaarlijks toe aan deze bestemmingsreserve.

Reserve totaalplan Binnenstad

Onttrekkingen

- Vanaf 2023 onttrekken we jaarlijks € 300.000 aan de reserve voor plankosten, onderzoeken, advies en taxaties.

Toevoegingen

- We hevelen € 3.000.000 van de algemene reserve naar de reserve totaalplan Binnenstad voor dekking van de hogere lasten in de grondexploitatie.

Reserve nieuwe sluis

Onttrekkingen

Vanuit de reserve nieuwe sluis stellen we in 2026 € 72.000 beschikbaar voor de realisatie van het kunstwerk Ballerina van de Zeeman. En we onttrekken in 2026 € 243.000 voor dekking van de kosten in verband met de ontsluiting van het bedrijventerrein Navimar.

Reserve budgetoverhevelingen

Onttrekkingen in 2026

- € 895.000 in verband met de omgevingswet.
- € 346.000 om de kosten voor de inzet van twee boa's voor team Stadsservice en een juridisch medewerker & toezichthouder voor team Vergunning en Handhaving te dekken.
- € 130.000 voor extra investeringen op het gebied van re-integratie. De middelen hiervoor voegden we in 2023 toe aan de reserve.
- € 19.000 in 2026 voor het beperken van de overlast door visdiefjes.
- € 95.000 voor de kosten van strategische applicaties.
- Vanuit de bestemming van het rekeningresultaat 2025 voegen we in 2026 € 435.000 toe aan de reserve budgetoverhevelingen als gevolg van niet uitgegeven budgetten in 2025 waarvan de kosten ten laste van 2026 komen. Deze kosten dekken we in 2026 door onttrekkingen aan de reserve voor:
 - € 189.000 Wet versterking regie volkshuisvesting
 - € 46.000 Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)
 - € 191.000 vervangingsbudget Campus
 - € 9.000 busvervoer brede school Hoek
- € 100.000 voor de beveiliging en huurkosten van de statushouders.
- € 87.000 voor schuldhulpverlening. We gaan langdurige samenwerkingen aan met diverse schuldhulp initiatieven.
- € 35.000 voor het project Artbase. We voegden de bijdrage aan het pilotproject Artbase in 2025 voor de jaren 2026 en 2027 van € 35.000 per jaar toe en onttrekken deze bijdragen in de jaren 2026 en 2027 aan de reserve.
- € 38.000 bijdrage aan het Zeeland International Center. We voegden de financiële bijdrage aan het Zeeland International Center voor de jaren 2026 tot en met 2028 van € 38.000 per jaar in 2025 toe aan de reserve (€ 114.000) en onttrekken deze bijdrage in de jaren 2026 tot en met 2028.

- € 47.000 ballerina van de zeeman
- € 412.000 projecten voor het North Sea Port District. Bij de jaarrekening 2025 hevelde we € 572.000 over voor projecten voor het North Sea Port District. In 2026 hevelde we hiervan € 160.000 over naar 2027 omdat een deel van het budget benodigd is in 2027 (zie onttrekking 2027-2030)
- € 42.000 suikersilo Sas van Gent
- € 63.000 brede dienstverlening openbare bibliotheken
- € 74.000 compensatie taakstelling vleermuizen
- € 35.000 beelden Nand Huyghe
- € 30.000 om het tekort op de bijzondere bijstand te dekken.
- € 53.000 voor de implementatie van een digitale methodiek om inwoners met financiële problemen te helpen.
- € 95.000 voor opleidingen in het kader van Participatiewet in balans.
- € 91.000 peutermiddelen voor de voorschool
- € 344.000 voorbereiden bouw kerncentrales
- € 198.000 voor Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)
- € 38.000 bestuurlijke samenwerking voor Zeeland 2050, Nationaal Programma Vitale Regio's en de mogelijkheid tot het intensiveren van de verschillende samenwerkingen.

Onttrekkingen in 2027-2030

- € 80.000 in verband met de omgevingswet (2027)
- € 133.000 voor extra investeringen op het gebied van re-integratie (2027). De middelen hiervoor voegden we in 2023 toe aan de reserve.
- In de jaren 2024 tot en met 2026 hebben we € 213.000 aan middelen beschikbaar om de wettelijke taak vroegsignalering (die voortvloeit uit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening) op te nemen in onze werkzaamheden en verder te kunnen optimaliseren. De kosten van de inzet hiervoor zijn € 164.000 per jaar. We voegen het overschot in de jaren 2024 tot en met 2026 van € 49.000 per jaar toe aan de reserve en onttrekken in de jaren 2027 en 2028 € 73.000.
- € 57.000 (2027) en € 42.000 (2028) voor schuldhulpverlening, zodat langdurige samenwerkingen met verschillende schuldhulp initiatieven kunnen worden voortgezet.
- € 35.000 voor het project Artbase. We voegden de bijdrage aan het pilotproject Artbase in 2025 voor de jaren 2026 en 2027 van € 35.000 per jaar toe en onttrekken deze bijdragen in de jaren 2026 en 2027 aan de reserve.
- € 38.000 bijdrage aan het Zeeland International Center in 2027 en 2028. We voegden de financiële bijdrage aan het Zeeland International Center voor de jaren 2026 tot en met 2028 van € 38.000 per jaar in 2025 toe aan de reserve (€ 114.000) en onttrekken deze bijdrage in de jaren 2026 tot en met 2028.
- € 130.000 Soortenmanagementplan (2027)
- € 160.000 projecten voor het North Sea Port District. Bij de jaarrekening 2025 hevelde we € 572.000 over naar 2026 voor projecten voor het North Sea Port District. In 2026 hevelde we hiervan € 160.000 over naar 2027 omdat een deel van het budget benodigd is in 2027.
- € 52.000 voor dekking van sloopkosten bij de Prins Willem van Oranjeschool

Toevoegingen in 2027-2030

- In de jaren 2024 tot en met 2026 hebben we € 213.000 aan middelen beschikbaar om de wettelijke taak vroegsignalering (die voortvloeit uit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening) op te nemen in onze werkzaamheden en verder te kunnen optimaliseren. De kosten van de inzet hiervoor zijn € 164.000 per jaar. We voegen het overschot in de jaren 2024 tot en met 2026 van € 49.000 per jaar toe aan de reserve en onttrekken in de jaren 2027 en 2028 € 73.000.
- We voegen de verwachte verkoopopbrengst van de Beurtvaartkade van € 973.000 in 2026 toe.
- We voegen € 87.000 voor de bijdrage van Rijkswaterstaat voor kweldrainage in 2026 toe.
- € 74.000 compensatie taakstelling vleermuizen
- Vanuit de bestemming van het rekeningresultaat 2025 voegen we in 2026 € 435.000 toe aan de reserve budgetoverhevelingen als gevolg van niet uitgegeven budgetten in 2025 waarvan de kosten ten laste van 2026 komen.
- Vanuit het begrotingsresultaat 2026 voegen we € 52.000 toe aan de reserve budgetoverhevelingen voor dekking van sloopkosten bij de Prins Willem van Oranjeschool.

Reserve COVID-19

Onttrekkingen

In de afgelopen jaren ontvingen we van het rijk diverse middelen in relatie tot COVID-19. De niet bestede middelen hiervan voegden we toe aan de reserve COVID-19 en onttrekken we in 2026 (€163.000) voor minimabeleid en inburgering.

Reserve bestuursakkoord 2026-2030

Toevoegingen

Voor de uitvoering van het bestuursakkoord 2026-2030 "Koersvast vooruit. Duurzame groei in een grensregio vol kansen" vormen we een werkbudget van € 15 miljoen in de vorm van een bestemmingsreserve. Dit werkbudget vormt het maximum budget voor de uitvoering van de ambities en plannen in de periode 2026-2030. Dit zorgt voor duidelijkheid en helpt om keuzes te maken. We hevelen 15 miljoen over vanuit de Algemene Reserve naar deze bestemmingsreserve.

Onttrekkingen in 2027

- € 365.000 Verruimen minimabeleid
- € 224.000 Dorpshart Sluiskil
- € 200.000 Subsidieverordening verbetering kwaliteit winkelgebieden
- € 164.000 Mantelzorgbeleid
- € 150.000 Preventie bewegen
- € 150.000 Subsidie filmprogrammering bioscoop
- € 100.000 Kwaliteitsimpuls voorzieningen buitenruimte
- € 100.000 Grootschalige sportevenementen
- € 80.000 Padelbanen TC Animo
- € 50.000 Leefbaarheidsinitiatieven
- € 50.000 Versterken jongerenbetrokkenheid/- participatie/ - initiatieven
- € 26.000 Vrijwilligersbeleid

Onttrekkingen in 2028

- € 200.000 Subsidieverordening verbetering kwaliteit winkelgebieden

Onttrekkingen 2028-2030

- € 365.000 Verruimen minimabeleid - extra verhoging
- € 200.000 Doorzetten broedplaats Nesse
- € 200.000 Doorzetten Artbase
- € 170.000 Mantelzorgbeleid (in 2029 € 176.000 en in 2030 € 182.000)
- € 150.000 Preventie bewegen
- € 150.000 Subsidie filmprogrammering bioscoop
- € 100.000 Kwaliteitsimpuls voorzieningen buitenruimte
- € 100.000 Grootschalige sportevenementen
- € 50.000 Leefbaarheidsinitiatieven
- € 50.000 Versterken jongerenbetrokkenheid/- participatie/ - initiatieven
- € 27.000 Vrijwilligersbeleid (in 2029 € 28.000 en in 2030 € 29.000)

Onttrekkingen in 2030

- € 50.000 Voorzorgscirkels

Reserve kapitaallasten investeringen met economisch nut

Toevoegingen

- € 200.000. Vanaf 2022 hevelen we € 200.000 budget over vanuit de exploitatie naar de reserve kapitaallasten investeringen met economisch nut voor de dekking van kapitaallasten van (rol)containers. Volgens het BBV (besluit begroting en verantwoording) moeten wij de kosten van aanschaf van (rol)containers activeren.
- € 1.900.000. We voegen dit bedrag vanuit het begrotingsresultaat 2026 toe aan de reserve kapitaallasten om de afschrijvingslasten van de nieuwbouw van de brandweerkazerne in Sas van Gent (gedeeltelijk) te dekken.
- € 6.251.000. We hevelen dit bedrag over van de algemene reserve naar de reserve kapitaallasten om de afschrijvingslasten voor de investering duurzame toekomst stadhuis (gedeeltelijk) te dekken.
- € 36.000. We voegen dit bedrag toe vanuit het begrotingsresultaat 2026 om de afschrijvingslasten van de aanschaf van een beheerwagen, voor een effectieve bestrijding van de Aziatische hoornaar, te dekken. In 2027 hevelen we € 14.050.000 over van de algemene reserve naar de reserve kapitaallasten investeringen met economisch nut. Dit in verband met de indexering op de investeringen van het Voortgezet Onderwijs (VO) € 10.925.000 en Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) € 3.125.000.

- € 749.000. We voegen dit bedrag vanuit het begrotingsresultaat 2026 toe aan de reserve kapitaallasten om de afschrijvingslasten van het aanvullende investeringskrediet voor de Prins Willem van Oranjeschool te dekken.

Onttrekkingen

In 2026 onttrekken we € 394.000, in 2027 € 728.000, in 2028 € 649.000, in 2029 € 661.000 en in 2030 € 818.000 voor dekking van de kapitaallasten van diverse investeringen met economisch nut.

Reserve kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut

Toevoegingen

- We hevelen in 2026 € 3.000.000 over van de algemene reserve naar de reserve kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut in verband met de herijking investeringen totaalplan binnenstad.
- We hevelen € 75.000 over van het budget bestuursakkoord 2026 voor sportstimulering-intensivering zorg en gezondheid naar de reserve kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut voor de dekking van de afschrijvingslasten van de voetbalkooi bij de Da Costastraat Terneuzen.
- In 2027 hevelen we € 10.000.000 over van de algemene reserve naar de reserve kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut voor de dekking van de afschrijvingslasten van de investeringen voor infra en inrichting van de Campus Terneuzen.
- In 2027 voegen we vanuit de algemene reserve € 2.780.000 toe aan de reserve kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut in verband met verduurzaming van de routekaart.
- In 2027 voegen we vanuit de reserve bestuursakkoord € 80.000 toe aan de reserve kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut voor dekking van de kapitaallasten van de investering voetbalkooi bij Da Costastraat Terneuzen.
- In 2027 voegen we vanuit de reserve bestuursakkoord € 224.000 toe aan de reserve kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut voor dekking van de kapitaallasten van de extra investering in het dorpshart Sluiskil.

Onttrekkingen

In 2026 onttrekken we € 61.000, in 2027 € 107.000, in 2028 € 202.000, in 2029 € 238.000 en in 2030 € 235.000 voor dekking van de kapitaallasten van diverse investeringen met maatschappelijk nut.

Omschrijving	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Voorziening riolering	748	748	748	748	748	748
Voorziening pensioenuitkeringen APPA	8.200	8.333	8.466	8.599	8.732	8.864
Voorziening wachtgelduitkeringen APPA	632	632	632	632	632	632
Voorziening spaarverlof	2.610	2.610	3.060	3.495	3.915	4.315
Voorziening RVU	229	229	229	229	229	229
Voorziening begraafrechten	1.318	1.140	964	964	964	964
Risicovoorziening precariobelasting	6.198	6.198	6.198	6.198	6.198	6.198
Voorziening ruimen graven na 1 januari 2017	302	343	384	425	466	507
Voorziening afval	218	218	218	218	218	218
Totaal	20.456	20.452	20.899	21.508	22.102	22.676

Toelichting:

Voorziening riolering

De voorziening riolering is gevormd voor het realiseren van een kostendekkende heffing over een langere periode. De jaarlijkse mutatie wordt gevormd uit de opbrengsten van de rioolheffing en de toegerekende kosten, waaronder kapitaallasten.

Voorziening pensioenuitkeringen APPA

De toevoegingen betreffen jaarlijks opgebouwde pensioenrechten en backserviceverplichtingen. Daarnaast betreft het onttrekking voor uitbetaling pensioenen.

Voorziening wachtgelduitkeringen APPA

De onttrekkingen betreffen de uitkeringen voor wachtgeld.

Voorziening spaarverlof

De voorziening spaarverlof is in 2022 gevormd naar aanleiding van een aanpassing in de CAO. Hierbij is het bovenwettelijke verlof, de overwerkvergoeding, de gekochte bovenwettelijke uren, de verlofuren uit onregelmatig werken en beschikbaarheidsdienst omgezet in spaarverlof.

Op basis van de huidige inzichten en de verwachte opbouw van spaarverlof wordt de voorziening vanaf 2027 jaarlijks verhoogd. De geraamde toevoegingen bedragen € 450.000 in 2027, € 435.000 in 2028, € 420.000 in 2029 en € 400.000 in 2030.

Voorziening RVU

De voorziening Regeling Vervroegde Uitdiensttreding (RVU) is in 2024 gevormd nadat deze regeling is opgenomen in de CAO. Deze regeling biedt medewerkers de mogelijkheid om vervroegd uit dienst te treden en gedurende maximaal 24 maanden een RVU-uitkering te ontvangen tot de AOW-leeftijd wordt bereikt.

Voorziening begraafrechten

Wij verwerken op deze voorziening schommelingen (tekorten en overschotten) op de exploitatie begraafplaatsen. Overschotten op de exploitatie voegen we toe aan de voorziening. Tekorten op de exploitatie onttrekken we aan de voorziening.

Voorziening ruimen graven na 1 januari 2017

Deze voorziening vormen we door toevoeging van € 278 per begraaving.

Voorziening afval

De voorziening afval is gevormd voor het realiseren van een kostendekkende heffing over een langere periode. De jaarlijkse mutatie is gevormd uit de opbrengsten van de afvalstoffenheffing en de toegerekende kosten, waaronder kapitaallasten.

Wat mag het kosten?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
bedrag x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Mutaties reserves						
Lasten	36.277	28.429	51.697	10.247	5.459	6.204
Baten	24.733	23.188	50.543	5.247	4.816	3.916
Saldo	11.544	5.241	1.153	5.000	643	2.288

Incidentele lasten en baten

Volgens artikel 28 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de toelichting op het overzicht van baten en lasten een overzicht van de incidentele baten en lasten. In de vanaf 2019 geldende notitie Structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV is een stellige uitspraak opgenomen waaraan wij als gemeente moeten voldoen. Deze luidt: Voor de in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen posten is een nadere toelichting vereist. Uit het overzicht blijkt in hoeverre incidentele factoren van invloed zijn geweest op het resultaat van de jaarrekening. In de Financiële verordening 2026 legden we een grensbedrag voor deze toelichting vast vanaf € 50.000. Voor de gemeenteraad is het ook van belang inzicht te hebben in de incidentele baten en lasten. Dit om te kunnen beoordelen of er sprake is van een duurzaam financieel evenwicht, waarbij de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Voor dit laatste is bij de samenvatting voorin de begroting bij het onderdeel Gemeenschappelijk Toezichtkader (GTK) hiervan een overzicht opgenomen.

Hieronder lichten wij de incidentele baten en lasten toe. Voor een toelichting op de incidentele baten en lasten die voortvloeien uit het bestuursakkoord verwijzen wij u naar Paragraaf I. Bestuursakkoord – Grote Projecten.

x € 1.000	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Last en	Baten	Lasten	Baten
Programma Wonen & leefbaarheid								
Inzet extra Rijksmiddelen omgevingswet	80	0	0	0	0	0	0	0
Artbase	35	0	0	0	0	0	0	0
White Cube Zeeuws-Vlaanderen	33	0	33	0	0	0	0	0
Projectleider broedplaats Nesse	100	0	0	0	0	0	0	0
Kwaliteitsversterking broedplaats Nesse	220	-220	0	0	0	0	0	0
Project ruimen graven voor 1/1/2017	187	0	179	0	0	0	0	0
Totaalplan Binnenstad	300	0	300	0	300	0	300	0
Budgetverhoging baggerproject Axel-Zuid	104	0	0	0	0	0	0	0
Bestuursakkoord: doorzetten Artbase	0	0	200	0	200	0	200	0
Bestuursakkoord: doorzetten broedplaats Nesse	0	0	200	0	200	0	200	0
Bestuursakkoord: subsidie filmprogrammering bioscoop	150	0	150	0	150	0	150	0
Bestuursakkoord: Kwaliteitsimpuls voorzieningen buitenruimte	100	0	100	0	100	0	100	0
Programma Zorg & gezondheid								
Innovatiefonds Maatschappelijke- en vrouwenopvang	99	-99	0	0	0	0	0	0
Inzet ESF middelen	133	0	0	0	0	0	0	0
Schuldhelpverlening	57	0	42	0	0	0	0	0
Vroegsignalering	73	0	73	0	0	0	0	0
Gebundelde uitkering (BUIG) en individuele studietoelage	956	-781	938	-781	936	-870	936	-827
Verlenging samenwerkingsovereenkomst Stichting Leergeld	89	0	126	0	0	0	0	0
Bestuursakkoord: Grootschalige sportevenementen	100	0	100	0	100	0	100	0
Bestuursakkoord: Leefbaarheids initiatieven	50	0	50	0	50	0	50	0
Bestuursakkoord: Mantelzorgbeleid (via aan-z)	164	0	170	0	176	0	182	0
Bestuursakkoord: Preventie bewegen	150	0	150	0	150	0	150	0

x € 1.000	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Last en	Baten	Lasten	Baten
Bestuursakkoord: Verruimen minimabeleid - extra verhoging	365	0	365	0	365	0	365	0
Bestuursakkoord: Versterken jongerenbetrokkenheid / -participatie / -initiatieven	50	0	50	0	50	0	50	0
Bestuursakkoord: Voorzorgcirkels	0	0	0	0	0	0	50	0
Bestuursakkoord: Vrijwilligersbeleid (via aanz)	26	0	27	0	28	0	29	0
Programma Jeugd & onderwijs								
Onderwijshuisvesting Koewacht	1.366	0	0	0	0	0	0	0
Herijking Integraal Huisvestingsplan (IHP)	100	0	0	0	0	0	0	0
Tijdelijke huisvesting De Regenboog	0	0	832	0	0	0	0	0
Tijdelijke huisvesting De Torenborg	0	0	0	0	1.112	0	0	0
Nieuwkomersonderwijs MBO en Voortgezet Onderwijs	50	0	0	0	0	0	0	0
Sloopkosten bij Prins Willem van Oranjeschool	52	0	0	0	0	0	0	0
Sloopkosten panden Campus Terneuzen	797	0	0	0	0	0	0	0
Programma Klimaat & duurzaamheid								
Soortenmanagementplan (SMP)	130	0	0	0	0	0	0	0
Inhuur warmtetransitie	214	0	233	0	0	0	0	0
Inzet CDOKE middelen - externe personele capaciteit	37	-620	0	0	0	0	0	0
Nationaal Isolatie Programma (NIP)	1.236	-1.236	0	0	0	0	0	0
Compensatie vleermuizen	150	0	75	0	25	0	25	0
Vereveningsbijdragen zonneparken	0	-185	0	-185	0	-185	0	-185
Programma Economie & arbeidsmarkt								
Cofinanciering Regio Deal project ITV	50	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage arbeidsmarktregio	38	0	38	0	0	0	0	0
Bestuursakkoord: Subsidieverordening verbetering kwaliteit winkelgebieden	200	0	200	0	0	0	0	0
Programma Goed bestuur								
Projectbudget NSPD	160	0	0	0	0	0	0	0
Nationaal Programma Vitale Regio's	350	-350	0	0	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen								
Dividend ZEH - incidenteel	0	-6.747	0	-9.081	0	-4.204	0	-4.992
Overhead								
Inzet CDOKE middelen - interne personele capaciteit	583	0	0	0	0	0	0	0
Opzichter civiele werken	59	0	0	0	0	0	0	0

x € 1.000	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Last en	Baten	Lasten	Baten
Mutaties Reserves								
Toevoeging aan reserves	24.363	0	10.047	0	5.259	0	6.004	0
Onttrekkingen aan reserves	0	-22.574	0	-4.397	0	-3.917	0	-2.862
Totaal	33.556	-32.812	14.678	-14.444	9.201	-9.176	8.891	-8.866
Incidentele lasten en baten (totaal - mutaties reserves)	9.193	-10.238	4.631	-10.047	3.942	-5.259	2.887	-6.004

Toelichting incidentele baten en lasten

Programma Wonen en leefbaarheid

Inzet extra Rijksmiddelen omgevingswet

De omgevingswet is op 1 januari 2024 ingegaan. Vanuit de Decembecirculaire 2023 Gemeentefonds zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de omgevingswet. We onttrekken uit de reserve budgetoverhevelingen in 2027 € 80.000 in verband met de omgevingswet.

Artbase

We voegen de bijdrage aan het pilotproject Artbase in 2025 voor de jaren 2026 en 2027 van € 35.000 per jaar toe en onttrekken deze bijdragen in de jaren 2026 en 2027 aan de reserve budgetoverhevelingen.

White Cube Zeeuws-Vlaanderen

Samen met de provincie Zeeland besloten we in 2025 € 75.000 beschikbaar te stellen voor fase 1 van het project White Cube ZVL voor de jaren 2025 en 2026. Voor het vervolg stellen we € 65.000 beschikbaar voor de jaren 2027 en 2028. Deze bijdrage is voor activiteiten en programma's die in 2027 en 2028 plaatsvinden met inwoners.

Projectleider broedplaats Nesse

We verlengen de inhuur van de tijdelijke projectleider van de broedplaats Nesse voor de looptijd van de Regio Deal (eind 2027).

Kwaliteitsversterking broedplaats Nesse

We ontvangen van de Provincie subsidie voor de inhuur van externe expertise voor de 'Kwaliteitsversterking broedplaats Nesse'. Deze subsidie heeft een looptijd van 1 december 2025 tot en met 31 december 2027. We nemen de te ontvangen provinciale subsidie en de doorbetaling hiervan aan de Stichting Nesse budgettair neutraal op in onze begroting.

Project ruimen graven voor 1/1/2017

Vanaf 2022 onttrekken we middelen aan de reserve om de salaris- en andere kosten van het project begraafplaatsen te dekken.

Totaalplan Binnenstad

Zoals opgenomen in het Totaalplan Binnenstad nemen we jaarlijks een bedrag van € 300.000 voor plankosten, onderzoeken en dergelijke. Dit bedrag onttrekken we uit de reserve Binnenstad Terneuzen.

Budgetverhoging baggerproject Axel-Zuid

Volgens de afgesloten Beheer en Onderhoud van oppervlaktewater in Bebouwd gebied (BOB) overeenkomst verrekenen we elk jaar de door het Waterschap uitgevoerde werkzaamheden. In 2026 is € 250.000 opgenomen voor de start van uitvoering van baggergebied Axel. In 2027 nemen we € 104.000 extra budget op om het project volledig uit te voeren. Dit is een groot gebied met complexe omstandigheden voor het baggeren. Dit valt buiten de gebruikelijke werkzaamheden die binnen het BOB budget vallen.

Programma Zorg en gezondheid

Innovatiefonds Maatschappelijke- en vrouwenopvang

Vanuit het innovatiefonds ontvangen wij middelen om de transformatie van beschermd wonen vorm te kunnen geven. Het innovatiefonds loopt nog tot en met 2027 waarin wij € 99.465 per jaar zullen ontvangen om in te zetten voor beschermd wonen.

Inzet ESF middelen

Er loopt een kort tussentijds programma voor ESF subsidie. Dat is "Aan de slag in Zeeland 22-23 (ESF+)". Het beschikbare bedrag besteden we de komende jaren extra aan re-integratie zodat de druk op het BUIG budget kleiner wordt.

Schuldhelpverlening

Het overgehevelde budget voor de basisdienstverlening schuldhelpverlening spreiden we over 2025, 2026, 2027 en 2028. Dit is een nieuwe aanpak om problematische schulden te voorkomen en duurzaam op te lossen. We gaan langdurige samenwerkingen aan met diverse schuldhelp initiatieven.

Vroegsignalering

In de jaren 2024 tot en met 2026 hebben we € 213.000 aan middelen beschikbaar om de wettelijke taak vroegsignalering (die voortvloeit uit de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening) op te nemen in onze werkzaamheden en verder te kunnen optimaliseren. De kosten van de inzet hiervoor zijn € 164.000 per jaar. We voegen het overschot in de jaren 2024 tot en met 2026 van € 49.000 per jaar toe aan de reserve en onttrekken in de jaren 2027 en 2028 € 73.000.

Gebundelde uitkering (BUIG) en individuele studietoelage

We onttrekken de tekorten op de bijstandsuitkering Participatiewet en individuele studietoelage aan de reserve werk en inkomen: in 2027 € 956.000, 2028 € 938.000, 2029 en 2030 € 936.000. Daarnaast voegen we de overschotten op de bijstandsuitkering Participatiewet toe aan de reserve werk en inkomen: in 2027 en 2028 € 781.000, in 2029 € 870.000 en in 2030 € 827.000. Deze reserve wordt gebruikt als buffer voor schommelingen binnen de bijstandsuitkering Participatiewet.

Verlenging samenwerkingsovereenkomst Stichting Leergeld

We verlengen de samenwerkingsovereenkomst met Stichting Leergeld Zeeuws-Vlaanderen met een periode van 3 jaar. Stichting Leergeld helpt kinderen uit gezinnen die krap bij kas zitten.

Programma Jeugd en onderwijs

Onderwijshuisvesting Koewacht

In 2027 vervangen we in Koewacht de brede school de Vlaswiek door nieuwbouw of renovatie van het schoolgebouw. We nemen hiervoor in 2027 de niet te activeren kosten voor tijdelijke huisvesting (€ 364.000) en sloopkosten (€ 111.000) op in de begroting en waarderen in dat jaar ook de dan nog aanwezige boekwaarde van het huidige schoolgebouw af (€ 891.000).

Herijking Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs

Iedere vier jaar herijken we het Integraal Huisvestingsplan onderwijs waarbij een externe partij een volledige scan van onze onderwijsgebouwen maakt. Hiermee stellen we heldere prioriteiten voor de langere termijn op.

Tijdelijke huisvesting De Regenboog

In 2028 breiden we de huidige huisvesting van de school voor speciaal onderwijs De Regenboog uit. We nemen hiervoor in 2028 de niet te activeren kosten voor tijdelijke huisvesting van € 832.000 op in de begroting.

Tijdelijke huisvesting De Torenborg

Bij renovatie van De Torenborg is er tijdelijke huisvesting nodig. We nemen hiervoor in 2029 de niet te activeren kosten voor tijdelijke huisvesting tijdens de bouwperiode van € 1.013.000 op in de begroting. Daarnaast hebben we € 99.000 aan incidentele lasten voor afwaardering van bestaande boekwaardes.

Nieuwkomersonderwijs MBO/VO

Scholen zijn primair verantwoordelijk voor nieuwkomersonderwijs. Hiervoor ontvangen zij een vergoeding van het Rijk. Voor zaken die breder zijn dan wat het onderwijs zelf kan bekostigen, kan het primair onderwijs (PO) een beroep doen op het Onderwijs Achterstanden Budget (OAB) van de gemeente. Voor het MBO en VO is dit niet van toepassing. Om ook hen hierin te ondersteunen nemen we voor de jaren 2026 tot en met 2027 € 50.000 op in de begroting.

Sloopkosten bij Prins Willem van Oranjeschool

We slopen de noodlokalen bij de Prins Willem van Oranjeschool in Terneuzen. Zonder deze lokalen is er sprake van een structureel ruimtetekort. Hiervoor staat een uitbreiding/vervangende nieuwbouw in de planning.

Sloopkosten panden Campus Terneuzen

We kochten in 2026 twee panden aan in verband met de realisatie van de Campus Terneuzen. Deze slopen we in 2027. De kosten (€ 797.000) hiervan dekken we vanuit de reserve Campus Terneuzen.

Programma Klimaat en duurzaamheid

Soortenmanagementplan (SMP)

We maken incidentele kosten voor de voorbereiding van het soortenmanagementplan (SMP).

Inhuur warmtetransitie

We hebben als centrumgemeente van de samenwerkende gemeenten voor het toekomstbestendig maken energiebeleid via de septembercirculaire '24 en de meicirculaire '25 in totaal € 741.000 ontvangen voor de jaren 2025 tot en met 2028. We voegden de ontvangen middelen uit de circulaires toe aan de reserve klimaatbeleid. Wij onttrekken een bedrag van € 550.000 uit de reserve klimaatbeleid om de salarislasten van twee gebiedsadviseurs te dekken van 2026 tot en met 2028.

Inzet CDOKE middelen - externe personele capaciteit

De tijdelijke regeling CDOKE, de tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid, is bedoeld om financiële middelen voor extra externe of interne personele capaciteit voor de decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid ter beschikking te stellen.

Nationaal Isolatie Programma (NIP)

We zijn de centrumgemeente voor de samenwerkende gemeenten, waaronder ook de samenwerking voor het nationaal isolatieprogramma valt. De kosten die gemaakt worden voor het NIP worden gefactureerd aan de deelnemende gemeenten.

Compensatie vleermuizen

Als gemeenten zijn we verplicht om de vleermuizen te beschermen. Provinciebreed onderzoeken we wat we hiervoor kunnen maar ook moeten doen. Nu al is bekend dat dit de komende jaren een forse investering van onze gemeente vraagt.

Vereveningsbijdragen zonneparken

De initiatiefnemers van vergunde zonneparken storten een totaal bedrag aan vereveningsbijdragen van € 185.000 per jaar aan de gemeente Terneuzen. Dit bedrag voegen we jaarlijks toe aan deze bestemmingsreserve.

Programma Economie en arbeidsmarkt

Cofinanciering Regio Deal project ITV

We zetten incidenteel € 50.000 in uit het budget van bestuurlijke samenwerking voor de cofinanciering van het Regio Deal project ITV.

Bijdrage arbeidsmarktregio

We verstrekken een financiële bijdrage aan het Zeeland International Center voor de periode 2026 tot en met 2028.

Programma Goed bestuur

Projectbudget NSPD

We zetten incidenteel € 160.000 in voor het projectbudget van de Regio Deal North Sea Port District.

Nationaal Programma Vitale Regio's

Het kabinet werkt met 11 regio's aan het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) om de relatie tussen rijk en regio te versterken en langjarige ontwikkeling te stimuleren. Elke regio stelt een Regioplan op met een visie voor 2045 en een Uitvoeringsagenda voor de komende vier jaar. Zeeuws-Vlaanderen is een van deze regio's. De procesmiddelen NPVR zijn formeel toegezegd voor de jaren 2025, 2026 en 2027 voor € 350.000 per jaar. De procesmiddelen worden uitgekeerd in de vorm van een decentralisatie-uitkering en verwerkt in de septembercirculaire 2025.

Algemene dekkingsmiddelen

Dividend ZEH - incidenteel

We ontvangen dividend van de ZEH. De provincie geeft in hun begrotingscirculaire 2026-2029 toestemming om 75% van het aandeel van een gemeente in € 100 miljoen dividend ZEH in te zetten als structureel dekkingsmiddel. Ons aandeel is 7,357% in ZEH. Deze 75% zetten we in als structureel dekkingsmiddel. Het overige deel voegen we toe aan de algemene reserve. Voor in 2027 € 6.747.000, voor 2028 € 9.081.000, voor 2029 € 4.204.000 en voor 2030 € 4.992.000.

Overhead

Inzet CDOKE middelen

De tijdelijke regeling CDOKE, de tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid, is bedoeld om financiële middelen voor extra externe of interne personele capaciteit voor de decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid ter beschikking te stellen.

Opzichter civiele werken

We huren een opzichter civiele werken in voor de herstelwerkzaamheden vanwege aanleg glasvezel. Dit bedrag onttrekken we uit de reserve glasvezelnetwerk.

Mutaties reserves

Toevoegingen aan reserves

Reserve Werk en Inkomen

We voegen de verwachte overschotten op de te betalen loonkostensubsidies toe aan de reserve werk en inkomen: in 2027 en 2028 een bedrag van € 781.000 per jaar, in 2029 een bedrag van € 870.000 en in 2030 een bedrag van € 827.000.

Reserve ruimtelijke ontwikkelingen

De initiatiefnemers van vergunde zonneparken storten een totaal bedrag aan vereveningsbijdragen van € 185.000 per jaar aan de gemeente Terneuzen. Dit bedrag voegen we jaarlijks toe aan deze bestemmingsreserve.

Dividend ZEH (algemene reserve)

We ontvangen dividend van de ZEH. De provincie geeft in hun begrotingscirculaire 2026-2029 toestemming om 75% van het aandeel van een gemeente in € 100 miljoen dividend ZEH in te zetten als structureel dekkingsmiddel. Ons aandeel is 7,357% in ZEH. Deze 75% zetten we in als structureel dekkingsmiddel. Het overige deel voegen we toe aan de algemene reserve. De dividenden van ZEH zijn eindig en lopen vooralsnog tot eind 2033. De toezichthouder vraagt aan te geven hoe stapsgewijs de structurele inzet van het dividend richting 2033 naar 0 teruggebracht kan worden. Vanaf de begroting 2027 bouwen we de structurele inzet van de dividenduitkering als dekkingsmiddel in 7 kleine stapjes af, zodat in 2033 dekking op een andere wijze is gerealiseerd. Dit houdt in dat het gedeelte van de afbouw toegevoegd wordt aan de algemene reserve. Voor Terneuzen is dit € 10.877.000 in 2026, € 6.747.000 in 2027, € 9.081.000 in 2028, € 4.204.000 in 2029 en € 4.992.250 in 2030.

Reserve bestuursakkoord 2026-2030

Voor de uitvoering van het bestuursakkoord 2026-2030 "Koersvast vooruit. Duurzame groei in een grensregio vol kansen" vormen we een werkbudget van € 15 miljoen in de vorm van een bestemmingsreserve. Dit werkbudget vormt het maximum budget voor de uitvoering van de ambities en plannen in de periode 2026-2030. Dit zorgt voor duidelijkheid en helpt om keuzes te maken. We hevelen incidenteel € 15 miljoen over vanuit de Algemene Reserve naar deze bestemmingsreserve.

Reserve Campus Terneuzen

Op basis van het bestuursakkoord 2026-2030 hevelen we 15% indexering op de eerdere toegevoegde € 11.000.000 van de algemene reserve over naar de reserve campus (gronden), een toevoeging van € 1.650.000.

Onttrekkingen aan reserves

Reserve begraven voor 1/1/2017

Vanaf 2022 onttrekken we middelen aan deze reserve om de salaris- en andere kosten van het project begraafplaatsen te dekken. In 2027 € 187.000 en in 2028 € 179.000

Reserve Totaalplan Binnenstad

Zoals opgenomen in het Totaalplan Binnenstad onttrekken in de jaren 2027 tot en met 2030 een bedrag van € 300.000 voor plankosten, onderzoeken en dergelijke uit de reserve Totaalplan Binnenstad Terneuzen.

Reserve budgetoverhevelingen

- € 80.000 in verband met de omgevingswet (2027)
- € 133.000 voor extra investeringen op het gebied van re-integratie (2027).

- € 73.000 in 2027 en 2028 om de wettelijke taak vroegsignalering (die voortvloeit uit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening) op te nemen in onze werkzaamheden en verder te optimaliseren.
- € 57.000 (2027) en € 42.000 (2028) voor schuldhulpverlening, zodat langdurige samenwerkingen met verschillende schuldhulp initiatieven kunnen worden voortgezet.
- € 35.000 voor het project Artbase (2027)
- € 38.000 bijdrage aan het Zeeland International Center (2027 en 2028).
- € 130.000 Soortenmanagementplan (2027)
- € 160.000 projecten voor het North Sea Port District (2027).
- € 52.000 voor dekking van sloopkosten bij de Prins Willem van Oranjeschool (2027).

Reserve bestuursakkoord

Onttrekkingen in 2027 totaal € 1.355.000

- € 365.000 Verruimen minimabeleid
- € 200.000 Subsidieverordening verbetering kwaliteit winkelgebieden
- € 164.000 Mantelzorgbeleid
- € 150.000 Preventie bewegen
- € 150.000 Subsidie filmprogrammering bioscoop
- € 100.000 Kwaliteitsimpuls voorzieningen buitenruimte
- € 100.000 Grootschalige evenementen
- € 50.000 Leefbaarheidsinitiatieven
- € 50.000 Versterken jongerenbetrokkenheid/- participatie/ - initiatieven
- € 26.000 Vrijwilligersbeleid

Onttrekkingen 2028-2030 (totaal 2028 € 1.762.000; 2029 □ € 1.569.000; 2030 € 1.626.000)

- € 365.000 Verruimen minimabeleid - extra verhoging
- € 200.000 Doorzetten broedplaats Nesse
- € 200.000 Subsidieverordening verbetering kwaliteit winkelgebieden (enkel 2028)
- € 200.000 Doorzetten Artbase
- € 170.000 Mantelzorgbeleid (in 2029 € 176.000 en in 2030 € 182.000)
- € 150.000 Preventie bewegen
- € 150.000 Subsidie filmprogrammering bioscoop
- € 100.000 Kwaliteitsimpuls voorzieningen buitenruimte
- € 100.000 Grootschalige evenementen
- € 50.000 Leefbaarheidsinitiatieven
- € 50.000 Versterken jongerenbetrokkenheid/- participatie/ - initiatieven
- € 27.000 Vrijwilligersbeleid (in 2029 € 28.000 en in 2030 € 29.000)
- € 50.000 Voorzorgscirkels (enkel 2030)

Reserve Werk en Inkomen

We onttrekken de tekorten op de bijstandsuitkering Participatiewet aan de reserve werk en inkomen: in 2027 € 916.000, in 2028 € 898.000, in 2029 en 2030 € 896.000. □ We onttrekken de kosten voor de individuele studietoelage, jaarlijks € 40.000.

Reserve Campus Terneuzen

In 2027 verwachten we € 797.000 aan sloopkosten. Deze dekken we vanuit de reserve Campus Terneuzen.

Reserve Klimaatbeleid

In de jaren 2026 tot en met 2028 onttrekken we totaal € 550.000 uit de reserve voor dekking van kosten voor het regionaal energiesysteem (RES). In 2026 € 103.000, in 2027 € 214.000 en in 2028 € 233.000.

Algemene reserve

Onttrekkingen 2027

- € 1.650.000 Op basis van het bestuursakkoord 2026-2030 hevelen we 15% indexering op de eerdere toegevoegde € 11.000.000 van de algemene reserve over naar de reserve campus (gronden).
- € 15.000.000 Voor de uitvoering van het bestuursakkoord 2026-2030 "Koersvast vooruit. Duurzame groei in een grensregio vol kansen" vormen we een werkbudget van € 15 miljoen in de vorm van een bestemmingsreserve. Dit werkbudget vormt het maximum budget voor de uitvoering van de ambities en plannen in de periode 2026-2030. Dit zorgt voor duidelijkheid en helpt om keuzes te maken. We hevelen 15 miljoen over vanuit de Algemene Reserve naar deze bestemmingsreserve.
- € 23.000 Dekking voor kosten van tijdelijke voorzieningen tijdens de bouwperiode van de basisschool in Hoek

- € 1.275.000 Dekking voor diverse kosten basisschool de Vlaswiek in Koewacht.

Onttrekkingen 2028

- € 832.000 Dekking voor kosten van tijdelijke huisvesting tijdens de bouwperiode van de Regenboog in Terneuzen.

Onttrekkingen 2029

- € 1.112.000 Dekking voor de kosten van tijdelijke huisvesting tijdens de bouwperiode van de Torenberg in Zaamslag en afwaardering van de boekwaardes op basisschool de Torenberg in Zaamslag.
-

Reserve glasvezelnetwerk

We onttrekken in 2027 € 59.000 voor de inhuur van een opzichter voor civiele werken voor de herstelwerkzaamheden vanwege aanleg glasvezel.

Bijlagen

Investeringsprogramma 2027-2030

Na het opstellen van de Kaderbrief 2027-2030 voegen wij investeringen toe aan het investeringsprogramma. Hieronder lichten wij deze investeringen toe.

15. Verduurzaming vastgoed (verhoging)

In 2021 stelde de gemeenteraad de Verduurzamingsstrategie Gemeentelijk Vastgoed vast. Een belangrijk onderdeel van deze strategie was de Routekaart Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed. Met de herijkte Routekaart 2.0 bevestigen we de richting die we zijn ingeslagen maar dan geactualiseerd aan de huidige stand van regelgeving en voortgang. Het extra benodigd investeringskrediet voor verduurzaming vastgoed onttrekken we uit de Algemene Reserve.

16. Modernisering en verduurzaming sporthal 't Sportuus Axel

We moderniseren en verduurzamen 't Sportuus Axel. Met een goede sportaccommodatie stimuleren we sport en grootschalige sportevenementen. We onderzoeken de mogelijkheden voor modernisering en verduurzaming. We dekken dit uit bestaande onderhoudsbudgetten en middelen voor Routekaart Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed, hierbij verschuiven we gereserveerde middelen uit latere jaarschijven naar 2027.

23. Dorpshart Sluiskil (verhoging)

We verhogen het investeringskrediet voor Dorpshart Sluiskil, omdat de projectkosten zijn gestegen door prijsstijgingen en verdere uitwerking van het ontwerp. Het ontwerp is uitgewerkt met onderzoeken, participatie met inwoners en de leefbaarheidsvisie voor Sluiskil. Het Dorpshart Sluiskil is een belangrijk project voor de aanpak van de leefbaarheid in Sluiskil. We maken het centrum groener, aantrekkelijker en toekomstbestendig. We stimuleren ontmoeting en versterken de verbindingen tussen bestaande voorzieningen. Het extra benodigd investeringskrediet voor onttrekken we uit het werkbudget Bestuursakkoord 2027-2030.

24. Inrichting openbaar gebied Campus

Campus Terneuzen sluit aan op het aangrenzende sportpark Vliegende Vaart. Het geheel wordt niet alleen een onderwijsplek, maar ook een groene en prettige ontmoetingsplek voor alle inwoners. We vullen hiermee de PM post in die opgenomen was in de kaderbrief 2027-2030. Het extra benodigd investeringskrediet voor Inrichting openbaar gebied Campus onttrekken we uit de Algemene Reserve.

25. Infra op en rond Campus

We houden bij de realisatie van de Campus rekening met veiligheid en bereikbaarheid. We bepalen de gewenste verkeerskundige maatregelen en zorgen voor een goede bereikbaarheid. We vullen hiermee de PM post in die opgenomen was in de kaderbrief 2027-2030. Het extra benodigd investeringskrediet voor Infra op en rond Campus onttrekken we uit de Algemene Reserve.

28. Padelbaan TC Animo (bijdrage)

We dragen bij in de aanleg van padelbanen bij TC Animo in Terneuzen. We spelen in op de groei van het aantal leden en de populariteit van padel. Het toekomstigbestendig maken van de huidige accommodatie voor zowel tennis en padel stimuleren we. Het extra benodigd investeringskrediet voor onttrekken we uit het werkbudget Bestuursakkoord 2027-2030.

30/31. Huisvesting VO/VSO (verhoging)

De ambitie is dat de Campus per ingang van schooljaar 2031-2032 in gebruik genomen kan worden. Als we uitgaan van ingebruikname per ingang van dit schooljaar, moeten we rekening houden met een aanvullende indexering. Het extra benodigd investeringskrediet onttrekken we uit de Algemene Reserve.

32/33. Huisvesting Scalda/Centrum Top Techniek

De campus verbindt voortgezet onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs, middelbaar beroepsonderwijs (Scalda) en Centrum voor Top Techniek met elkaar.

Voor Scalda en het Centrum voor Top Techniek verwachten we de benodigde investeringen van € 48,3 miljoen terug te verdienen via huurinkomsten.

Omschrijving investering	2027	2028	2029	2030
Wonen & leefbaarheid				
Reconstructie wegen	1.112	1.112	1.112	1.112
Tractie straatreiniging/gladheidsbestrijding	90	75	0	0
Miniperscontainers	82	82	82	82
Uitvoering beleidsplan openb. Verl. vernieuwing armaturen	355	355	355	355
Uitvoering beleidsplan openb. Verl. verbetering lichtmasten	142	142	142	142
Parkeerautomaten	0	0	200	0
Uitvoeringsagenda GVVP	100	100	100	100
Tractie afvalinzameling	2.726	105	1.550	0
Containers activeren i.p.v. exploitatie	200	200	200	200
Grondstoffenplan	300	300	300	300
WKA	3.565	3.565	4.911	4.911
Binnenstad Terneuzen	2.745	1.400	0	0
Investeringsplan ICT Hardware	0	50	0	0
Verduurzaming vastgoed	1.004	1.004	1.004	1.004
Verduurzaming vastgoed (verhoging)	2.780	0	0	0
Modernisering en verduurzaming sporthal 't Sportuus Axel	PM	0	0	0
Verduurzaming vastgoed (solitaire scholen)	PM	PM	PM	PM
Aanpak wateroverlast Sluiskil - riolering	225	0	0	0
Aanpak wateroverlast Sluiskil - pompen/gemalen	75	0	0	0
Aanpak wateroverlast Sluiskil - waterbeheersing	225	0	0	0
Aanpak wateroverlast Sluiskil - wegen	225			
Voortzetting Landschapsuitvoeringsplan voor de Kanaalzone (LUP) - koppelingsgebieden North Sea Port District (NSPD)	0	90	90	90
Dorpshart Sluiskil (verhoging)	224	0	0	0
Inrichting openbaar gebied campus	5.000	0	0	0
Infra op en rond Campus	5.000	0	0	0
Totaal Wonen & leefbaarheid	26.175	8.580	10.046	8.296
Zorg & gezondheid				
Verzamelbudget sportaccommodaties	150	150	150	150
Vervanging atletiekbaan	2.200	0	0	0
Padelbaan TC Animo (bijdrage)	80	0	0	0
Toegankelijkheid openbare ruimte	50	50	50	50
Totaal Zorg & gezondheid	2.480	200	200	200
Jeugd & onderwijs				
Huisvesting VO (verhoging)	10.925	0	0	0
Huisvesting VSO (verhoging)	3.125	0	0	0
Huisvesting Scalda	46.000	0	0	0
Huisvesting Centrum Top Techniek	2.300	0	0	0
De Torenberg - Zaamslag	213	213	4.774	0

Omschrijving investering	2027	2028	2029	2030
Speelvoorzieningen	60	60	60	60
Totaal Jeugd & onderwijs	62.623	273	4.834	60
Klimaat & Duurzaamheid				
Totaal Klimaat & Duurzaamheid	0	0	0	0
Economie & arbeidsmarkt				
Totaal Economie & arbeidsmarkt	0	0	0	0
Goed bestuur				
Totaal Economie & arbeidsmarkt	0	0	0	0
Overzicht Overhead				
Machines, materiaal en tractiemiddelen afd. R&B	1.107	360	38	521
Totaal Overzicht Overhead	1.107	360	38	521
Totaal	92.384	9.412	15.118	9.076

Overzicht (hoofd) taakvelden

Programma - thema - taakveld	Lasten 2027	Baten 2027	Saldo 2027
Programma Wonen & leefbaarheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5.484	0	5.484
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.540	54	2.486
Totaal thema 1.1 Veiligheid	8.024	54	7.970
2.1 Verkeer en vervoer	12.898	298	12.600
2.2 Parkeren	1.428	56	1.372
Totaal thema 1.2 Mobiliteit	14.326	354	13.972
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.472	915	3.558
5.4 Musea	2.177	769	1.408
5.5 Cultureel erfgoed	694	42	652
5.6 Media	2.483	257	2.226
Totaal thema 1.3 Kunst, cultuur en cultureel erfgoed	9.826	1.983	7.843
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	3.594	1.743	1.851
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.842	196	6.646
7.2 Riolering	5.444	7.155	-1.711
7.3 Afval	9.596	13.143	-3.546
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	797	778	19
Totaal thema 1.4 Beheer openbare ruimte	26.274	23.015	3.258
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.562	212	1.350
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfsterreinen)	1.832	1.832	0
8.3 Wonen en bouwen	3.558	2.979	579
Totaal thema 1.5 Woningmarkt - Ruimtelijke ordening	6.952	5.023	1.930
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.112	16	1.097
Totaal thema 1.6 Totaalplan Binnenstad	1.112	16	1.097
Totaal Programma Wonen & leefbaarheid	66.514	30.445	36.069
Programma Zorg & gezondheid			
5.1 Sportbeleid en activering	615	453	162
5.2 Sportaccommodaties	6.982	1.118	5.864
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	18.757	7.930	10.828
Totaal thema 2.1 Welzijn - Sport	26.354	9.500	16.854
6.3 Inkomensregelingen	30.266	22.361	7.906
6.4 WSW en beschut werk	10.483	0	10.483
6.5 Arbeidsparticipatie	4.210	738	3.472

Programma - thema - taakveld	Lasten 2027	Baten 2027	Saldo 2027
Totaal thema 2.2 Participatie	44.959	23.099	21.860
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	4.023	276	3.747
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	11.081	0	11.081
6.712 Begeleiding (WMO)	11.137	0	11.137
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	44	0	44
6.791 PGB WMO	592	0	592
6.811 Beschermd wonen (WMO)	367	63	303
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	506	0	506
6.91 Coördinatie en beleid WMO	3	55	-52
Totaal thema 2.3 Zelfredzaamheid	27.752	395	27.357
7.1 Volksgezondheid	3.611	16	3.595
Totaal thema 2.4 Volksgezondheid	3.611	16	3.595
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	4.138	125	4.013
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.158	97	1.061
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	189	0	189
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	19.280	0	19.280
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	11.545	0	11.545
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.021	0	1.021
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	91	0	91
6.792 PGB Jeugd	145	0	145
6.821 Jeugdbescherming	2.367	0	2.367
6.822 Jeugdreclassering	499	0	499
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	26	0	26
Totaal thema 2.5 Jeugdhulp	40.459	222	40.238
Totaal Programma Zorg & gezondheid	143.136	33.232	109.904
Programma Jeugd & onderwijs			
4.2 Onderwijshuisvesting	6.292	754	5.538
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6.290	4.100	2.190
Totaal thema 3.1 Onderwijs	12.583	4.854	7.728
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	426	0	426
Totaal thema 3.2 Jeugdbeleid	426	0	426
Totaal Programma Jeugd & onderwijs	13.008	4.854	8.154
Programma Klimaat & Duurzaamheid			
7.4 Milieubeheer	9.717	3.946	5.771
Totaal thema 4.1 Duurzaamheid en bodem	9.717	3.946	5.771

Programma - thema - taakveld	Lasten 2027	Baten 2027	Saldo 2027
3.1 Economische ontwikkeling	159	0	159
Totaal thema 4.2 Rijksenergieprojecten	159	0	159
Totaal Programma Klimaat & Duurzaamheid	9.876	3.946	5.930
Programma Economie & arbeidsmarkt			
3.1 Economische ontwikkeling	194	0	194
Totaal thema 5.1 Economische transities	194	0	194
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	825	825	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	188	15	173
3.4 Economische promotie	117	0	117
Totaal thema 5.2 Ruimte voor werken en ondernemen	1.131	840	290
3.1 Economische ontwikkeling	236	86	150
Totaal thema 5.4 Grensoverstijgende samenwerking	236	86	150
3.1 Economische ontwikkeling	2.145	6	2.139
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	100	121	-21
Totaal thema 5.5 Dienstverlening aan ondernemers	2.245	127	2.118
2.3 Recreatieve havens	320	48	272
3.1 Economische ontwikkeling	2	2	0
3.4 Economische promotie	421	1.206	-785
Totaal thema 5.6 Bezoekerseconomie	743	1.256	-513
Totaal Programma Economie & arbeidsmarkt	4.548	2.310	2.238
Programma Goed bestuur			
0.1 Bestuur	5.434	174	5.260
0.2 Burgerzaken	2.032	1.425	607
Totaal thema 6.1 Transparante, samenwerkende overheid en dienstverlening	7.466	1.599	5.867
Totaal Programma Goed bestuur	7.466	1.599	5.867
Programma Algemene dekkingsmiddelen			
9.9 Resultaat van de rekening van baten en lasten	5.007	0	5.007
Totaal thema 7.1 Resultaat van de rekening van baten en lasten	5.007	0	5.007
0.5 Treasury	606	12.564	-11.958
Totaal thema 7.2 Treasury	606	12.564	-11.958
0.61 OZB woningen	797	9.810	-9.013
Totaal thema 7.3 OZB woningen	797	9.810	-9.013
0.62 OZB niet-woningen	152	14.399	-14.246
Totaal thema 7.4 OZB niet-woningen	152	14.399	-14.246

Programma - thema - taakveld	Lasten 2027	Baten 2027	Saldo 2027
0.63 Parkeerbelasting	0	763	-763
Totaal thema 7.5 Parkeerbelasting	0	763	-763
0.64 Belastingen overig	64	440	-376
Totaal thema 7.6 Belastingen Overig	64	440	-376
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	157.540	-157.540
Totaal thema 7.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	157.540	-157.540
0.8 Overige baten en lasten	-1.543	0	-1.543
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	230	0	230
Totaal thema 7.8 Overige baten en lasten	-1.313	0	-1.313
Totaal Programma Algemene dekkingsmiddelen	5.313	195.516	-190.203
Programma Overhead			
0.4 Overhead	21.450	563	20.886
Totaal thema 8.1 Overhead	21.450	563	20.886
Totaal Programma Overhead	21.450	563	20.886
Programma Reserves			
0.10 Mutaties reserves	51.697	50.543	1.153
Totaal thema 9.1 Reserves	51.697	50.543	1.153
Totaal Programma Reserves	51.697	50.543	1.153

Indicatoren

Toelichting indicatoren

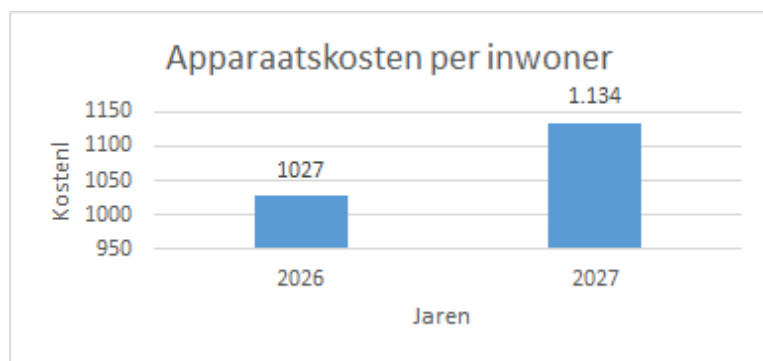
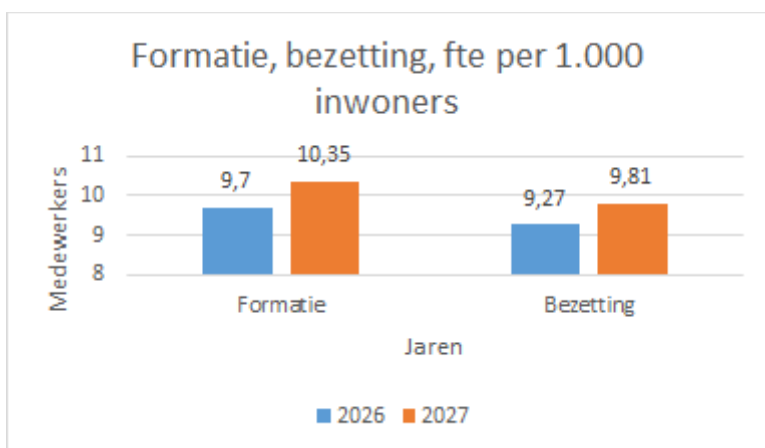
Vanuit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn gemeenten gehouden om in de programma's in de begroting en in het jaarverslag, de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren.

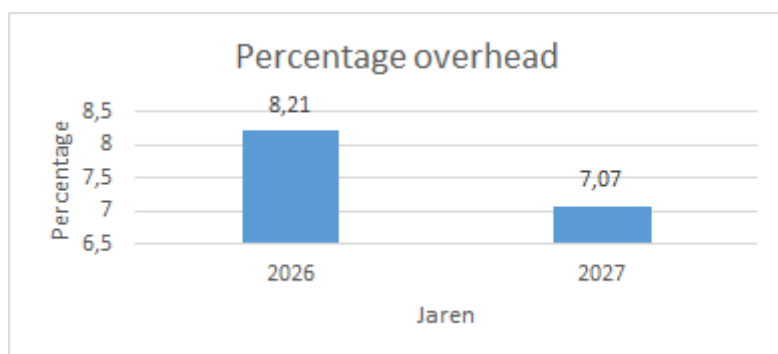
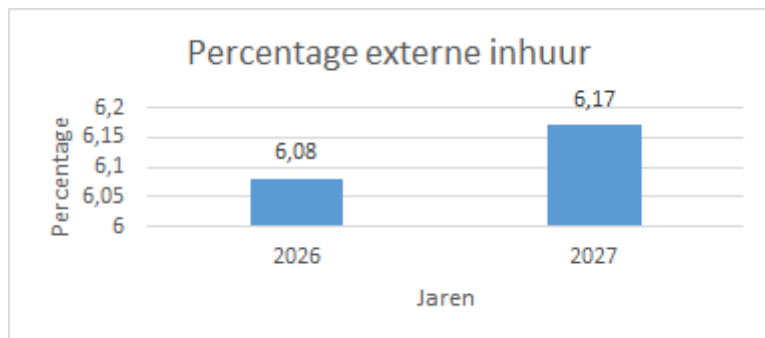
Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger te maken, zodat raadsleden op de belangrijke momenten in een beleidscyclus zich een beeld kunnen vormen over behaalde beleidsresultaten en te behalen beleidsresultaten. Omdat het wenselijk is de resultaten van gemeenten te kunnen vergelijken zijn de verplichte indicatoren opgenomen in een bijlage bij een ministeriële regeling.

Indien gemeenten daarnaast nog gebruik willen maken van andere indicatoren staat het hen vrij die naast de verplichte indicatoren in de programma's en programmaverantwoording op te nemen.

Indicatoren

De eerste vijf indicatoren betreffen de indicatoren vallend onder bestuur en ondersteuning. De gegevens hiervoor komen uit de eigen administratie van de gemeente Terneuzen. De indicatoren formatie en bezetting presenteren we in één grafiek.

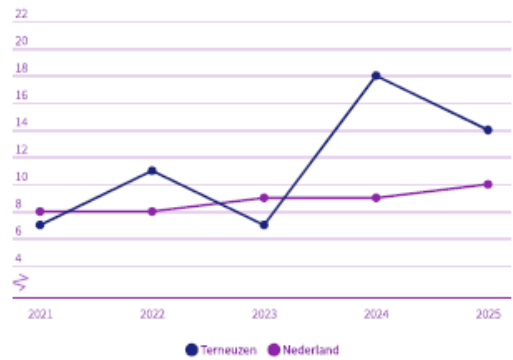

Onderstaande indicatoren zijn terug te vinden op de website: www.waarstaatjegemeente.nl. De gegevens voor deze indicatoren komen van diverse organisaties. De bron van de gegevens is vermeld bij de indicator, evenals het jaartal van het gegeven. Zodra actuele gegevens bekend zijn vindt er actualisatie plaats op deze website.

Veiligheid

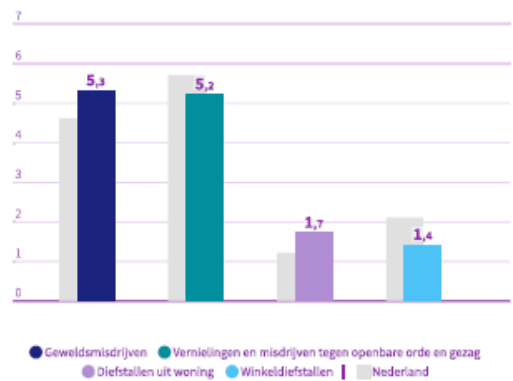
Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren

Halt | 2021 - 2025

Misdrijven

Terneuzen, per 1.000 inwoners

CBS | 2025

Economie

Funciemenging

53,2%

Terneuzen

54,6%

Nederland

Meerdere bronnen | 2025

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inw.15 t/m 64jr

158,4

Terneuzen

196,1

Nederland

LISA | 2025

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

DUO/Ingrado | 2025

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen

DUO/Ingrado | 2025

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie
(vsv-ers)

2,6%

Terneuzen

2,3%

Nederland

DUO/Ingrado | 2025

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

55,0%
Terneuzen

42,5%
Nederland

Gezondheidsmonitor | 2024

Sociaal domein

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

945,5
Terneuzen

858,8
Nederland

Meerdere bronnen | 2025

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

Terneuzen

Nederland

CBS | 2023

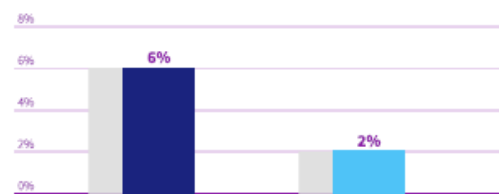
Jongeren met een delict voor de rechter

1%
Terneuzen

1%
Nederland

CBS | 2023

Achterstand onder jeugd Terneuzen

● Kinderen in uitkeringsgezin ● Werkloze jongeren | ■ Nederland

CBS | 2024

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

41,6%
Terneuzen

42,8%
Nederland

Klimaatmonitor | 2024

Netto arbeidsparticipatie

70,1%
Terneuzen

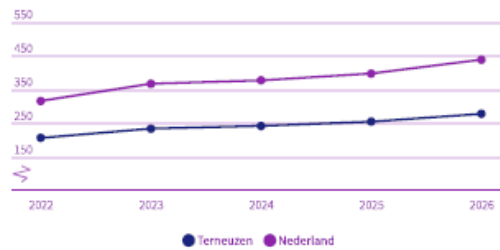
73,2%
Nederland

CBS | 2025

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

CBS | 2022 - 2026

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

Terneuzen

237,2

Nederland

281,2

CBS | 2025

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

8,4

Terneuzen

8,4

Nederland

BAG/ABF | 2024

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

346,7

Terneuzen

217,8

Nederland

CBS | 2025

Demografische druk

Terneuzen

81,1%

Nederland

71,3%

CBS-ABF | 2026

Jongeren met jeugdhulp

% van alle jongeren tot 18 jaar

Terneuzen

17,4

Nederland

13,7

CBS | 2025

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 1.083

Terneuzen

€ 993

Nederland

COELO | 2026

Jongeren met jeugdbescherming

1,9%

Terneuzen

1,0%

Nederland

CBS | 2025

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 1.150

Terneuzen

€ 1.089

Nederland

COELO | 2026

Jongeren met jeugdreclassering

0,3%

Terneuzen

0,4%

Nederland

CBS | 2025

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo per 10.000 inwoners

800

Terneuzen

720

Nederland

CBS GMSD Wmo | 2025